

Divocí koně

Dick Francis

1

Starý vychrtlý člověk, zvolna umírající na rakovinu, seděl ve svém oblíbeném křesle a po svrasklých tvářích mu kanuly slzy.

V ono poslední úterý svého života mne křečovitě držel za ruku a dlouho mlčel. Potom se mu začaly chvět rty, jak se marně snažil ze sebe vypravit slovo.

Po zoufalém úsilí se chvějivá, šeptavá slova ozvala. „Otče, musím se vyzpovídat. Musím... prosit o rozhřešení.“

Překvapeně, soucitně jsem namítl: „Ale... já přece nejsem kněz.“

Nevnímal mne. Chabý hlas odpovídající jeho slabosti mnohem víc než pevný stisk jeho ruky, opakoval:

„Otče, odpusťte mi.“

„Valentine,“ řekl jsem věčně. „Já jsem přece Tom, Tom Lyon. Copak se na mne nepamatuješ? Přišel jsem ti předčítat.“

Valentinovi zbývala ze zorného pole jen periferie, přímo před sebe na tištěná slova neviděl. Chodil jsem za ním pravidelně skoro každý týden, jednak abych mu nosil zprávy z dostihového tisku, jednak abych trochu odlehčil jeho ustarané a věčně unavené sestře, aby si mohla jít nakoupit a s někým si trochu popovídat.

Ten den jsem mu vlastně vůbec nic nepřečetl. Když jsem přišel, trpěl právě obvyklým návalem krutých bolestí a jeho sestra Dorotea mu podávala na lžičce tekutý morfin. Na zapití mu dala whisky s vodou, aby bolesti ustoupily co nejdřív.

Bylo mu natolik zle, že na dostihové zprávy neměl náladu.

„Stačí, když u něj aspoň posedíte,“ prosila Dorotea. „Jak dlouho se můžete zdržet?“

„Dvě hodiny.“

Stoupala si na špičky, vděčně mne políbila na tvář a odspěchala. Baculatá, moudrá paní, bezmála osmdesátiletá.

Sedl jsem si jako vždy na čalouněnou stoličku vedle křesla starého pána. Rád se mne dotýkal, jako by dotekem nahrazoval zrak.

Chvějivý hlas znovu zazněl, v tichém pokoji se skoro rozléhal, naléhavý a prosebný. „Zpovídám se Bohu otci všemohoucímu a vám, otče duchovní, že jsem zle zhřešil... Musím se vyzpovídat než... než...“

„Valentine,“ namítl jsem už důrazněji. „Nejsem kněz.“

Jako by mne neslyšel. Soustředil všechnu chabou sílu na poslední hru, na poslední sázku proti peklu na pokraji propasti.

„Prosím o odpuštění smrtelného hříchu... Chci se smířit s Bohem...“

Už jsem neodmlouval. Starý pán věděl, že umírá, cítil blízkost smrti. Ještě před několika týdny hovořil o svém blížícím se konci klidně, vyrovnaně, skoro s humorem. Vzpomínal na svůj dlouhý život. Taky mi řekl, že mi odkazuje všechny své knížky. Nikdy ani sebmíň nenaznačil, jaké má náboženské přesvědčení, jen jednou se zmínil, že považuje posmrtný život za pověru a nesmysl.

Neměl jsem tušení, že je římský katolík.

„Vyznávám se...,“ řekl, „... že jsem ho zabil... Bože, odpusť mi, pokorně tě prosím o odpuštění... Modlím se k Bohu otci všemohoucímu o milosrdenství...“

„Valentine...“

„Nůž jsem dal Derrymu... zabil jsem toho chlapce z Cornwallu, ale nikdy jsem o tom, co se tehdy stalo, neřekl nikomu ani slovo. Cítím vinu... přiznávám se... ve všem jsem lhal... mea culpa... způsobil jsem tolik zla... zničil jsem jim život... oni to netušili, měli mě rádi dál... Sám sebou pohrdám... celá ta léta.

Otče, dejte mi rozhřešení... řekněte... vyslovte slova odpuštění... ego te absolvo... odpouštím ti tvé hříchy ve jménu Otce... prosím vás... prosím...“

Neměl jsem tušení, o jakých hříších mluví. Slova chrllil jako v deliriu, nenacházel jsem v nich žádný smysl.

Napadlo mě, že ty hříchy jsou jen ošklivý sen, že je Valentin zmatený a vidí provinění, kde žádné není.

Že prosí v naléhavém zoufalství, o tom nebylo pochyb.

„Otče, dejte mi rozehřešení... prosím vás, řekněte ta slova...“

Nakonec přece nemůžu nic pokazit. Toužebně si přál zemřít v míru. Každý kněz by mu rozehřešení dal. Jakým právem mu je odpírám? Nepatřím do jeho církve. S tím se bude muset moje nesmrtelná duše později nějak vyrovnat.

Řekl jsem, co bylo třeba. Slova vyplula z hlubin paměti. Odříkal jsem je latinsky, jako bych se tím dopouštěl menšího podvodu, než kdybych tak učinil v jasné angličtině. Věděl jsem, že latině Valentin porozumí.

„Ego te absolvo...“

Cítil jsem, jak mi přeběhl mráz po těle. Je to kacírství.

Hledaná slova se mi vybavovala, chvěla se mi na jazyku. „Ego te absolvo a peccatis tuis. In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.“

Odpouštím ti tvé hříchy ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Největší kacírství, jakého jsem se v životě dopustil. Necht' mi Bůh odpustí, čím jsem se provinil.

Starý pán přestal být křečovitě napjatý. Poloslepé, zamlžené oči se zavřely. Stisk jeho ruky povolil, ruka klesla. Tvář se zklidnila. Mírně se usmál. Pak se ani nepohnul.

Vylekaně jsem mu sáhl na puls pod čelistí. Ulevilo se mi, když jsem nahmatal nitkovitý tep. Ani se přitom nepohnul. Mírně jsem jím zatřásl, ale Valentin se neprobudil. Po pěti minutách jsem jím zatřásl znovu, trochu víc, ale nestalo se nic. Nerozhodně jsem vstal ze stoličky u jeho křesla, šel k telefonu a vytočil číslo, napsané velkým písmem na notýsku vedle přístroje. Volal jsem Valentinova lékaře.

Nijak se nezaradoval.

„Já mu říkal, ať jde do nemocnice,“ zlobil se, „přece tam nemůžu věčně běhat a držet ho za ruku. Jo, a kdo vlastně jste? Kde je paní Pannierová?“

„Jsem tu na návštěvě, paní Pannierová šla nakupovat.“

„Pacient sténá?“ zeptal se lékař.

„Paní Pannierová mu před svým odchodem dala něco na utišení bolesti, předtím sténal, taky mluvil, ale teď tak divně spí a nechce se probudit, nevím co s ním.“

Doktor tlumeně zanažoval a praštil telefonem. Nevěděl jsem, co si z toho mám vybrat.

Tiše jsem doufal, že k Valentinovi nepošle kvílející sanitku s čilými zřízenci s nosítky, že nenastane sled věcí, který umírajícímu ještě přitíží. Valentin si přál zemřít doma, ve své vlastní posteli. Jak jsem tam čekal, začal jsem litovat, že jsem vůbec doktorovi volal, bál jsem se, že jsem tím uvedl v chod přesně to, co Valentin nechtěl.

Připadal jsem si hloupý a provinilý. Už jsem si nesedl na stoličku, ale na pohodlnější židli čelem k Valentinovi.

V pokoji bylo teplo. Valentin měl na sobě modré bavlněné pyžamo a přes kolena přikrývku. Seděl u okna. Venku holé větve stromů věštily jaro, kterého se starý pán už nedočká.

Pracovna zřetelně obrazy jeho osobnost, popisovala běh jeho života od počátku, od doby, kdy se živil těžkou tělesnou prací, až po jeho novinářskou kariéru. Narodil se jako syn kováře a řemeslu se učil už jako dítě, pomáhal otci a pracoval s měchy, až se mu hubené paže napínaly a oči mu svítily vzrušením z hluku kovárny a pohledu do ohně. Od počátku bylo jasné, že u řemesla zůstane, taky ho od kovářství nic nesvádělo, dlouho ne. Stal se uznávaným mistrem kovářem a podkovářem.

Na zarámovaných vybledlých fotografiích byl mladý Valentin se svaly obra, mistr vítězící v kovářských soutěžích, silák se šťastným nevinným úsměvem. Idylický život v kovárně pod velkým kaštanem dávno skončil. Když Valentin dospěl, jezdil za prací s pojiždnou dílnou.

Celá léta obouval všechny dostihové koně ve stájích mého dědečka, staral se taky o kopyta poníků, které jsem jezdil. Tehdy mi připadalo, že Valentin je moudrý stařec, tehdy, když mně bylo deset a jemu sotva šedesát pět.

Celé jeho vzdělání sestávalo z četby (dostihových zpráv), psaní (účtů zákazníkům) a počítání (výdajů a hodnoty práce, aby mu zůstal zisk). Jeho duch dohonil zdatnost těla teprve ve čtyřicítce. Teprve pak, vyprávěl mi v průběhu uplynulých týdnů, kdy postupně slábl, teprve v okamžiku, kdy lidé přestali požadovat ručně kované podkovy, kdy už se jen upravovala kopyta a připevňovaly se na ně podkovy pásové výroby. Tatam byla doba, kdy bušil do žhavého železa, zbývalo mu jen tvarování měkkého kovu za studena.

Začal číst životopisy, dějepisné knihy, nejprve z oblasti dostihů, později s širším záběrem. Skromně a ostýchavě začal anonymně nabízet drobné glosy novinám, které denně pročítal. Psal o koních, o lidech, o událostech, o různých názorech. Jeden z deníků mu nabídl pravidelný sloupek, pravidelný plat a možnost udělat si jméno. Ještě v době, kdy se plně věnoval svému řemeslu, vysloužil si Valentin vážnost jako

uznávaný novinář, ctěný pro svůj břitký humor a hloubku porozumění a znalostí.

Jak ztrácel fyzickou sílu, rostla jeho novinářská dovednost. Psal ještě ve svých osmdesáti letech, psal poloslepý, psal až do doby před čtyřmi týdny, kdy jeho souboj s rakovinou vstoupil do závěrečné fáze prohry.

A tenhle starý člověk, moudrý a vážený, ze sebe v zoufalství vychrlil tajemství, se kterým už nedokázal žít.

„Zabil jsem toho chlapce z Cornwallu...“

Nejspíš chtěl říct, že se dopustil nějaké chyby v okovám koně, že vypadlý hřeb nešťastnou náhodou při dostihu způsobil smrt jezdce, pomyslel jsem si.

Valentin si potrpěl na poctivou práci, mnohokrát vyprávěl báji o podkováku... jak pro ztracený podkovák ztratil král celou říši... malá nedbalost může vést k velkým tragickým důsledkům.

V mysli umírajícího vyrůstají asi drobné hříchy do olbřímích, děsivých rozměrů. Chudák Valentin, chudák starý. Díval jsem se na něho, jak spí, vlasy prořídle, na kůži skvrny stáří.

Dlouho nikdo nepřicházel. Valentin začal těžce dýchat, ale nechroptěl. Rozhlédl jsem se po důvěrně známé místnosti, díval se na fotografie koní, které jsem se v minulých týdnech naučil znát, na zasklené diplomy na zelených zdech, na květované záclony, na hnědý koberec, kožená křesla, obyčejný přenosný psací stroj na jednoduchém psacím stole, na skromnou zelenou rostlinu v květináči.

Jak týdny mýjely, nic se neměnilo, jen život starého pána se vytrácel.

Při jedné zdi police na knihy sahaly od podlahy až ke stropu. Knížky měly patřit mně. Byly tam celé ročníky Knih formy se záznamy tisíců dostihů minulosti, červená tečka u všech koní, které Valentin před dostihem obouval.

U vítězů byly červené vykřičníky. Byly jich celé stovky.

Pod Knihami formy byly řady dílů prastaré encyklopedie a řada vázaných životopisů už nežijících dostihových titánů, pestře vázané svazky s dobrodružnou, zemitou minulostí vloženou do tištěných slov. Mnoho z těch lidí jsem osobně znal, ostatně byl mezi nimi i můj dědeček. Svět těch titánů, jejich vášně, lásky a vítězství mizí z paměti a mladí žokejové, ke kterým jsem jako desetiletý kluk vzhlížel jako k bohům, už mají vnoučata.

Přemýšlel jsem o tom, jestli někdo napíše Valentinův životní příběh, jistě vynikající námět na knížku. Sám tvrdošíjně odmítal napsat vlastní životopis, navzdory přemlouvání přátel. Prý by to byla nuda, prý ho spíš zajímá budoucnost.

Dorotea se dostavila s půlhodinovým zpožděním a omluvami. Marně se pokoušela bratra vzbudit. Řekl jsem jí, že jsem bezúspěšně volal doktora, což ji nijak nepřekvapilo.

„Trvá na tom, aby šel Valentin do nemocnice, ale on to odmítá. Hubují jeden na druhého.“ Pokrčila odevzdaně rameny. „Však doktor časem přijde. Většinou se nakonec ukáže.“

„Budu vás muset opustit,“ řekl jsem s lítostí, „už takhle přijdu pozdě na schůzku.“ Chvilí jsem váhal. „Vy jste katolíci?“ zeptal jsem se pak. „Totiž... Valentin se zmínil, že by chtěl kněze.“

„Kněze?“ podivila se. „Celé dopoledne už mluvil popleteně... už mu neslouží hlava... ale kněze? To určitě ne, toho by ten starý uličník určitě nechtěl.“

„Já jen myslel... jestli třeba... poslední pomazání?“

Dorotea se na mne zadívala se sesterskou, shovívavou trpělivostí.

„Maminka byla katolička, tatínek ne, říkal, že to jsou samé nesmysly. Valentin ani já jsme s církví nic neměli a nijak nám to neuškodilo. Maminka umřela, když bratrovi bylo šestnáct a mně jedenáct. Sloužila se za ni zádušní mše. Tatínek tam s námi šel, ale tvrdil, že se z toho celý zpotil. No nic. Valentin není velký hříšník, snad jen že bere jméno boží nadarmo a tak. Je moc slabý, určitě by nechtěl, aby k němu chodil kněz, unavilo by ho to.“

„Jen jsem se zmínil.“

„Jste tuze hodný, že jste zašel, Tome. Ale v tomhle se určitě mýlíte.“ Odmlčela se. „Chudák můj chlapec, už je na tom hodně zle, že?“ Ustaraně se na něj zadívala. „Zhoršilo se to tolik?“

„Obávám se že ano.“

„Opouští nás...“, přikývla, slzy v očích. „Čekali jsme to, ale stejně... když to pak přijde... ach ach.“

„Má za sebou plný život.“

Jako by ani ta chabá slova útěchy neslyšela. Řekla nešťastně: „Budu tuze osamělá.“

„Nemohla byste žít u svého syna?“

„To ne!“ bránila se vylekaně. „Paulovi je čtyřicet pět a... nerada to říkám... je diktátor a dělá důležitého. Taky špatně vychází s jeho ženou. Mají tři nemožné výrostky, věčně pouštějí rádio tak hlasitě, až se stěny třesou.“ Na chvíli se odmlčela a s láskou pohladila netečnou hlavu svého bratra. „Ne. Když Valentinovi umřela Katy, zařídili jsme si společný domov... a... vždyť vy víte dobře, jak to je... vždycky

jsme se s bratrem měli rádi a bude mi hrozně chybět. Moc mi bude chybět, ale chci tady zůstat.“ Polkla na sucho. „Však já si zvyknu.“

Dorotea se jako mnoho jiných starších žen, vyznačovala odhodlanou samostatností a zvládala situace, ve kterých se mládí hroutí. Obvodní sestra jí přicházela na pomoc jen přes den, jinak se Dorotea starala o nemocného bratra sama. Prokazovala mu i ty nejintimnější služby, pečovala o něj, chlácholila ho až do vlastního vyčerpání, podávala mu léky proti bolesti, když v noci nemohl spát. Jistě, bude po něm truchlit, až ho ztratí, ale na jejích unavených očích bylo znát, že je nejvyšší čas, aby si dopřála trochu odpočinku. Znaveně si sedla na čalouněnou stoličku a vzala bratra za ruku. Dýchal zvolna, povrchně, chraptivě. Oknem na oba staré lidi měkce dopadalo světlo, kontrast světla a stínu zvýrazňoval oblou oddanost ženy a bezmocnost vychrtlého muže. Že smrt je nedaleko, bylo tak jasné, jako by těm dvěma už držela kosu nad hlavou.

Litoval jsem, že nemám kameru, přál bych si mít po ruce celý štáb. Běžně trávím dny zaznamenáváním útržků citů, prchavých, těžko polapitelných obrazů ilustrujících základní pravdy. Zabývám se neskutečnem, povyšujícím iluzi na hluboké poznání.

Jsem filmový režisér.

Bylo mi jasné, že jednoho dne obraz tichého dramatu, na který se dívám, použiju. Podíval jsem se na hodinky a poprosil Doroteu, jestli si od ní smím zatelefonovat.

„Samozřejmě, můj milý, telefon je na psacím stole.“

Zastihl jsem Eda, svého svědomitého asistenta. Jako obvykle byl v mé nepřítomnosti celý nesvůj.

„Nedá se nic dělat, zdržel jsem se. Už jsou tam všichni? No nic, objednej jim něco k pití a nějak je zabav. Postarej se, aby toho Jimmy nevypil víc jak dva giny s tonikem. Hlavně ale koukej, aby bylo dost kopií změn ve scénáři. Jasný? Dobrá. Tak zatím.“

Nerad jsem opouštěl Doroteu v takové situaci, ale po pravdě řečeno jsem návštěvu u Valentina natlačil do vyložené přeplněného denního programu, jen abych splnil, k čemu jsem se týden co týden zavazoval.

Před třemi měsíci, při zahájení příprav na natáčení filmu, na kterém jsem pracoval, jsem se u Valentina na chvíli zastavil, jen tak, ze zdvořilosti, abych ho ubezpečil, že si ho dobře pamatuju z dědečkových dob, a že jsem vždycky obdivoval, i když jenom z dálky, jaký mudrc se z něj stal.

„Jakýpak mudrc!“ zasmál se té lichotce, ale těšila ho. „Já už nějak špatně vidím, chlapče. Co kdybys mi chvíli předčítal?“

Žil na kraji Newmarketu, na periferii města považovaného mnoho let za domov a srdce dostihového sportu. Lidé od tisku Newmarketu říkali „velitelství“. Tisíc pět set plnokrevníků tam burácelo po větrem bičovaných cvalových drahách a náročnějších cvičných kursech. Občas se mezi nimi vynořil mimořádný talent, který pak předal své skvělé geny budoucím generacím. Chov rychlých koní vydělával lidem jmění už celé věky.

Chystal jsem se k odchodu, když někdo zazvonil u dveří. Aby unavená Dorotea nemusela vstávat, šel jsem otevřít já.

Před dveřmi stál menší asi třicetiletý člověk a netrpělivě se díval na hodinky.

„Přejete si prosím?“ zeptal jsem se.

Nejdřív si mne prohlédl, pak se podíval za mne. „Doroteo?“

Přemohla únavu, vyšla z Valentinova pokoje a řekla nešťastně: „Myslím... myslím, že je v komatu. Pojď dál. Tohle je Tom Lyon, chodí Valentinovi předčítat, vyprávěla jsem ti o něm.“

Pak máchl rukou a dokončila obřad představování. „Tome, to je doktor Robbie Gill, náš lékař.“

Robbie Gill byl Skot, měl rezavé vlasy, moc toho nenamluvil a společenskou uhlazeností neoplýval.

Odnesl si malou brašnu do Valentinova pokoje, kde ji otevřel. Pak nadzvedl nemocnému palcem víčka, druhou rukou ho zamyšleně držel za křehké zápěstí. Poté se mlčky zabýval stetoskopem, injekční stříkačkou a tampony.

„Musíme ho uložit do postele,“ řekl nakonec. O nemocnici se k mé velké úlevě nezmínil.

„Myslíš, že už...“ hlesla Dorotea úzkostlivě. Nedořekla, otázka nedozněla, souhlasná odpověď byla nežádoucí.

„Jestli umírá?“ Robbie Gill to řekl bez okras, ale s dávkou laskavosti. „Myslím, že to ještě potrvá tak jeden, dva dny. Těžko říct. Má celkem dobré srdce. Řekl bych, že už se neprobere, i když možné to je. Hodně záleží na jeho vůli.“

„Jak to myslíte, na jeho vůli?“ zeptal jsem se překvapeně.

Chvilí si rozmýšlel jak mi odpovědět, dílem kvůli staré paní, dílem z pozice učitele, který s chutí zvažuje poučnou odpověď na obtížnou otázku.

„Staří lidé se často drží života, protože se něčeho důležitého chtějí dožít, něco vykonat, a když to

vykonají, umřou. Minulý týden jsem přišel o pacientku, která se chtěla dožít svatby svého vnuka. Byla na té svatbě, radovala se z ní a o dva dny později zemřela. To se stává běžně. Pokud Valentin nemá nic, co by ještě chtěl vyřídit, tiše, nenápadně zhasne. Kdyby se chtěl dočkat třeba nějakého vyznamenání nebo něčeho podobného, proběhlo by to možná jinak. Má hodně pevnou vůli. To byste nevěřili, jak podivuhodně se můžou věci vyvinout, i když jde o tak těžký případ karcinomu jako u Valentina.“

Dorotea smutně zavrtěla hlavou. „Žádné vyznamenání nečekáme.“

„No, musíme se o něj postarat. Zařídil jsem, aby se tu později večer zastavila sestra Davisová. Dá mu další injekci, ta by ho měla zbavit bolesti na celou noc. Já se tu stavím hned ráno. Takže ten uličník na mě nakonec vyžrál, bude po jeho. Teď už ho nikam stěhovat nebudu. Ať si umře doma.“

Dorotea v slzách se na doktora vděčně podívala.

„Ještě že vás má,“ řekl. „Hlavně se nám nerozstonejte.“ Pak se zadíval na mne, jak jsem velký. „Jste větší než my dva, myslíte, že ho unesete? Sestra Davisová vždycky pomáhala, když Dorotea potřebovala Valentina někam přestěhovat, jenže to byl při vědomí a taky se snažil jít. Myslíte, že byste ho zvládl sám?“ Přikývl jsem. Na to, že býval kdysi silný jako kůň, skoro nic nevážil. Vzal jsem vysokého starého člověka do náruče a vynesl ho z křesla, přes malou halu do ložnice. Tam jsem ho opatrně uložil na bílé prostěradlo, když Dorotea odestlala. Valentin se nevzbudil. Těžce dýchal. Urovnal jsem mu pyžamo a s Doroteinou pomocí jsem ho pak přikryl. Napadlo mě, že kdesi uvnitř zemřel v okamžiku, kdy uvěřil, že dostal rozhrěšení.

O knězi jsem se už před Doroteou nezmínil, ani před doktorem ne. Byl jsem si jistý, že by oba odsoudili, co jsem provedl, i když díky tomu Valentin umíral v míru a pokoji. Nač přidělovat staré paní starosti, lepší je nic nerozvířovat.

Políbil jsem Doroteu, potřásl si s doktorem rukou, přislíbil mlhavě pomoc, kdyby bylo třeba, a odjel jsem za prací.

V Newmarketu, v nepoužívaných dostihových stájích, které si pronajala filmová společnost, pro niž jsem pracoval, panoval pravý, skutečný, halasný a zemitý život. Pronajali jsme si stáje na tři měsíce a udrželi tak na nohách zbankrotovaného majitele a zároveň trenéra. Vydělal na nás tolik, že by mu to doživotně vystačilo na alimenty pro pár dětí.

Svolal jsem poradu nad scénářem na půl šesté a zpozdil se o dobrou hodinu. Neomlouval jsem se, už dávno jsem objevil, že můj štáb považuje omluvy za projev slabosti, nejspíš každý soudil podle sebe. Pochopil jsem, že ze všeho nejdůležitější je, abych členům štábu připadal silný a pevný jako skála, i když jsem občas míval pocit, že mám nohy hliněné a hlavu dubovou.

Shromáždili se ve velké místnosti, bývalé jídelně. Celý obrovitý dům byl prázdný, nábytek vydražili. Na stěnách zůstaly jen zeleně a zlatě pruhované tapety. Většina členů štábu posedávala kolem rozkládacího stolu na zahradních židlích, pod nohama holá prkna podlahy. Pití, které si objednali, sotva vydrželo na celou hodinu. Produkce nevyhazovala peníze na zbytečnosti.

„Tak začneme.“ Vybral jsem si šikovnou židli uprostřed jedné strany stolu a vystrnadil z ní Eda. „Přečetli jste si všichni změny v textu?“

Ano, přečetli. Tři charakterní herci, jeden kameraman, jeden produkční a jeden autor scénáře (bez toho bych se rád obešel). Byl přesvědčený, že scénář sunu do devadesátistupňové odchylky od jeho základního záměru.

Měl svatou pravdu.

Je tragicky snadné natočit špatný dostihový film, a existuje pouze jediný způsob, jak na dostihovém filmu neprodělat: hlavní musí být lidské drama, dostihy smějí tvořit jen rámec, pozadí. Vybrali si mne pro náš film ze tří důvodů: za prvé jsem v minulosti natočil tři úspěšné filmy o zvířatech, aniž bych se úzkostlivě držel scénáře, za druhé jsem se naučil řemeslo v Hollywoodu a Hollywood byl zdrojem peněz, a za třetí jsem strávil dětství a dobu dospívání v dostihových stájích, takže se dalo předpokládat, že prostředí dobře znám.

Začali jsme točit před deseti dny, což znamenalo, že máme asi šestinu obrazové části, nebo jinak řečeno, denně jsme natočili kolem dvaceti minut hrubé metráže, tvořící materiál pro střížnu. Podle plánu jsme měli celý film natočit za šedesát filmovacích dní, to je za míň než deset týdnů. Klidné dny byly vzácné a řídké. Existuje sice předem vypracovaný natáčecí plán, kterého jsme se víceméně drželi, ale bylo na mně, na režisérovi, abych rozhodl, kdy se co bude opravdu točit.

„Jak jste nepochybně zjistili, že změn ve scénáři plyne, že zítra točíme na předním nádvoří budovy vedení Jockey Clubu na High Street. Branou budou přijíždět a odjíždět auta. Místní policie zajistí výluky dopravy, ale mají to na povel jen od jedenácti do dvanácti. Za tu dobu musíme stihnout všechny příjezdy a odjezdy.“

Pak můžeme natočit všechny příchody a odchody hlavním vchodem, Jockey Club nám k tomu dal souhlas. Interiéry budeme samozřejmě točit tady v budově. Vy tři...“ obrátil jsem se k hercům. „Chce to trochu jedu, až se budete potkávat. Georgi, vy se chovejte záludně, dělejte Jaga, pamatujte, že teď právě chystáte Cibberův pád.“

Scenárista zaúpěl. „Tohle není v duchu věci, vůbec se mi nelíbí, co z toho děláte. Ti dva jsou přece kamarádi.“

„Až do okamžiku, kdy se vyplatí zrada,“ poznamenal jsem.

Howard Tyler, spisovatel, si už stěžoval na drobné změny ve scénáři producentovi, produkčnímu i nejvyššímu velení, ale nepodařilo se mu nikoho přimět, aby mě vyhodili. Dokázal jsem nedat najevo, jak je mi nepříjemný a jak mi jde na nervy. Kulaté brýle jako po babičce, drobná ústa s povýšeně sevřenými rty. Přál si metry významného ticha tam, kde biografy může naplnit jedině akce a pohyb. Liboval si v nevyslovených jemných hnutích mysli, jaká skoro nikdo nedokázal sehrát. Měl se držet svých hlubokomyslných objemných románů a necpat se jinam.

Scénář našeho filmu volně vycházel ze skutečné události, ze skandálu, který se v Newmarketu odehrál před dvaceti šesti lety. Tehdy se celá věc úspěšně nechala usnout. Howard tvrdil, že ve své literární verzi vychází ze skutečnosti, ale to nebylo pravděpodobné, protože žijící účastníci neprojevovali pražádné rozhořčení a nic nevyvraceli.

„Všichni máte plánek předního nádvoří,“ pokračoval jsem. Všichni přikývli a listovali ve stránkách. „Taky tam máte sled jednotlivých záběrů a časy. Tři hrající auta budou přistavená v pondělí brzo ráno. Od oběda zkoušíme. Točit se bude od úterka do pátku, vracíme se na sobotu a neděli. Ed vám rozdá časový plán a jak se pojede. Jasný? Jo mimochodem, denní práce ze včerejška jsou dobré. Myslel jsem, že by vás to mohlo zajímat. Sice jsme se dost nadřeli, ale stálo to za to.“

Všichni přítomní si oddechli úlevou. Strávili jsme předchozí den na dvoře stáji. Před kamerou byli herci v akci, koně a jejich rutina tvořili pozadí. Snad nikdy předtím se nestalo, aby se během pouhých dvanácti hodin koním tolikrát vykydalo, aby tolikrát dostali krmení a vodu a byli hřebelcovaní. Díky tomu jsme měli dost materiálu na vytvoření představy běžného, nikdy nekončícího života v našich vymyšlených stájích. Porada nad scénářem skončila a všichni odcházeli, zůstal jen vysoký, hubený, dlouhonohý, jakoby rozklížený člověk s neupravenými vousy, nedbale oblečený v obnošených šatech. Vypadal nenápadně, nepřitažlivě, ale vynikal mimořádnou uměleckou sebedůvěrou, pevnou jako skála. Povytáhl obočí. Přikývl jsem. Pohodlně se uvelebil na židli a čekal, až poslední záda zmizí za dveřmi.

„Chtěls, abych se tu zdržel?“ zeptal se.

„Ano.“

Aby měl film naději na úspěch, potřebuje člověka hledícího na svět očima citlivými jak čočka kamery, člověka, pro kterého ostrost a různá síla světla představují další rozměr všednosti. V titulcích filmů se takový člověk označuje jako „mistr obrazu“ nebo prostě kameraman. Kdysi jsem měl přítele matematika, který uvažoval algebraicky. Moncrief, náš mistr obrazu, myslel v různých odstínech světla a stínů. Zvykli jsme si na sebe, už jsme spolu točili třetí film. Při tom prvním mě trochu vyváděl z míry jeho surrealistický smysl pro humor. Pak jsem pochopil, že to je jen známka přetlaku jeho vizuálního génia. Bylo mi jasné, že bez něj bych byl jako nahý, bezruký, těžko bych dokázal plně vložit své představy do obrazu na plátně. Kdykoli jsem Moncriefovi řekl, o co mi jde, co chci sdělit, Moncrief to kamerou dokázal. Kdysi jsme točili „poslední pomazání“ člověka, kterého se teroristé chystají odpravit. Neskutečná krutost a nejstrašnější rouhání zdůrazněné Moncriefovým nasvícením tváří k smrti vyděšená oběť, potíci se kněz a tvrdí muži neznající slitování. Ego te absolvo... dostával jsem pak poštou vražedné výhrůžky.

Ono úterý v Newmarketu jsem se Moncriefa zeptal: „Viděls tu železnou mříž před Jockey Clubem? Tu kolem předního nádvoří, jak tam parkujou auta?“

„Tu vysokou černou mříž? Jo, viděl.“

„Potřebuju záběr, ze kterého by bylo vidět, že to je přehrada, zed. Chci, aby bylo jasné, že ta mříž odděluje elitu od ostatních. Za mříží jsou dostihoví potentáti, před mříží plebs.“

Moncrief přikývl.

„Taky chci ukázat,“ pokračoval jsem, „že ty lidi vevnitř, Cibber, George, členové Jockey Clubu, jsou svým způsobem vězni svých vlastních pravidel a předsudků, že jsou za mřížema.“

Moncrief znovu přikývl.

„Taky budu chtít dva krátký detailní záběry pantů brány, když se otvírá a když se zavírá.“

„Dobrá.“

„Scénu s Cibberem a Georgem natočíme zvenku, přes mříže. Chtěl bych, aby všem došla ta zoologická zahrada. Pak najedeme na polocelek, aby bylo jasné, kde ti dva jsou. Další dialogy už budou celky.“

Moncrief přikývl. Když jsme spolu věci probírali, zřídka kdy si dělal poznámky, ale já dobře věděl, že než půjde spát, napíše vzorný rozpis záběrů.

„Nerad bych, aby to bylo polopatě, nikoho nepoučujeme ani nesoudíme, nekážeme. Jen takový letmý postřeh.“

„Jo, jako pírkó, je mi to jasný,“ řekl Moncrief.

„Podpoříme tím, že se Cibber sesype.“

Přikývl.

„Zítra ukecám Howarda, aby to sesypání napsal,“ řekl jsem. „Nejde o nic víc než o dramatizaci nedramatické scény. Stačí, když do toho dá trochu šťávy.“

„Howardova šťáva je ředěná malinovka.“ Moncrief sáhl po láhvi od vodky a zadíval se na ni proti světlu. „Je prázdná,“ řekl otráveně. „Už jsi někdy pil vodu s malinovou? Je to odporný.“

Vodku s malinovou pival Howard.

„Howard je jako radioaktivní odpad,“ dodal Moncrief, „bez rizika se ho nezbavíš.“

Věděl stejně dobře jako já, že jméno Howarda Tylera na plakátech filmu vzbudí zájem distribuce i vybíravé kritiky. Howard Tyler získával prestižní ceny a sbíral čestné doktoráty na obou stranách Atlantiku. Prý můžeme být oba s Moncriefem rádi, že můžeme spolupracovat s tak vynikající osobností.

Málokterý spisovatel umí napsat scénář, ani se do toho nechce pouštět. Howard to zkusil jednou a hned ho navrhli na Oscara. Od té chvíle si ve filmových právech vymínil autorství scénáře, jinak je neprodal. Moncriefovi a mně zůstal viset na krku, a my viseli na krku jemu. Nedalo se s tím nic dělat.

Náš producent, plešatý rozložitý Američan, se s filmovou společností dohodl chytře. Slavný autor (Howard), osvědčený kameraman (Moncrief), nesmírně úspěšný producent (on sám), mladý, ale dostatečně zkušený režisér (T. Lyon), všichni ve spojení s jednou hvězdou první velikosti (mužskou) a líbezně hezkou mladou vycházející hvězdičkou. Vynaloží se peníze na velká jména a ušetří se na herečce a na mně. On, O'Hara, mi kdysi řekl, že pokud se vyhazují peníze za herecké nadání, je zbytečné vyhazovat je za pět velkých jmen pro jediný film, když jedno nebo dvě jména bohatě stačí. Když se člověk snaží jmen získat víc, zaplatí víc a nevydělá nic.

Od opary jsem se poučil o financování, od Moncriefa o tom, jak vytvořit iluzi. V poslední době už jsem měl pocit, že své profesi rozumím... ale jsem natolik realista, že vím, jak málo stačí, aby člověk něco odhadl špatně a zplodil umělecký propadák. Je pravda, že kdyby existoval způsob jak předpovědět reakci diváků, nebyly by neúspěšné filmy. Jenže to právě nikdo předvídat nedokáže, divácká odpověď je stejně vrtkavá jako dostihové štěstí.

Když jsem přijel do hotelu Bedford Lodge na večeři, seděl už O'Hara v jídelně a čekal na mne. Vedení studia si přálo, aby na mne dohlížel a podával hlášení o tom, jak si vedu. O'Hara se proto objevoval na place každý týden. Někdy přijížděl z Londýna, někdy přiletěl z Kalifornie. Zdržel se dva dny, díval se, jak točíme a večer se mnou probíral čerpání rozpočtu a času. Díky jeho prozíravému plánování jsem doufal, že se vejde do rozpočtu a ještě trochu ušetříme, možná i nějaký ten filmovací den, což znamenalo, že moji potenciální zaměstnavatelé snad uvěří, že mám organizační talent.

„Ty denní práce ze včerejška byly dobrý, dnes dopoledne to taky šlo dobře,“ řekl O'Hara věčně. „Kde jste byl dopoledne? Ed vás nemohl najít.“

Právě jsem se chystal napít minerálky (tu studio schvalovalo). Zarazil jsem se, vybavil se mi chrčivý Valentinův dech.

„Byl jsem tady, v Newmarketu.“ Postavil jsem skleničku. „Umírá mi tu přítel, šel jsem ho navštívit.“

„Ach tak.“ O'Hara se netvářil kriticky, považoval moji odpověď za vysvětlení, ne za omluvu. Dobře věděl a považoval to za samozřejmé že s prací začínám v šest ráno a že až do konce natáčení budu pravidelně pracovat osmnáct hodin denně. „Je to filmař?“ zeptal se ještě.

„Ne, patří k dostihům, píše.“

„Takže s náma nemá nic společného.“

„Ne.“

Jak snadno se člověk splete!

2

Ve středu bylo naštěstí hezky, jasno. S Moncriefem a jeho asistenty jsme sledovali východ slunce u mříže před Jockey Clubem a nerušeně točili mřížový stínů.

Zkouška s Cibberem a Georgem na předním nádvoří pak taky proběhla dobře. Moncrief je hezky nasvitl, doplnil sluneční světlo, a já se občas podíval do kamery přesvědčit se, že ty dva zabíráme ze správného úhlu, aby co nejvíc vynikla zášť rodící se mezi někdejšími „nejlepšími kamarády“. V jedenáct už jsme byli připraveni na sled odjezdů a příjezdů aut. Policie nám vypomáhala ochotně a s plným porozuměním.

Naše hvězda první velikosti, náš slavný herec, jako vždy málo-mluvný, bez reptání třikrát přijel svým vozem (sám řídil) a čtyřikrát opakoval vstup hlavními dveřmi do posvátné budovy, jako by šel na popravu. Zapínal a vypínal svůj osobitý vnitřní žár se samozřejmostí a sebedůvěrou nejryzejšího profesionála. Pak mě nedbale poplácal po rameni na povzbuzení. Na zbytek dne se svým osobním rolls-roycem vzdálil. V poledne jsme natáčení přerušili a šli na zasloužený oběd.

O'Hara se dostavil odpoledne, přišel se podívat, jak George napodobuje Jaga (nemusel jsem Georgeovi nic vysvětlovat, stačilo jen mé stručné „trochu uberte“). Skoro celé odpoledne proseděl O'Hara na režisérské židli a usmíval se. Nevím, jestli si to uvědomoval, ale jeho úsměv působil na herce a techniku jako balzám, všechno šlo jak po másle. Naopak, když občas přivřel oči a zamračil se, pokazilo se, co se dalo.

Když jsme to odpoledne na nádvoří zabalili, šli jsme si s O'Harou dát časnou skleničku v Bedford Lodge (málo alkoholu, naše studio mělo puritánské zásady). Povídali jsme si o tom, jak natáčení postupuje a jak dál. Pak O'Hara opustil svět fantazie a soustředil se na marketing a propagaci v londýnské kanceláři. Nestačí film natočit, hotový výrobek se taky musí prodat.

„Vidím, že jste si na pondělí objednal naši kaskadérskou jedničku,“ řekl jakoby nic a zdvihl se k odchodu.

„Co máte v plánu?“

„Nezkrocený koně na pobřeží.“

Mluvil jsem taky lehce, nechal jsem na něm, bude-li mi věřit či ne.

„Myslíte to vážně?“ zeptal se. „Ve scénáři to není.“

„V pondělí se s kaskadérem chci rozhlídnout po pobřeží, to stihneme brzo ráno, za svítání. Na zkoušení se vrátíme včas. Ale...“ váhavě jsem se odmlčel.

„Jaký ale?“

„V minulosti jste mi občas dopřál nějaký ten den navíc,“ řekl jsem. „Co kdybych nějaký ten den potřeboval teď? Co kdyby mě něco geniálního napadlo?“

Už dvakrát jsem v minulosti nasměroval filmy z jeho produkce přesně tak, jak se to líbilo divákům. O'Hara ode mne nežádal žádné detaily, věděl, že stejně po mně nemůže chtít vědět předem něco, co mne teprve ve šťastné chvíli možná napadne. Pět vteřin se na mne díval, pak krátce přikývl a tím mi více méně dal volnou ruku.

„Máte mít tři dny,“ řekl.

Čas byl drahý, dar tří dnů byl dar veliké důvěry. „To je skvělé,“ řekl jsem.

„Kdybyste o to nepožádal, byly by nepříjemnosti.“

„Zatím ale jde všechno dobře, nemyslíte?“ Byl jsem věčně ustaraný.

„Pokud jde o řemeslo, tak jo. Jenže já si vás vybral pro něco jiný-ho.“

Necítil jsem se polichocený, spíš mě o to víc tížila odpovědnost. Doby, kdy se ode mne mnoho neočekávalo, byly doby klidu. Spirála úspěchu způsobila, že se ode mne očekávaly zázraky. Přijde den, kdy se z vrcholu pyramidy zřítím a nikdo, kdo jen trochu uvažuje ekonomicky, už si mne nezjedná.

Před vchodem do hotelu na O'Haru čekal vůz s uniformovaným Šoférem. O'Hara řekl: „Víte velmi dobře, že u filmu jde o peníze a o moc. Když se točí velkofilm, kdo rozhoduje o penězích, rozhoduje i o režii. U levnějších filmů jako je tenhle, má všechnu moc v nikách režisér. Využívejte tu moc. Využijte ji!“

Mlčky jsem se na něho zadíval. V mých očích to byl on, na kom všechno záviselo, on měl moc. Bez něj by vůbec nic nevzniklo. Uvědomil jsem si, že až do té chvíle jsem se snažil vyjít vstříc jemu, ne svým představám, a pochopil jsem, že s tím není spokojený.

„Ať to dopadne, jak chce, je to váš film.“

Napadlo mě, že kdybych náš rozhovor točil, on by pro mě představoval zosobnění síly, aťsi říkal cokoli. Ten starší, sebevědomý, životem zkušený, trochu příliš rozložitý mužský, ten měl moc, ne to třicetileté nedochůdce, které si kdekdo pletl s komparsistou.

„Moc máte v rukou vy,“ opakoval. „Věřte jí.“

Nekompromisně na mne kývl, nepřipustil žádné odmluvy. Auto ho odvezlo. Ani se neotočil a nepodíval se za mnou.

Zamyšleně jsem přešel ke svému vozu a vyrazil k Valentinovu domu. Měl jsem zvláštní pocit, že jsem současně bezvýznamný i mocný. Divná věc. Věděl jsem, že jsou chvíle, kdy bych dokázal, co je třeba, a přinášelo mi to okamžité uspokojení, po kterém však vždy následovaly pochyby. Potřeboval jsem víc sebedůvěry k tomu, abych dokázal něco pořádného. Ale přičila se mi nadutost, vedoucí k velikášství a nesmyslům. Proč jen jsem si nevybral nějaké rozumnější povolání, ve kterém se člověk před světem neobnažuje? Jako třeba dělat na poště?

Valentin s Doroteou si koupili přízemní čtyřpokojový domek. Oba měli po jedné ložnici a jednom pokoji,

navíc přistavěli jednu koupelnu, oba tedy měli soukromí, ale kuchyni s jídelním stolem užívali společně. Tvrdili svorně, že jim po ovdovění tenhle způsob společného života dokonale vyhovuje. Byli samostatní a přitom nebyli sami.

Když jsem zaparkoval u chodníku před vchodem, byl všude klid. Dorotea mi otevřela, než jsem stačil zazvonit. Viděl jsem na ní, že plakala.

Zeptal jsem se nejistě: „Valentin...?“

Nešťastně zavrtěla hlavou. „Ještě žije, chudák starý zlatý. Pojdte dál, můj milý, pojdte se na něj podívat.“ Šel jsem za ní do Valentinovy ložnice. Řekla mi, že tam seděla v křesle u okna, dívala se na ulici a vyhlížela, kdo jde.

Valentin byl bledý, zažloutlý, ležel bez hnutí, chrčivě, pravidelně dýchal. Známkou nezadržitelného konce.

„Od včerejška se neprohrál a nepromluvil,“ řekla Dorotea. „Už nemusíme šeptat, už ho nerušíme. V poledne tu byl Robbie Gill. Já stejně neobědvala, neměla jsem na jídlo ani pomyšlení. No nic, Robbie říká, že Valentin dýchá tak těžce, protože se mu hromadí voda na plicích, a že pomalu dohasíná. Prý to přijde dnes v noci nebo zítra, mám prý být na to připravená. Jak na to můžu být připravená?“

„Jak to myslíte?“

„Asi abych byla připravená duševně. Mám mu zítra ráno zavolat, jak je. Vlastně mi přímo řekl, ať ho nevolám v noci. Řekl, že kdyby Valentin zemřel, mám mu zavolat ráno v sedm. Není bezcitný, to ne. Pořád je ještě přesvědčený, že by jak pro mne, tak pro Valentina bylo snadnější, kdyby byl v nemocnici, ale já si zase myslím, že mému chlapci je líp tady. Je úplně klidný a vyrovnaný, to přece vidíte. Jsem si tím jistá.“

„Ano,“ přikývl jsem.

Trvala na tom, že mi musí uvařit šálek čaje, a já ji od toho neodrazoval. Usoudil jsem, že sama čaj potřebuje. Šel jsem za ní do jasně modře a žlutě vymalované kuchyně a sedl si ke stolu. Donesla hezké porcelánové hrníčky a cukřenku. Doléhalo k nám Valentinovo chrčivé oddechování. Dorotea mi vyprávěla, jakou oporou jí byla sestra Davisová, a že Valentinovi dala injekce proti bolesti, aby netrpěl ani v kómatickém spánku.

„To je hodná,“ poznamenal jsem.

„Má Valentina ráda.“

Napil jsem se horké tekutiny. Moc mi nechutnala.

Dorotea seděla proti mně a pomalu srkala čaj. „Víte, je to zvláštní... Vzpomínáte si, jak jste mi řekl, že si Valentin přál kněze?“

Přikývl jsem.

„V první chvíli jsem vám řekla, že to určitě nemyslel vážně, nechtělo se mi tomu věřit, ale dnes ráno mi povídala sousedka Betty odnaproti myslím, že ji znáte přišla se zeptat, jak se Valentinovi vede a taky jestli u něho byl kněz. Zůstala jsem na ni koukat. Pak mi vyprávěla, že Valentin něco pletl o nějakém knězi naší maminky, a jak to že já o tom nic nevím. Ten kněz prý dal mamince rozhršení, než zemřela, a Valentin pak Betty prosil, aby mu toho kněze přivedla. Ptala se ho, co to je za kněze. Nikdy se u nás s žádným farářem nesetkala a já jí samozřejmě řekla, že se s žádným nestýkáme a maminka že se vlastně taky s žádným nestýkala. Betty tvrdila, že Valentin mluvil, docela jako by byl ještě dítě, prý říkal, že rád poslouchá kostelní zvony. Prý všechno popletl, pořádně mu nerozuměla. Co si o tom myslíte vy?“

Odpověděl jsem zvolna: „Když jsou lidé hodně staří, vracejí se prý často v myšlenkách do doby dětství.“

„Ne, já myslela, co vy soudíte o tom, že Valentin chtěl faráře? Já žádného neznám. Co mám dělat?“

Zadíval jsem se na její vrásčité unavený obličej, zruzněný starostí a zármutkem. Její nerozhodnost pramenila z vyčerpání, cítil jsem to, jako by se to dělo mně samotnému.

„Doktor bude určitě vědět o nějakém faráři, pokud byste chtěla.“

„Ale to nebude k ničemu! Valentin už nevnímá, neslyší.“

„Řekl bych, že to není rozhodující. Pokud ale kněze nepovoláte, bude vás trápit celý zbytek života, že jste ho možná zavolat měla. Když vám nikoho nesežene doktor, seženu kněze já, pokud budete chtít.“

Slzy jí tekly po tvářích. Chabě přikývla. Byla mi vděčná, že jsem ji ušetřil rozhodování. Šel jsem do Valentinova obývacího pokoje a zatelefonoval odtamtud. Pak jsem šel staré paní říct, že se co nejdřív dostaví kněz z místního kostela.

„Zůstanete tu se mnou?“ prosila. „Chci říct... možná, že nebude rád, že ho přivolali k odrodilému katolíkovu, který nechodil do kostela.“

Nadšený vskutku nebyl, ale já ho umluvil. Bez váhání jsem přislíbil, že s Doroteou zůstanu. Vlastně jsem si opravdu přál, aby se řádně dokonalo, co já konal neřádně.

Čekali jsme sotva půl hodiny, přesně do setmění, než přijel. Dorotea právě rozsvítila. Opravdový kněz,

poněkud zanedbaně vyhlížející člověk středního věku, zcela beznadějně postrádající charisma.

Zaparkoval za svým vozem a bez elánu šel po betonové pěšince.

Dorotea mu otevřela a zavedla ho do Valentinovy ložnice. Farář zbytečně neplýtl citem. Z tašky, připomínající lékařskou brašnu, vytáhl rudou štolu a zavěsil si ji kolem krku. Červená barva vynikla proti jeho ošumělému černému oblečení a bílému kolárku. Pak vyndal malou nádobku a namočil v ní palec.

Udělal Valentinovi na čelo znamení kříže a odříkával přitom: „Tímto posvátným olejem...“

„Ne!“ bránila se Dorotea. „Nemohl byste to říkat latinsky? Totiž, když jsme chodili do kostela s maminkou, bylo to vždycky latinsky.“

„Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam. Amen.“

Nechť se všemocný Bůh nad tebou slituje a odpustí tobě všechny viny, nechť dá ti život věčný.

„Dominus noster Jesus Christus te absolvat...“

Náš pán Ježíš Kristus tobě odpouští...

Pronášel ta slova chladně, prokazoval běžnou službu cizímu člověku, promíjel hříchy a nevěděl jaké.

Mumlal monotónně dál a nakonec víceméně opakoval to, co jsem předtím možná nepřesněji řekl já.

Odříkával však povinná slova bez přesvědčení, ne se skutečnou vírou v odpuštění jako já.

„Ego te absolvo ab omnibus censuris, et peccatis tuis, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.“

Udělal nad Valentinem znamení kříže. Valentin dýchal klidně a pravidelně. Kněz se pak odmlčel, sejmul štolu a vložil ji do brašny spolu s biblí a olejem.

„To je všechno?“ hlesla Dorotea.

Kněz odpověděl: „Mocí, která mně byla svěřena, jsem ho zbavil všech hříchů, vší viny. Dostalo se mu rozhršení. Víc učinit nemohu.“

Doprovodil jsem ho ke dveřím a dal mu štědrý příspěvek pro kostelní sbírku. Unaveně poděkoval. Odešel, než jsem se ho stačil zeptat na zádušní mši.

Doroteu návštěva kněze nijak neutěšila.

„Vůbec mu na Valentinovi nezáleželo.“

„Nezná ho.“

„Lituju, že jsme ho zavolali.“

„Nelitujte. Valentinovi se dostalo, co si přál.“

„Valentin to ale neví.“

„Jsem si úplně jistý, že Valentin teď spí v pokoji a míru.“

S úlevou přikývla. Taky si tím byla jistá, stejně jako já, ať už v tom náboženství bylo nebo nebylo. Nechal jsem jí telefonní číslo do Bedford Lodge včetně čísla svého pokoje a slíbil jí, že se dostavím, jakmile bude mít pocit, že věci nezvládá.

Smutně se usmála. „Valentin říkal, že jako kluk jste byl pěkný uličník. Prý jste byl jako čert.“

„Jen občas.“

Stoupla si na špičky a políbila mne na rozloučenou na tvář. Přátelsky jsem ji objal. Když jsem byl kluk, nežila ještě v Newmarketu, neznal jsem ji, setkali jsme se poprvé, když jsem přijel do města kvůli filmu.

Měl jsem ale pocit, jako by byla moje hodná teta, taky se chovala, jako bychom se znali odjakživa.

„V šest ráno jsem vždycky vzhůru,“ dodal jsem.

Povzdechla si. „Ozvu se vám.“

Přikývl jsem, nasedl do vozu a odjížděl. Dorotea stála u okna ve Valentinově pokoji. Držela smutnou stráž. Zamával jsem jí.

Zajel jsem do stájí pronajatých na natáčení. Stál jsem tam ve tmě, vdechoval chladný březnový vzduch a díval se na noční oblohu. Jasný, slunný den ustoupil noci s oblohou plnou hvězd tak zářivých, že člověku vnukaly představu velikosti a hloubky prostoru.

Tváří v tvář nekonečnu, věčnosti, se člověku zdálo až malicherné, točit film o absurdních vášních. Ačkoli, jsme z masa a krve, nejsme přízraky, je proto na nás, abychom sami sobě odkryli své duše.

Spiritus sanctus. Spiritus je latinsky „dech“. Svatý dech? In nomine Spiritus sancti... ve jménu Ducha svatého... Dechu svatého? Ducha jako přízraku? Jako chlapec jsem měl latinu rád, líbila se mi její logika a řád. Jako zralý člověk jsem v latině nacházel důstojnost a tajemnost. Jako režisér jsem latinu používal k zastrašování, u Valentina jsem latinu zneužil. Snad mně Bůh odpustí... pokud je.

Do dvora tiše vjel náš veleherec se svým rollsem. Když vystupoval, přidržel mu jeho zdvořilý řidič jako vždy dvířka. Veleherci běžně mívají řidiče, sluhy, sekretáře-asistenta, někdy dokonce i osobní ochranu, maséra a komorníka. Veleherečky mívají navíc kadeřníka či kadeřnici. Velehvězdy obou pohlaví často vyžadují svého vlastního maskéra. Všechny tyto satelity kroužící kolem hvězd je třeba ubytovat, živit a

dopravovat z místa na místo. Značně se tím zvyšují výdaje.

Když mě ve tmě zahlédl, zavolal na mne: „Tome? Asi jdu pozdě, co?“

„Ne, kdepak.“ Kdepak, veleherci nikdy nepřicházejí pozdě, i když pozdě je. Veleherci znamenají zelenou a „zelená“ v americkém filmovém světě označuje zázračnou schopnost dotyčného či dotyčné přinést projektu prestiž a následný zisk. Zelená signální světla jsou neomylná a je třeba jim vyhovět ve všem, co si vy vzpomenou.

Naše zelené světlo se podle mého odchylovalo od normy. Pan veleherec dělal, co se po něm žádalo, bez námitek a vyrovnaně. Navíc se choval sympaticky.

Bylo mu padesát, vypadal na čtyřicet a vysoký byl stejně jako já, to jest sto osmdesát pět centimetrů. V civilu byl docela vzhledný, ale nijak zajímavý. Ovládal však nedocenitelné umění vyjádřit potřebné očima. Stačilo nepatrně pohnout mimickými svaly a v detailu sdělil vše. Úsměvný pohled dociloval přivřením spodních víček, čímž si vysloužil přezdívku „nejsvůdnější herec“. Podle mého názoru jeho talent tím úsměvem jen začínal.

Nikdy předtím jsem s hercem takového formátu nepracoval, on to dobře věděl a byl proto ke mně shovívavý. Řekl mi nicméně skoro totéž, co jsem vyslechl od O'Hary: ať dělám, na co mám, a využívám své moci.

O tuhle večerní schůzku mě veleherec Nash Rourke sám požádal.

„Je tu klid, Tome, a to já potřebuju. Chtěl bych si osahat ten váš Jockey Club, co jste tu v těch starých stájích zbudoval.“

Šli jsme pak spolu k zadnímu vchodu budovy. Noční hlídač nás zapsal a pustil dovnitř.

„Všude klid, pane Lyon,“ řekl. „To je dobře.“

V rozlehlém domě nechal produkční pod mým a O'Harovým dohledem vybudovat přijímací salon ve všem odpovídající skutečnému salonu. Vytvořil taky trenérovu kancelář s vyhlídkou do dvora stájí.

V prvním patře zbourala produkce nějakou tu příčku, a po prostudování fotografií a po nahlédnutí do autentické místnosti, dosud uchované v budově Jockey Clubu na newmarketské High Street, jsme tam zřídili věrnou kopii historické místnosti, kde v minulosti zasedala vyšetřovací komise, kde šlo o živobytí i o čest.

Asi před čtyřiceti lety přesídlila vyšetřovací komise do hlavního stanu dostihového velení v Londýně. V Tylerově knize i v našem filmu se zcela neoficiální, ale zato krajně dramatické a zničující šetření odehrávalo ve staré historické prostoře.

Rozsvítil jsem, co se dalo. Naleštěná podlaha, na stěnách Stubbsovy a Herringovy obrazy koní, přepychová kožená křesla kolem velké podkovy stolu v chabém světle přesto moc nevynikly.

Filmová místnost byla větší než místnost autentická, aby tam bylo dost prostoru pro kamery. Členité stěny s obrazy se zdály stát pevně jako skála, ale ve skutečnosti byly snadno posuvné. Lamps a změř kabelů na stropních mostech byly v pohotovosti, připravené ožít zítra ráno.

Nash Rourke přešel k jedné straně stolu, přitáhl si zelené kožené křeslo a sedl si. Připojil jsem se k němu. Přinesl si s sebou několik stránek přepsaného scénáře. Hodil potištěné stránky na naleštěnou podlahu a zeptal se: „Ta scéna, kterou budeme zítra točit, je klíčová, že?“

„Jedna z klíčových,“ přikývl jsem.

„Toho člověka obvinili, je zmatený, rozhněvaný, nevinný... je to tak?“

„Ano.“

„Aha. No, náš kamarád Howard Tyler mě přivádí k šílenství.“

Nashův způsob projevu, řeč vzdělaného člověka vyššího společenského postavení s bostonským přízvukem, neodpovídal tak zcela postavě britského patricijského trenéra dostihových koní. Tuhle maličkost považovali za zanedbatelnou skoro všichni, včetně mne, jen Howard měl námitky, samozřejmě.

„Howard chce, abych ten text říkal úplně jinak, mám celou scénu odehrát s přiškrceným, ovládaným hlasem.“

„To vám řekl?“

Nash lhostejně pokrčil rameny. „Požaduje, abych se choval s nadřazeným odstupem.“

„A co vy na to?“

„Sakra, ten chlap přece musí řvát! Je to statnej silnej chlap, obci-znej z toho, že zavraždil svoji ženu, ne?“

„Jo.“

„Což neudělal. Stojí proti lidem, kteří se rádi hrabou v bahně a chtějí ho odrovnat, je to tak?“

„Jo.“

„Předseda komise si vzal sestru jeho manželky, ano?“

Přikývl jsem. „Předseda Cibber se nakonec rozsype, na tom jsme se dnes shodli.“

„Kvůli tomu Howard tolik běsní.“

Mávl jsem kolem na dekoraci vyšetřovací místnosti. „Zítra tady klidně hulákejte,“ řekl jsem.

Nash se usmál.

„Když budete Cibberovi odpovídat na otázky, mluvte výhruzně. Musíte přesvědčit nejen členy Jockey Clubu, ale i publikum, že jste natolik silný a tvrdý, že byste dokázal i zabít. Je třeba zasít sémě pochybnosti. V žádném případě nesmíte být trpná oběť.“

Nash se s úlevou uvelebil v křesle. „Howarda raní mrtvice. Uvádí ho do stavu zuřivosti, jak s tím nakládáte.“

„Já ho uchlácholím.“

Nash byl stejně jako já v nevyžehlených kalhotách, košili s rozhalenkou a tlustém plandavém svetru.

Zdvihl listy scénáře, chvíli se v nich hrabal a pak se zeptal: „Jak moc se liší poslední verze scénáře od té první, kterou jsem četl?“

„Tahle verze je víc akční, je v ní podstatně víc napětí, víc hořkosti.“

„Ale ta moje postava... ten člověk přece svou ženu nezabil?“

„Ne, nezabil. Ale do konce filmu to nebude jasné.“

Nash se zatvářil filozoficky. „O'Hara mě umluvil, abych do toho šel,“ řekl. „Zbývaly mi tři volné měsíce mezi dvěma projekty a O'Hara mi radil, ať to volno využiju takhle. Slušný menší film o dostizích. O'Hara dobře ví, že mám pro koně slabost. Řekl mi, že látka vychází ze skutečné události, ze starého dostihového skandálu, že to napsal světoznámý Howard, o kterém jsem jistě slyšel. Prý to bude prestižní biograf, žádný propadák. Kdo to bude režírovat? Prý mladý člověk, se kterým jsem ještě určitě nedělal. To tedy měl pravdu, s vámi jsem se opravdu předtím nesetkal. O'Hara mě přesvědčoval, že mu mám důvěřovat.“

„Důvěřujte mu.“

Nash se usmál jako šelma. Takový úsměv když nasadí hrdina ve filmu z Divokého západu, padouši se při přestřelce ihned vrhají k zemi.

„Zítra je první dostihový den anglické rovinové sezóny.“

„Já vím.“

„V sobotu se běží Lincoln Handicap.“

Nash přikývl. „V Doncasteru, já vím. Kde je Doncaster?“

„Odtud sto padesát kilometrů na sever. Vrtulníkem to je míň než hodina. Chcete se tam podívat?“

Nash se na mě užasle zadíval. „Vy mě podplácíte!“

„Jasně.“

„A co pojišťovna?“

„To už jsem s O'Harou vyřídil.“

„Jděte do háje!“

Zatvářil se pobaveně. Vstal a začal si odkrokovávat vzdálenost kolem stolu.

„Tady se píše,“ řekl, „že mám stát na koberci. Je tohle tady... tohle na konci stolu, koberec?“

„Ano, je to opravdu kus koberce. V minulosti musel obviněný při zasedání newmarketské vyšetřovací komise skutečně stát na koberečku, odtud vzešlo rčení jít na koberec.“

„Ubožáci.“

Stál na koberečku a tiše odříkával text, opakoval ho, učil zpaměti, přitom hledal správný rytmus, pauzy, gesta, přenášel váhu z nohy na nohu, jako by ztrácel trpělivost, až nakonec vykročil do otevřené podkovy k čelu stolu a výhruzně se sklonil nad křeslo, ve kterém měl sedět jeho inkvizitor Cibber.

„Budu hulákat,“ řekl.

„Správně,“ přikývl jsem.

V tu chvíli ještě zuřivost nezařadil. Rozhořčený výkřik jen tiše Zamumlal. Pak si šel znovu sednout vedle mne. I „Co se vlastně se všemi těmi lidmi stalo ve skutečnosti?“ zeptal se. „Howard přísahá, že co napsal, je holá pravda. O'Hara tvrdí, že to úplně pravda není, protože se nikdo nebouří. Co se vlastně opravdu stalo?“

Povzdechl jsem si. „Howard jen hádá, taky je opatrný. Za prvé nikdo z lidí zapletených do skutečné události nevystupuje v knize pod skutečným jménem. Upřímně řečeno toho o celé věci nevím o nic víc než ostatní, všechno se stalo před dvaceti šesti lety, tehdy mi byly čtyři roky. Nepamatuju si vůbec, že bych o té historii někdy slyšel. Celý ten případ tehdy stejně usnul. Trenér, kterého hrajete, se jmenoval Jackson Wells. Jeho ženu našli oběšenou v jednom prázdném stání v jeho stájích. Spousta lidí si tehdy myslela, že ji pověsil Wells. Jeho žena měla milence a její sestra, trenérova švagrová, si vzala člena Jockey Clubu. Tolik víme s jistotou. Nikdo nikdy neprokázal Wellsovi vinu, kterou on samozřejmě popíral.“

„Howard říká, že ten člověk ještě žije.“

Přikývl jsem. „V dostihovém světě po tom skandálu skončil. Nikdy se mu nepodařilo jasně dokázat, že svou ženu neoběsil. Jockey Club mu sice nakonec licenci neodebral, ale lidi k němu přestali posílat koně. Prodal stáje a koupil farmu v Oxfordshiru. Myslím, že se znovu oženil. Teď! mu je asi padesát. Vůbec se neozval, a to Howardova kniha vyšla už víc jak před rokem.“

„Smím tedy doufat, že se nepříítí na plac, nehodí po mně laso a nebude mě chtít lynčovat.“

„Musíte být přesvědčený o jeho nevině.“

„Jistě, to jsem.“

„Náš film je fikce,“ řekl jsem. „Skutečný Jackson Wells byl obyčejný průměrný člověk, měl průměrné stáje, ničím nevynikl. Určitě nepocházel z vyšších vrstev a nebyl silná osobnost, silný jedinec, kterému ukřivdili a ze kterého se stal cílevědomý bojovník. Toho z vás uděláme.“

„O'Hara mi slíbil neobvyklý konec.“

„Budete ho mít.“

„Ale ve scénáři není, kdo jeho ženu oběsil, jenom kdo ji neoběsil.“

„To proto, že to Howard neví a nenapadá ho nic, co by si vymyslel. Vy jste jeho knihu nečetl?“

„Nikdy nečtu knížky, podle kterých je scénář, příliš často bývají v rozporu, a to je matoucí.“

„Asi děláte dobře,“ usmál jsem se. „V Howardově knize vaše postava nemá poměr se sestrou své ženy.“

„Ne?“ Žasl. Strávil předtím celý filmovací den polonahý v posteli s herečkou, hrající jeho švagrovou. Jak jste docílil, aby na to Howard přistoupil?“

„Howard přistoupil i na to, aby Cibber, manžel trenérovy švagrové, objevil nevěru své ženy a získal tak pádný důvod snažit se vás zničit. To právě budeme zítra tady točit.“

Nash se nevěřícně zeptal: „A tohle všechno Howard ve své knize neměl?“

Zavrtěl jsem hlavou. O'Hara od samého počátku na Howarda tlačil, aby děj oživil. Víceméně mu dal ultimátum. „Buď budou změny, nebo nebude film.“ Změny polohy a mírný posun děje, jak jsem navrhl v posledních dnech já, byly zanedbatelné ve srovnání se zásahy O'Hary. Pokud Howard válčil se mnou, válčil s týlem, já ale stejně doufal, že prohraje.

„Skutečný Cibber taky ještě žije?“ zeptal se Nash zamyšleně. „A co sestra té oběšené?“

„Co se s tou stalo, nevím. Skutečný Cibber zemřel asi před třemi lety. Někdo tehdy vyhrabal tu starou historii a Howard se jí chytil. Námět pro knížku. Jenže ve skutečném životě Cibber Jacksona Wellse nepronásledoval tak neúprosně jako v našem filmu. Skutečný Cibber neměl takovou moc. Celá ta historie proběhla dost potichu, zdaleka ne tak, jak to prezentuje O'Hara.“

„Nebo vy.“

„Nebo já.“

Nash se na mne upřeně, skoro podezíravě zadíval. „Povězte mi, co ještě chcete ve scénáři změnit?“

Byl mi sympatický, možná bych mu mohl důvěřovat. Jenže já se už dávno trpce poučil, že nic z toho, co člověk řekne, není důvěrné. Člověk musí odolat pokušení někomu se svěřit. Ani s O'Harou jsem nemluvil zcela otevřeně.

O'Hara jednou tvrdil, že jsem kouzelník a počínám si rafinovaně. Tehdy jsem mu na to odpověděl, že to jinak nejde. O'Hara uznal, že na tom něco je, ale abych to s tím kouzlením nepřehnal.

Kouzelníci nikdy nevyzrazují tajemství svých triků. Jejich nejlepší odměna je úžas diváků.

„Pokaždé vám řeknu, jak vaše postava uvažuje, při každé scéně.“

Dobře si všiml, jak vyhýbavě jsem odpověděl. Dobrou minutu mlčky přemýšlel, jestli ze mne má nebo nemá mámit podrobnosti, které bych mu možná stejně neprozradil. Nakonec prohodil: „Když někdo žádá důvěru, žádá hodně.“

Nepřel jsem se. Po chvíli si zhluboka, jakoby odevzdaně povzdechl a rozhodl se pro slepou důvěru.

Nakonec to byla pojistka pro případ úplného neúspěchu. „Člověk by nikdy neměl úplně důvěřovat režisérovi...“

Ať tak či tak, sklonil se nad scénářem, chvíli si četl, pak vstal, hodil papíry na stůl a znovu prošel celou scénou. Odříkával text pečlivě, spleti se jen jednou. Dělal správné pauzy, gesta, měnil postoj, blížil se podkovou k čelu stolu v obrovském, zničujícím hněvu.

Potom bez jediného komentáře prošel text ještě jednou od začátku. I když nemluvil hlasitě, byl jeho projev ohromující. Člověk by mu dokonce uvěřil, že by dokázal zabít, i zavraždit vlastní ženu, přestože to tak vášnivě popíral.

Pochopil jsem, že takové obrovské vnitřní soustředění a síla dělají z dobrého herce veleherce.

Nechtěl jsem původně točit celou scénu v jediném záběru, ale v tu chvíli jsem si to rozmyslel. Když jsem viděl, jaký tomu dal rytmus a gradaci... to by se stříhem nedokázalo. Cibberův nenávisťný výraz můžeme

stříhnout až nakonec.

„Za tohle děkuju,“ řekl Nash.

„Rádo se stalo.“

Ironicky se usmál. „Prý se tu o mně říká, že jsem vaše zelená.“

„Vezu se za vámi v závěsu.“

„Nemáte zapotřebí mi lichotit.“

Vyšli jsme z místnosti a ukázněně se odepsali u budovy u nočního hlídače. Nashe odvezl jeho šofér rollsem, já jel do Bedford Lodge na dlouhou poradou s Moncriefem. Rozebírali jsme úhly záběrů a nájezdy kamery při klíčové scéně.

Do postele jsem se dostal o půlnoci. V pět ráno mi u hlavy zazvonil telefon.

„Tome?“

Dorotea mluvila váhavě, omluvně.

Řekl jsem: „Hned k vám jedu.“

3

Valentin byl mrtvý.

Když jsem přijel k jeho domu, nesetkal jsem se tam s tichým, neveřejným zármutkem, ale s přepychovým autem. Parkovalo u chodníku a nepatřilo ani doktorovi, ani faráři. Všechna okna za záclonami svítila.

Šel jsem po betonové pěšince k zavřenému vchodu a zazvonil.

Po hodné chvíli přišel někdo otevřít. Nebyla to Dorotea, ale velký, otlý člověk, blokoval vchod a, tvářil se nepřátelsky. S dobře nacvičenou nadřazeností si mne prohlédl od hlavy k patě a zeptal se skoro urážlivě: „Jste lékař?“

„Já... ne.“

„V tom případě, co tu děláte tak brzo ráno?“

Nižší státní úředník, usoudil jsem, jeden z těch, kteří s potěšením zamítají žádosti. Mluvil jako Londýňan z předměstských čtvrtí s mírným norfolským nádechem.

„Paní Pannierová mě požádala, abych za ní přišel,“ řekl jsem věcně. „Zatelefonovala mi.“

„V tuhle hodinu? To se mi nezdá.“

„Rád bych s ní hovořil.“

„Řeknu jí, že jste se tu zastavil.“

Vzadu v hale se objevila Dorotea. Vyšla z koupelny, zahlédla mne a rychle zamířila ke dveřím.

„Tome! Pojdte dál, můj milý.“ Mávla na mne, abych prošel kolem překážky ve dveřích. „To je můj syn

Paul,“ vysvětlovala. „Paule, to je Valentinův přítel Tom, vyprávěla jsem ti o něm.“

„Jak je mu?“ zeptal jsem se. „Jak je Valentinovi?“

Vyčetl jsem jí z tváře odpověď.

„Tiše odešel, ve spánku, můj milý. Pojdte dál, potřebuju vás.“ Byla nesvá ze svého syna. Sama o něm řekla, že dělá důležitého a je diktátor. Nijak nepřeháněla. Měl povýšený pohled, malý černý knír, široký, nahoru obrácený nos s velkými dírkami, bradu výhružně dopředu. Přestože bylo tak časně ráno, byl oblečený ve formálním tmavomodrém obleku s vestou a proužkovanou kravatou. Měřil asi sto sedmdesát pět centimetrů a vážil nejmíň devadesát kilo.

„Máti, co potřebuješ, v tom ti pomůžu,“ řekl přísně. „Na všechno stačím sám.“ Kývl na mě, abych odešel, ale já dělal, že to nevidím. Protáhl jsem se kolem něho, políbil Doroteu na smutnou tvář a řekl jsem: „Co takhle šálek čaje?“

„Samozřejmě, můj milý. Mě taky nic nenapadne. Pojdte se mnou do kuchyně.“

Měla na sobě totéž co včera, zelenou sukni a svetr. Tušil jsem, že si tu noc vůbec nelehla. Unavené kruhy pod očima se jí ještě prohloubily. Baculatá paní byla zesláblá a roztřesená.

Natáčela vodu do elektrické konve. „Zavolala jsem Paulovi hodnou chvíli potom, co jste odešel,“ řekla skoro omluvně. „Bylo mi tu hrozně smutno, víte? Přišlo mi, že se patří, abych mu řekla, že jeho strýček už odchází...“

„Samozřejmě jsem se okamžitě sebral a přijel, přestože bylo pozdě,“ řekl Paul velkoryse. „To bylo pochopitelně správné. Moje povinnost. Vůbec se mi nelíbí, že jsi tu byla s umírajícím sama, máti. Strýc měl být v nemocnici.“

Vzal jsem Dorotei konev z ruky a poprosil ji, aby si sedla. Řekl jsem, že hrníčky, talířky a všechno co je třeba najdu. Vděčně mi předala velení, zatímco se její univerzální ochránce pohupoval na patách a dělal důležitého.

„Když jsem přijel, Valentin už nežil,“ řekl ukřivděně. „Trval jsem samozřejmě na tom, že musí okamžitě přijít lékař, ale máti zcela nesmyslně nechtěla, abych ho budil. Doktoři jsou přece od toho, ne?“

Dorotea zoufale obrátila oči v sloup.

„Ten zatracený člověk se ke mně choval hrubě,“ stěžoval si Paul. „Měli by mu vzít diplom. Valentin prý měl jít do nemocnice, a on sem přijede až v sedm ráno, dřív ne.“

„I kdyby přišel hned, nebylo by to nic platné,“ namítla Dorotea nešťastně. „Valentin chtěl umřít doma. Dobře se stalo.“

Paul tvrdošíjně trval na svém. Už mě to přestávalo bavit. Poprosil jsem Doroteu, jestli se můžu jít s Valentinem rozloučit.

„Jen tam jděte, můj milý,“ přikývla. „Vypadá tak pokojně!“

Když jsem odcházel z kuchyně, poslušně poslouchala řeči svého syna. Šel jsem do Valentinovy ložnice. Místnost nemilosrdně osvětloval nástrovní lustr. Tlumenější, šetrnější lampa na nočním stolku zapnutá nebyla. Šel jsem ji rozsvítit.

Valentinova zestárlá tvář byla bledá, smrtí vyhlazená, čelo už vychládalo. Chraptivý dech ustoupil věčnému tichu. Oči měl zavřené, pootevřená ústa přikrytá cípem prostěradla (to asi Dorotea). Skutečně vypadal velmi pokojně.

Přešel jsem ke dveřím a zhasl studené stropní světlo. Dorotea přišla z kuchyně. Prošla kolem mne a s něhou se zadívala na mrtvého bratra.

„Zemřel potmě,“ řekla smutně.

„To mu určitě nevadilo.“

„Ne... ale... zhasla jsem tu stolní lampu, aby z venku nebylo dovnitř vidět. Seděla jsem u okna a čekala, až přijede Paul. Poslouchala jsem, jak Valentin dýchá, a pak jsem nějak usnula.“ Měla slzy v očích.

„Netušila jsem... chci říct, nemohla jsem si pomoci, prostě mě přemohlo spaní.“

„Byla jste příliš vyčerpaná.“

„Ano... Když jsem se vzbudila, byla tma a úplné ticho. Uvědomila jsem si... bylo to hrozné, můj milý... uvědomila jsem si, že Valentin přestal dýchat... zemřel, když já spala, nebyla jsem po jeho boku, nedržela jsem ho za ruku, nic...“ Hlas se jí zlomil. Otřela si oči hřbetem ruky.

Vzal jsem ji šetrně kolem ramen. Oba jsme mlčky stáli u Valentinovy postele. V duchu jsem si řekl, že je jen dobře, že Dorotea neslyšela poslední Valentinovo rachotivé vydechnutí, že neviděla, jak se mu s trhnutím zastavilo srdce. Zažil jsem smrt své maminky a nikdy na to nezapomenu.

„Kdy sem přijel váš syn?“ zeptal jsem se.

„Počkejte, to bylo někdy kolem třetí. Bydlí v Surrey, odtamtud je to dost daleko. Když jsem mu zavolala, právě se chystal, že si lehne. Řekla jsem mu, ať nejedí... vlastně jsem si chtěla jen s někým promluvit, proto jsem mu zatelefonovala... Ale on trval na tom, že přijede... Bylo to od něho hezké, můj milý, opravdu hezké.“

„Ano.“

„Zatáhl záclony, samozřejmě, a všude rozsvítil. Zlobil se na mě, že jsem tu seděla potmě a že jsem nepřivolala Robbieho Gilla. Jenže k čemu by tu Robbie byl platný? Jen by konstatoval smrt. Paul nedokáže pochopit, že jsem si přála být s Valentinem sama potmě. Nějak mi to přinášelo útěchu, bylo to rozloučení, jen my dva, jako když jsme byli děti.“

„Rozumím.“

„Paul to myslí dobře,“ ubezpečovala mne. „Někdy to s ním je ale těžké... proto jsem vám zatelefonovala, když byl v koupelně. Možná by mě nenechal... Víte, nejsem ve své kůži, cítím se nějak slabá.“

„Jsem rád, že jsem přišel,“ řekl jsem. „Vy se především potřebujete vyspat.“

„Já bych teď neusnula. Musím vzbudit Robbieho a bojím se, aby se k němu Paul nechoval hrubě.“

Bojí se právem, pomyslel jsem si.

V tu chvíli vstoupil slavný Paul do místnosti a rozsvítil.

„Co tu vy dva děláte?“ zeptal se. „Máti, pojď odtud a přestaň se trápit. Všichni víme, že to pro starého pána bylo vysvobození. Teď musíme uvažovat o budoucnosti, co s tebou. Já už plán mám.“

Cítil jsem, jak Dorotea v mém objetí ztuhla. Pustil jsem ji a vyšel za ní z Valentinova pokoje zpět do kuchyně. Cestou jsem zhasl a ještě jsem se ohlédl na tvář starého pána, mizící v polostínu. Věčný stín.

„Musíš odtud, to je samozřejmé,“ přesvědčoval Paul matku v kuchyni. „Je ti skoro osmdesát a já se o tebe nemůžu řádně starat, pokud bydlíme tak daleko od sebe. Už jsem zařídil, že tě po Valentinově smrti vezmou do jednoho domova kousek od nás. Můžeš tam mít samostatný pokoj, my budeme blízko a Janet za tebou může zaběhnout každý den.“

Dorotea se zatvářila skoro zděšeně. „Nikam se nestěhuju, Paule,“ bránila se. „Zůstanu tady.“

„Pokud tu budu, budu ti pomáhat,“ prohlásil její syn velkoryse. „Musíme probrat a zlikvidovat Valentinovy věci. Vlastně nějaké knížky můžu odvézt hned, vzal jsem s sebou pár krabic.“

„Knihy ne,“ řekl jsem energicky, „knihy odkázal mně.“

„Cože?“ Paul doslova otevřel úžasem ústa. „To přece nemohl! Odkázal všechno máti, to všichni víme.“

„Všechno až na knížky.“

Dorotea přikývla. „Valentin asi přede dvěma měsíci nechal sepsat dodatek k poslední vůli, ve kterém odkázal všechny své knížky Tomovi.“

„Starý pán byl pomatený, ten dodatek napadnu!“

„To nemůžete,“ řekl jsem klidně. „Valentin odkázal všechno vaší matce, ne vám.“

„Tak to zažaluje máti.“

„Ne, já ne,“ namítla Dorotea mírně. „Valentin se mě zeptal, co bych tomu řekla, kdyby knížky a dokumentaci odkázal Tomovi, a já mu odpověděla, že to je velmi dobrý nápad. Ty knihy bych stejně nikdy nečetla, ani bych si je neprohlížela. Valentin věděl, že si Tom těch knížek bude vážit, tak sem pozval právníka, který ten dodatek sepsal, a moje sousedka Betty a Robbie Gill, náš doktor, v právníkově přítomnosti ověřili pravost Valentinova podpisu. Valentin vůbec nebyl popletený, to dosvědčí jak doktor, tak právník. Ostatně nechápu, proč ti to tolik vadí, jde přece jen o staré Knihy formy, knížky o dostizích a alba s výstřížky.“

Paulovi to zřejmě vadilo víc, než bylo přirozené. Uvědomil si najednou, že se tomu divím, a honem se snažil najít nějaké logické zdůvodnění. Měl na mne velký vztek.

„Valentin mi kdysi řekl, že ty knihy mají možná dost velkou cenu. Chtěl jsem je nechat ohodnotit znalcem a prodat... ve prospěch máti, samozřejmě.“

„Ty knížky patří Tomovi,“ trvala na svém Dorotea. „Ostatně Valentin se přede mnou nikdy nezmínil, že by měly nějakou cenu. Chtěl, aby je Tom dostal jako památku na staré časy, za to, že k němu byl tak laskavý a chodil mu číst.“

„Aha!“ křikl Paul vítězně. „Ten dodatek k poslední vůli je neplatný, protože Valentin neviděl, co podpisuje.“

„Věděl ale, co podpisuje,“ namítla Dorotea.

„Jak to věděl? To mi pověz!“

„Promiňte...,“ snažil jsem se ovládnout. „Pokud by soudce ten dodatek uznal za neplatný, což považuju za nepravděpodobné, protože dodatek sepsal právník a podpis byl řádně ověřený, ale budiž... pak by ty knihy patřily Dorotei a bylo by jen a jen na ní, jak s nimi naloží.“

„Ach děkuju vám, děkuju, můj milý,“ staré paní se viditelně ulevilo. „Jestliže jsou moje, dávám je vám, Tome, protože vím, že si Valentin přál, aby byly vaše.“

Paul se tvářil vylekaně. „To přece nemůžeš udělat!“

„Proč ne, můj milý?“

„Protože... třeba jsou cenné.“

„Nechám je ocenit,“ řekl jsem. „Pokud by opravdu měly větší hodnotu, rád příslušnou částku Dorotei zaplatím.“

„To ne,“ zamítavě třepala hlavou.

„Tiše,“ zarazil jsem ji. „Nechte to zatím být.“

Paul vztekle přecházel po kuchyni. Pak se zastavil u konce stolu, kde jsme seděli s Doroteou. Zaútočil na mě dopáleně: „Co vy jste vlastně zač? Co děláte, když se zrovna nevnučujete starému bezmocnému umírajícímu člověku? Podle mýho jste se zachoval trestuhodně. To je přímo zločin!“

Zdálo se mi, že nemám proč se mu zpovídat. Vysvětlení mu unaveně poskytla Dorotea. „Valentin koval koně, které měl Tomův dědeček v tréninku. Znal Torna víc jak dvacet let a měl ho rád, řekl mi to.“

Paul jako by se nedokázal ovládnout. Vyslechl nevídanou informaci, zničehonic se zdvihl a odešel z kuchyně směrem do haly. Člověk by ho s chutí odepsal jako nadutého osla, nebýt takového neurčitého, prchavého dojmu, že v něm zahlédl nebo spíš vytušil plíživého dravce. Nebylo by dobré být mu odkázaný na milost či nemilost, pomyslel jsem si.

Dorotea si zoufale povzdechla: „Nechci bydlet poblíž Paula, bylo by k nevydržení, kdyby za mnou Janet chodila denně, nevycházíme spolu, příliš mě komanduje.“

„Nemusíte se nikam stěhovat,“ ubezpečoval jsem ji. „A Paul tenhle dům prodat nemůže, protože není jeho. Ale Doroteo, drahoušku...“ Váhavě jsem se odmlčel.

„Co jste chtěl říct?“

„Nic nepodepisujte.“

„Jak to myslíte?“

„Abyste nic nepodepisovala, napřed se poradte se svým právníkem.“

Vážně se na mne zadívala. „Já možná budu muset podpisovat všechno možné, teď, když už Valentin není.“

„Ano, ale... nepodepisujte nic jen proto, že si to Paul bude přát.“

„Dobře,“ nejistě přikývla.

Zeptal jsem se jí: „Víte, co znamená ověřená plná moc?“

„Že za vás někdo může v něčem jednat a rozhodovat?“

Přikývl jsem.

Chvilí uvažovala, pak řekla: „Chcete mi naznačit, abych Paulovi nepodepisovala souhlas k prodeji domu. Je to tak?“

„Jistě.“

Pohladila mě po ruce. „Děkuju vám, Tome. Slibuju, že nic takového nepodepíšu. Vždycky si všechno pečlivě přečtu. Říkám to nerada, ale Paul dokáže být tvrdý, když chce, aby bylo po jeho.“

V tu chvíli se mi začalo zdát, že si Paul už hodnou chvíli počíná podezřele tiše. Vydal jsem se ho hledat. Byl ve Valentinově pokoji, bral knihy z polic a skládal je na hromádky na podlaze.

„Co to prosím vás děláte? Nechte ty knihy být.“

Paul řekl: „Hledám knihu, kterou jsem Valentinovi půjčil, chci si ji vzít.“

„Jak se jmenuje?“

Paulova narychlo vymyšlená lež měla krátké nohy, název knihy vymyslet nestačil. „Poznám ji, až ji uvidím,“ řekl.

„Pokud v některé knížce najdu vaše jméno, zaručeně vám ji předám.“

„Tenhle slib mi nestačí.“

Ve dveřích se objevila Dorotea. Když uviděla knihy navršené na podlaze, zatvářila se zděšeně a pohoršeně.

„Paule! Okamžitě s tím přestaň! Kdybys ty knížky odnesl, byla by to krádež!“

Paula se takové malicherné nařčení vůbec nedotklo.

„On je neodnese,“ uklidňoval jsem Doroteu.

Paul se ušklíbl, odstrčil nás a zamířil k východu.

„Co chce asi dělat?“ zeptala se Dorotea a nechápavě se dívala za svým synem, krácejícím po pěšince z domu.

„Řekl bych, že si šel pro jednu ze svých krabic a hodlá si ty knihy zabalit.“ Dveře jsem zamkl a zavřel na závoru, nahoře i dole. Pak jsem běžel do kuchyně a zabezpečil taky zadní vchod. Potom jsem rychle prošel všechny pokoje i koupelny, jestli jsou zavřená okna.

„Paul je můj syn,“ bránila se Dorotea.

„Snažil se ukrást Valentinovy knihy.“

„Ach můj Bože.“

Paul začal mlátit pěstí do hlavních dveří. „Máti, okamžitě mě pusť dovnitř, ihned!“

„Možná bych měla...,“ řekla Dorotea ustaraně.

„Však se mu tam nic nestane, může si sednout do auta, ostatně nemrzne.“

„Paul si někdy nepočíná moc hezky,“ postěžovala si smutně.

Naskládal jsem knihy z hromádek zpět na police. Paul si jako první lup vybral samé dostihové životopisy s lesklými barevnými obálkami, určitě prakticky neprodejně. Usoudil jsem, že odmítá podlehnout své matce a mně hlavně z ješitnosti.

Nikdy jsem nepodceňoval jedovatost uražené ješitnosti, zvláště ne od doby, kdy jsme točili zneklidňující film ze života fanatického kulturisty, který zabije svou milenkou, protože ho opustila kvůli nenápadnému, slabému muži. Tehdy jsem se snažil proniknout do myšlení toho vraha a dělalo se mi z toho nanic.

Paul bušil těžkou rukou do dveří. Pak se opřel o zvonek. Naštěstí neznělo nepřetržitě, nervy drásající pronikavé zvonění, ale opakované tlumené cinkání. Dorotea zvonek nařídila na nízkou hlasitost, aby zesláblého Valentina nerušil.

Podíval jsem se na hodinky. Bylo za pět minut šest. Doktor přijde asi tak za hodinu, ale já musím za třicet minut do díla.

„Ach ach,“ vzdychla Dorotea už nejmíň po desáté. „Kéž by toho už nechal.“

„Řekněte mu, že ho sem pustíte, když slíbí, že ty knihy nechá na pokoji.“

„Myslíte, že na to přistoupí?“ zeptala se pochybovačně.

„Stojí to za pokus.“

Paul si určitě nepřál ztrapnit se před sousedy, kteří se už probouzeli. Jen idiot by se nechal přistihnout, jak před ním stará matka zamkla jako před zlobivým klukem.

S viditelnou úlevou šla vyjednávat. Její syn neochotně přistoupil na stanovenou podmínku. Odjistila dveře a vpustila ho. Úmyslně jsem u toho nebyl, věděl jsem, že kdybych se náhodou pousmál, Paul by to

okamžitě bral jako výsměch a všechno by začalo znovu. Jsou známé případy, kdy motoristé zabili jiného motoristu jen proto, že před nimi udělal myšku.

Chvilí jsem čekal za zavřenými dveřmi ve Valentinově pokoji, zatímco se matka se synem dohadovali v kuchyni. Seděl jsem na židli proti Valentinovu prázdnému křeslu. Přemýšlel jsem o tom, jak snadno se člověk zaplete do zbytečné hádky. Z Paula Panniera se překvapivě a nečekaně stal můj nepřítel. Věřil jsem, že mu ani tak nejde o knížky samotné, jako spíš o to, aby neztratil vliv na svoji matku, aby ji mohl komandovat a zařizovat jí život, jak sám uzná za vhodné... pro sebe.

Doufal jsem, že uvažuji správně. Jakákoli jiná Paulova motivace by byla horší a nerad bych se s ní uprostřed natáčení vyrovnával.

Díval jsem se tupě na řady knížek a přemýšlel, jestli možná přece jen nemají určitou cenu. Pokud ano, Valentin si to neuvědomoval. Když jsem navrhl, aby uvažoval o vlastním životopise, a on to odmítl, nezmínil se o žádných denících nebo zápiscích, o žádné surovině, ze které by jeho možný životopisec mohl vyjít. Jak jsem tam tak seděl, napadlo mě, jestli se třeba Paul nedohodil s některým vydavatelem nebo spisovatelem, že mu dá písemné podklady za podíl ze zisku. Jenže Valentinova biografie nemohla přinést velký zisk. Usoudil jsem ale, že by Paul bral i malé ryby. Jako bych ho slyšel, lepší něco než nic. Kniha Howarda Tylera na policích nebyla.

Když jsem za Valentinem přišel poprvé, zeptal se mne, co mě přivedlo zpátky do Newmarketu. Když jsem mu vysvětlil, že točíme film založený na Howardově knize Temná doba řekl, že o té knize ví, ale že si ji nekoupil, protože už mu neslouží oči.

„Prý jsou to samý nesmysly,“ řekl tehdy.

„Opravdu?“

„Já Jackieho Wellse znám. Mokrát jsem mu obouval koně. Ten tu svoji křehotinku nezabil, ten na to neměl.“

„V té knize nikdo netvrdí, že to udělal.“

„Jak jsem slyšel, nikdo taky netvrdí, že to neudělal.“

Usmál jsem se. Filmaři s oblibou překrucují fakta. Filmy založené na lži zhusta kandidují na Oscary.

„Jaká byla?“ zeptal jsem se.

„Kdo?“

„Žena Jacksona Wellse.“

„Povídám, že to byla křehotinka, a taková myška. Já si ji vlastně ani pořádně nevybavuju, je to legrační. Jsou ženy trenérů, co komandují celý stáje. Pár jich mělo slovník horší než pohůnci. Žena Jacksona Wellse jako když vůbec není. Slyšel jsem, že z ní pro tu knihu udělali napůl kurvu, z chudáka.“

„Oběsila se sama?“

„Co já vím? Já jim jen koval koně. Ona celá ta aféra dost rychle zhasla, protože se nenašly žádný důkazy ani stopy. Jacksona Wellse to ale jako trenéra samozřejmě odrovnalo. Uvaž sám, posílal bys koně k někomu, kdo možná zabil svoji vlastní ženu?“

„Ne.“

„Tak vidíš, nikdo je tam pak už neposílal.“

„Podle knížky měla milence...“

„Fakt?“ Valentin se zamyslel. „To slyším prvně. Jenomže abych pravdu řekl, kdyby Dorotea měla milence přímo mně před nosem, taky bych věděl houby. Přál bych jí to, ať si užije.“

„Jste pěkný uličník.“

„Nikdo není anděl z nebe.“

Zadíval jsem se na prázdné křeslo a vzpomněl si na jeho zoufalý šepot: „... zabil jsem toho chlapce z Cornwallu...“

Chlapec z Cornwallu taky mohl být kůň, Chlapec z Cornwallu.

Venku na betonové pěšině zaskřípěly kroky a vzápětí se ozval zvonek. Zůstal jsem sedět, nechtěl jsem zasahovat do Paulova kýženého postavení pána domu. Dveře ale šla nakonec otevřít Dorotea.

„Jen dál, Robbie,“ řekla se slyšitelnou úlevou. „Jsi hodný, žes přišel.“

„Ten váš syn...,“ ulevil si doktor s nechutí.

„Omlouvám se za něj,“ chlácholila ho Dorotea.

„Za to nemůžete.“

Dorotea zavedla lékaře dál, zavřela za ním hlavní dveře a já se s ním vyšel pozdravit.

Robbie Gill mi krátce potřásl rukou. Obrátil se k Dorotei. „Jsem rád, že tu nejste sama. Tak a teď k Valentinovi.“

Všichni tři jsme tiše vstoupili do tlumeně osvětlené Valentinovy ložnice. Těsně za námi důležitě vešel Paul

a ihned rozsvítil naplno. Asi to bylo mým filmařským povoláním, že mi to bezohledné světlo bylo protivné. Robbie Gill ale nic nenamítal a věnoval se úkolu zjistit úředně, co všem bylo na první pohled jasné, a sice že Valentin ten, který předtím ve své biochemické schránce žil už tuto schránku opustil.

„V kolik hodin zemřel?“ zeptal se lékař Dorotei s formulářem v jedné a perem v druhé ruce.

„Já to na minutu přesně nevím,“ bědovala Dorotea.

„Asi v jednu,“ vložil jsem se do toho.

„Máti spala,“ žaloval vyčítavě Paul. „Přiznala se. Neví vlastně, kdy umřel.“

Robbie Gill se na něho chladně zadíval a pak do formuláře napsal 01.00. Ukázal to nám dvěma, Dorotei a mně.

„Ty úřední věci za vás vyřídím,“ řekl. „Ale pohřební službu si musíte obstarat sama.“

Paul mu skočil do řeči. „To nechte na mně, o to se postarám já.“

Nikdo nic nenamítal. To byl celý Paul, ujímá se důležitě nepodstatných věcí. No co, třeba ho to natolik zaměstná, že dá pokoj s knížkami. Řekl jsem si ale, že neuškodí posílit domobranu.

Obrátil jsem se k Dorotei: „Co kdybych zašel naproti k vaší přítelkyni Betty a poprosil ji, aby vám šla dělat společnost?“

„Skvělý nápad,“ řekl Robbie Gill důrazně.

„To vůbec nebude třeba,“ namítl Paul.

„Není moc brzo ráno, můj milý?“ starala se Dorotea s pohledem na hodinky a s nadějí v hlase.

Přešel jsem přes silnici k domu jejích přátel a vzbudil majitele. Nejdřív byl rozmrzelý, pak odevzdaně pokrčil rameny.

„Chudák stará,“ myslel tím zřejmě Valentina. „O Doroteu se postaráme.“

„Teď je u ní její syn,“ poznamenal jsem.

Řekl důrazně: „V tom případě přijde Betty hned.“

Usmál jsem se na pána domu s neoholenou bradou, ve zmačkaném pyžamu a županu. Paul měl očividně zvláštní vliv na stav mysli slušných lidí, přímo elektrizující.

Počkal jsem ve Valentinově domě, dokud odnaproti nepřiběhla Betty, boubelatá, vlídná jako Dorotea, a dokud neodešel Robbie Gill. Za tu dobu mi Paul nejmíň šestkrát řekl, že už se nemusím zdržovat. V jednu chvíli, když se Paul vytahoval na doktora a dělal chytrého, se mi Dorotea provinile přiznala, že Valentinův pokoj zamkla. Prý pro každý případ. Klíč dala do růžové vázy ve své ložnici.

Políbil jsem ji na tvář, usmál se na ni a odjel za prací. Dorazil jsem bez omluvy o půl hodiny později.

Zkoušky nasvícení a dialogů nám zabraly celé dopoledne. Všichni herci, kteří dialog neměli, představitelé členů Jockey Clubu, se museli správně posadit na svá místa a museli jsme s nimi zkoušet, jak mají reagovat na dlouhou řeč Nashe Rourkea, na jeho vášnivou obhajobu. „Tady se zatváříte pohoršené, pak nevěřícně, pak začnete mávat rukama, praštíte tužkou o stůl, vypadáte rozhněvaně, jste přesvědčení, že ten člověk je vinen a že lže. Tak, projedeme si to znovu.“

Nashův dublér znovu a znovu opakoval jeho text a procházel podkovou stolu, aby si Moncrief mohl řádně nazkoušet nasvícení. Cibber, sedící v čele stolu, vyprávěl jako obvykle nemravné vtipy a otráveně nadával na vládu, jak bývá zvykem u starších charakterních herců, kteří už dávno vzdali Hamleta. Cibber jemu i ostatním jsem říkal jménem příslušné postavy, míň se mi to pletlo potom nakonec zahrál svoje selhání a zhroucení s takovou opravdovostí a přesvědčivostí, tak zdrceně, že mu to vysloužilo pochvalné kritiky. Na mne na dlouhou dobu zanevřel. V tu chvíli ale ještě šprýmoval. „Znáte tu, jak si ten člověk šel koupit prezervativy?“

Cibbera obsadili, protože vypadal a mluvil aristokraticky. To jsem samozřejmě vítal, ale vzhled a řeč pro mne nikdy nevyčerpávaly všechno, představovaly jenom nepatrnou část celku, jakýsi začátek.

V poledne jsme si dali krátkou pauzu na oběd. Nash Rourke dorazil do maskérny včas a pak mlčky několikrát prošel podkovou, aby si Moncrief mohl ověřit, jestli se mu nezměnilo nasvícení po dablovi.

Díky tomu, že Nash celou scénu večer předtím prostudoval soukromě, nemohli „členové Jockey Clubu“ tušit, čeho budou svědky. O to mi právě šlo, chtěl jsem natočit jejich spontánní reakci, ne nacvičenou a hranou. Oznámil jsem všem, že se první záběr pojede naostro, bez zkoušky a bez přerušení, bez ohledu na to, kdo co pokazí, jede se dál, jeden záběr od začátku až do konce, leda snad kdyby se barák bořil.

„Na jeden záběr, bez zastavení, je to jasný?“

Všichni přikýkli, i když jsem na některých tvářích viděl pochyby. S výjimkou scén, při kterých se točí neopakovatelné efekty se stovkami statistiků, dostávají se první záběry zřídka na plátno.

Nash pochopil můj záměr s vyrovnaností a klidem člověka s obrovskými zkušenostmi. To ovšem neznamenal, že to rozjede. Nicméně tenkrát se z nějakého důvodu, bůhví jakého, velkoryse rozhodl skutečně hrát naplno. A hrál s tak ohromující přesvědčivostí, tak sugestivně a s takovou silou, že

některým z přítomných doslova klesla brada úžasem. Když se ježily chlupy i Moncriefovi, jak mi řekl, ježily se jistě o to víc členům štábu a hercům. Cibber se instinktivně přikrčil na svém křesle, když Nash došel až k němu a zaburácel. Pak bylo několik vteřin úplné ticho. Přestal jsem zadržovat dech a řekl jsem: „Beru.“ V tu chvíli začali herci i štáb tleskat!

Nash pokrčil rameny. „No, je to prostě dobře napsaný...“

Vyšel z podkovy stolu a zastavil se u mne.

„No?“ řekl.

Trochu jsem ztratil řeč.

„No tak! Řekněte to,“ vybízel mne Nash. „Řekněte jedeme znovu.“

Usmíval se.

„Jedeme znovu.“

Což se stalo ještě dvakrát. Všechny tři záběry proběhly zcela zázračně bez jediné chyby, všechny byly použitelné, ale první záběr jsem za nejlepší, absolutně elektrizující považoval nejen já, se mnou i mnoho ostatních.

„Ten člověk by dokázal zabít,“ řekl Moncrief zamyšleně.

„Je to herec.“

„Ne.“ Otrásl se. „Chci říct že doopravdy.“

4

Howard se doslechl, že scéna u vyšetřovací komise byla opravdu elektrizující, že otrásla celou produkcí. Nejmíň deset lidí mu řeklo, že Nash prohlásil: „Je to dobře napsaný.“ Howard dobře věděl, že text, který Nash řval, sám nepsal.

„Vyl!“ zasyčel na mne přes malý stolek v hotelovém baru Bedford Lodge, prakticky na veřejnosti. „To vy jste nadělal změny ve scénáři.“

„Tak velké zase ne,“ bránil jsem se mírně. „Moc jsem toho nezměnil, většinou je to váš text, slovo od slova.“

„Změnil jste polohu,“ zlobil se. „Úmyslně jste se odchýlil od mého záměru. Dal jste Nashovi režijní pokyn, aby se v té scéně přestal ovládat a aby začal ohrožovat Cibbera. To vy jste mu řekl, že má zahrát člověka, který by dokázal zabít, to je určitě vaše dílo, Nashe by to jinak nenapadlo, z mého textu určitě ne.“

„Poslyšte, Howarde,“ řekl jsem unaveně, „měli bychom se jednou provždy dohodnout. Nechci se s vámi hádat, chci, abychom společně natočili dobrý film. Přece jste podepsal smlouvu, ve které...“

„Vaše představa dobrého filmu a moje představa filmového ztvárnění mého románu se diametrálně rozcházejí. Vám nejde o nic jiného, než kolik se na tom vydělá.“

Posílil jsem se douškem koňaku na lepší trávení (čert vem abstinenci zásady) a rozhodl se, že toho naivního idealistu sedícího naproti musím poučit o životě. Kulaté brýle na vážných hnědých očích se mu leskly a malá ústa měl ustrašeně stažená.

„Mám jméno,“ ohrazoval se, „čtenáři ode mne očekávají myšlenku, hloubku. Vy jim servírujete sex a násilí.“

„Nechcete ještě jednu vodku s malinovou?“

„Ne.“

„Howarde, copak nechápete, na co jste přistoupil? O'Hara dal dohromady projekt, který financuje jedno ze sedmi největších studií. Nám se to sice nemusí líbit, ale život už je takový, že se peníze na komorní filmy pro náročné diváky nevydávají. Našemu studiu jde jen o peníze. To je základ, Howarde.“

„Je to nemravné,“ rozčiloval se.

Pokračoval jsem: „O'Hara získal podporu té společnosti jen za slib, že spolu natočíme biograf, na kterém přinejmenším neprodělají. Váš citlivý pohled na prastarou skandální historii je v literární podobě výborný a já taky trval na tom, aby se z vaší předlohy zachovalo, co se dá. Myslete si, co chcete, ale já za vás opravdu bojoval.“

„Co konkrétně se zachovalo?“ zeptal se dotčeně.

„Celá první třetina vaší knihy je jako báje, neskutečná, vyprávění o smyšlených, snových milencích té oběšené.“

„Ano.“

„Její sny a neskutečné představy ve scénáři jsou,“ připomněl jsem mu. „Jejími milenci jsou žokejové, přesně tak, jak jste to napsal. Kdo ale byli ti skuteční žokejové? Jezdili koně, které trénoval její muž?“

„Měla je v hlavě.“

„Proč ale nakonec visela, Howarde? Udělal to jeden z těch jejích vysněných milenců? Pověsila se sama? Zabil ji manžel?“

Po krátkém mlčení řekl: „To nikdo neví.“

„Vím, že to nikdo neví, nebo že to aspoň nikdo neřekl. Pokud ale film neskončí nějakým vysvětlením, lidi si na něj lístky kupovat nebudou.“

„A to je základ,“ řekl uštěpačně.

„Máte mít ty své vysněné milence, když mi povolíte logické rozuzlení.“

„To není fér.“

Zůstal jsem na něho civět. Přece byl dospělý, měl by vědět, že máloco v životě je fér. Děti na to přicházejí už v pěti letech.

Změnil jsem taktiku. „Situace je taková, že vlastně máme tři verze téhož příběhu.“

„Jak to myslíte?“

„Máme váš příběh v knížce, máme příběh, který teď točíme, a kdesi v nedohlednu, v hluboké minulosti je skutečný příběh. Tři pohledy na stejná fakta.“

Howard neodporoval.

„Do neděle koukejte vymyslet nějaké rozumné vysvětlení smrti té ženy.“

„Vždyť je dneska už čtvrtek!“ křikl zděšeně.

„Měl jste celé roky na to, abyste něco vymyslel.“

„Přece nikdo nic neví!“

„Musíte hádat.“

„O to jsem se už pokoušel,“ bránil se bojovně.

„Tak to vymyslíme já, budeme na těch chybějících scénách pracovat spolu. Z valné části využijeme váš scénář, jenom ten otevřený konec nemůžeme nechat jak je.“

„Jenže tak to doopravdy bylo, ten případ zůstal otevřený.“

„Ve filmu otevřený zůstat nemůže.“

„Copak vás vůbec nezajímají fakta?“

„Co člověk ví, třeba když se podíváme zblízka, odkryjeme další. Třeba přijdeme na to, co se tehdy skutečně stalo.“ Nemyslel jsem to tak úplně vážně.

„To se vám nepovede. Nikdo nic neví,“ namítl Howard suše. „Nikdo nic nedosvědčil, a to je něco jiného.“

Odmlčel jsem se. „Co vám řekl Jackson Wells, když jste za ním byl?“

O'Hara Howardovi položil stejnou otázku, jak mi řekl, a Howard mu k jeho naprostému úžasu sdělil, že příběh s Jacksonem Wellsem vůbec nekonzultoval. Prý to nepovažoval za nutné. Usoudili jsme, že se Howard nejspíš bál nevídaných informací. Báł se, aby mu Jackson Wells nenapovídal něco, co by pobořilo jeho lyrický příběh o vysněných milencích a napůl mystické smrti mladé ženy.

Do baru vešel Moncrief a jakmile nás zahlédl, bez váhání k nám zamířil. Ušetřil Howardovi odpověď.

Howard a Moncrief se neměli rádi, i když to veřejně najevo nedávali. Moncrief knížky nečetl a považoval Howarda za změkčilého, nepraktického pseudointelektuála, který je jen na obtíž. Howard se na druhé straně vůbec neskryval s tím, jak je mu protivný Moncriefův ledabylý zevnějšek, neupravené vousy symbolizující dílem bohémskou povahu, dílem lenost holit se.

Ani jeden z nich ani v nejmenším nepochopil důležitost toho druhého. Moncrief, obrovsky tvůrčí ve využívání světla, potřeboval jen herce, plac a směr příběhu. Jeho nenahraditelný podíl na filmu byl Howardovu chápání vzdálený na světelné míle. O obou se říkalo, že jsou individualisté a každý z nich byl přesvědčený, že právě on je tím, kdo je pro šance filmu nepostradatelný.

Nash Rourke si samozřejmě myslel totéž, stejně O'Hara, já i střiháč, který filmu taky vdechne svůj názor.

Bylo jasné, že žádný z nás nebude s konečným stavem díla úplně spokojený, a to i kdyby diváci spokojení byli. Howard měl nicméně větší pravomoc nad svým vlastním dílem než jiní autoři, jen si to neuvědomoval.

„Tak jak to jde s těma vysněnejma milencema?“ zeptal se Moncrief útočně.

Howard se ihned stáhl do obrany. „Vysnila si je ta žena. S tím si vy starosti dělat nemusíte.“

„Ale ano, musí,“ namítl jsem mírně. „Ona si je sice vysnila, ale my, diváci, je uvidíme stát u ní v ložnici.“

Howard se k Moncriefovu pobavení zatvářil zděšeně.

„Budou se tam objevovat jen po jednom,“ vysvětloval jsem. „Vždycky je uvidí v ložnici, hezky po sobě.“

Nejdřív uvidí jednoho, pak druhého a třetího. Máme tři zteplíle neokoukané mladíky, za ty vysněné milence se oblečou. Nebudou to opravdoví žokejové. Buďte klidný, Howarde, nepromluví ani slovo a do postele nevlezou. Žena se nejdřív bude dívat z okna, jak její muž vyjíždí s koňmi na pracovní cvaly. Pak se od okna odvrátí a vysní si milence, jezdce. Moncrief ho nasvítí tak, aby bylo jasné, že není skutečný, že to je vidina. Pak zase jindy bude u okna, zamává na manžela, otočí se a uvidí dalšího milence.“

Moncrief přikývl. „To je snadný.“

„S třetím milencem bude tančit, pomalu, smyslně, jako v transu,“ dodal jsem.

Moncrief znovu přikývl.

„Vidíte, Howarde, máte vysněné milence, přesně jak jste je napsal. A bez sexu.“

„Krajně nepravděpodobný,“ smál se Moncrief. „Každý žokej s trochou cti v těle by z ní stáhnul košili, než by její muž stačil vyjet ze dvora.“

„Skončila oběšená, to už nebyl sen,“ poznamenal jsem.

Oba se na mne mlčky zadívali.

Proč skončila oběšená? Čím víc jsme toho natočili, tím víc mi leželo v hlavě, co se vlastně stalo. Až do té chvíle jsme se ale při natáčení soustředili především na následky oběšení, na obvinění vznášena proti muži oběšené, stejně jako Howard ve své knize.

V duchu jsem pokrčil rameny. Na detektivní činnost jsem čas neměl, těžko jsem mohl odkrýt tajemství staré dvacet šest let. Musím prostě tlačít na Howarda, aby něco chytrého vymyslel a věnoval Nashovi skvělou, přesvědčivou závěrečnou scénu, kdy se odhalí pravda Howardova pravda.

„Co vás přimělo román napsat?“ zeptal jsem se Howarda. „To přece víte. Novinový výstřižek.“

„Máte ho ještě?“

Zatvářil se překvapeně a jako obvykle taky dopáleně. „Ano, mám, ale ne u sebe.“

„V jakých to bylo novinách?“

„To snad je jedno.“

V nastalém tichu Howardovi došlo, že to trochu přehnal.

„Bylo to v Daily Cable“ řekl. „Byl to nekrolog jednoho člena Jockey Clubu, ve své knize jsem ho pak pojmenoval Cibber.“

Přikývl jsem. Tolik jsem stejně věděl. „Jak se jmenoval Cibber doopravdy?“

„Visborough.“ Odhláskoval mi to.

„Kdo napsal ten nekrolog?“ zeptal jsem se.

„Nemám tušení,“ Howard odpověděl odbojně, ale taky s údivem, jeho tvrzení proto znělo věrohodně.

„Vy jste po tom nepátral?“

„Samozřejmě že ne,“ prohlásil povýšeně. „Nemáte zřejmě představu, jak spisovatel tvoří. Samotná nejasnost toho nekrologu byla inspirující. Z nekrologu se zrodil nápad a z něj má kniha.“

„Takže vy jste se vlastně vůbec nepokusil zjistit, co se tehdy skutečně přihodilo?“

„Jistěže ne. Ale to, co jsem se v nekrologu dočetl, jsem v příběhu zachoval, teprve vy a O'Hara jste mě přiměli fakta deformovat pro filmový příběh.“ Mluvil hořce. „Moji čtenáři ten film nebudou mít rádi, to vím.“

„Ne, to nebudou. Zato ale získáte stovky, tisíce nových čtenářů, kteří si vás oblíbí a budou si kupovat vaše knihy v brožovaných vydáních.“

Ta představa se mu líbila. Přestal se vztekat a začal se naparovat. Viděl jsem na Moncriefovi, jak mu jde na nervy.

Howard měl Moncriefa taky dost, o mně nemluvě. Vstal a odešel. Zdvořilost nepředstíral.

„Je to hulvát,“ řekl Moncrief. „Kam přijde, věčně si každému stěžuje a brečí, že mu vraždíme dílo. Pár vysněnejch milenců ho zaručeně neumlčí.“

„Komu si stěžoval?“ zeptal jsem se. „Záleží na tom?“

„Jo, záleží. Smlouva mu zakazuje jakoukoli veřejnou kritiku filmu do šesti měsíců po uvolnění do distribuce. Pokud si stěžuje hercům nebo členům štábu, o nic nejde. Jakmile by si ale stěžoval někomu cizímu, třeba tady v baru, musel bych ho umlčet.“

„Copak bys mohl?“ Moncrief měl své pochyby.

„Ve smlouvě jsou dost tvrdá sankční opatření, přečetl jsem si to pečlivě, abych věděl, co od něj můžu chtít a co ne.“

Moncrief tiše zapískal. „Tu smlouvu psal O'Hara?“

„Ano, ještě s dalšími. Je to dost běžná smlouva. Howardův agent na ni přistoupil a Howard ji podepsal.“

Povzdechl jsem si. „Musím mu tu smlouvu zítra taktně připomenout.“

Moncrief už tohle téma rozhovoru přestalo bavit. „Pokud jde o zejtek... trváš na tom, že v šest třicet nastupujeme na to svítání ve stájích?“

„Určitě. Koně musejí na práci. Řekl jsem dnes večer všem stájníkům, že budeme ráno točit, jak vyvádějí koně a jak vyjíždějí ze stájí na pracovní cvaly. Budou normálně oblečení, v džínách, svetrech, bundách, s helmou na hlavě. Všem jsem řekl, aby si dávali pozor a nekoukali do kamery. Až půjdou do sedel, zabereme celek. Pak vyjde z domu Nash. Nasedne. To si tak jednou dvakrát projdeme, než pojedem na ostro, ale víc ne. Neraď bych, aby koně chodili po dvoře zbytečně dlouho. Jakmile bude Nash bezpečně v sedle, jeho pomocník vyvede koně branou ze dvora. Nash počká, až všichni projdou, sám vyjede jako

poslední. Ještě se ohlídne, dívá se k oknu, jako na svou ženu. Budeš mít kameru v baráku? Abychom měli záběr z jejího pohledu? Ed na to dohlídne.“

Moncrief přikývl.

„Hlavní záběr stříhmem, jakmile Nash projede branou. Doufám, že to nebudeme muset jet mockrát, prostě až to bude dobrý, vyjede hlavní skupina normálně na pracovní cvaly a Nash se vrátí a sleze z koně. V sobotu to celý pojedeme znova. Budeme potřebovat dobrý záběr z okna, Nash i stájníci si vezmou jiný bundy a tak. Taky budu chtít detail kopyt na štětku a podobně.“

Moncrief přikývl. „Co v neděli?“

„Jockey Club nám povolil točit na cvalových drahách, protože tam bude jen málo koní z opravdového tréninku. My dva tam spolu zajedeme v sobotu autem, aby sis naplánoval postavení kamer. Já už mám jasnou představu, kde by to bylo nejlepší.“

„Bodejť bys neměl, když jsi tu vyrost.“

„Hm. V sobotu odpoledne posíláme koně na závodiště do Huntingdonu. Sakra, doufám, že nám ty tři dny vydrží počasí.“

„Co když bude pršet?“

„Kdyby jen kráਪalo, tak se točí. Koně běhají při každém počasí.“

„Nepovídej!“

„Zítra odpoledne se jako dnes točí vyšetřovací komise. Ten rozvrh, co máš, se nemění. Budou se točit dialogy Nashe s Cibberem a ostatními. Natočí se celky, prostředí, na dialogy pak už samý polocelky a detaily. Normálka. Nejdřív točíme Nashe, pak ostatní. Jestli to moc nezmotají, mohli bychom to za půl dne zvládnout. Když ne, budeme pokračovat v sobotu odpoledne.“

„OK.“

Dopili jsme každý svoji skleničku a pak jsme se s Moncriefem rozešli. Já šel do svého pokoje zavolat O'Haru do Londýna, jak jsme si domluvili.

„Jak šla ta scéna v Jockey Clubu?“ zeptal se hned.

„Nash je úplně položil.“

„Výborně.“

„Řekl bych... no, ještě počkám, dokud zítra neuvidím denní práce... ale skoro bych řekl, že to byla taková ta scéna na probuzení.“

„Frajer!“

„Jo, to on je.“

„Ne, já myslel... no nic. Jak to jde jinak?“

„Docela dobře...“ Odmlčel jsem se. „Potřebujeme lepší konec.“

„Ano, taky myslím, že je konec slabej, jak teď je. Howarda nic nenapadá?“

„Jemu se ten neslanej nemastnej konec líbí.“

„Tlačte na něho.“

„Jo. Poslyšte, věděl jste, že ho ke knížce inspiroval nekrolog o tom člověku, podle kterého napsal Cibbera? Jmenoval se ve skutečnosti Visborough.“ Odhláskoval jsem mu to, jako mně předtím Howard.

„Nemohl byste mi sehnat kopii toho nekrologu? Howard říká, že vyšel v Daily Cable. Řekl bych, že to muselo být nejmíň před třemi roky. Howard neví, kdo ho napsal. Vlastně se vůbec nepokoušel zjistit něco dalšího. Tvrdí, že ho skutečně inspiroval jenom ten nekrolog, právě tou nejasností. Ta prý povzbudila jeho představivost, až z toho vznikla kniha.“

„Vy si ale vymýšlíte!“

„Daily Cable přece musí mít článkovou evidenci, ten nekrolog určitě seženete. Mohl byste mi ho sem do Bedford Lodge poslat faxem? Kdybych přesně věděl, co Howarda nastartovalo, třeba bych mu mohl víc pomoci vymyslet dramatický rozuzlení.“

„Zejtra to máte,“ slíbil O'Hara.

„Děkuju.“

„Jak je vašemu kamarádovi?“

„Kterému?“

„Tomu umírajícímu.“

„Umřel. Dnes v noci.“

„Smůla.“

„Byl starý, přes osmdesát. Původním povoláním kovář a podkovář, ale stal se z něj dostihový novinář. Měl opravdu zajímavý život. Škoda že netočíme film o něm.“

„Filmy o slušnejch lidech nejsou přitažlivý.“

„Smutná pravda.“

„Jak se jmenoval?“

„Valentin Clark. Třeba o něm Daily Cable taky otiskne nekrolog, co víme. Psal pro Racing Gazette. Celý dostihový svět ho znal. Jo... mimochodem... znal toho skutečného trenéra, Jacksona Wellse, co ho hraje Nash.“

„On ho znal?“ O'Hara rychle zbystřil, cítil jsem to i v telefonu. „Předpokládám, že jste se ho zeptal, jestli neví něco nového o tom oběšení?“

„Jo, zeptal. Nevěděl o nic víc než ostatní. Policie ten případ zabalila, protože neměla vůbec nic, žádnou stopu, nic. Valentin tvrdí, že žena Jacksona Wellse byla taková křehotinka, nenápadná myš. Nic použitelného mi neřekl. Stalo se to příliš dávno.“

O'Hara se málem rozesmál. „Vám se to asi opravdu zdá dávno, Tome, protože jste mladý. Pro Jacksona Wellse dvacet šest let není žádná doba, jako by se to stalo včera.“

„Já... no... napadlo mě, že bych za ním zajel.“

„Za Jacksonem Wellsem?“

„Jo. Prostě jak už jsem řekl, Valentin, můj zemřelý přítel, byl původně podkovář. Koval pravidelně koně mého dědečka a řekl mi, že občas taky koval koně, které trénoval Jackson Wells. Valentinova smrt by mohla posloužit jako záminka pro takovou sentimentální návštěvu u Jacksona Wellse. Co myslíte?“

„Seberte se a jedte!“

„Nebude si chtít povídat o oběšené manželce. Má nový život a novou manželku.“

„Pokuste se o něco.“

„Taky si myslím, že bych měl. Bydlí ale až někde u Oxfordu, ztratím s tím půl dne.“

„To se vyplatí. Přidám vám ten čas.“

„Prima.“

„Teď přeju dobrou noc,“ řekl, „čeká na mě dáma.“

„Mnoho zdaru.“

Použil jadrný výraz a zavěsil.

Vždycky jsem miloval časná rána ve stájích. U svého dědečka jsem celá léta za svítání běhával na dvůr, prožil jsem vlastně polovinu dne, ještě než ve škole poprvé zazvonilo. Při natáčení jsem míval sklon věnovat se koním víc, než se slušelo, rád jsem procházel kolem stájí co nejbliž k těm skvělým tvorům, mezi kterými jsem vyrůstal a mezi kterými jsem se cítil jako doma.

Jezdil jsem překážkové dostihy jako amatér od svých šestnácti let a všichni členové naší rodiny považovali za samozřejmé, že se koním tak či onak věnuju celoživotně. Osud a nouze o peníze však způsobily, že jsem se ve dvaceti ocitl v Arizoně, kde jsem dostal na starost vojenské koně účinkující v jednom westernu. V jednadvaceti jsem režíroval slabší nenákladný snímek o jezdcích rodea a díky tomu jsem se pak dostal k režii důstojného, celkem úspěšného amerického historického filmu. Další rok jsem strávil ve střižnách a učil se střihačskému řemeslu, další rok se zvukaři, v šestadvaceti mi pak dali režii filmu o neuvěřitelné lásce chlapce a pumy. Film byl nevídaně úspěšný. Produkci tehdy šéfoval O'Hara a já od té doby neměl nouzi o práci. „Ten mládenec má štěstí,“ říkával O'Hara, když mě někomu nabízel.

„Štěstí se nedá koupit. Dejte na mě.“

Při přípravě filmu, na kterém jsme právě pracovali, jsem O'Harovi řekl, že bychom koně pro film neměli najímat ani si půjčovat, ale že bychom je měli koupit.

„To přijde moc draho,“ bez přemýšlení byl proti. „Možná ani tak ne,“ namítl jsem. „Můžeme koně koupit lacino. Všude jsou spousty koní, kteří neuspěli v dostizích, ale vypadají dobře, jako výborní plnokrevníci, a o to nám hlavně jde. Taky by nám to ušetřilo starosti s pojištěním a náhradou škod při úrazech, nemluvě o tom, že by nás neotravovali starostliví majitelé, nekontrolovali by, jak jejich miláčky krmíme a jestli s nima dobře pracujeme. Nakonec ty koně zase můžeme prodat.“

Jedna z vlastností, které O'Haru v mých očích šlechtily, byla schopnost bleskově zhodnotit situaci a dospět k okamžitému rozhodnutí. „Kupte ty koně,“ řekl tehdy a pak mi zajistil potřebné finanční prostředky. Známa agentura mi následně opatřila oněch čtrnáct dobře vypadajících budižkničímů, kteří v tu chvíli spokojeně požírali oves v našich filmových stájích.

Herecké odbory nám povolily najmout si skutečné stájníky ze skutečných stájí, aby se o naše filmové koně starali. Získal jsem služby jednoho mladého pomocného trenéra z věhlasných newmarketských stájí a svěřil mu celou naši koňskou akci. Povýšil jsem ho na vedoucího stájí. Taky dostal roli Nashova pomocného trenéra (bez dialogu).

Když jsem za svítání vjel na dvůr, už se činil, připravoval koně i stájníky na ranní natáčení. Moncriefova

parta mezitím položila na štěrku plstěné rohože, aby nebylo slyšet kamery při jízdě. Moncrief osobně usazoval světla. Ed hlásil, že je všechno připravené i nahoře v domě.

Bylo chladno a po nebi se honily tmavé mraky. Moncriefovi se ta nálada líbila, spokojeně si pohvizdoval, když na Nashova dubla nechal dopadat hrozivý stín. Dvojník vypadal v jezdeckém naprosto netrenérsky. Když pak v náležitém kostýmu vyšel sám Nash a dopáleně zahulákal pokyny stájníkům, bylo to však zcela věrohodné, zažil jsem takových scén ve skutečném životě nespočetně.

Zlobily nás kamery, u jednoho vozíku vrzala kolečka i na plstěných rohožích. Pomohla silná slova a trochu mazacího oleje. Já i Moncrief jsme byli nervózní, protože plynul čas a měnilo se světlo. Nash nebyl podrážděný, spíš to bral filozoficky.

Záběr pomocného trenéra vyhazujícího Nashe do sedla jsme natočili na dvě klapky. Kůň po celou dobu stál, ani se nehnul, bylo to k nevíře. Pak Nash s koněm vyjel a zmizel z obrazu. V záběru zůstal pomocník, jak vyskakuje do sedla a jak vede skupinu koní s jezdci ven z otevřené brány na newmarketské tréninkové pláň. Nash skupinu uzavřel, předtím se nezapomněl ohlédnout k oknu ložnice. Když Nashův kůň zmizel z dohledu, křikl jsem „beru,“ a celá skupina se pomalu vrátila do dvora. Kopyta koní skřípěla na štěrku a stájníci se pošťuchovali jako malí kluci.

„Jak to šlo?“ zeptal jsem se Moncriefa. „Kamery v pořádku?“

„Jo.“

„Tak беру.“ Procházel jsem mezi koňmi, abych si promluvil s jezdci. „Bylo to výborný,“ řekl jsem.

„Pojedeme to ještě jednou. Dvě klapky jsou lepší než jedna.“

Přikývl. Všichni už měli pocit, že jsou zkušení filmoví herci. Podruhé sice už všechno tak hladce nešlo, ale to vlastně ani nevadilo. Nakonec se prostě stříhne to, co bude působit přirozeněji.

Šel jsem pěšky ze dvora za Nashem a stájníky jezdícími se svými koňmi v kruhu. Čekali, až vynesu soud.

„Zítra jedeme to samý, ale jinak oblečení.“ Poplácával jsem koně po šíji. „Teď můžete jít. Jen si dejte pozor, abyste se nepletli skutečným dostihovým koním. Jedte krokem a klusejte jen tam, kde to je vyhrazené pro nás.“

Skupina koní odjela na práci a Nash se vrátil do dvora. Seskočil z koně a předal otěže stájníkovi, který na něho čekal. „Zítra to platí?“ zeptal se mne. „Myslíte Doncaster?“ Přikývl.

„Samozřejmě že to platí. Rozhodčí vás zvou na oběd, takže můžete zůstat v jejich místnostech celé odpoledne a mít trochu soukromí, pokud budete chtít. Posílají vám dva lístky, pro vás a další osobu.“

Jakou?“

„Jakou budete chtít.“

„Chci vás.“

„Jakto? Přece si můžete vzít s sebou přítelkyni, třeba Silvu.“ Silva byla okouzlující herečka, se kterou se Nash v roli přátelil na lůžku.

„Ne, tu ne, chci tam být s vámi,“ řekl rozhodně. „Proč taky ne? Nevykládejte mi, že v tu dobu budete točit detaily u vyšetřovací komise. Sakra, postaráme se o to, abychom to dnes za odpoledne zvládli komplet. Chci vás mít s sebou, protože víte, jak to na britském závodisti chodí, a lidé vás tam znají.“

Taková „zelená“ dělá divy, lidi pro člověka udělají, na co si vzpomene. Navíc jsem si uvědomil, že s ním vlastně chci jet.

„Tak tedy výborně,“ řekl jsem. „U vrtulníku v jedenáct třicet.“ Díval jsem se za ním, jak jde ke svému věrnému rollsu. Z přenosného telefonu jsem zavolal do Bedford Lodge a úspěšně uprosil zaměstnance, aby mi našli Howarda Tylera. Byl v baru. „Jen pár slov, Howarde...“

„Co je? Další změny ve scénáři?“ ozval se sarkasticky. „Ne... chtěl jsem vás jen trošku varovat.“

„Žádné varování nepotřebuju.“

„Jak myslíte. Já jen... že... vím, co si myslíte, přišlo mi, abych vám připomněl, že jste se zavázal náš film nekritizovat až do jistého termínu po jeho uvedení do distribuce.“

„Sakra, můžu si říkat, co chci.“

„To jistě můžete, pokud vám nevádí kárná opatření zakotvená ve smlouvě.“

„Jaká kárná opatření?“

„Bývají ve většině filmových smluv. V té vaší jsou určitě. Filmové společnosti se předem chrání před nespokojenými autory sabotujícími celý film jen proto, že se jim nelíbí, jak se scénář odchýlil od jejich díla. Vkládají proto do smluv opatření, podle kterých můžou v případě porušení podmínek vysoudit značné částky.“

Po delší odmlce Howard řekl: „Nic takového jsem nepodepsal.“

„Prima. Pro jistotu si to ale ověřte u svého agenta.“

„Snažíte se mne zastrašit!“ rozčiloval se. „Já vám jen připomínám, abyste byl opatrný.“ Ticho. Howard

jednoduše zavěsil. Tolik dobře míněná rada. Nash nezklamal, skutečně se zatraceně postaral, abychom stihli natočit zbývající záběry u vyšetřovací komise za odpoledne, i když to odpoledne končilo až v osm večer. Zajel jsem pak rovnou do Bedford Lodge, protože jsem se potřeboval něčeho napít a chtěl jsem se vysprchovat. V hotelu na mne čekal dlouhý fax od O'Hary. Hned na první stránce byl nekrolog z Daily Cable.

Rupert Visborough obětoval celý svůj život službě vlasti, svým spoluobčanům a sportu králů. Vojenskou službu vykonával u Skotské gardy, z armády odešel s hodností majora a vstoupil na místní politickou scénu ve svém rodném hrabství, v Cambridgeshiru. Celá řada výborů ho ocenila jako vynikajícího předsedu, ať už to byl...

Následoval dlouhý, imponující i nudný přehled ušlechtilé činnosti.

Majitel panství, zvolen členem Jockey Clubu po smrti svého otce Sira Ralpha Visborougha, který byl povýšen do šlechtického stavu za svou štedrost k mnoha společnostem pro ochranu zvířat. Rupert Visborough se těšil obecné vážnosti, ale považoval za správné ustoupit od kandidatury na poslanecké křeslo poté, kdy na něho nezaslouženě padl stín po neobjasněném úmrtí osoby blízké jeho rodině. Jeho švagrová, sestra jeho ženy, provdaná za newmarketského trenéra Jacksona Wellse, byla nalezena oběšená v jednom z prázdných stání v manželových stájích. Intenzivní pátrání policie nevedlo k výsledkům, nenašel se žádný motiv sebevraždy ani vraždy. Jackson Wells trval od počátku na své naprosté nevině. Jockey Club zahájil vlastní šetření. Vyšetřovací komise došla k závěru, že není důvod k odebrání trenérské licence Jacksonu Wellsovi. Rupert Visborough, který byl šetření přítomen, těžce nesl dopad této aféry na svou kariéru.

Zprávy o tom, že manželka Jacksona Wellse k sobě zvala milence, aniž by o tom měl její muž tušení, se nepotvrdily. Sestra paní Jacksonové manželka Visboroughova zemřelou popisuje jako „blouznivého snílka“. Vypověděla, že si se sestrou nikdy nebyly příliš blízké, proto prý těžko může nabídnout podrobnosti, které by pomohly věc objasnit.

Kdo ví, jak vysoko by Rupert Visborough vystoupil, kdyby se ona událost neodehrála? Dohady, že o celé tragédii věděl víc, než byl ochoten prozradit, nepfestaly vrhat stín na jeho jméno, byť se bránil, jak chtěl. Smrt jeho švagrové zůstává neobjasněná dodnes. Visborough zemřel ve středu uplynulého týdne na mozkové krvácení ve věku sedmdesáti šesti let. Je smutné, že jeho skvělé schopnosti zůstaly nevyužity. Zesnulého oplakává jeho žena, dcera a syn.

O'Hara rukou připsal pod tištěný text: „Pokrytecké žvásty. V redakci nikdo neví, kdo to psal. Nekrology jim často posílají externisti.“

Fax pokračoval.

O'Hara ještě připsal: „Tenhle sloupek vytiskla tzv. Drbárna v Daily Cable týž den, kdy vyšel nekrolog.“

Odcházejí tajemství rodiny Visboroughových do hrobu? Zdá se, že Rupert (76), člen Jockey Clubu, který ve středu podlehl mozkové mrtvici, nikdy neodhalil, jak došlo před dvaceti a třemi lety k oběšení jeho švagrové. Truchlící manžel Jackson Wells se znovu oženil a sklízí úspěchy v Oxfordshiru. K Visboroughově smrti neměl co říct. Odpovědi na otázky staré dvacet tři roky však existovat musejí. Pokud něco víte, dejte nám vědět.

O'Harův rukopis: „Cable dostal asi šest odpovědí, všechny byly k ničemu. Tím historie končí, pokud jde o nás. V novinách ale za hodně peněz prošli mikrofilmy svých záznamů a našli tyhle řádně zaevidované krátké zprávy vytištěné v době, kdy došlo k oběšení.“

První zpráva byla věru velmi stručná, skládala se z jediné věty: „Žena newmarketského trenéra byla nalezena oběšená.“

Pak se v novinách po dva týdny objevovala skoro denně různá fakta a taky dohady stylu „dobrovolně nebo z donucení“. Objevilo se hodně zmínek o Visboroughově politické kariéře potlačené v zárodku, o ztrátě jeho ambic, o tom, jak to je nezasloužené a jak těžce to Visborough nese.

Jak se totiž ukázalo, oběšenec v rodině působil odpudivě nejen na majitele koní, ale i na volební manažery a voliče.

Aféra vyhořela pro nedostatek paliva. Poslední zmínka o ženě Jacksona Wellse hlásala zcela falešně: „Policie v nejbližších dnech zadrží podezřelou osobu.“ Pak nastalo ticho.

Nikdo neodpověděl na klíčovou otázku proč visela?

Najedl jsem se a šel si lehnout. V noci se mi o nich zdálo, o Visboroughovi-Cibberovi, jeho nevěrné ženě zosobněné půvabnou herečkou Silvou, o Nashovi v roli Jacksona Wellse a o poblouzněné oběšené, která pro mne byla jen dechem závoje a vzdutou záclonou v okně.

Nic. Žádná inspirace. Nic mě nenapadalo.

5

Příští den ráno nás při natáčení odjezdu ze stájí na práci věčně něco zdržovalo. Jeden z koní byl neklidný, shodil svého stájníka a kopl Moncriefova švenkra. Uprostřed záběru bouchly výbojky. Jeden stájník se na něco zcela slabomyslně zeptal před koncem jiného záběru a zvukař, který by věru měl být chytřejší, neplánovaně vstoupil do obrazu s cigaretou v ruce.

Nash si při odchodu z domu zapomněl vzít helmu, kterou si měl nasadit, než vyjede. Rozzlobeně luskl prsty a vrátil se.

Když jsme skončili, dávno už nesvítilo. Moncrief nadával a přehazoval barevné filtry, aby ztlumil jasné sluneční světlo. Zadíval jsem se na hodinky a myslel na vrtulník.

„Ještě jednou,“ křikl jsem. „A snažte se probůh nic nepokazit. A už se nevracejte, jedte dál, na cvaly.“

Kamera?“

„Jede!“

„Jedem!“ zařval jsem a stájníci už bůhvípokolikáté vyvedli své trpělivé svěřence ze stání, vyskočili do sedel a vyjeli z brány. Nash jako poslední, ale zapomněl se ohlédnout do okna.

Zařval jsem: „Beru!“ Moncriefovi jsem řekl: „Dobrý.“

Nash se vrátil a vztekal se.

„To nic,“ uklidňoval jsem ho. „To stříhnem. Kdybyste teď jen ještě jednou vyjel a ohlédl se, teprve až budete venku z brány, když ostatní koně už odešli z dohledu, jo? Vezmem polocelek i detail.“

„Teď hned?“

„Ano, kvůli světlu teď hned. A co takhle kdybyste dal najevo, že vám už žena jde na nervy?“

Museli jsme zdvihnout kameru, což chvíli trvalo, ale Nashův skvěle otrávený pohled stál zato. Dokonce i Moncrief se usmíval.

Nash poznamenal jen: „Doufám, že na nás rozhodčí v Doncasteru počkají s obědem.“

Odsvíštl svým rollsem a já vyjel chvilku po něm. Zastihl jsem ho v hotelové hale. Soustředěně si četl noviny.

„Nashi?“ oslovil jsem ho tázavě.

Vzal noviny, vrazil mi je do ruky a vztekle vyštěkl: „Do prdele!“ Pak se otočil na patě a odešel. Ponechal na mně, ať si zjistím, co ho tak vyvedlo z míry.

Našel jsem to. Přečetl. Dostal jsem vražedný vztek.

Na turfu se točí propadák

Z prvních zpráv o Temné době, filmu, který se právě točí v Newmarketu, se dozvídáme o samých šarvátkách, hádkách a pocuchaných nervech.

Podmanivý příběh Howarda Tylera, který byl deset týdnů na seznamu nejčtenějších knih, je k nepoznání znetvořený, jak jsem slyšel ze spolehlivého pramene. Nash Rourke, hvězda první velikosti, trpce lituje, že do toho šel. Říká: „Režisér Tom Lyon (30) je neschopný a arogantní. Škrty a změny ve scénáři dělá doslova na poslední chvíli.“

Lyon je přesvědčený, že rozluští záhadu skutečné události, která se odehrála před dvaceti šesti lety a která inspirovala Tylera k jeho mistrovskému dílu. Policie tehdy ve svém pátrání k ničemu nedošla. Co si o sobě pan Lyon myslí?

Je zcela pochopitelné, že vzkříšení a falešné rozdmýchávání dávné tragické smrti ženy newmarketského trenéra oběšením zarmucuje a zneklidňuje ty, kterých se tragédie dotkla.

Podle Lyonovy verze se údajně manžel oběšené Rourke –vyspal se svou švagrovou, sestrou své ženy, a rozběsnil tak příslušného manžela, člena Jockey Clubu a paroháče, později sklerotika. Nic takového se ve skutečnosti nestalo.

Proč svěřují hollywoodští magnáti osud filmu založeného na úspěšné, vážné knize do nezodpovědných rukou namyšleného hulváta? Kdo dopustil, aby takový člověk rozhazoval miliony na deformované torzo velkého literárního díla?

Není už nejvyšší čas, aby pan Tom Lyon vyletěl ze sedla?

Pod článkem byla fotografie zamračeného Nashe.

Byl jsem bez sebe vzteky. Když jsem přišel do svého pokoje, právě zvonil telefon.

Než jsem stačil promluvit, ozval se Nash: „Já nic takovýho neřekl, Tome.“

„Já vím že ne.“

„Já toho hajzla Tylera asi zabiju.“

„Přenechte ho O'Harovi.“

„Platí pořád, že letíme do Doncasteru?“

„Samozřejmě.“ Lepší být kdekoli, jenom ne v Newmarketu, pomyslel jsem si. „Za půl hodiny?“

„Budu dole v hale.“

Zatelefonoval jsem na číslo O'Harova přenosného telefonu, ale hlásil se jen záznamník.

Řekl jsem: „Přečtěte si Daily Drumbeat na stránce šestnáct, hlavní sloupek. Jmenuje se to Žhavé novinky z hvězd. Jedu s Nashem na dostihy, telefon si беру. Zavolejte mi.“

Na čísle Howardova pokoje se nikdo nehlásil, i když jsem nechal telefon dlouho vyzvánět.

V rekordním čase jsem se osprchoval, oblékl se jak se sluší na oběd s rozhodčími a šel si něco zjistit u ochotné slečny v recepci.

„Pan Tyler tu není, odjel,“ řekla mi.

„Kdy odjel?“

„No, ráno si tady vzal noviny a šel na snídani, jako jindy. Jsme rádi, že ho tu máme, pana Rourkea taky, člověk tomu ani málem nevěří. No, ráno pan Tyler odešel z jídelny v pěti minutách, asi se ani nestačil nasnídat. Šel nahoru a dolů se vrátil s kufrem. Že prý neví, kdy se vrátí.“ Tvářila se ustaraně. „Nechtěla jsem od něho, aby zaplatil, snad jsem nic nepokazila, ale já myslela, že všechno platí ta filmová společnost.“

„Nemusíte si lámat hlavu,“ ubezpečil jsem ji. „Řekl pan Tyler, kam jede?“

Samozřejmě že ne. Prý hodně spěchal. Recepční se ho zeptala, jestli mu není špatně, ale on neodpověděl. Noviny si odnesl, ale někdo z personálu měl další výtisk. Všichni si ten sloupek přečetli. Recepční usoudila, že se sluší článek ukázat panu Rourkeovi. Byla na sebe za to pyšná.

„Co myslíte, že bude?“ zeptal se mne Nash. Byl už převlečený na dostihy a vyslechl opakované vyprávění recepční.

„Pro první dobu máme Howarda z krku.“

Vyšli jsme k rollsu a jeli k vrtulníku.

„Já toho hajzla zažaluju,“ vztekal se Nash, když se připoutával. „Troufne si tvrdit, že jsem říkal, že lituju, že jsem do toho s vámi šel!“

„Litoval jste?“

„Co?“

„Řekl jste, že litujete?“

„Blbost, Tome. Při prvním filmovacím dnu jsem jen řekl, že lituju, že nemůžu být se svou ženou. Dnes bych neřekl ani to. Nelituju ani v nejmenším.“

„Mohl jste vzít ženu s sebou.“

Pokřčil rameny. Oba jsme věděli, že jeho žena zůstala doma, protože byla ve čtvrtém měsíci rizikového těhotenství. Zlobila se, když se rozhodl jet do Newmarketu. Omluvil se trochu příliš veřejně.

„Pokud jde o všechny ty nesmysly, co jsem údajně o vás pověděl, tak...“

„Howard vám vložil do úst to, co si sám myslí. Zapomeňte na to.“

Vrtulník se vznesl do výšky nad newmarketský trávník a zamířil na severozápad.

Sice jsem suverénně řekl „zapomeňte na to“, ale současně jsem měl nepříjemný pocit, že pánové z filmové společnosti, která nás financovala, se co nevidět přičítají jako krvelačná smečka a roztrhají mne na kusy. Jakmile na jejich investici ulpí nelibý pach, pak je třeba vyhnat zlého ducha, příčinu. O'Hara mě možná bude muset vyhodit, možná si to bude i přát.

Sbohem, kariéro, bylas krásná, dokud jsi trvala. Připadalo mi to všechno neskutečné.

Howard dobře udělal, že se uklidil z mého dosahu. Byl bych ho nejradši zabil. Seděl jsem mlčky v helikoptéře a díval se dolů na ubíhající lincolnshirskou krajinu. Svíral se mi žaludek a dělalo se mi nanic. Dávno jsem se smířil s tím, že se při natáčení nejvíc nadává na režiséra. Režisér nutí lidi dělat věci, které se jim dělat nechce, protože je považují za zbytečné/směšné/hloupé. Režiséři proto za a) žádají od herců příliš mnoho, za b) ignorují jejich promyšlené záměry. Režiséři jsou věčně nespokojení, utrácejí čas na malichernosti, drou lidi do úmoru, ignorují jejich zraněné city a nepočítají s technickými komplikacemi. Očekávají nemožné a řvou na lidi.

Na druhé straně je pravda, že režisér musí mít rámcovou představu o filmu, na kterém pracuje, i když během natáčení dochází k menším změnám. Režisér musí bojovat o to, aby se jeho představa

uskutečnila. Nadměrné pochopení, soucit a shovívavost na place jsou kontraproduktivní, a nerozhodností se ztrácejí peníze. Váhavost bere projektu kormidlo. Aby byl film úspěšný, musí natáčení fungovat jako vzorná, disciplinovaná loď.

Měl jsem v povaze spíš mírný postup, než abych byl saň, ale občas, když už to po dobrém nešlo, jako třeba v Howardově případě, se ve mně saň probudila. Taky jsem věděl, že to ode mne O'Hara očekává, ba dokonce vyžaduje. Využívejte svou moc, řekl.

Ted' si všichni, kdo na filmu dělají, přečtou článek v Drumbeatu. Přečte si ho taky polovina Newmarketu. I kdyby mi O'Hara ponechal velení, budu to mít těžké, ne-li nemožné, nebudu mít žádnou autoritu. Když to bude nutné, přejdu do protiútoků.

Vrtulník přistál kousek od cílového sloupku v Doncasteru. Už tam čekal jeden vyšší funkcionář, aby Nashe důstojně uvítal a zavedl ho za nejvyššími mandaríny. V okamžiku, kdy jsem vykročil za nimi, zabzučel můj přenosný telefon. Řekl jsem jim, ať jdou, že se k nim připojím, až domluví s O'Harou, pokud skutečně volá O'Hara.

Nash se na mne pozorně zadíval a pak požádal funkcionáře, aby počkal, až ten hovor vyřídím.

Ozval jsem se do aparátu: „Tady je Tom.“

„Tome?“ O'Hara mluvil dopáleně. „Kde jste?“ Nash slyšel, jak O'Hara křičí. Přivřel oči.

„Na doncasterském závodišti.“

„Mám na drátě Hollywood. Tady ještě není pět ráno, ale společnost už zuří. Někdo tam zavola a poslal jim taky kopii Drumbeatu faxem.“

„Faxem?“ zeptal jsem se hloupě.

„Ano, faxem.“

„Kdo jim to poslal?“

„To mi neřekli.“

Polkl jsem na sucho. Srdce mi bušilo a ruka s telefonem se mi třásla. Viděl jsem to koutkem oka. No tak klid, přemlouval jsem se.

„S kým mluvil Tyler?“ zeptal se O'Hara vztekle.

„To já nevím.“

„Vy to nevíte?“

„Ne. Stěžoval si každému, kdo ho vyslechl. Je možné, že mluvil s novinářem a ani nevěděl, s kým mluví. Taky mohl mluvit s někým, kdo je s novinářem v kontaktu.“

„Co vám k tomu řekl?“

„V hotelu mi řekli, že okamžitě vypadl, jakmile ten článek uviděl. Nikdo neví, kam jel.“

„Zkoušel jsem mu volat domů,“ křičel O'Hara. „Tam mi řekli, že je v Newmarketu.“

„Spíš na měsíci.“

„Ten mogul, se kterým jsem mluvil, patří mezi ty hlavní, a žádá vaši hlavu.“

To je konec, říkal jsem si tupě. Nevěděl jsem co říct. Patřilo se pronést něco přesvědčivého na vlastní obranu, ale nic mě nenapadalo.

„Jste tam, Tome?“

„Ano.“

„Říkal, že máte padáka.“

„Mlčel jsem.“

„Tak se sakra braňte!“

„Včera jsem Howarda varoval, ať si nepouští hubu na špacír, ale to už asi bylo pozdě.“

„Před dvěma týdny už se pokoušel moguly přesvědčit, aby vás vyhodili, jestli si vzpomínáte, tenkrát jsem to vyžehlil. Ale tohle!“ Chyběla mu slova.

Konečně jsem se vzmohl na odpor. „Časově jsme na tom perfektně a rozpočet nepřekračujeme. Ostatně společnost sama trvala na změnách ve scénáři. Točím divácky atraktivní film a není vůbec pravda, že bychom se tu hádali nebo že by tu byly nějaké rozpory, jedině s Howardem.“

„Co říká?“ ptal se Nash netrpělivě.

„Že mám padáka.“

Nash mi vytrhl telefon z ruky.

„O'Haro? Tady Nash. Řekněte těm idiotům, co vám poroučej, že jsem nikdy neřekl to, co tvrdí Drumbeat. Ten váš hoch si počíná s tímhle filmem dobře, a když ho odvoláte, bude z toho biografu opravdu propadák, a co víc, řekněte jim, že už jim v životě nic nepodepíšu, že mně můžou být ukradený.“

Zděšeně jsem mu telefon vzal. „Nashi, to přece nemůžete. O'Haro, neposlouchejte ho.“

„Chci s ním ještě mluvit.“

Potrásal jsem hlavou a vrátil Nashovi přístroj. Nash chvíli O'Hara poslouchal, pak řekl: „Řekl jste mi, abych mu věřil. Já mu věřím. Z tohoto filmu mám dobrý pocit. Teď vy věřte mně, a věřte, že na tyto věci mám nos.“

Zase chvíli poslouchal. Pak řekl: „Dobře,“ a telefon vypnul.

„O'Hara říká, že zavolá za pět hodin, až to v Hollywoodu proberou. Prý svolali schůzi při snídani na devět hodin, až všichni potentáti vstanou. O'Hara bude na telefonu.“

„Děkuju,“ řekl jsem.

Krátce se usmál. „Jde taky o moji pověst, nejen o vaši. Nerad bych místo zeleně svítil oranžově.“

„To se vám nikdy nestane.“

„Ze špatných kritik se mi dělá nevolno.“

Kráčeli jsme s trpělivým funkcionářem přes dráhu do soukromých prostor rozhodčích. Jak jsme šli, lidé se za námi otáčeli, jak jim postupně docházelo, že Nash je Nash. Požádali jsme předtím, aby jeho návštěvu na závodě neinzerovali. Naše filmová společnost si přehnaně potrpěla na bezpečnost. O jeho návštěvě proto vědělo jen nejvyšší velení. Byl jsem v tu chvíli rád, že mě od vidění nikdo nezná.

S obědem nečekali. Dostihový časový program nikdo nezmění, ani pro velehvězdu. Asi dvacet rozhodčích a jejich přátel sedělo u hovězí pečené s yorkshirským pudinkem.

Uvítání nad talíři bylo vřelé a obdivné, muselo by zalichotit i neješitnějšímu. Nash, jak jsem postupně zjišťoval, byl neskonale prostší a skromnější, než by člověk u osobnosti jeho věhlasu očekával.

Ze setkání s ním jsem měl obrovskou trému, obrazně řečeno předstoupil jsem před něj na kolenou. Pak jsem ale zjistil, že zdaleka není vznětlivý perfekcionista, jak se o něm obecně traduje, naopak, že je přesně takový jako postavy, které představuje, a jak ho lidé vídají na plátně. Ať už je jakkoli nalíčený, představuje vždy rozumného, inteligentního, statečného chlapa.

Tiše jsem doufal, že doncasterští rozhodčí a jejich manželky nejsou vášnivými čtenáři Drumbeatu a že nečetli ten článek. S úlevou jsem zaznamenal, že jediné noviny v dohledu jsou Daily Cable a Racing Gazette, oba listy rozevřené na stránce, na které byl Valentinův nekrolog.

Nash i já jsme si potrásl rukou s mnoha lidmi. Posadili nás na čestná místa. Zatímco si Nash objednával minerálku od omráčené číšnice, která málem omdlela, když zjistila, že je v tak těsné blízkosti nejsvědnějších mužských očí filmového plátna, přečetl jsem si oba nekrology. Důstojně starého pána oslavovaly. V Gazette jsem se taky dočetl, že kremace bude v pondělí dopoledne, v jedenáct hodin, a že zádušní mše se bude sloužit později. Pokud budu skutečně bez práce, pomyslel jsem si zasmušile, budu se moci účastnit obou obřadů.

Když došlo na kávu, došlo i na Drumbeat. Kdosi politoval Nashe, že musí pracovat s režisérem, který film vraždí. Když se kolem stolu šepem roznese, kdo jsem, všichni se na mě dívali s nelibostí.

Potom Nash energicky promluvil a konverzace ztichla. „Nevěřte všemu, co se dočtete v novinách,“ řekl, „točíme v Newmarktu vynikající film, a pomlouvá nás nepřesný malý člověk. Neřekl jsem nikdy to, co se v článku tvrdí, a tady k Tomovi mám plnou důvěru. Pošlu redakci stížnost a budu žádat, aby otiskli dementi.“

„Zažalujte je,“ radil kdosi.

„Možná to udělám.“

„Vy, Tome, byste měl zaručeně podat žalobu,“ řekl jeden z rozhodčích, který mě znal osobně. „Určitě to udělejte.“

„Nejsem si jistý, že to je namístě,“ namítl jsem.

„Ale samozřejmě že ano!“ Dotyčný bodal ukazovákem do stránky novin. „Přece je to vysloveně nactiutřačné!“

„Není možné žalovat za výroky ve formě otázek.“

„Prosím?“

„Ty urážlivé výroky se pečlivě uvádějí ve formě otázek. Otazník výrok teoreticky zpochybňuje.“

„To snad ne!“

Jeden z pánů u stolu přikyvoval. „Urážlivý výrok předložený ve formě otázky nemusí být považován za pomluvu. V zákoně jsou mezery.“

Můj přítel rozhodčí se zlobil: „To přece není spravedlivé!“

„Tak zní zákon.“

„Vy jste to věděl?“ zeptal se Nash.

„Hm.“

„Věděl to Howard?“

„Ví to ten někdo, kdo napsal ten článek.“

Nash řekl: „Do háje!“

Nikdo se s ním nepřel.

„Nash potřebuje dobrý tip na hlavní dostih,“ změnil jsem téma.

Všichni se zasmáli a s úlevou se soustředili na vážnější věci, na program dne. Poslouchal jsem řeči o formě koní jenom na půl ucha a říkal si v duchu, že těch rozhodujících pět hodin bude utrpení. Zatím uplynulo sotva čtyřicet minut. Měl jsem tep zrychlený úzkostí. Celá moje budoucnost možná závisí na tom, jak se páni mogulové pozvaní na snídani vyspali. Sobotní ráno. To hrají golf. O to míň mě budou mít rádi.

Sešel jsem s Nashem a dvěma hosty dolů podívat se, jak vodí koně kolem padoku před prvním dostihem. Nash si prohlížel koně a dostihové publikum si prohlíželo Nashe. Bral za samozřejmé, jak ho okukují, byl na to zvyklý z Hollywoodu. Několika vykuleným čtrnáctkám se vlídně a ochotně podepsal. „Jak se sází?“ zeptal se a pilně podpisoval. „Vsadím za vás, jestli chcete. Kolik a na kterého koně?“

„Co já vím?“ Rozhlédl se a ukázal na koně, na kterého právě vyhazovali jezdce v červené a žluté. „Na tamhle toho, na dvacítku.“

„Můžu vás tu nechat samotného?“

„Já už jsem dospělý, víte?“

Ušklíbl jsem se a odešel k totalizátoru. Vsadil jsem dvacet liber na koně jménem Wasp. Vyzvedl jsem pak Nashe a vrátil se s ním do lóže rozhodčích, odkud jsme se dívali, jak Wasp neefektivně dobíhá jako pátý.

„Jsem vám dlužný,“ řekl Nash. „Do příštího dostihu mi koně vyberte vy.“

Dostihy jako obvykle mohl člověk sledovat na průmyslové televizi ve všech barech a všude na hlavní tribuně. Na obrazovce v místnosti rozhodčích se v tu chvíli odvíjel záznam právě skončeného dostihu a Wasp znovu doběhl jako pátý. Jeho jezdec očividně bojoval až do konce.

Upřeně jsem se díval na obrazovku a zatajil se mi dech.

„Tome? Tome!“ ozval se Nash důrazně. „Vraťte se na zem!“

„Televize!“ řekl jsem.

„S tou už žijeme dost dlouho,“ odpověděl pobaveně Nash.

„Ano, ale...,“ sáhl jsem po výtisku Racing Gazette a nalistoval program doncasterského dostihového dne. Jak jsem správně předpokládal a doufal, k potěše milionů vděčných diváků snímala celý program jedna komerční televizní stanice. Na hlavní dostih zahajující rovinovou sezónu jistě vyslali zdatný štáb.

„Tome!“ ozval se znovu Nash.

„Já... jak moc vám záleží na tom, abyste zachránil náš film? Přesněji řečeno, abyste zachránil... mne?“

„Ne tak, abych kvůli tomu páchal harakiri.“

„Co takhle rozhovor do televize?“

Upřeně se na mne zadíval.

„Co kdybyste...,“ pokračoval jsem, „kdybyste řekl na kameru, že netočíme propadák? Byl byste ochotný propůjčit se k tomu?“

„Jistě,“ řekl bez zaváhání. „Jenže to by se nedostalo ke všem čtenářům Drumbeatu.“

„To ne. Ale co kdyby se O'Harovi podařilo odeslat ten rozhovor do Hollywoodu? Co kdyby ho ti mogulové viděli při snídani? Vaše tvář na obrazovce by mohla zvrátit, na co by O'Harovy argumenty nestačily.“

Tedy... pokud byste byl ochotný do toho jít?“

„Sakra, Tome, jdeme na to.“

Vyšel jsem na vyhlídkovou terasu a namačkal na telefonu O'Harovo číslo. Tiše jsem se modlil, abych se nedovolal jenom na záznamník.

O'Hara se ozval ihned, jako by čekal na hovor. „Tady Tom,“ ohlásil jsem se. „Je ještě brzo, z Hollywoodu ještě volat nemohli.“

„Já vím že ne. Jde mi o něco jinýho.“ Vysvětlil jsem mu svůj návrh a O'Hara okamžitě odhalil jeho slabiny.

„Za prvé byste musel s určitostí vědět, že ta společnost rozhovor s Nashem bude chtít natočit.“

„To můžu zařídit. Spíš jde o to, jak to pak dopravit na obrazovku do té konferenční místnosti v Hollywoodu, to přesně nevím. Já jen vím, že se pohyblivé obrázky z Anglie do Států a naopak vysílají denně, bohužel netuším jak a kudy. Kdybychom měli spojení s televizní stanicí v Los Angeles, mohli bychom tam poslat video a oni by ho zase poslali mogulům...“

„Zmlkňte, Tome. V Los Angeles to zařídím já. Pokud jde o přenos z Anglie... o kterou televizní společnost se jedná?“

Řekl jsem mu to. „Mají tady výjezdní štáb, vozy, techniky, kameramany, možná tři nebo čtyři reportéry a komentátory, ale jistě tu není nikdo, kdo by měl právo rozhodnout o přenosu do zámoří. Taky tady k tomu sotva mají, co je zapotřebí. Souhlas k přenosu musí dát určitě jejich ředitelství v Londýně. Tam jim teď určitě na obrazovce Doncaster běží a oni mají možnost uskutečnit přenos kamkoli. Číslo telefonu bude v

seznamu..."

„A vy chcete, abych se do toho vložil,“ řekl odevzdane. Předvídal těžkosti.

„Ano, chci. Pokud vy chcete, aby se Temná doba dostala do biografů, stojí to za pokus. Chci říct, že je to přece i váš film, i vy jste dal hlavu na špalek, když jste si mě zjednal.“

„To je mi jasné.“ Odmlčel se. „Dobře, dám se do toho. I když je to mizivá šance.“

„Outsideři už mockrát vyhráli.“

„Máte tam Nashe?“

„Na pět kroků.“

„Dejte mi ho k telefonu, ano?“

Nash vyšel za mnou ven a vzal si aparát. „Jestli to Tom dokáže zařídit, jak tvrdí, tak ten rozhovor udělám, to není problém.“ Chvilí poslouchal. „Jo, jo. Když říká, že to zvládne, tak to zvládne. Většinou neslibuje, co nemůže splnit. O'Haro, koukejte sebou pohnout a dostat mě na tu schůzi. Bylo by sakra k vzteku, kdyby se tomu zmetkovi Tylerovi podařilo nás potopit.“ Pak zas chvilí poslouchal. „Prostě to zařídte, O'Haro, a čert vem náklady. Nedopustím, aby nade mnou vyhrál ten sepisovatel.“

S obdivem jsem poslouchal, jak se zapojila nejjasnější zelená, a děkoval jsem osudu, že mi Nashe seslal jako spojence a ne jako nepřítele.

Ukončil hovor a podal mi telefon. Řekl: „Kde najdeme toho redaktora?“

„Pojďte za mnou.“ Snažil jsem se hovořit jakoby nic, ale nejsem herec. Nash mne mlčky následoval k padoku pro odsedlávání vítězů, odkud právě odešli koně, kteří startovali v posledním dostihu.

„Víme, koho hledáme?“ zeptal se, když viděl, jak se rozhlížím. „Nemůžete se někoho zeptat?“

„To není třeba,“ řekl jsem. Uvědomoval jsem si to, co Nash nevnímá, a sice že se všichni kolemstojící na něho dívají. „Tahle společnost vyjíždí s komentátorem dostihu, s člověkem, který popisuje koně před startem, a s jiným, který hovoří s jezdci a trenéry vítězů po dostihu, a toho právě hledám... toho znám osobně.“

„Taky dobrý.“

Konečně jsem ho zahlédl. „Tamhle je. Jdeme?“

Propletl jsem se mezi skupinami živě se bavících lidí v ohrazené prostora před váznicí. Dav se za mnou rozděloval jak Rudé moře, aby uvolnil cestu Nashovi. Můj známý televizní redaktor se chystal se mnou vítat, když vtom úžasem otevřel ústa.

„Nashi, tohle je Greg Compass. Gregu... Nash Rourke.“

Greg se rychle vzpamatoval, jak se na zkušeného televizního harcovníka sluší, a upřímně potřásl rukou, která vypálila stovky neškodných kulek.

„Nash se přijel podívat na Lincoln,“ vysvětloval jsem. „Co takhle nějaké důvěrné informace?“

„Gallico,“ řekl Greg bez rozmyšlení. „Je ve skvělý formě, všichni to tvrdí.“ Zadíval se zamyšleně na Nashe a bez nátlaku se zeptal: „Nebude vám vadit, když oznámím, že tu jste? Tom vám asi už vysvětlil, že okecávám obraz pro lidi, co se doma válejí na kanapi.“

„Už jsem se mu o tom zmínil,“ přikývl jsem.

„Tom a já jsme bývali soupeři, když jsem byl ještě mladý a jezdil dostihy.“

„Jste oba hrozně velcí!“ divil se Nash.

„Překážkoví jezdci bývají větší. A z bývalých překážkových jezdců se stávají dostihoví komentátoři, reportéři a tak. Nejdřív to člověk musí prožít, pak teprve o tom může mluvit.“ Mírně sám sebe s humorem zlehčoval. Ve skutečnosti býval vynikající profesionální jezdec, ne amatér jako já. Bylo mu asi čtyřicet, štíhlý, dobře vypadající mužský. Nadechl se. „Takže...“

„Můžete samozřejmě oznámit, že jsem tady,“ řekl Nash.

„Výborně. Hm...“ Váhal.

„Jen to řekni,“ povzbuzoval jsem ho s úsměvem.

Greg se zadíval na mne, pak na Nashe. „Já... před kameru bych vás asi těžko dostal?“

Nash se úkosem na mne podíval. Pak svým nejdůstojnějším sametovým hlasem řekl: „Není důvod, proč bych odmítl.“

„Doslechl jsem se, že jste v Newmarketu, že tam točíte film, můžu se o tom zmínit?“ zeptal se Greg.

„Samozřejmě. Film režíruje tady Tom.“

„Ano. To už jsem taky slyšel.“

Vytáhl jsem z kapsy zmuchlaný výtisk Drumbeatu a podal ho Gregovi.

„Když mu to umožníš, Nash by rád vyvrátil tvrzení uveřejněné v tomhle sloupku.“

Greg si článek rychle přečetl. Zvědavost se měnila v rozhořčení. „Těžko to budeš žalovat,“ řekl „je to samej otazník. Je to pravda?“

„Je pravda, že se scénář odchyluje od literární předlohy.“ Nash Grega ujišťoval: „To, co tam uvádějí, jsem v životě neřekl, ani jsem si to neřikal v duchu. Práce na filmu postupují dobře. Kdybyste mi to umožnil, rád bych jen řekl, že lidi nemají věřit všemu, co se píše v novinách.“

Greg povytáhl obočí. „Tome, ty mě využíváš, co?“

„Ano. Ale tenhle článek je vražednej. Kdyby Nash mohl říct na kameru, že to všechno není pravda, mohli bychom poslat záznam rozhovoru do Hollywoodu finančníkům a mohli bychom doufat, že ten článek přestanou brát vážně.“

Chvilí uvažoval. Pak si povzdechl. „Tak teda dobře. Ale netlačte na to, jasný? Dám vás do záběru oba.“

„Jak dostat žádoucí spojení do podvědomí...“, poznamenal jsem vděčně.

„Vždycky jsi byl chytrý chlapec.“ Greg se podíval na hodinky. „Co takhle natočit to po Lincolnu? To je za hodinu. Napřed promluví s jezdcem, s majitelem a trenérem, pokud tu budou. Pak bychom tam stříhli vás. Promluví s produkcí. Tome, vzpomínáš, kde máme kamera? Přijď tam po Lincolnu. A něco mi dlužíš.“

„Dva lístky na premiéru,“ řekl jsem. „Bez tvé pomoci by taky žádná nemusela být.“

„Čtyři lístky.“

„Celou řadu,“ řekl jsem.

„Domluveno.“ Greg se podíval na Nashe. „Jakej je tenhle namyšlený hulvát jako režisér?“

„Ještě horší,“ řekl Nash.

Rozhovor jsme natočili, Nash a já bok po boku. Greg nás představil divákům a zeptal se pak Nashe, jestli si vsadil na vítěze, na Gallika, blahopřál mu a řekl, že doufá, že se mu pobyt v Británii líbí.

„Četl jsem náhodou určitou kritiku...“, napovídal Greg tázavě.

„Ano,“ přikývl Nash. „Vložili mi do úst něco, co jsem nikdy neřekl. To ovšem není nic světoborného. Novinám nevěřte.“

„Hrajete roli trenéra, že?“ navedli jsme Grega, aby se na to zeptal, jako by ho otázka napadla právě v tu chvíli. „Jak vám jde jízda?“

„Dovedu na koni sedět,“ usmál se Nash. „Neumím jezdit jako tady Tom.“

„Jezdíte ve svém filmu?“ Greg se obrátil ke mně.

„Nejezdí,“ odpověděl Nash. „Občas ale jezdí s některým koněm na pláních pracovní cvaly. Zato ho kdykoli trumfnu v golfu.“

V jeho slovech zcela jasně zněla upřímná náklonnost, výmluvnější než cokoli jiného. Greg přátelsky zakončil rozhovor a zračně předal štafetu svému kolegovi u padoku, aby mohl představit koně do příštího dostihu.

„Moc ti děkuju,“ řekl jsem.

„Nezapomeň, celou řadu.“ Odmlčel se a pak se věčně zeptal: „Hraješ vůbec golf, Tome?“

„Ne.“

„Proto ho klidně v golfu trumfnu,“ smál se Nash.

„Vy jste ale spřežení!“ vzdychl Greg.

O'Hara se na přenos díval na ředitelství televizní společnosti v Londýně. Než jsem si stačil vyhledat klidný kout, abych mu zavolał, zavolał on mně.

„Perfektní!“ skoro se rozesmál. „Obrazovka zalitá bratrskou láskou. Jedno oko nezůstalo suchý.“

„Pomůže to?“

„To bych řekl!“

„Dostanou to včas na tu schůzi?“

„Přestaňte si dělat starosti, Tome. Tady byli všichni hrozně ochotný. Sice si účtují jako za cestu na měsíc, ale k mogulům se to dostane s topinkama.“

„Děkuju, O'Haro.“

„Dejte mi Nashe.“

Předal jsem Nashovi aparát a sledoval ho, jak přikyvuje.

„Jasně že jsme říkali, co on narežíroval,“ řekl. „Taky přiměl toho svého kamaráda, aby se správně ptal. Jak? Jo to já nevím. Asi že starý jezdcí drže basu.“

Pomalů ubíhal čas, až skončil poslední dostih. Poděkovali jsme hostitelům a vrátili se vrtulníkem do Newmarketu. O'Hara se neozýval. V Los Angeles už muselo být po snídani. Co asi dělají mogulové?

„Přestaňte si okusovat nehty,“ uklidňoval mne Nash. Do Bedford Lodge nás dovezl jeho šofér rollsem a Nash mě pak pozval do svého apartmá, abychom společně vyslechli O'Harovy novinky.

Filmová společnost najala v hotelu čtyři pohodlná apartmá, nejlepší pro Nashe, další pro Silvu, jedno pro mne a jedno (většinou prázdné) pro O'Hara nebo jiného navštěvujícího mogula. Moncrief a Howard bydleli v běžných pokojích. Ostatní členové štábu, asi šedesát osob, byli ubytováni v různých jiných hotelích, motelích nebo soukromých pronájmech. Služby, garderobiérky, maskéři, asistenti produkce, řemeslníci, poslíčci, všichni. Náš vedoucí stájí, tedy pomocný trenér skutečný i Nashův, jezdil na noc domů k ženě. Aby všichni bydleli a stravovali se v souladu s odborovými pravidly, nebyla naštěstí moje starost.

Z Nashova apartmá byla příjemná vyhlídka do zahrad. Byla tam taky pohodlná křesla, aby si v nich mohl hezky odpočinout člověk zmožený tím, jak celý den předstíral, že je někdo jiný, nebo lépe řečeno člověk, který hodiny postával, až na něj přijde řada, aby tak asi na pět minut předstíral někoho jiného. Moncrief a já jsme pracovali nepřetržitě. Herci postávali a nudili se, čekali, až všechno bude nachystané. Tak se stávalo, že herci byli unavení z nečinnosti, zatímco my s Moncriefem ne.

Nash se svezl do svého oblíbeného křesla a asi po čtyřsté se podíval na hodinky.

Pět hodin minulo, minulo jich už skoro šest. Potil jsem se. Vtom zazvonil můj telefon. Vyschlo mi v ústech. Přístroj drnčel.

„Zvedněte to!“ křikl na mě Nash, když viděl to váhání.

Poslechl jsem a zachraptěl: „Haló?“

„Tome?“ ozval se O'Hara. „Nevyhodili vás.“

Ticho.

„Tome? Slyšel jste mě? Budete pokračovat v natáčení.“

„Já... já...“

„Zatraceně... máte tam po ruce Nashe?“

Podal jsem telefon naší „zelené“. Nash nad zprávou bujaře jásal. „To bych řekl! Co? Jasně že si dělal starosti, je to taky jen člověk.“

Vrátil mi telefon. „Jsou tu ale podmínky...“, pokračoval O'Hara. „Musím na vás v Newmarketu dohlížet, musím se tam víc zdržovat, a jeden z těch velkejch pánů se tam přijede podívat, aby se přesvědčil, že utrácíte jejich prachy rozumně. Nejdřív se celou věčnost dohadovali, kdo by to mohl vzít za vás. Pak rozhodl ten televizní šot. Nash je přesvědčil. Oni fakt věřej, že je neomylný. Když je s váma spokojenej Nash, snesou vás i oni.“

„Děkuju.“

„Zítra se vracím do Newmarketu. Je to otrava, protože jsem se chystal do Los Angeles, no ale nedá se nic dělat. Jak jste správně říkal, hlavu na špalku mám i já, vedle tý vaší. Co máte v plánu na zítřek?“

„Cvaly na pláních.“

„A co Nash?“

„Bude z koně přihlížet. Odpoledne převezeme koně na huntingdonské závodiště. V pondělí připravíme a natočíme komparsy na dostihách. Štáb se přestěhuje do hotelů a motelů v místě, ale my s Nashem a pár dalších budeme nocovat tady, v našich pokojích v Newmarketu.“

„Jak je to daleko?“

„Asi šedesát kilometrů. Kde se vy chcete ubytovat?“

„V Newmarketu,“ řekl bez zaváhání. „A vy, Tome, si opatříte řidiče, nechci, abyste mi usnul za volantem, při těch nemožnejch pracovních hodinách, co děláte.“

„Rád řídím sám a není to daleko.“

„Opatřte si řidiče.“

To byl rozkaz. Řekl jsem, že si ho opatřím. Byl jsem vděčný, že jsem nepřišel o práci. O'Hara řekl: „Takže se brzy uvidíme.“ Znovu jsem poděkoval. O'Hara ještě dodal: „Howarda si pěkně podáme. Je to pitomec.“

„Tak to bychom měli,“ usmál se Nash, když jsem vypnul telefon. „Napijeme se? Najíme se tady spolu?“

Nash si většinou nechával jídlo nosit na pokoj. Na rozdíl od jiných herců měl rád samotou. Možná tím spíš, že s ním nebyla jeho žena, popustil svému samotářství uzdu. Proto mě překvapilo i potěšilo, že budeme večeřet spolu. Měli jsme polévku, jehněčí, klaret, a vznikalo mezi námi skutečné přátelství, takové, jaké bych před dvěma týdny ve snu nečekal.

Po celodenním napětí jsem se konečně uklidnil. Rozhodl jsem se, že ještě zajdu za Doroteou, jestli něco nepotřebuje, než se půjdu radit s Moncriefem o pořadí záběrů na příští den, na akci na pláních.

Byl jsem připravený na tichý, klidný dům smutku. Místo toho jsem spatřil blikající jasná světla, policejní vůz a sanitku.

6

Betonovou cestičku k domu mi zatarasil policista.

„Co se stalo?“ zeptal jsem se.

„Vyklidte cestu prosím, pane.“ Byl mladý, mohutný, věčný. Neměl rád neznámé osoby z širší veřejnosti. Úspěšně se snažil udržovat v uctivé vzdálenosti malou skupinku zvědavců.

Zkusil jsem to znovu. „Lidé odtud jsou moji přátelé.“

„Uvolněte cestu prosím.“ Sotva se na mne podíval. Choval se neosobně a představoval fyzickou překážku, se kterou jsem se nehodlal utkat.

Propletl jsem se mezi přihlížejícími kousek stranou, uchýlil se ke svému věrnému průvodci, přenosnému telefonu, a vytočil Doroteino číslo. Po době, která se mi zdála dlouhá, se konečně ozval ustaraný ženský hlas: „Haló?“

„Je to Dorotea? Tady Tom.“

„Ne, tady je Betty. Kde jste, Tome? Nemohl byste přijít?“

Vysvětlil jsem jí, že jsem přímo před domem, ale že se mi brání ve vstupu. Za několik vteřin už spěchala po pěšince a šla mne vyzvednout. Mohutný policista s pokrčením ramen ustoupil. Bylo mu to celkem jedno. Spěchal jsem s Betty k hlavnímu vchodu.

„Co se stalo?“ zeptal jsem se.

„Někdo se sem vloupal. Je to strašné... Doroteu málem zabili... jak jen mohli? Teď právě přišel doktor Gill a policie taky přijela. Je tam spousta krve... všechno fotografují... je to neskutečné...“

Vešli jsme do domu. Vypadalo to tam jako po tornádu.

Valentinova ložnice v přední části domu byla dočista zpusťovaná. Vytahané zásuvky, jejich obsah rozházený. Otevřená, vyprázdněná skříň. Obrázky strhané ze zdí, rámy rozbité. Matrace a polštáře vykuchané.

„Všude to takhle vypadá...“ kvílela Betty. „Dokonce i v koupelně a v kuchyni. Musím za Doroteou... bojím se, aby neumřela...“

Zmizela v Doroteině ložnici, kam jsem ji váhavě následoval. Cestou jsem se musel vyhnout velké kaluži krve v hale.

Zbytečně jsem se bál, abych nerušil. Místnost byla plná lidí. Robbie Gill mi stál v cestě, takže jsem na Doroteu pořádně neviděl. Viděl jsem jen, že leží na posteli, v botách a punčochách, a že postel je celá rozřezaná. Zbývající prostor v místnosti zabírali dva nemocniční zřízenci s nosítky na kolečkách. Kolem se čínala uniformovaná policistka s fotografem. Betty se mezi přítomnými protáhla a vyběhla mě, abych ji následoval.

Robbie Gill zdvihl hlavu, zahlédl mě a mávl mi. Pokročil jsem o kousek a uviděl celou Doroteu. Dělal se mi zle a dostal jsem obrovský vztek.

Byla zakrvácená, oteklá, v bezvědomí, s šerednými řeznými ranami ve tváři a na čele. Místo úst měla rudou ránu.

„Zlomenina pravé paže...“ diktoval doktor policistce, píšící záznam. „Vnitřní zranění...“ Odmlčel se. I pro něj, pro lékaře, to bylo příliš. Dorotea měla roztrhané šaty, staré prsy a břicho obnažené, na trupu dvě dlouhé, hluboké, silně krvácející řezné rány. Jedna rána pronikla do takové hloubky, že z ní vyhřezávala světlá lesklá střeva, jako ostrov v moři krve. Zápach krve byl strašlivý.

Robbie Gill vytáhl z brašny sterilní obvaz a požádal všechny přítomné, s výjimkou policistky, aby se vzdálili. Policistka byla bledá, ale držela se. My ostatní jsme mlčky odešli.

Betty se třásla a po tváři jí tekly slzy.

„Já sem zašla podívat se, jestli se něčeho najedla. Zanedbává se, co už Valentin není. Šla jsem zadním vchodem, přes kuchyň... všechno je tam jako po výbuchu... je to hrozné... a pak jsem ji našla. Ležela na podlaze v hale a krvácela. Myslela jsem, že je mrtvá... Zavolala jsem doktora Gilla, protože jsem našla jeho číslo vedle telefonu v kuchyni. Pan doktor přivolal policii a sanitku... pak ji odnesli do ložnice. Myslíte, že to přežije?“ Třásla se úzkostí. „Takhle přece zemřít nesmí... Jak to kdo mohl udělat?“

Mnohokrát jsem si představoval mnohem horší scény, taky jsem je točil, ale krev, kterou jsme k tomu používali, byla rtěnka rozpuštěná v oleji aby tekutina byla vazká, a střeva jsme vyráběli z nafouknutých umělých střev na párky. Kapičky potu na šedě nalíčených obličejích jsme nastříkali sprejem.

Dorazili další lidé, nejspíš policisté v civilu. Uchýlili jsme se s Betty do Doroteina obývacího pokoje. I tam vládla zkáza, až zůstával rozum stát.

„Jak je možné, že tohle někdo udělal?“ opakovala Betty tupě. „Proč by to kdo dělal?“

„Měla Dorotea nějaké cennosti?“ zeptal jsem se.

„Kdepak, neměla. Jen takové drobnosti, na upomínku. Ti lidé dokonce roztrhali i její a Billovu svatební fotografii. Jak jen mohli?“ Sáhla po zničeném obrázku s rozbitým rámem a rozplakala se nad bolestí své přítelkyně. „A její hezká růžová váza... je na kusy. Tu vázu měla moc ráda.“

Díval jsem se upřeně na růžové střepy. Pak jsem si s pocitem marnosti klekl a shledával jednotlivé

úlomky.

Jasně se mi vybavila Doroteina slova: „Klíč jsem dala do růžové vázy ve své ložnici.“

Klíč od Valentinovy pracovny, který Dorotea pro jistotu schovala, aby její syn Paul nemohl odvézt knížky.

V duchu jsem hořce klel. Prošel jsem chodbou a strčil do pootevřených dveří. Klíč byl v zámku.

Valentinova svatyně byla stejně znesvěcená jako ostatní místnosti. Všechno, co se dalo rozbít, rozbili, ostatní rozřezali. Všechny fotografie zničili. Všechny knihy byly tytam.

Betty mi položila třesoucí se ruku na rameno. „Dorotea mi řekla, že si Valentin přál, abyste ty knížky dostal vy. Kam se poděly?“

Okamžitě mne napadlo, že k Paulovi. Ale Paul přece nemohl tak strašlivě zranit vlastní matku. Namyšlený autokrat, to ano, ale tolik zloby v sobě snad nemohl mít.

„Kde je Paul? Její syn?“ zeptal jsem se Betty. „Ach můj dobrý bože, ten odjel domů už včera. Netuší... nevím jeho telefonní číslo...“ Zapotácela se. „Je toho na mě moc.“

„Netrapte se. Sedněte si. Paulovo číslo najdu a vám uvařím čaj. Kde máte manžela?“

„V hospodě... hraje šipky.“

„Ve které hospodě?“

„Ach bože... U draka.“

Zamířil jsem do kuchyně. Jedno po druhém, říkal jsem si. Horký sladký čaj už zachránil spoustu lidí před zhroucením. Nikdo z úředních činitelů mě nezastavil, přestože jich byl plný dům. Odnosl jsem šálek s čajem Betty. Seděla u Valentina v pokoji a držela hrníček s podšálkem v roztřesených rukách.

V telefonním seznamu starého pána (naštěstí nebyl rozřezaný) jsem našel číslo hospody a požádal manžela Betty, aby se rychle vrátil domů. Zkazil jsem mu večer. Pak jsem se dal do hledání Paulova čísla, které jsem nakonec našel v notesu u telefonu v kuchyni.

Zdvihl to Paul. Když se ozval jeho protivný hlas, ulevilo se mi. Jestliže je teď doma v Surrey, nemohl napadnout svou matku až v Newmarketu, sto padesát kilometrů daleko. Rány byly čerstvé, krvácely. Pokud by to byl on, a kdyby Dorotea zranění přežila, nikdy by se už nevzpamatovala z toho, co jí udělal vlastní syn.

Připadal mi opravdově zděšený. Řekl, že ihned vyjede.

„Nevím, do které nemocnice ji odvezou,“ upozornil jsem ho.

„Myslíte, že umře?“ skočil mi do řeči.

„Už jsem vám řekl, že nevím. Počkejte chvíli u telefonu, zavolám vám doktora Gilla.“

„Toho neschopného chlapa!“

„Počkejte prosím... moment.“

Vyšel jsem z kuchyně. Pánové v civilu právě začínali všude sypat prášek na otisky prstů a já postával před dveřmi, dokud se neotevřely a nevyšla Policistka, aby přivolala zřízence s nosítky.

Poprosil jsem ji: „Mám na telefonu syna paní Pannierové. Mohla byste prosím říct panu doktorovi, aby s ním promluvil?“

Neurčitě se na mne zadívala a vrátila se do Doroteina pokoje i se zřízenci. Vzkaz ale vyřídila, protože se dveře za okamžik znovu otevřely a vyšel Robbie Gill. Zeptal se mne, mám-li ještě spojení s Paulem.

„Ano. Chce s vámi mluvit.“

„Řekněte mu, ať chvíli počká.“

Vyřídil jsem to. Paul byl netrpělivý a nespokojený. Řekl jsem mu, ať čeká a telefon jsem nechal ležet. Byl jsem nešťastný a ustaraný kvůli Dorotei a rozhněvaný kvůli knížkám, neměl jsem proto vůbec náladu utěšovat Paula. Nedokázal jsem předstírat ani běžný, civilizovaný soucit. Byl jsem naprosto přesvědčený, že mi knížky dobrovolně nevrátí, že bych se s ním musel soudit. Ostatně stejně nemám jejich seznam a nepoznal bych, kdyby něco chybělo.

Robbie Gill šel za nosítky až k sanitce, dohlížel, aby s Doroteou zacházeli šetrně. Se stále zasmušilým výrazem se pak vrátil do domu. Prošel halou až ke mně, ke kuchyňským dveřím, kde jsem čekal. Sáhl po telefonu.

„Je tam pan Pannier?“ Zaškaredil se, když se mu Paul ozval.

„Pane Panniere,“ řekl energicky, „vaše matka utrhla rány do hlavy. Je proto v bezvědomí. Má zlomenou pravou paži. Navíc má na těle řezné rány. Posílám ji do Cambridge...,“ dodal jméno nemocnice. „Tam se o ni postarají nejlíp. Jestli všechna zranění přežije, to vám říct nemůžu.“ Chvilí znechuceně poslouchal.

„Ne, pohlavně zneužita nebyla. Udělal jsem pro ni, co jsem mohl. Uděláte nejlíp, když za nějakou dobu zavoláte do nemocnice. Teď už to není na mně.“ Praštil sluchátkem, sevřel rty, jako by se musel přemáhat, aby neřekl něco ostrého. Pak si palcem a ukazovákem protřel oči. „Jak to s ní doopravdy vypadá?“ zeptal jsem se. Už se uklidňoval. Pokrčil unaveně rameny. „Nevím. Řekl bych, že se bránila.“

Bránila se tou rukou. Je to divné... jako by ti útočníci byli dva, jeden měl jako zbraň tupý tvrdý předmět, kterým ji uhodil do hlavy a přes ruku, druhý měl nůž. Taky to mohl být jeden člověk se dvěma zbraněmi.“

„Já vím, že se ptám zbytečně, ale proč ji vůbec napadli?“

„Taková hodná stará dáma! Svět je dnes krutý. Lidi přepadají staré dámy. Toho jejího syna nesnáším. Já vím, že bych to neměl říkat, neposlouchejte mě. Ptal se, jestli prý ji neznásilnili.“

„Těžko se pro něj hledá slušné slovo.“

„Policie chtěla vědět, proč je celý dům tak zpustošený.“ Máchl rukou kolem sebe. „Jak to mám vědět? Nebyli chudí, ale bohatí taky ne. Chudáci. Víte, hodně se na vás spoléhali, svým způsobem vás měli opravdu rádi. Škoda že vy nejste jejich syn.“

„Valentin patřil k mému dětství.“

„Já vím, vyprávěl mi to.“

„Takže... co teď?“

„Policie to bere jako pokus o vraždu, kvůli těm řezným ranám. Já ale nevím...“

„Proč?“ pobízel jsem ho, když se zarazil.

„Možná, že si vymýšlím... taky nevím, jestli to policii řeknu... ale bylo by stačilo málo, aby ji dobili. Jediné bodnutí na správné místo.“ Odmlčel se. „Viděl jste, v jakém je stavu, že?“

„Ano, když jste na chvíli ustoupil od postele.“

Přikývl. „Myslel jsem si to. Viděl jste ty rány, obě. Jedna celkem povrchní, jedna hluboká. První ranou jí rozpárali šaty. Proč jí nazasadili třetí ránu? Víte, co si myslím? Řekl bych, že si to rozmysleli.“

Zůstal jsem na něj udiveně civět.

„Myslete si třeba, že jsem blázen,“ dodal.

„Ne, řekl bych, že jste velmi moudrý.“

„Viděl jsem vraždy nožem. Vrah si často počíná, jako by se pominul, zasadí spousty bodných ran. Takový vrah jedná jako šílenec, nedokáže přestat bodat. Rozumíte mi?“

„Ano,“ řekl jsem.

„Nevím, proč vám to vykládám. Neposlouchejte mě, když to dobře dopadne, Dorotea bude žít a všechno nám poví sama.“

„Může to dobře dopadnout?“

„Abych pravdu řekl,“ odpověděl zasmušile, „chce to hodně štěstí. Těžký otřes mozku je nevyzpytatelný. Nemyslím, že by tu bylo nitrolební krvácení, ale nemůžu si tím být jistý. Ta rána penetrující do břicha... je ošklivá... hodně záleží na tom, aby to nezkomplikovala infekce... příští měsíc jí bude osmdesát... jinak je v pořádku... chci říct, na svůj věk je ve velmi dobrém stavu. Měl jsem je oba opravdu rád, i když jsem se s Valentinem hádával. Byl to paličák.“

Řekl jsem si, že Robbie Gill je dobrý lékař, řekl jsem to dokonce nahlas. Dělal, že to neslyší.

„Můžu se vás, pane doktore, na něco zeptat?“

„Jistě.“

„Já... kdy myslíte, že k tomu přepadení došlo?“

„Myslíte kolik od té chvíle uběhlo času?“

„Ano. Jde mi o to, jestli soudíte, že ji napadli před zpustošením domu nebo naopak až potom. Muselo trvat hodnou chvíli, než to tady tak zřídili. Možná že byla venku a vrátila se ve špatnou chvíli. Taky je možné, že se z ní snažili něco vytlout a zašli příliš daleko. Pak to tady všechno obrátili vzhůru nohama, protože něco hledali.“

„Tak moment, moment, uvažujete jako policajt.“

Spíš jako filmař, pomyslel jsem si. Znovu jsem se zeptal, kdy myslí, že došlo k útoku na Doroteu.

Našpulil rty. „Nejdřív to tu zvandalizovali.“

Mlčky jsme uvažovali.

„Jste si tím jistý?“

Gill odpověděl: „Soudím podle míry edému a profuznosti krvácení. Betty ji musela najít krátce po poranění. Já sem přijel okamžitě, hned jak mi zavolala, cesta mi trvala asi pět minut. Betty měla možná štěstí, že se nestavila o deset minut dřív.“ Povzdechl si. „Náš problém to naštěstí není, je to na policii.“

„Ano.“

Zadíval se na hodinky, prohlásil, že má za sebou špatný den a že už půjde. Přidal jsem se k němu. Když šel oznámit policistům, že odchází, rozhodli se, že mu vezmou otisky. Mně a Betty je vzali taky. Sepsali s Betty a se mnou krátký protokol. Upozornili jsme je, že všude budou nejen naše, ale i Paulovy otisky. Dostavil se manžel Betty, aby ji vzal pod svou ochranu a odvedl si ji. Odjel jsem do Bedford Lodge a dal si s Moncriefem léčivou skleničku.

Ed na můj pokyn sehnal všechny garderobiérky, celý štáb, herce (s výjimkou Nashe) a svolal je na neděli ráno do stájí.

Stoupl jsem si na židli, abych ke všem promluvil. Vanul čerstvý, vytrvalý jihoanglický vítr a já si v duchu říkal, že Shakespeare mohl těžko očekávat, že by slova Jindřicha V. před bitvou u Agincourtu bylo slyšet dál než k rytířům stojícím v jeho bezprostřední blízkosti, zvlášť když člověk uváží, kolik hluku muselo nadělat řinčení brnění a koňských postrojů, a že tehdy nebyly mikrofony.

Já měl aspoň megafon, ten moji posluchači znali vsutku důvěrně.

Když se to netrpělivé publikum trochu ztišilo, řekl jsem: „Předpokládám, že většina z vás už četla včerejší Daily Drumbeat a jeho nejžhavější novinky přímo z hvězd.“

Někteří se na mne upřeně dívali, někteří přikyvovali, někteří se usmáli. Nepošklebovali se. Aspoň něco.

„Jak si jistě dovedete představit, ten článek vyvedl z míry naši filmovou společnost v Hollywoodu. Náš producent ji naštěstí přesvědčil, že si tu vedeme dobře. Někomu z vás se to možná nebude líbit, někomu ano, ale faktem je, že mě Hollywood potvrdil ve funkci. Ponechali mi režii. Nash Rourke byl pro a řekl jim to. Takže se nic nemění. Nevím, do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s tím, co o mně napsali v novinách, ale říkám vám, že pokud chcete nadále zůstat v našem týmu, musíte ze sebe opravdu vydat všechno. V zájmu nás všech je teď nejdůležitější, abychom natočili řemeslně perfektní, přitažlivý, divácky atraktivní film. Osobní zájem teď musí stranou. Přál bych si, abyste v budoucnosti rádi vzpomínali na to, že jste se na vzniku filmu podíleli. Takže zase do práce. To znamená, že stájníci budou sedlat a ostatní postupují podle pořadí záběrů, které vám Ed rozdál. Je to všem jasný?“

Odložil jsem megafon a slezl ze židle. Otočil jsem se ke všem zády a přidal se k Moncriefovi, který předtím stál za mnou jako opora.

„Dobřeš jim to naservíroval,“ řekl pobaveně. „O tom, jak se točí tenhle film, by se dal natočit film.“

„Nebo napsat kniha.“

Naše dámská hvězda Silva Shawnová plavně přešla dvůr, aby se k nám přidala. Jako vždy, když nebyla oblečená do role, ji po kotníky halily vlající vrstvy tmavých textilií, nohy vězely v černých martenskách a hlavu zdobil klobouk. Vypadal jako měkká, zplihlá houba. Kráčela dlouhým krokem, půvabnou bradu útočně vystrčenou. Celým tělem jako by hlásala: „Opovažte se mne podceňovat.“

O'Hara mě důrazně varoval, abych jí nikdy nelichotil, že by to brala jako sexuální výpad. Nebylo snadné na to varování dbát, protože při pohledu na Silvu člověka automaticky napadala taková slova jako „rozkošná, okouzlující, půvabná, žádoucí“.

O'Hara mi taky řekl, že jí nikdy nesmím říct „drahoušku“.

„Proč jste si ji vybral, když je tak nedůtklivá?“ zeptal jsem se. Odpověděl suše: „Umí hrát.“

Až do té chvíle toho moc nenahrála, kromě výše zmíněné postelové scény s Nashem (komentované Howardovým kvílením „ne, ach to ne“), kterou jsme natočili před týdnem. My se skutečně pokud jde o text drželi Howardova scénáře, proto tak běsnil. Zmařili jsme jeho záměr. On chtěl, aby Nash a Silva text pronášeli pěkně slušně oblečení. Umístil jejich ovládaný milenecký rozhovor do obývacího pokoje, já ho přemístil do ložnice. Slova sice zůstala ovládaná, ale fyzická touha ne, ta rostla. Silva se nechala zabírat v koupelně nahá s naprostou samozřejmostí a bez rozpaků (těla jsou přece přirozená). Když jsme se pak dívali na denní práci, kdekomu včetně mne se zrychlil tep. Ať se jí to líbilo či ne, jako herečka Silva působila smyslně navzdory tomu, že se v civilu chovala opačně.

Přes týden byla Silva mimo Newmarket, protože měla neodkladné povinnosti jinde, ale dnes bude na pláních jezdit na koni a využívat tak své jezdecké umění, na které byla náležitě pyšná. Netočili jsme chronologicky podle technického scénáře, ale na přeskáčku, jak už to bývá. Ve scéně, která se měla točit, se trenér setkává s Cibberovou ženou. Setkání plné nevinnosti, ale v očích už zableskne příslib do budoucna.

„Doufám, že pro mne máte slušného koně,“ řekla Silva přísně.

„Je rychlý,“ přikývl jsem.

„Vypadá dobře?“

„Samozřejmě.“

„V tréninku?“

„Jezdil jsem ho sám.“

Bez dalšího komentáře zaměřila svoji nepřízeň na Moncriefa. Považovala ho za mužské zvíře, přestože Moncrief ovládal umění jak na plátně vykouzlit i ze šeredné ženské krasavici.

Člověk by předpokládal, že Moncrief bude po tolika letech jejich studia na ženské křivky imunní, ale nebylo tomu tak. Kdykoli jsme spolu dělali na filmu, vždycky se zamiloval do hlavní představitelky. Silva jak se zdálo nebyla výjimkou.

„Musíš to udržet na platonický úrovni,“ radil jsem mu. „Ruce pryč. Jasný?“

„Potřebuje mě,“ snažil se mne přemluvit. „Rozsvítit ji můžeš, ale pak ruce pryč.“

„Tak skvělý lícní kostil!“

Silva ho naštěstí ani v nejmenším nepovzbuzovala. Už na začátku natáčení jsem si všiml, že dává přednost pánům v oblecích, s kravatou a krátkým sestřihem, podle vkusu, který činil ošumělého, zarostlého Moncriefa prakticky neviditelným.

Oslovil jsem Silvu zdvořile: „Myslím, že už na vás v maskérně čekají.“

„Chcete mi snad naznačit, že jdu pozdě?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Tou schůzí jsme se všichni zdrželi. Rád bych ale pokud možno stihl natáčení na pláních do oběda.“

Odkráčela, sukně kolem ní vlála. Dávala celým tělem najevo svůj názor.

„Je nádherná,“ vydechl Moncrief. „Je nebezpečná,“ poznamenal jsem.

Přijel Nashův rolls. Živající Nash odešel do budovy k šatnám a maskérům. Chvilí po něm přijel na kole člověk podobné postavy a prudce zabrzdil na štěrku kousek ode mne a Moncriefa.

„Brýtro,“ pozdravil a slezl z kola. Nechoval se ani trochu uctivě. „Dobré jitro, Ivane,“ řekl jsem. „Naše ujednání pořád platí?“

„Jdete pozdě.“

Správně pochopil, že co jsem řekl, byla výtka, a beze slova se i s kolem uklidil do budovy.

„Nemám ho rád,“ řekl Moncrief. „Drzej frajer.“

„Nic si z toho nedělej. Koukej z něj vyrobit hrdinu a vítěze, svatýho Jiřího.“

Nash sám vypadal dobře, když na koni seděl, jakmile se s ním ale kůň dal do pohybu rychleji než krokem, ihned se ukázaly různé nedokonalosti. Proto jsme v záběrech klusů a cvalů využívali jako dubla Ivana. Živil se u filmu jako kaskadér, specialista na ježdění, ale byl tak protivný, že neměl šanci si ve svém povolání polepšit. Slyšel jsem, že se u piva rád chlubí tím, jak blízký vztah má k Rourkeovi, za kterého už v jednom filmu jezdil. To víte, já a Nash, Nash tohle, Nash támhleto... ve skutečnosti se setkávali jen velmi zřídka a skoro vůbec spolu nemluvili. Ivan povýšil několik krátkých pracovních rozhovorů na přátelství.

V mnoha jiných dostihových centrech trenéři sledují koně při práci z terénních vozů, ale v Newmarketu, kde na pláních nejsou skoro žádné sjízdné cesty, trenéři obvykle přehlížíjí cvaly z koňských hřbetů. A nedalo se pochybovat, že Nash v sedle vypadal mnohem impozantněji než v landroveru. Mužná přitažlivost superhvězdy přitahovala i peníze. Na mně bylo, abych jeho sex-appeal předváděl, což v Nashově případě nebylo těžké.

Nash odjel po jedné z mála cest nákladním vozem s kamerami, za ním se vydal další vůz se štábem. Kamery se měly rozmístit podle plánu vypracovaného včera večer. Až budou koně cválat do kopce, bude je jedna kamera brát bočně, další je bude snímat čelně, jak se blíží v ranním světle, kdy je slunce nízko nad obzorem. Doufal jsem, že ten záběr zapůsobí jako břeskne víření bubnů po lyricky tlumeném úvodu. Často jsem v duchu slyšel výsledný zvuk, ještě než se filmem vůbec začal zabývat hudební skladatel. Ed zůstal ve stájích, věděl na minutu přesně, kdy akci spustit. Já bych mohl jet na pláň za Moncriefem vozem, ale dal jsem přednost sedlu. Jel jsem na Silvině koni, aby se zahřál a byl ochotný a nestřečkoval, až ho Silva pojede. Silva sice je na své jezdecké umění pyšná, ale O'Hara by mě určitě nepochválil, kdyby ji kůň shodil a ona spadla na své půvabné pozadí.

Strašlivý Ivan měl na Nashově koni klusat k vrcholu kopce sám. Tam zastává, stočí koně a stojí, tmavá silueta proti jasnému pozadí. Prosil jsem ho, aby se snažil nic nepokazit, abychom neproplytvali ranní světlo.

Urazil se, protože jsem vlastně připustil, že by něco pokazit mohl.

„Hlavně nic nezkazit,“ opakoval jsem.

Zajel jsem k Moncriefovi. Stál asi uprostřed stoupání a upřímně si oddechl, když nám Ivan udělal tu radost, že hned při prvním záběru krásně přiklusal, zastavil a obrátil se přesně na správném místě. Kůň a jezdec tvořili krásný temný obraz proti zlatému světle.

„Páni,“ Moncrief neodtrhl oči od hledáčku. „Páni, to je ale paráda.“ Nechal kameru běžet o dobrých patnáct vteřin déle, než ji stopnul.

„Podruhý?“ zeptal jsem se.

Moncrief se podíval, jestli je film v kazetě, a pak zavrtěl hlavou. „Ne, tohle bylo skoro úplně dokonalý.“

„Dobrá. Takže беру. Založ si, abychom měli dost materiálu na příští záběr na ostatní koně, bude dlouhý.“

Vysílačkou jsem zavola Edovi, aby se držel pořadí záběrů. Klapka, a už koně vyrazili vzhůru ostrým cvałem. Točili jsme. Kamera za kopcem se rozjela na můj pokyn z vysílačky. Jenže dokonalost je těžko

polapitelná a teprve po třetím záběru, na který jsem zajel dohlédnout, mi v duchu zazněly břeskne tympány a trubky.

Komparsy jsme měli doma. Všichni jezdci se mleli na místě a čekali na moje slovo, na další pokyny. Ivan na Nashově koni se tvářil důležitě a držel se stranou. Sesedl jsem z koně a šel promluvit s Moncriefem. Soustředili jsme se na to, co natočil.

Neviděl jsem, jak se to stalo. Najednou slyším Ivanův rozhořčený výkřik a volání dalších hlasů. Vycítil jsem, že mezi jezdci nastal rozruch. Nejdřív jsem si pomyslel, že nejspíš jde o běžnou věc, některý z koní asi vyhodil zadníma po jiném.

Vidím, jak se Ivan sbírá ze země a kleje. Jeden z jezdců se od skupiny odpojil a jako o závod ujížděl k Newmarketu. Dopáleně jsem si pomyslel, že asi budu muset někomu vynadat a že zbytečně ztrácíme čas. Rozhořčený Ivan si mi přišel postěžovat.

„Ten cvok na mě šel s nožem!“ zuřil.

„To snad ne!“

„Tak se koukněte.“ Zdvihl levou paži a ukázal na bundu. Jeho tvídová bunda byla věrnou kopií bundy, kterou při natáčení tréninkových scén nosil Nash. Asi ve výši pasu byla bunda rozpáraná odpředu dozadu.

„Povídám, šel na mě s nožem!“ Ivan byl bez sebe strachem a rozhořčením.

Přesvědčil mě a vyděsil. Rychle jsem se podíval po koni, na kterém jsem přijel, ale toho v klidu vodili dokolečka kousek stranou. Nejbližší dopravní prostředek představoval nákladní vůz s kamerou, i když stál špatně natočený. Rychle jsem vlezl za volant, otočil se na místě jako kaskadér a rozjel se po trávě k Newmarketu. Prchajícího jezdce jsem spatřil, jakmile jsem se přehoupl přes vrchol.

Byl příliš daleko, než abych měl naději, že ho dohoním. Po trávě se kůň pohybuje stejně rychle jako auto.

Věděl jsem, že jakmile jezdec dojede na kraj města, stačí mu zvolnit do kroku a už ho nenajdu, protože celým Newmarketem probíhají křížem krážem pěšiny pro koně, aby cestou ze stájí na cvaly a zpět nerušili dopravu. Jezdec na oněch pěšinkách snadno splyne s okolím, dokonce i v neděli ráno.

Napadlo mě, jestli bych se neměl pokusit toho člověka natočit, ale kamera byla na ložné ploše vozu přišroubovaná tak, aby mířila dozadu, protože většinou snímala pohybující se vozy, koně nebo lidi čelně. Než bych zabrzdil a vůz obrátil, prchající by už byl tak daleko, že by nebyl k rozeznání, ani kdybych použil translokátor, možná by už docela zmizel z dohledu.

Právě jsem se chystal, že to vzdám, když jezdec v dálce najednou koně přitáhl a otočil zpět, ke mně. Šlápl jsem na plyn. Jezdec vzhledl a zřejmě mne uviděl, jak k němu z kopce sjíždím. Znovu koně obrátil a ujížděl k městu ještě rychleji než předtím.

Přestože se vzdálenost mezi námi zmenšila, dostal se už z mého dosahu. Těžko jsem ho rozeznával proti budovám na kraji města. Bylo mi jasné, že ho nedohoním. Mohl jsem se ale pokusit zjistit, proč se otočil, proč se vracel.

Zastavil jsem co možná nejbliž k místu, odkud se vracel, a vyskočil jsem z vozu. Rozhlížel jsem se, snažil se najít něco, co mohlo prchajícího zbrzdit.

Jel k městu... podíval jsem se tím směrem, ale neviděl jsem nic zvláštního. Neviděl jsem nic, co by ho přimělo vrátit se. Pokud ale někdo vysloveně prchá, a to takovým tempem, nezastaví se jen tak pro nic za nic.

Kdybych tohle filmoval... proč by zastavil?

Protože mu něco upadlo.

Pruh stoupající travnaté tréninkové dráhy byl asi stejně široký jako letecká přistávací plocha a taky asi stejně dlouhý. Nebyl jsem si jistý, že jsem vystoupil na správném místě. Pokud tomu jezdci upadlo něco malého, mohl bych to hledat celý den. Pokud to bylo něco bezvýznamného, přehlídnu to. Ale ten jezdec zastavil!

Udělal jsem nerozhodně několik kroků. Všude tráva, samá tráva. Zadíval jsem se na kopec, na všechny herce na koních proti nebi, připomínali tlupu indiánů ve starém filmu. Za jezdci vycházelo slunce.

Předtím jsem ve spěchu odhodil vysílačku. Rozhodl jsem se, že se vrátím, ale nejdřív jsem chtěl označit místo, kde jsem zastavil. Chtěl jsem pak na ně poslat stájníky, aby se pokusili něco v trávě najít.

Hodil jsem na místo, kde jsem stál, svůj modrý svetr. Cokoli menšího by přehlídli. Pak jsem se vracel k vozu a chystal se nastoupit.

Nad obzorem zazářilo slunce a v trávě, asi na dvacet kroků ode mne, se něco zablýsklo.

Šel jsem se podívat, co to je, protože tam, kde běhají koně, by se nic v trávě blýskat nemělo. Zůstal jsem jako zkamenělý a zadržoval jsem dech.

Prchající jezdec upustil nůž.

Není divu, že se pro něj vracel. Upřeně jsem se díval na tu věc ležící u mých nohou. Současně ve mně

vyvolávala nemalý dojem a odpuzovala. Nebyl to obyčejný nůž. Měl širokou dvoubřitou čepel dlouhou asi dvacet centimetrů a mohutnou rukojeť s otvory pro prsty, jako prsteny, po jedné straně. Čepel byla ocelová a rukojeť žlutavá, jako zašlá mosaz. Nůž, i s rukojetí dlouhý asi třicet centimetrů, byl mohutný, smrtící, šel z něj strach.

Zadíval jsem se na kopec. Stájníci s koňmi tam ještě stáli a čekali na pokyny.

Člověk si počíná, jak umí. Otočil jsem vůz a zajel s ním tak, že stál přímo nad nožem. Nikdo na nůž nemohl dosáhnout, žádný kůň na něj nemohl šlápnout.

Pak jsem nastoupil, rozjel kameru a natočil skupinu jezdců proti vycházejícímu slunci.

Sice mi znovu hrozilo, že budu bez zaměstnání, ale takový záběr prostě člověk promarnit nemůže.

7

Musel jsem změnit program dne.

Všichni až na Moncriefa se vrátili do stájí. Moncriefa jsem posadil za volant vozu s kamerou a přikázal mu, že s autem nesmí pohnout, i kdyby se na něho přiřítily rozzlobení pánové, kteří dozírají na to, aby po pláních nejezdila auta. Vysvětlil jsem Moncriefovi, že jsem se těžce provinil, když jsem vjel na posvátnou cvalovou dráhu, ale on přesto nesmí autem pohnout ani o centimetr.

„Proč ne?“

Vysvětlil jsem mu to.

„Nůž?“ tvářil se nechápavě.

„Někdo skutečně chtěl Nashovi ublížit.“

„To není možný!“ vydechl Moncrief. Ne že by mi nevěřil.

„Tenisté, krasobruslačky, John Lennon. Všichni jsou ohrožení.“

„Do prdele.“

Nedalo se nic dělat, musel jsem zavolat na policii. V duchu už jsem viděl palcové titulky: „Newmarketský film pronásleduje smůla.“ Do prdele. Vskutku. Sešel jsem se s policisty na dvoře stájí. Stájníci tam postávali ve skupinkách a čekali na další události, zatímco Ivan se smířoval s tím, jak málo chybělo a přišel k úrazu.

Přijeli jiní policisté než ti, kteří byli u Dorotei. Napadlo mne, jak dlouho asi potrvá, než policii dojde, že v průběhu dvaceti čtyř hodin došlo ke dvěma incidentům s nožem, zdánlivě zcela nezávisle na sobě. Taký mne napadlo, kdy jim dojde, že jsem se vyskytl u obou případů.

Nash na Edův nátlak vyšel z domu v kostýmu a nalíčený. Stoupl si vedle Ivana. Policisté se dívali z jednoho na druhého a učinili stejně jako my jednoznačný závěr. Ve stejných rajtkách, tvídové bundě a velké bezpečnostní helmě vypadali ti dva na deset kroků stejně. Ivana ale člověk snadno poznal podle rozpárané bundy.

Řekl jsem Nashovi: „Tohle může natáčení nadobro zastavit.“

„Nikomu se nic nestalo.“

„Někdo ale po vás šel.“

„Bezúspěšně,“ namítl.

„Jste sakra klidný.“

„Tome, já už podobné situace zažívám roky. My všichni to známe. Svět se hemží bláznivejma fanatikama. Kdyby si s tím člověk dělal starosti, nevyšel by vůbec z baráku.“ Zadíval se na policisty, vyslyšající stájníky. „Tak co, budeme točit dál?“

Váhal jsem. „Jak se zachová Silva?“

„Je tvrdá.“

Měl jsem co dělat, abych se neusmál. „Nechcete si se mnou vyjet na pláně a podívat se, co do vás ten někdo chtěl vrazit? Uvědomujete si, že od téhle chvíle musíte mít ochranu?“

„Ne. Nikdy nemívám ochranu.“

„Bez ochranky se točit nebude. Ono se možná stejně nebude točit, až se o tomhle dozvědí v Hollywoodu.“

Zadíval se na hodinky. „Teď je tam půlnoc.“

„Chcete tedy pokračovat?“

„Samozřejmě.“

„V tom případě čím dřív začneme, tím líp,“ řekl jsem vděčně.

Přistoupil k nám Ed a řekl, že si policisté přejí mluvit s člověkem, co to všechno řídí. Šel jsem za nimi. Oba policisté byli starší a očekávali, že šéfem bude taky někdo v jejich věku. Zřejmě jsem neodpovídal jejich představě o člověku ve vedoucím postavení. O'Hara by se jim líbil.

Stájníci policistům vypověděli, že se k jejich skupině přidal cizí jezdec, když jezdili v kruhu po třetí jízdě do kopce. Řekli, že jim to nepřípadlo nijak divné, protože při natáčení se běžná pravidla dostihových stájí

nedodržují. Cizí stájník, který se mezi ty naše vmísil, měl na sobě džíny, prošívanou větrovku a helmu. Stájníci si všimli, že se něco děje, teprve když Ivan začal křičet a když spadl z koně. Zablýsknutí nože neviděl nikdo.

Popsat toho člověka stájníci nedokázali. Měl helmu s řemínky a nebylo mu pořádně vidět do obličeje. Taky se rozpomněli, že měl ochranné brýle, jaké si jezdci brávají, aby jim od kopyt nelítala do obličeje hlína. Snad prý měl taky rukavice. To taky nebylo nic neobvyklého.

Policisté se zeptali mne, jestli nemůžu něco doplnit. „Je to dobrý jezdec,“ řekl jsem.

Zdálo se jim to nedůležité, protože v Newmarketu to je běžné. Mně to nicméně připadalo významné.

„Žokej to ale nebyl,“ dodal jsem. „Na to byl příliš mohutný, příliš těžký.“

Jestli prý bych ho dovedl popsat. Zavrtěl jsem hlavou. Vůbec jsem ho neviděl zepředu, jen zezadu, jak se vzdaluje.

Počkal jsem, až se všichni jezdci a lidé ze štábu rozejdou a až budou bezpečně z doslechu. Pak jsem teprve policistům řekl o tom noži.

Jeli jsme autem, kam až to šlo, co nejbliž k vozu s kamerou, který se na cvalové dráze vyjímal jako urážka. Pomyslel jsem si, že kolem netančí odpovědní pohoršení pracovníci jen díky tomu, že je neděle.

Vzal jsem Nashe do svého auta a jel jsem před policisty. Vedl jsem je. Porušil jsem tím přísná bezpečnostní pravidla naší filmové společnosti, ale za daných okolností na tom nezáleželo.

Moncrief s kamerovým nákladákem o kus zacouval. Policisté si mlčky prohlíželi odkrytou zbraň. Moncrief se tvářil zděšeně, Nash mlčel.

„Vypadl mu,“ vysvětloval jsem. „Vracel se pro něj, pak viděl, že ho honím, tak to vzdal a ujel.“

„Po Ivanovi se ohnal tímhle?“ zeptal se Nash.

Přikývl jsem. „Od teďka budete mít ochranu.“

Zadíval se na mne. Už nic nenamítal. Jeden z policistů vytáhl velký papírový pytlík a pečlivě, aby nerozmazal možné otisky prstů, zdvihl nůž z trávy a vložil do pytlíku.

„Nebyli tu žádní špioni,“ poznamenal jsem.

„Cože?“ zeptal se Nash.

„Každý den kromě neděle postávají tamhle na kraji města čumilové s dalekohledy, špioni. Vydělávají si dodáváním informací. Ti znají všechny koně, co tu trénují, předávají zprávy novinám i bookmakerům.“

Kdyby tu dnes byli, náš člověk s nožem by se jen tak snadno nevypařil.“

Jeden z policistů přikývl. „Kdo tedy věděl, pane, že tu dnes dopoledne pan Rourke má být?“

„Asi šedesát lidí,“ řekl jsem. „Celý štáb, herci, všichni, co na filmu pracují, měli rozvrh na dva dny dopředu.“ odmíchl jsem se. „Bylo tu sice na začátku pár zvědavců, ale ti se dívali na natáčení, a naši lidé je zatlačili co nejdál, aby se nám nedostali do obrazu. Taky je třeba říct, že jsme začali točit už před svítáním.“

Rozhlédl jsem se po pláních. Skoro nikdo tam nebyl. Nikdo si nás nevšímal, vozy míjely po silnici, aniž by zpomalily. Rozlehlé pláne působily klidně, mírumilovně, smrt by na nich nikdo nečekal.

Jak Nash zdůraznil, nikdo nepřišel k úrazu. Policisté si odvezli své záznamy, své možné teorie a nůž do Newmarketu. Se stísněným pocitem, jako by už nad námi kroužili supi, jsem přivolal na plac kameramany a natočil první setkání Nashe se Silvou.

Byly už skoro tři hodiny odpoledne, než jsme na pláních skončili. Když jsme se vrátili do stájí, přijížděly tam právě čtyři velké transportní boxy pro koně, aby naše čtyřnohé herce odvezly do Huntingdonu na závodistiště se vším všudy, se sedly, příkrývkami, krmením, stláním i se stájíky a jejich věcmi. Náš vedoucí stájí si zřejmě vedl dobře. Navzdory rannímu intermezzu byli všichni ve výborné náladě, ba dokonce si prozpěvovali.

Přechodnou euforii zrušil O'Hara. Vjel autem na dvůr a rozzlobeně se na mne osopil: „Sakra, co se tu děje?“

„Chystáme se do Huntingdonu,“ odpověděl jsem.

„Tome! Na to se vás sakra neptám, kašlu na Huntingdon. Slyšel jsem v autorádiu, že nějaký cvok napadnul Nashe s nožem. Co se sakra stalo?“

Snažil jsem se mu to vysvětlit, ale byl příliš rozčilený, než aby mě poslouchal.

„Kde je Nash?“ zeptal se.

„Vevnitř, odličuje se.“

Netrpělivě se odvrátil a šel zadním vchodem do budovy. Znovu jsem se dal do práce a celou karavanu uvedl do pohybu. Nikdo už ale nezpíval.

Moncrief měl mít ten den výjimečně odpoledne volno. Řekl jsem mu, že si volno zasloužil a ať radši zmizí, než se O'Hara zase objeví. Zmizel rychle.

Pro změnu jsem byl sám. Opřel jsem se o dolní dvířka jednoho stání, naslouchal neobvyklému tichu a

přemýšlel o nožích. V duchu jsem slyšel Valentinův starý hlas: „Nůž jsem dal Derrymu...“

Všude nože...

Kdo byl Derry?

O'Hara a Nash vyšli z domu společně. Zdáli se být v lepší náladě, než jsem očekával.

„Strávil jsem půlku noci hovorem s Hollywoodem,“ oznámil mi O'Hara. „Připomněl jsem jim, že když vyměněj uprostřed natáčení režiséra, většinou to vede k pohromě, a že kritici se na takovou výměnu vždycky soustředějí a teoretizují pak, o co by byl film lepší, kdyby se k té změně nepřikročilo.“

„I když to není pravda,“ poznamenal Nash.

„Jestli se nepletu,“ řekl O'Hara tvrdě, „tak v tomhle případě jste to byl vy, kdo řekl, že jestli vyletí Tom, letíte taky.“

„Jo. Pěkná pitomost.“

O'Hara přikývl. „No nic. Pověsím se na telefon a budu do nich cpát, že útok na našeho dubléra nám přinese pozitivní reklamu. Než se tenhle film dostane do distribuce, budou lidi jen hořet, aby ho viděli.“

Měl jsem pocit, že v první řadě o tom přesvědčuje sám sebe. Nehodlal jsem mu to vymlouvat.

„Budete mě teď v příštích hodinách potřebovat?“ zeptal jsem se.

„Myslím že ne,“ řekl váhavě. Snažil se nedat najevo zvědavost.

„Pozdní nedělní odpoledne by mohlo být ideální k neohlášené návštěvě na farmě,“ řekl jsem.

O'Harovi to rychle došlo. „Jackson Wells!“

„Správně.“ Otočil jsem se k Nashovi. „Chcete se setkat s člověkem, kterého hrajete?“

„Ne, to docela určitě ne,“ řekl rozhodně. „Nechci okoukat hloupý manýry starýho zahořklýho strejce.“

Já si to taky nepřál. Nemrzelo mě, že se mnou nepojede, spíš se mi ulevilo. „Vrátím se večer do deseti,“ řekl jsem. „Mám domluvenou schůzku s Moncriefem a Ziggym Keenem.“

„S jakým Ziggym?“ zeptal se Nash.

„Je to nejlepší kaskadér, který kdy seděl na koni.“

„Lepší než Ivan?“

Usmál jsem se. „Dvacetkrát lepší a desetkrát dražší.“

„Jde o tu akci na pobřeží?“ zeptal se O'Hara.

Přikývl jsem.

„Jaké pobřeží?“ ptal se Nash.

„Na to se neptejte,“ varoval ho pobaveně O'Hara. „Náš chlapec má vidiny. Občas se mu povedou.“

Nash se obrátil ke mně: „Jaké vidiny?“

„To on vám neřekne,“ O'Hara odpověděl za mne. „Až mu ta vidina bude jasná, objasní ji i nám.“

Nash si povzdechl. O'Hara se zeptal: „Mimochodem, kdy budou dnešní denní práce?“

„Zítra ráno jako obvykle,“ ubezpečil jsem ho. „Až se vrátí dodávka.“

„Dobře.“

Posílali jsme denně do Londýna exponovaný materiál kurýrem a v laboratořích, specializovaných na Technicolor, nám ho přes noc vyvolali. Materiál putoval denně tam a zpátky londýnskou dodávkou. Řidič a jeho průvodce, strážný, trávili noci v Londýně a dny v Newmarketu. Systém fungoval až do téhle chvíle bezchybně.

Každý den jsem se díval na denní práce ze včerejška a zapisoval do složitého rozpisu scén a záběrů to, co se mi zdálo použitelné. Vlastně jsem už třídil, co jsme natočili pro střihu. Takový postup mi pomáhal ledaco si ujasnit a ušetřil hodně času, když věci dospěly do fáze střihu. Jsou režiséři, kteří si přejí procházet denní práce se střihačem a společně rozhodovat co a jak, já si je radši prohlížel a třídil sám, i když to znamenalo, že tím občas strávím skoro celou noc. Je mi milejší, když za výsledek odpovídám osobně, když mám věci ve svých rukách. Při takovém postupu mám před koncem natáčení hotový hrubý střih, kostru konečné verze filmu.

Ať to dopadne, jak chce, je to moje dílo. Život na šikmé ploše.

Vyjel jsem z Newmarketu na západ s dost nepřesnou představou, kam vlastně jedu, a s ještě nepřesnější představou toho, co asi řeknu, až tam přijedu.

Možná proto, abych tu chvíli oddálil, ale taky proto, že to bylo na cestě, jsem se nejdřív stavil v Cambridgu v nemocnici, kde ležela Dorotea. Na telefonický dotaz mi sdělili, že „je v klidu“, což mohlo znamenat buď že je na prahu smrti, nebo nadopovaná prostředky proti bolesti.

Šel jsem za sloužící sestrou, ale k pacientce mě nepustili.

„Lituji, ale nemá povolené návštěvy.“

Neuprosil jsem je. Prý k ní opravdu nikdo nesmí, jedině její syn. Prý jestli chci, tak bych s ním mohl

promluvit.

„Je tady?“ zeptal jsem se. Vlastně nebylo proč se divit. Když nastane dramatická situace, je Paul k neodehnání.

Jedna ze sester ochotně zašla Paulovi říct, že jsem přišel. Vrátila se s ním.

„Matka není v takovém stavu, abyste ji mohl navštívit,“ prohlásil majetnický. „Ostatně teď spí.“

Neměli jsme se rádi.

„Jak je jí?“ zeptal jsem se. „Co říká lékař?“

„Je na jednotce intenzivní péče,“ řekl nabubřele. Když mi hlásil stav věcí, byl ještě důležitější než jindy.

Čekal jsem. Konečně dodal: „Jestli nenastanou komplikace, uzdraví se.“

Výborně! „Řekla, kdo ji přepadl?“

„Není ještě při plném vědomí.“

Znovu jsem čekal. Tentokrát bezvýsledně. Rozhovor zakončil tím, že se jednoduše otočil k odchodu. Řekl jsem: „Viděl jste, v jakém stavu je dům?“

Zamračil se. „Byl jsem tam dnes ráno. Policie mi vzala otisky,“ řekl pohoršené.

„Mně je vzali taky,“ řekl jsem věčně. „Prosím, vraťte mi ty knížky.“

„Cože?“

„Abyste mi vrátil Valentinovy knížky a papíry.“

Díval se na mne s nenávistí a pobouřením. „Já ty knihy nevzal, to vy!“

„Já ne.“

Rozhořčeně, vztekale si mě přeměřil. „Matka předtím zamkla dveře a odmítla prosím odmítla klíč vydat. Mně. svému synovi!“

„Klíč byl včera večer ve dveřích pokoje, a knihy byly pryč,“ poznamenal jsem.

„Protože jste si je odvezl. Já je určitě nevzal!“

Začínal jsem věřit, že v tom je nevinně, i když to bylo ku podivu. Pokud ale ty knihy nevzal on, tak kdo tedy, proboha? Zpustošení domu a útok na Doroteu naznačoval, že šlo o někoho, kdo jedná tvrdě a rychle. Z toho, že někdo vystěhoval obsah velké knihovny a plné zásuvky písemností a dokumentace zase vyplývalo, že akce vyžadovala důslednost a čas. Robbie Gill si přitom byl jistý, že k devastaci domu došlo před útokem na Doroteu.

Zdálo se to nesmyslné.

„Proč vám tolik záleželo na tom, abyste se dostal k těm knížkám?“ zeptal jsem se.

Někde v mozku se mu rozsvítilo výstražné světlo, poznal jsem to dobře podle toho, jak přimhouřil oči, ne nadarmo jsem to tolikrát v minulosti chtěl od herců. Ne, pomyslel jsem si, Paul má nějaký silnější motiv, než je pouhá hrabivost, to je jasné, ale co v tom je, jsem netušil.

„Rodinné věci mají zůstat v rodině,“ kázal. Před odchodem ještě důležitě oznámil: „Vzhledem ke stavu mé matky se kremace, jejíž konání bylo plánováno na zítřek, odkládá na neurčito. A už laskavě neobtěžujte matku ani mne, nechodte sem. Matka je stará a chorá a starat se o ni budu já.“

Jak se vzdaloval, díval jsem se na jeho rozložitá záda. Při každém kroku mu vlály cípy saka.

Křikl jsem: „Paule!“

Neochotně se zastavil a otočil. Stál uprostřed nemocniční chodby a nehodlal se vracet. „Co chcete?“

V pase měl určitě nejmíň sto centimetrů. Těžký kožený pásek u kalhot, světlá košile, šikmo pruhovaná kravata. Masitou bradu měl bojovně vystrčenou.

„Tak co chcete?“

„Vlastně nic. Promiňte.“

Pokrčil podrážděně rameny. Zamyšleně jsem odešel k vozu a uvažoval přitom o telefonech. Nosím svůj přenosný přístroj vždy při sobě, mám ho zavěšený na pásku. Všiml jsem si, že Paul ho má taky, a že ho taky nosí na pásku.

Vzpomněl jsem si, jak se mi včera večer ulevilo, když se Paul ozval, když jsem ho zavolał do Surrey, abych mu řekl o jeho matce. Surrey se zdálo jako nezvratné alibi.

Kdyby mi byl Paul sympatický, kdyby budil moji důvěru, nenapadlo by mne něco si ověřovat. Za daných okolností jsem se ovšem snažil vybavit si číslo, které mi dal. Pamatoval jsem si ale jen první čtyři číslice a pak poslední dvě, to bylo k ničemu.

Zavolał jsem centrálu a zeptal se, jestli ta prvá čtyři čísla odpovídají volačce pro Surrey.

„Ne, pane,“ odpověděla. „To je volačka pro přenosné telefony.“

Ztuhl jsem. Pak jsem slečnu požádal, jestli by mi nemohla vyhledat číslo pana Paula Panniera, bydlícího poblíž Godalmingu, a že znám poslední dvojčíslí. Ochotně mi po krátké chvilí sdělila celou číselnou kombinaci, já si ji zapsal a pak hned použil.

Ozval se Paul. „Prosím?“

„Mlčel jsem.“

„Kdo volá prosím? Co si přejete?“ ozýval se Paul.

„Neřekl jsem ani slovo.“

„Neslyším vás,“ řekl popuzeně a pak telefon vypnul.

Tím tedy padá Surrey, pomyslel jsem si trpce. Ale Paul... ani Paul by přece nemohl takhle ublížit své vlastní matce.

Byly případy, kdy synové zabili své matky...

Pětačtyřicetiletý samolibý pán by to neudělal.

Krajně zneklidněný jsem vyjel směrem na Oxfordshire a dal se do hledání Jacksona Wellse.

Znovu jsem se uchýlil o pomoc k telefonním dotazům a zjistil aspoň přibližně kde hledat. V různých autoopravnách a u lidí na procházce se psem jsem se nakonec doptal na farmu Batwillow mezi Abingdonem a Oxfordem. Bylo ospalé, klidné, pozdní nedělní odpoledne.

Pomalu jsem se s vozem kymácel po nedlážděné cestě vedoucí k neudržovanému prostranství před domem porostlým břečťanem. Všude byla spousta plevelů. O poloshnilou kolnu se opírala sada starých pneumatik. Neuspořádaná kupa tyček k plotu se pomalu rozpadala. Starý, nevrlý člověk se opíral o branku u vchodu na farmu a nevládně se na mne díval.

Vystoupil jsem z auta v mizerné náladě. „Jste pan Wells?“

„Byl hluchý.“

„Pan Wells?“ křikl jsem.

„Jo.“

„Mohl bych si s vámi promluvit?“ hulákal jsem.

Bylo to beznadějné.

Starý pán mne neslyšel. Zkusil jsem to ještě jednou. Mlčky se na mne díval. Pak ukázal na dům.

Nebyl jsem si jistý, co tím myslí, ale přešel jsem ke vchodu a zazvonil.

Neozvalo se jemné zvonění jako u Dorotei, ale řinčení, ze kterého by praskly bubínky. Dveře přišla otevřít mladá světlolasá dívka s vlasy svázanými do ohonu a s dokonalou pletí.

Řekl jsem: „Rád bych hovořil s panem Jacksonem Wellsem.“

„Dobře,“ přikývla a zmizela chodbou doleva z dohledu. Poslala mi štíhlého, vysokého, světlolasého padesátníka.

„Chtěl jste se mnou mluvit?“

Zadíval jsem se tázavě k brance, o kterou se ještě stále opíral ten starý mrzout.

„To je můj otec,“ řekl světlolasý muž.

„Jackson Wells?“

„To jsem já.“

„Ach tak...“

Ušklíbl se, když viděl, jak se mi ulevilo. Choval se s příjemnou, nenucenou samozřejmostí, vůbec nebyl takový, jak jsem očekával. Čekal klidně a bez rozpaků, až se představím. Pak se mne zeptal: „Neviděli jsme se už?“

„Nemyslím.“

„V televizi jsem vás viděl...,“ řekl váhavě.

„Aha. No... pokud jste se díval včera na doncasterský Lincoln?“

„Ano, ale...“ Zamračil se. Snažil se rozpomenout.

„Jmenuju se Tom Lyon a Valentin Clark byl můj přítel.“

Zatvářil se smutně.

„Chudák starý, umřel tenhle tejden.“ Konečně mu došlo, kam mne zařadit. „Tom Lyon... nejste ten, co točí ten film?“

„Ano,“ přikývl jsem.

„Pak jsem vás tedy viděl včera v televizi s Nashem Rourkem.“

Mlčky si mne prohlédl a zamyšleně si třel nos.

„Nehci vám tím filmem nijak uškodit, proto jsem přišel, chci se vás zeptat, jestli je něco, co si výslovně nepřejete, aby se ve filmu objevilo. Stane se, že si člověk něco vymyslí nebo si myslí, že vymyslel –a ono se pak ukáže, že se náhodně střelil na nepříjemnou pravdu.“

Chvilí uvažoval. Pak řekl: „Asi bude nejlepší, když půjdete dál.“

„Děkuju.“

Zavedl mne do malé místnosti vedle vchodu. Byl to zřejmě neobývaný pokoj, ve kterém bylo jen pianino se stoličkou, židle a zavřený sekretář. Sedl si na stoličku a mne vybídl, abych si sedl na židli.

„Hrajete?“ zeptal jsem se zdvořile a ukázal na pianino.

„Moje dcera Lucy hraje, už jste ji poznal.“

„Ano.“ Přikývl jsem, nadechl se a zeptal se: „Přišel jsem se vás vlastně zeptat na Yvonne.“

„Na koho?“

„Na Yvonne, na vaši ženu.“

„Sonia,“ řekl zasmušile, „jmenovala se Sonia.“

„V knize Howarda Tylera se jmenuje Yvonne.“

„Jo, to je fakt. Četl jsem tu knihu.“

Netvářil se ani nešťastně, ani rozhněvaně. Zeptal jsem se: „Jak se vám líbila?“

K mému překvapení se rozesmál. „Je to sbírka nesmyslů. Snoví milenci! A ten upjatý nóbl fňukal mám být jako já! Blbost.“

„V tom filmu z vás fňukal nebude, to vás ujišťuju.“

„Tak je to teda fakt? Nash Rourke hraje mě?“

„Ano, hraje muže, jehož ženu našli oběšenou.“

„Víte co?“ Vyzařovala z něj pohoda a v očích měl upřímný, nelíčený úsměv. „Je to už všechno hrozně dávno. Kašlu na to, co s tím filmem uděláte, já už si Soniu skoro vůbec nepamatuju, to je fakt. Jako kdyby to bylo v jiným životě. To už je dávno za námi. Já to vlastně zazdil. Tenkrát mě to handrkování přestalo bavit. Rozumějte, já se ženil, když mi bylo dvacet, a bylo mi pětadvacet, když Sonia umřela. Byl jsem kluk, kluk, co si hrál na důležitýho newmarketskýho trenéra. Když se to pak stalo, lidi si ode mne koně odvezli, tak jsem se sebral a odstěhoval se sem, a tady mi to vyhovuje, kamaráde, ničeho nelituju.“

Mluvil o tom tak klidně a nevzrušeně, že jsem se odvážil zeptat: „Proč... proč myslíte, že vaše žena musela umřít?“

„Mluvte o ní jako o Sonie, ne jako o mojí ženě. Pro mne je Sonia. Moje žena žije, tady, je to matka Lucy. Jsme spolu už dvacet tři let a spolu taky zůstaneme.“

Opravdu z něho vyzařovala obecná vyrovnanost. Měl větrem ošlehaný obličej člověka, který tráví většinu času pod širým nebem, a nápadně světlé obočí, dramaticky se odrážející od snědé pleti. Bezelstné modré oči, krásné, pravidelné bílé zuby. V jeho pohybech nebylo ani trochu napětí. Pomyslel jsem si, že sice není žádný veleduch, ale že se přírodě výjimečně povedl. Člověk, kterému stačilo ke štěstí málo.

„Nevadí vám, že se na ni vyptávám?“

„Na Soniu? Ani ne. Neřeknu vám ale, proč musela umřít, protože to nevím.“

To je první lež, kterou vyslovil, pomyslel jsem si.

„Policie mě tehdy zadržela. Lidem od tisku sdělili, že jim pomáhám při vyšetřování. Samozřejmě že si všichni řekli, že jsem to určitě udělal já. Pak přišla jedna otázka za druhou, nebralo to konce, celý dny. Pořád jsem opakoval, že nevím, proč umřela. Opakoval jsem to pořád dokola. Nechtěli mi dát pokoj. Mysleli si, že se přiznám.“ Zasmál se. „Občas se stane, že se jim nějaký pitomec přízná k něčemu, co neudělal. Já to nemůžu pochopit, vy jo? Když to člověk neudělal, tak stačí, když pořád opakuje, že to neudělal. Tedy v Anglii to stačí, rozumíte?“ Znovu se zasmál. „Poslal jsem je do háje a ať radši hledají toho, co ji opravdu zabil, ale na to se nikdy nezmohli. Jim šlo jen o to, abych se přiznal. Bylo to praštěný. No řekněte, přiznal vy byste se k něčemu, co jste neudělal?“

„Asi ne.“

„Určitě ne. Trvalo to celý hodiny! Já už je ani neposlouchal. Nenechal jsem se vytočit. Prostě jsem tam seděl jak balvan a čas od času jsem je poslal do háje.“

„Za to vás určitě milovali.“

„Děláte si srandu?“

„Ne, nedělám, myslím si, že jste si vedl ohromně.“

„Byl jsem mladej,“ řekl vesele. „Budili mě tehdy v noci, pitomci, neuvědomili si, že jsem na to zvyklej, že v noci vstávám k nemocnejm koním, kolikám a tak. Když pořád otravovali se Soniou, občas jsem si zdříml. To je sralo nejvíc.“

„To jistě... Vy jste... viděl jste Soniu, když...“ ptal jsem se váhavě.

„Jestli jsem ji viděl viset? Ne, neviděl. Viděl jsem ji v márnici, a tam už byla upravená, vypadala pokojně.“

„Takže vy jste ji nenašel?“

„Ne. Měl jsem kliku. Našel ji jeden můj stájník, když já byl zrovna na cestě na sever na dostihy v Yorku. Policie mě odtamtud odvezla domů. To už se rozhodli, že jsem to udělal. Našli ji v jednom nepoužívaném stání. Ten kluk, co ji našel, pak tejdén zvracel, chudák.“

„Myslíte, že se oběsila?“

„To na ni nevypadalo.“ Viděl jsem na něm, že tyhle pochybnosti má od počátku. „Byla tam hromada balíků sena, z tý mohla seskočit.“ Zavrtěl hlavou. „Nikdo se nedozvěděl, co se tehdy vlastně stalo, na mou duši, a asi je to dobře. Četl jsem v Drumbeatu, že se snažíte zjistit, jak to bylo doopravdy. Upřímně řečeno, bylo by mi milejší, kdybyste to nechal bejt. Nerad bych, aby se to nějak dotklo mé ženy a Lucy, nezasloužej si to. V tom filmu si natočte co chcete, hlavně když z toho nevyjdu, jako že jsem to udělal já. Jinak je mi to jedno.“

„Ve filmu bude, že jste to neudělal.“

„To je dobře.“

„Jenže já musím něco vymyslet, musím vymyslet, proč umřela.“

„Už jsem vám říkal, že to nevím.“

„Ano, ale jistě jste o tom přemýšlel.“

Zářivě, bezelstně se na mne usmál, ale nic mi nepověděl. V duchu jsem si představoval, čemu tehdy před lety musela policie čelit – nerozborné, spokojené a neprůchodné zdi.

„V Tylerově knize si Yvonne vysnívá milence. Jak... chci říct, nemáte tušení, jak na to přišel?“

Viděl jsem na Wellsovi, že se tajně baví. „Howard Tyler se mne na to neptal.“

„Já vím že ne. Řekl mi, že se vůbec nepokoušel s vámi spojit.“

„To se opravdu nepokusil. Dozvěděl jsem se o tý knize, teprv když mi lidi chodili říkat, že je o mně a o ní.“

„Opravdu si tolik... vymýšlela?“

Viděl jsem na něm, jak se v duchu směje. „Nevím, třeba ano. Celý naše manželství bylo neskutečný, jako hra, byli jsme si na dospělý. Ten pan spisovatel je úplně vedle, ale já si na něho nestěžuju, rozumíte.“

„Vysnění milenci jsou ale zajímaví... kde k tomu nápadu přišel?“

Jackson Wells se nad tím zamyslel. Starost mu to nedělalo.

„Nejspíš byste se měl zeptat té její namyšlené sestry.“

„Její sestry... myslíte vdovu po Rupertu Visboroughovi?“

Přikývl. „Jmenuje se Audrey. Vdala se za jednoho člena Jockey Clubu a pořád mi to dávala najevo.“

Audrey řekla sestře, aby se se mnou nezhazovala. Že prej pro ni nejsem dost dobrý.“ Bezstarostně se ušklíbl. „Když jsem si tu knížku přečet, jako když Audrey a ten její vznešený hlas slyším.“

Jeho jednoduchá, pronikavě logická úvaha mne ohromila. Mlčky jsem uvažoval, na co se ještě zeptat, jestli mám či nemám chtít vědět, proč smrt bezvýznamné mladé švagrové tak katastrofálně ovlivnila politickou kariéru Ruperta Visborougha.

Do jaké míry vadí lidem z Westminsteru tajemná úmrtí příbuzných? Rodinná ostuda může být na závalu, to jistě, ale pokud se promíjejí hříchy nezdárných synů a dcer, smrt vzdálenější příbuzné, byť záhadná, nemůže mít velkou váhu.

Než jsem si to rozmyslel, otevřely se dveře a vstoupila Lucy, usměvavá jako její otec.

„Máma chce vědět, jestli něco nechcete, třeba k pití.“

Pochopil jsem, že to je míněno jako pokyn k odchodu, a zdvihl jsem se.

Jackson Wells mne dceři představil: „Lucy, tohle je Tom Lyon, ten padouch filmař, vtělenej ďábel, co o něm psali včera v Drumbeatu.“

Vykulila na mne oči a promluvila se stejnou jiskrou humoru jako její otec. „Viděla jsem vás v telce, a tam jste rohy neměl. Páni, to je ale věc, že točíte s Nashem Rourkem!“

„Chtěla byste v tom filmu taky být?“ zeptal jsem se.

„Jak to myslíte?“

Vysvětlil jsem jí, že si v Huntingdonu najímáme místní lidi na davové scény na závodišti.

„Potřebujeme lidi, aby nám tam jásali a vzdychali.“

„Aby křičeli hejbní tou svou línou prdelí!“ Ušklíbla se.

„Přesně.“

„Tati?“

Otec chtěl bez přemýšlení říct ne. Když zavrtěl hlavou, poznamenal jsem: „Nikdo nebude vědět, kdo jste.“

Udáte, že se jmenujete Batwillowovi... mimochodem, co je vlastně batwillow?“

„Jedna vrba, co se z ní vyrábějí páčky na kriket,“ řekla Lucy shovívavě. Asi jsem se projevil jako pitomec.

„Děláte si legraci?“

„Vůbec ne,“ řekl její otec. „Z čeho myslíte, že se ty páčky dělají? Rostou na stromech.“

Dívali se, jak se tvářím. „Ty speciální vrby se na téhle farmě pěstují u potoka od nepaměti.“

Pěstovat vrby pro kriket... to se k němu podle mého hodilo. Široká ramena, jistý úder, rychlé tvrdé míče.

Ve dveřích se objevila Lucyina matka. Byla zvědavá. Vlídna paní ve světlých dlouhých kalhotách a obrovském hnědém svetru přes světlý rolák. Má švih, jako její dcera, pomyslel jsem si, aniž se o to snaží. Jackson Wells vysvětlil, proč jsem přišel. Jeho paní se to líbilo.

„Samozřejmě že tam všichni přijedeme,“ prohlásila energicky, „když nám slíbíte, že tam bude Nash Rourke.“

„Mami, nebuď komická,“ kárala ji dcera.

„Zítra ve dvě máme zkoušku s komparem, Nash tam možná bude, ale s jistotou to říct nemůžu. Davový scény budeme točit v úterý a ve středu. Poskytneme všem účinkujícím snídani, oběd a výlohy spojené s účastí. Nash Rourke tam bude zaručeně.“

„Na závodě v Huntingdonu jsou to skoro dvě hodiny cesty,“ namítal Jackson Wells.

„Tati, jsi přehlasovanej,“ prohlásila Lucy. „V kolik je to v úterý? Můžeme přijet, i když nebudeme zítra na zkoušce?“

Podal jsem jí svou vizitku, na kterou jsem na rub napsal: Přednostní vstup. Rodina Batwillowových. Řekl jsem: „V úterý v devět ráno. Uvidíte, kam se lidi pohrnou, jděte za nimi. Až bude v poledne přestávka, ukažte tuhle vizitku a přijďte za mnou.“

„Páni!“ vydechla Lucy.

Měla pihy na nose a zvědavé oči. Zajímalo by mě, jak dobře hraje na piano.

Zeptal jsem se jejího otce: „Nemáte tušení, kdo by se dokázal dopustit násilí, jen aby zastavil natáčení našeho filmu?“

Rozvážně odpověděl: „Myslíte, jak se o tom mluvilo v rádiu? Že se někdo pokusil bodnout nožem vašeho hlavního herce? To musel být cvok. Podle mého se toho filmu nikdo nebojí.“

Podle mého řekl druhou lež. Tedy druhou lež, kterou jsem během našeho rozhovoru rozpoznal.

„Mohl by s námi jít taky tátův bratr?“ zeptala se Lucy.

Otec odmítavě mávl rukou. „Ten by o to nestál.“

„Ale ano, stál.“ Obrátila se ke mně. „Strejda Ridley bydlí v Newmarketu, chodí pořád do bijáku a byl by celej pryč, kdyby se ocitl ve stejném filmu jako Nash Rourke.“

„Tak ho přiveďte,“ přikývl jsem, „potřebujeme co nejvíc lidí.“

Jak jsem si povšíml, páni rodiče její nadšení pro strejdu Ridleyho nesdíleli.

To mě zajímalo. „Měl by čas přijít na huntingdonské závodě v úterý nebo ve středu?“

Lucy bezelstně odpověděla: „Strejda Ridley se jen fláká, jak říká táta.“

Otec potřásl hlavou nad její naivní bezprostředností a dodal na vysvětlení: „Můj bratr Ridley zajíždí koně. Nemá zvláštní pozici, ale uživí se.“

Usmál jsem se. „Rád se s ním setkám.“ Na chvíli jsem se odmlčel a pak jsem se vrátil k tématu, kvůli kterému jsem přijel. „Nemohl byste mi půjčit Soninu fotografii? Jde mi jen o to, aby se jí Yvonne ve filmu zbytečně nepodobala.“

„Žádnou nemám,“ řekl Jackson Wells bez zaváhání.

„To nemáte ani... odpusťte...,“ omluvil jsem se paní Wellsové. „Nemáte ani svatební fotografie, pane Wellsi?“

„Nemám. Ztratily se, když jsme se stěhovali.“ Oči měl bezelstné, ale už to bylo potřetí, co mne nepřesvědčil.

8

Cestou do Newmarketu jsem v duchu probíral svůj časový rozvrh a dospěl k názoru, že bych mohl vyšetřit volnou půlhodinu před poradou, svolanou na deset hodin. Zavolał jsem tedy Robbiemu Gillovi. Naštěstí jsem si jeho číslo, napsané velkými černými písmeny na Doroteině bloku, zapamatoval.

„Nešel byste se mnou někam na pivo?“ zeptal jsem se.

„Kdy?“

Promyslel jsem si to. „Volám z auta. Do Newmarketu dojedu asi tak v půl desáté. Mohl byste? Musím být v Bedford Lodge v deset.“

„Je to důležitý?“

„Přinejmenším zajímavý. Jde o toho člověka, co napadl Doroteu.“

„Domluví se se ženou,“ řekl s úsměvem. Domluva asi nebyla obtížná. „Přijedu do Bedford Lodge v půl desátý a počkám tam na vás.“

„Výborně.“

„Zaslechl jsem něco, že Nashe Rourke napadli s nožem.“

„Skoro ano. Napadli jeho dubléra. Ke zranění nedošlo.“

„Tolik jsem pochopil. Tak tedy v půl desátý.“

Zavěsil. Jeho skotský hlas byl rázný a úsečný jako vždy. Když jsem se vrátil do Bedford Lodge, čekal na mne v hale. Nazrzlý mužský připomínající teriéra.

Potřásl jsem si s ním rukou. „Pojďme nahoru. Co si dáte?“

„Dietní kolu.“

Zavolal jsem pokojovou službu, aby mu donesli jeho neškodné bublinky, sám jsem si nalil koňak z láhve patřící k apartmá. Tenhle film, pomyslel jsem si, že mne udělá alkoholika.

Nabídl jsem mu křeslo v hezkém obývacím pokoji. Spustil jsem: „Šel jsem dnes odpoledne za Doroteou do cambridgeské nemocnice, ale nikam jsem se nedostal, cestu mi zatarasil Paul.“

Robbie Gill se zaškaredil. „Je to pořád moje pacientka a mne tam vlastně taky nepouštějí.“

„Co mám dělat, aby ji ten člověk neunesl, kam se mu zachce, jakmile bude v takovém stavu, aby ji mohl odvézt sanitkou? Řekla mu a mně taky, že si nepřeje žít v tom domově, který pro ni chystá, ale na to on kašle.“

„Je to blb.“

„Nemůžete na Doroteu připlácnout ceduli Nepřemísťovat?“

Zamračene uvažoval. „Ted' s ní nikdo hýbat nebude. Ale za pár dní...“

„Právě.“

„Jak moc vám na ní záleží?“

„Hodně.“

„Chci říct... kolik byste obětoval?“

Zadíval jsem se na něj přes okraj skleničky. „Chcete říct, že finanční nabídka by to mohla vyřešit?“

Odpověděl přímo, jak se na Skota sluší. „Chci říct, že já jako její lékař bych ji mohl přestěhovat do soukromého sanatoria, pokud by s tím souhlasila a pokud bych měl záruku, že to někdo zaplatí.“

„Zruinovalo by mě to?“

Zmínil se o částce, která mi trochu vzala dech. Přísně čekal, že řeknu, že to je na mě moc.

„Nic nemusíte,“ dodal.

„Taky nejsem chudý. Ale neříkejte jí, kdo to platí.“

Přikývl. „Řeknu jí, že to je na pokladnu, tomu uvěří.“

„Tak to spustíte.“

Dopil kolu. „To je všechno?“

„Ne. Něco vám nakreslím a vy mi řeknete, co si o tom myslíte.“

Vzal jsem list dopisního papíru, položil ho na stůl a nakreslil nůž, který jsme našli na pláních. Zlověstně tvarovaná rukojeť a dvacet centimetrů ostré oceli.

Doktor se mlčky díval na obrázek.

„Tak co?“ zeptal jsem se.

„Je to jako boxer, který dospěl do nože.“

„A co ta Doroteina zranění?“

Upřeně se na mne díval.

„Útočníci nebyli dva, nebyly dvě zbraně, jen jedna, tupá i ostrá,“ dodal jsem.

„Dobrý bože!“

„Komu taková věc může patřit?“ ptal jsem se.

Mlčky potřásl hlavou.

„Znáte někoho, kdo se jmenuje Derry?“

Tvářil se nechápavě.

„Valentin se kdysi zmínil o nějakém noži, který dal Derrymu.“

Robbie Gill zamračene přemýšlel. „Ne, žádnýho Derryho neznám.“

Povzdechl jsem si. Příliš mnoho lidí vědělo příliš málo. Najednou se zeptal: „Kolik vám je let?“

„Třicet. A vám?“

„Třicet šest,“ ušklíbl se. „Už jsem moc starý na to, abych předělával svět.“

„To já taky.“

„Nesmysl!“

„Stevenu Spielbergovi bylo dvacet sedm, když točil Čelisti. Nejsem Spielberg, ani Visconti, ani Fellini, jsem jen obyčejný vypravěč.“

„Jo, a Alexandr Velký umřel ve třiatřiceti.“

„Na dietní kolu?“

Zasmál se. „Je pravda, co se říká, že když v Americe někdo umře stářím, může si za to sám?“

Vážně jsem přikývl. „Jo. Měl víc běhat, neměl kouřit, měl si kontrolovat cholesterol, nebo nepít.“

„A co z toho?“

„Mizernej dlouhej život na mašinkách.“

Dal se do smíchu a vstal. „Prosím vás, je mi to trapný, ale moje žena chce od Nashe Rourkea autogram.“

„To není problém,“ ujistil jsem ho. „Poslyšte, kdy nejdřív byste mohl Doroteu odvézt?“

Chvilí uvažoval. „Napadli ji včera večer. Dnes ještě stále dospává po anestezii. Byla to ošklivá rána...“

museli jí resekovat kus střeva, než zavřeli dutinu břišní. Když všechno půjde dobře, měla by se zítra probrat a pak za další den by se mohla začít opatrně stavět. Myslím ale, že potrvá ještě nejmíň týden, než bude schopná převozu.“

„Rád bych ji viděl. Přece ten odporný Paul musí taky spát!“

„Zařídím to. Zavolejte mi zítra večer.“

Moncrief, Ziggy Keene a já jsme příští den ráno vyrazili už v půl páté. Mířili jsme na sever, na východní norfolkské pobřeží.

Ed mi na O'Harův příkaz opatřil šoféra, mlčenlivého mladého muže. Vedl můj vůz krásně plynule a řídil se mými pokyny. Seděl jsem vedle něj a četl mapu.

Moncrief a Ziggy spali na zadních sedadlech. Kameru, kterou se Moncrief chystal nosit na rameni, jsme uložili do kufru. Uložili jsme tam taky chladničku s neexponovaným materiálem a termokrabici s kávou a jídlem k snídani. Venku bylo chladno, ale ve vyhřátém autě se člověku chtělo spát. Netrvalo dlouho a byl jsem opravdu rád, že mám řidiče.

Minuli jsme Norwich a směřovali přes rovinatou krajinu k Severnímu moři. Projeli jsme kolem Broads, pak ještě spící vesnicí Happisburgh. Zpomalili jsme a zabočili na úzkou cestu končící u písčných dun.

Moncrief a Ziggy vystoupili celí ztuhlí a třáslí se zimou. Kam nedosvítily reflektory vozu, byla ještě úplná tma. Vítr od moře vanul vytrvale a nemilosrdně.

„Říkals, že se máme teple obléct,“ stěžoval si Moncrief, když si zapínal zip u bundy, „ale neříkals, že si tu budeme hrát na Eskymáky.“ Natáhl si na hlavu kapucu kožešinou podšité bundy a na ruce si oblékl rukavice do Arktidy.

Nechali jsme řidiči snídani ve voze a vydali se ve třech k písčným dunám a otevřenému moři. Moncrief nesl kameru a krabici s filmy, já šel před ním a nesl jsem termobox, za mnou Ziggy válčil s polystyrénovými deskami, na které jsme si hodlali sednout, aby nás uchránily před studenou a slanou zemí.

„Jak jsi ksakru tohle bohem zapomenutý místo objevil?“ hudroval Moncrief.

„Chodíval jsem sem jako kluk.“

„Co kdyby tady mezitím vyrostly kasina?“

„Ověřil jsem si předem že ne.“

Když jsme vyšli z dosahu reflektorů, museli jsme si chvíli zvykat na tmu. Šli jsme dál. Duny se vyrovnávaly a z hučení neklidných vln zněla nekonečná samota.

„Dobře,“ řekl jsem. „Pokud je kam se schovat před větrem, tak se schováme.“

Moncrief zaskuhral, vzal si od Ziggyho jeden polystyren a s klením se skrčil do mělké prohlubiny na závětrné straně poslední duny, směrem k moři. Ziggy, tvrdší a mlčenlivý, si našel kousek dál podobné hnízdo.

Ziggy se narodil na Ukrajině. Protože od dětství projevoval mimořádné akrobatické jezdecké nadání, poslali ho do Moskvy do cirkusové školy už v osmi letech. Tam, daleko od svého rodiště, získal vynikající vzdělání a nekonečnou, obrovskou praxi ve svých jedinečných dovednostech. Všichni žáci, bez rozdílu pohlaví, měli denně hodinu baletu, aby se naučili ladným pohybům. Ziggy by mohl nastoupit kdykoli ke kterékoli baletní společnosti, jenže Ziggyho nezajímalo nic než koně.

Ve dvaadvaceti už měl Ziggy svoji cirkusovou éru dávno za sebou. Cirkusů ubylo. Nedovedl se moc prosazovat, i když měl oporu rodičů. Nějak se stalo, že se svým uměním vyjel do Ameriky. Tam jsem se s ním taky poprvé setkal, když vystupoval ve špatně navštívené jezdecké exhibici pro cirkus Ringling Brothers v Madison Square Garden.

Nabídl jsem mu tehdy kšeft ve svém filmu o rodeu. Odbory se sice bouřily, ale já si ho prosadil. Zkrátil jsem mu jméno, protože se ani nedalo vyslovit, a příjmení změnil na Keene. Brzy se jako kaskadér specializovaný na ježdění vypracoval tak, že získal nevídanou pověst, a pokud jsem chtěl jeho služby, musel jsem ho prosit o vzácný čas.

Štíhlý, šlachovitý, vyrovnával se s norfolským chladem bez obtíží, po ruských stepích to pro něho byla hračka. Měl vsutku ukrajinský temperament, byl střídavě ve skvělé a mizerné náladě a často mi vyprávěl,

že se jednoho dne vrátí do země svých předků. Jak však léta plynula, vyhrožoval tím čím dál vzácněji. Už se vykořenil.

Večer předtím jsem na krátké poradě Moncriefovi i Ziggymu vysvětlil, o co mi jde.

„Chceš točit východ slunce!“ burácel Moncrief. „Na to snad nemusíme jezdit sto kilometrů daleko. Co se ti nelíbí na pláních? Máš je přímo u nosu!“

„Uvidíš.“

„Jaká je předpověď?“

„Jasno, chladno, čerstvý vítr.“

Věděl jsem, že neprotestuje opravdově. Každý kameraman a osvětlovač ví, že režiséři dokážou být nevyzpytatelní a tvrdošíjní. Kdybych si vymyslel, že budeme točit na K 2, byl by sice nadával, ale připnul by si mačky.

„Protože máme jarní rovnodennost, slunce vyjde přímo na východě. A východ...“ poradil jsem se s kompasem, který jsem si vzal s sebou, „je přesně tamhle.“ Ukázal jsem. „Teď právě, když se díváme přímo na moře, díváme se o kousek severněji. Pobřeží se táhne od severozápadu na jihovýchod, takže až vyjde slunce, poběží koně zleva, nasvícení zezadu, ale taky s trochou slunce na hlavách.“

Moncrief přikývl.

„Trefíš, jak se jim slunce odráží v očích?“

„Detail nebo polodetail?“

„Polodetail, hlavy, šíje, hřívy.“

„Tome,“ ozval se Ziggy. Vždy znovu mne překvapilo, jak má na svoji štíhlou postavu hluboký hlas. „Vy musíte mít divoký koně!“

Řekl jsem mu včera večer, že bych chtěl divoké koně, a jestli neví kde je hledat. Potíž s vidinami tkví v tom, že jsem většinou ve fázi příprav žádné neměl, proto jsem si taky žádné divoké stádo od produkce nevyžádal. Divocí koně bohužel na vrbách nerostou.

Ziggy navrhl cirkusové koně. Namítl jsem, že jsou příliš mohutní a hladcí. Proti moorlandským poníkům namítl zase on, že jsou příliš hloupí a pomalí. Tak myslíte, pobízeli jsem ho. Třeba na něco do rána přijdete.

„Tome,“ pokračoval Ziggy. „Podle mého to musejí být Vikingy, vikingský koně z Norska.“

Upřeně jsem se na něho zadíval. „Věděl jste, že tohle pobřeží kdysi pravidelně přepadávaly lodi Vikingů?“

„Ano, Tome.“

Tak já musím mít vikingské koně! To je ohromné. Kde je mám vzít? V Norsku samozřejmě. Jednoduché.

Zeptal jsem se: „Pracoval jste někdy s těmi koňmi?“

„Ne, Tome, ale podle mého oni ne docela divoký. Nikdo je nejezdit, ale podle mého oni cvičení.“

„Dokázal byste jet takového koně bez sedla?“

„To jasno.“ Dával mi najevo, že není na světě kůň, který by mu nevyhověl.

„Dokázal byste takového koně jet v bílý noční košili a v blond paruce?“

„Jasno.“

„Bos?“ Přikývl.

„Ta ženská sní o tom, že jede divokýho koně. Musí to vypadat neskutečně.“

„Tome, ta ženšcina bude na koni vznášet se!“

Věřil jsem mu. Byl vážně jednička. Dokonce i Moncrief přestal brumlat, proč jsme tam museli jezdit.

Jedli jsme ve vakuu balené rohlíky se slaninou a pili kávu, zatímco nebe zvolna bledlo, až v dálce nad mořem začalo červenat.

Očima přivyklýma na tmou jsme sledovali, jak svět kolem nás nabývá obrysy. Kolem nás a za námi nepravidelně roztroušené, mnohotvaré písečné duny, chudá tráva, vysoká suchá stébla ohýbající se ve větru. Kousek pod námi byl písek jemný, sypký, netčený příbojem, větrem zviřený. Blíž k moři byl písek pevný, vlhký v širokém pruhu až k bílé zpěněnému okraji příboje.

Odhadl jsem, že je maximální odliv, příliš velký pro naše potřeby, pro náležitý dramatický efekt. Za týden bude za úsvitu příliv, písek bude zaplavený. Nejlepší bude, říkal jsem si, když si koně opatříme na dobu středního přílivu, nebo ještě líp středního odlivu, protože postupující příliv by dokázal vyslat vlny daleko, mohl by utopit kamery. Do příštího odlivu bylo deset dní. To se nestihne. Připočteme dva týdny a vyjde nám, že nejbližší šanci máme za dvacet čtyři dny. Možná.

Řekl jsem Ziggymu, jakou mám časovou představu. „Potřebujeme tady ty koně mít ode dneška za dvacet čtyři dní, nebo pak ještě za dalších čtrnáct dní, to znamená za třicet osm dní. Je to jasný?“

„Jasno,“ přikývl.

„Pošlu do Norska člověka, aby zařídil koupi a transport koní. Mohl byste jet s sebou, abych si mohl být

jistý, že kupujeme, co chceme?“ Přikývl. „Nejlepší bude jich deset nebo dvanáct.“

„Uvidíte, co bude.“

Moncrief sebou zavrtěl. Síla umění byla větší než síla snídaně. Úzké proužky mraků nad obzorem žhnuly víc a víc rudou barvou proti šedému nebi. Zatímco si Moncrief chystal kameru a ostřil, žhoucí pruhy byly čím dál tím rudější, na obzoru plála oranžová a zlatá, až celé nebe zaplavila zářivá symfonie barev, nad kterou se tajil dech. Předehra k probuzení života do nového dne.

Odjakživa miluju východ slunce, vždycky mě povznášel. Celý život jsem se cítil ošizený, jestliže jsem východ slunce zaspal. Z pravěkých svítání na drsných saliburských pláních mi naskakovala husí kůže, jako v dětství. Dlouho jsem si to ani neuvědomoval. Připadalo mi, že uctívání úsvitu, klanění se vycházejícímu slunci je ze všech primitivních zvyků nejpochopitelnější.

Rudý kotouč slunce nad obzorem pálil do očí. Žhoucí oblaka vychladla, zšedla. Slunce jako by ztrácelo tajemnost, ale pozlatilo zčeřenou hladinu moře. Moncrief nepřestával točit. Vzdychal spokojeností. Pak jsme si oba, Moncrief i já, uvědomili, že hukot moře a větru přehlušují rytmické tóny, melodie, která se zdála stará, ba prastará, a smutná. Pak nám to oběma současně došlo a dali jsme se do hlasitého smíchu.

Ziggy zpíval.

Bylo to nebezpečné pobřeží, sice vypadalo rovinaté, ale nedaleko břehu byly v moři písečné výspy probíhající rovnoběžně s pobřežím, podmořská záludnost ničící nic netušící lodi. Hřbitovy v okolních vesnicích jsou plné pamětních desek za námořníky, kteří zahynuli na moři, než vznikly přesné mapy mořského dna.

To nebude chtít moc scénické hudby, zničila by atmosféru. Bude stačit vítr, moře, bušení kopyt a možná Ziggyho píseň, nebo naříkavý norský zpěv. Musí to být neskutečné, snové. Copak ve snu hraje orchestr?

Vezli jsme se zpět do Newmarketu po všech stránkách spokojení. Tam nás dohonila tvrdá realita v podobě Howarda Tylera, našeho autora.

Howard nebyl kající, spíš dotčený. Kulaté brýle se mu leskly, jako by samy měly taky vztek, a drobná ústa měl sevřená uraženou sebeláskou, cítil se ukřivděný. Howard, náš velký spisovatel, se dokázal vztekat jako malé dítě.

Moncrief se vypařil, jakmile ho zahlédl. Ziggy, který komunikoval jen sám se sebou, odkráčel na planiny za koňmi. Howard mi zastoupil cestu, rudý rozhořčením.

„O'Hara tvrdí, že mě společnost bude žalovat pro porušení smlouvy!“ stěžoval si. „Není to fér.“

„Ale vy jste skutečně porušil smluvní podmínky,“ namítl jsem věcně.

„To tedy ne!“

„Kde vzal Drumbeat informace?“

Howard pootevřel dětská ústa a zase je zavřel.

„Podle smlouvy nesmíte na veřejnosti o filmu hovořit. Varoval jsem vás.“

„Přece mě O'Hara nemůže žalovat!“

Povzdychl jsem si. „Nepodepsal jste smlouvu s panem O'Harou, ale s velkou podnikatelskou společností. Obchodní právníci mají srdce ze žuly a jejich úkolem je získat podle možností, co se dá, vyždímat z lidí maximum i za sebemenší porušení smluvních podmínek. To nejsou žádní dobrodinci, nepoplácají vás shovívavě po zádech, naopak, budou hledat porušení smlouvy v podrobnostech, které by vás ani nenapadly. Pustil jste si pusu na špacír před někým, kdo vám dychtivě naslouchal. Je úplně jedno, jestli vaše indiskrece skutečně sníží návštěvnost filmu či ne, právníci prostě budou vycházet z toho, že jste společnost připravil o celé miliony, a budou dělat co můžou, aby z vás dostali každý pětník, který jste vy dostal od nich. Když budete mít štěstí. Jinak se budou snažit z vás vyždímat víc, než vám zaplatili.“

Konečně mu došlo, že se mu jeho pomstychtivost prodrazí.

„Tak něco udělejte!“ zlobil se. „Řekněte jim, že se žádná škoda nestala.“

„Ke škodě jsem málem přišel já, mohlo mě to stát existenci, i do budoucnosti.“

„Já to tak nemyslel.“

„Tím hůř.“

„Ale... vy... znásilnil jste moji knihu. Jako autor mám jistá morální práva.“ Poslední slova pronášel vítězoslavně. Proto jsem ve svém proslovu odložil všechny ohledy. Vyzněl ostřeji, než by vyzněl, kdyby Howard projevil aspoň trochu lítosti.

Ztratil jsem trpělivost. „Autor má morální právo vznést námitky proti nevhodným zásahům do svého díla. Morální právo nikoho k ničemu nezavazuje, což bývá často přímo zakotveno ve smlouvě mezi autorem a filmovou společností. Taky ve smlouvě bývá, že pokud autor opravdu považuje hotový film za nepřijatelný,

může trvat na tom, aby nebyl jmenovitě uveden v titulcích. Ve vašem případě, Howarde, je to právě vaše jméno, za které společnost platí, proto je ve smlouvě, že jste se práva stáhnout své jméno z titulků vzdal.“ Ohromeně se na mne zadíval. „Jak tohle víte?“

„Prohlídl jsem si vaši smlouvu. Musím vědět, jak na tom jsme.“

„Kdy?“ ptal se. „Kdy jste si ji prohlídl?“

„Než jsem sám podepsal smlouvu.“

„Chcete říct, že už to je týdny?“

„Asi tři měsíce, ne-li víc.“

Tvářil se zmateně. „Tak tedy... co mám dělat?“

„Modlit se,“ řekl jsem suše. „Pro začátek byste mi mohl sdělit, s kým jste vlastně mluvil. Mohl byste mi říct, jak jste získal spojení na autora těch rozžhavených hvězd Drumbeatu. S kým jste se spojil?“

„Ale já přece...“ Divže se nedal do pláče. „Já ne, chci říct, nejednal jsem s nikým z Drumbeatu, fakt ne.“

„S kým tedy?“

„S přítelkyní.“

„S přítelkyní? A ta přítelkyně to řekla v Drumbeatu!“

„Nejspíš,“ řekl zkroušeně.

Stáli jsme v tu chvíli v hale. Kolem nás proudil život pondělního rána. Odvedl jsem Howarda do salonu, kde jsme si pohodlně sedli.

Howard se rozhlížel po číšníkově. „Chtěl bych kávu.“

„Můžete si ji dát až potom. Nemám čas. Tak s kým jste mluvil?“

„Myslím, že se nesluší, abych vám to vykládal.“

Měl jsem sto chutí s ním zatřást. „Howarde, hodím vás na pospas těm právníckým žralokům. Kromě toho vás budu žalovat já sám, za nactiutrhání.“

„Řekla, že otázky nejsou pomluva.“

„Ta dotyčná, ať už je to kdokoli, má pravdu jen napůl. Nechce se mi plýtvat časem a energií na takovou žalobu, Howarde, ale jestli nevyklopíte hezky rychle nějaký fakta, dostanete zítra poštou vyrozumění.“

Nadýchl jsem se. „Kdo je ta přítelkyně?“

Dlouho mlčel a já doufal, že se právě vyrovnává s realitou.

Pak řekl: „Alison Visboroughová.“

„Kdo?“

„Alison Vis...“

„Ano, ano...“ skočil jsem mu do řeči. „Já myslel, že se jmenuje Audrey.“

„Audrey se jmenuje její matka.“

Potřásl jsem hlavou, aby se mi v ní trochu rozsvítilo. Měl jsem pocit, že jsem zapomněl rozum na happyburgském pobřeží.

„Moment, abych si to trochu srovnal... vy jste si vylejval srdce Alison Visboroughové. Alisonina matka je Audrey Visboroughová, vdova po Rupertu Visboroughovi, který se v našem filmu jmenuje Cibber. Říkám to správně?“ Nešťastně přikývl.

„Když jste si přečetl Visboroughův nekrolog, napadl vás námet na román. Nešel jste za Jacksonem Wellsem, jehož ženu našli oběšenou, ale za sestrou oběšené, za Audrey Visboroughovou.“

„No... dalo by se to tak říct.“

„Ano nebo ne?“

„Ano.“

„A ta vám řekla o těch vysněných milencích?“

„Já...“

„Howarde!“

„Poslyšte,“ začínal se zase chovat dotčeně. „Já se vám takhle ze všeho zpovídat nemusím.“

„Proč ne?“

„Nebylo by jim to příjemné.“, Jim? Alison a Audrey?“ Přikývl. „Roddymu taky ne.“

„Kdo je Roddy?“

„Alisonin bratr.“

Pane bože dej mi sílu! „Moment... Rupert Visborough měl za ženu Audrey, a s ní dvě děti, Alison a Roddyho, je to tak?“

„Nechápu, proč se vám to zdá tak komplikované.“

„V románu ty děti nemáte.“

„Už to nejsou děti,“ ohrazoval se. „Jsou v mém stáří.“ Howardovi bylo čtyřicet pět.

„Když jste si vylil srdce Alison, proč to dala k dispozici Drumbeatu? A jak to zařídila?“

Náhle vstal. „Nevěděl jsem, že to udělá, nechtěl jsem to na ní. Když to chcete vědět, ten článek mě vyvedl sakra z míry, když jsem si ho přečetl. Nechtěl jsem ani v nejmenším, aby se to, co jí říkám, dostalo do tisku.“

„Mluvil jste s ní od té doby?“

„Myslela si, že mi tím pomůže,“ řekl omluvně. „Blbost.“

Urazil se a odešel. Mířil ven z hotelu.

S pocitem mírného podráždění jsem šel nahoru do svého pokoje. Malé světlo na telefonu blikalo a signalizovalo, že mi někdo nechal vzkaz. Na dotaz v recepci jsem se dozvěděl, že by mne O'Hara rád uvítal ve svých komnatách.

Prošel jsem koberci pokrytou chodbou a zaklepal. O'Hara mi otevřel. „Víte, že se Howard vrátil?“ zeptal se.

Chvilí jsme Howarda propírali. O'Hara nevybíravými slovy.

Zarazil jsem ho: „Howard se přiznal, že si vylil srdce přítelkyni a ta že to dala dál, do Drumbeatu, údajně bez jeho vědomí.“

„Cože?“

Vyprávěl jsem O'Harovi o Visboroughových.

Nechápavě vydechl: „Audrey, Alison a Roddy?“

„A bůh ví kdo ještě.“

„Howard se snad zbláznil.“

„Je naivní. Ale proto ještě není špatný spisovatel.“

O'Hara zasmušile přikývl. „Vysněný milenci jsou naivní myšlenka.“ Uvažoval. „Budu muset to porušení smlouvy znova probrat s moguly. Tu nešťastnou Alison vy asi neznáte, co?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Někdo jí bude muset říct něco o životě.“

„Jo. Kdo? Vy?“

O'Hara se vyhnul odpovědi. „Jak moc máte času?“

„Tak moment! To ne, přece víme, co si o mně myslí.“

„Stejně, když chcete, tak obloudíte i žirafu.“

„Já ani nevím, kde bydlí.“

„To vám rád zjistím. Můžete mít snadno situaci pod kontrolou.“

Rázem se rozveselil. Kdyby Howarda žaloval, táhlo by se projednávání záležitosti celou věčnost a mohl by si tím znepřátelit čtenáře obecních knihoven, které chtěl naopak pro film získat. Nikdy na nikoho neútoč, řekl mi kdysi Valentin, napřed si spočítej, kolik by tě stálo vítězství.

O'Hara se zeptal, jestli jsem našel Jacksona Wellse. Vyprávění

O spokojené, bezstarostné rodině ho skoro zklamalo.

„Myslíte si, že mohl svoji ženu zabít?“ zeptal se zvědavě.

„Nic se neprokázalo.“

„Ale co si myslíte vy?“

„Já nevím.“

O'Hara pokrčil rameny a změnil téma. Chtěl vidět denní práce ze včerejška, odjeli jsme tedy do stájí. Ve velkém domě jsme jednu malou místnost nechali zařídit jako projekci. Žádný luxus, jen plátno a šest židlí. Okna byla zatemněná, aby nás nikdo nemohl špehovat, a exponovaný materiál byl dokonale zabezpečený před zloději i ohněm. Na tomhle mogulové nešetřili. Nikdo si nemůže dovolit točit znovu od začátku, co už jednou natočil.

Tenkrát ráno jsem projektor obsluhoval sám. O'Hara mlčky sledoval, jak koně cválají po tréninkové dráze vzhůru, jak na ně dopadá sluneční světlo. Dobře jsem udělal, že jsem se rozhodl pro ten třetí záběr.

Bubny a trumpety zněly věru břeskňé. To bylo všechno. Víc už Moncrief nenatočil. Zbýval jen záběr, který jsem pořídil já. Koně s jezdci na vrcholu kopce, proti nebi. Bylo k vzteku, že jsme neměli ani jeden záběr toho jezdce, který napadl Ivana s nožem, přitom jsme měli k dispozici tolik materiálu!

O'Hara se nad tím chvilí rozčiloval. Co se stalo, stalo se, nemá smysl plakat nad rozlitym mlékem.

Předal jsem kotouč promítači, aby film převinul, a pustil jsem to, co jsme točili později. „První setkání“

Nashe a Silvy.

Jak už to u denních prací bývá, zvukový záznam nebyl dokonalý. Konečná zvuková stopa se spojuje s obrazem teprve ke konci celého procesu výroby filmu. Denní práce, kdy se každá scéna točí nejmíň ve třech záběrech, může posoudit jen odborník, podobně jako pouze odborník rozezná vzácný ročník vína od

mladého, nevyzrálého. O'Hara si dokonce pomlaskával, když se díval, jak Silva přitáhla koně a málem porazila Nasha, v roli trenéra stojícího vedle svého koně. Díval se, jak Silva seskakuje, jak si strhává helmu a jak odříkává text, zpočátku s náležitou dávkou podráždění, pak s probouzejícím se zájmem o přitažlivého mužského. Díval se, jak jí úsměv zvlínil rty. Ten úsměv výrazně zvyšoval Silvinu cenu do budoucnosti. „Hodná holka,“ zabručel spokojeně.

Nash, prostovlasý a v jezdeckém, podal výkon přímo platinový. Museli jsme Howarda přemlouvat, aby tu scénu napsal. Musím ale uznat, že zplodil opravdu skvělý dialog toho druhu, kterým si vysloužil čelné místo v titulcích. Moncrief herce skvěle nasvítí, koně přesně podle dohody se mnou mírně rozostří, aby o to víc vynikly jednající postavy. Netečná, lhostejná povaha koní dokonale kontrastovala s vášnivými city, rodícími se v jejich blízkosti. Jen mírný náznak, posílení atmosféry. Nebylo to špatné.

Film skončil. Vypnul jsem projektor a rozsvítil. Čekal jsem na O'Harův ortel.

„Tak já vám něco řeknu, když si nedáte pozor, bude z toho trhák.“

„Radši nepředbíhejme událostem.“ Stejně jsem měl z té poklony radost.

„Jak vy osobně vycházíte se Silvou?“ O'Hara vstal, protáhl se a chystal se k odchodu.

„Je dobrá jezdka. Taky jsem jí to řekl.“

„Doufám, že jste jí neřekl, že jezdí skoro jako mužský.“

„Nejsem sebevrah,“ zasmál jsem se.

„Na plátně vypadá dobře.“

Přikývl jsem. „Měl jste pravdu, hrát umí. Taky ví přesně, kde je kamera. Je profík, poslouchá režijní pokyny, a tu nahatou scénu minulý týden odehrála klidně a bez rozpaků, přirozeně. Je rozumně ctižádostivá a s tím jejím feminismem si poradím.“

„Líbí se vám?“

„To je nepodstatný.“

„Možná, ale... líbí se vám?“

Usmál jsem se. „Kdybych jí řekl, že se mi líbí, dala by mi pár facek.“

„Neodpověděl jste.“

„Tak teda dobře, líbí se mi. Vlastně se mi moc líbí. Jenže ona nechce, aby se lidem líbila, chce, aby ji obdivovali jako dobrou herečku. Je to bláznivý, co?“

„My spolu spíme,“ řekl O'Hara.

Nastalo ticho. Zadíval jsem se na něho, na jeho drsný obličej, postavu, a pochopil jsem, jak přitažlivá je síla a moc. Klidně jsem se zeptal: „Chcete tím říct ruce pryč?“

Přikývl. „Ano, ruce pryč.“

„Dobře.“

Víc se o tom nebavil. Dohromady nic se mezi námi nezměnilo. Šli jsme se nahoru podívat, jak náš architekt se svým týmem pokročil v demontáži dekorace vyšetřovací komise Jockey Clubu a v přípravách na stavbu jídelny Athenea.

Nahore už odstranili několik příček, střechu teď držela kovová konstrukce. Část stropu taky rozebrali, aby bylo místo na reflektory a kamery. Majitele objektu hřála představa vzrůstajícího konta v bance a pevná víra, že se zdi a omítka zase vrátí na své místo.

Jídelna Athenea byla sice teprve v zárodečném stavu, ale já věděl, že než se vrátíme z Huntingdonu, bude hotová, se stoly, s číšníky a hovězí pečení.

O'Hara řekl: „Potkal jsem dnes ráno v hotelu na chodbě Moncriefa. Představte si, on si zpíval. Prej viděl zjevení a vy prej posíláte Ziggyho do Norska pro stádo divokejch koní. Řekněte, že to není pravda.“

Dal jsem se do smíchu. „Je to pravda. Jde o vikingské koně. Když jich dovezeme deset nebo dvanáct, můžeme to natočit tak, aby se zdálo, že je jich padesát. Pošlu agenta se Ziggym, aby mi nějaký ty koně opatřili. Můžou je dovézt v koňském boxu trajektem z Bergenu.“

„Nebylo by lacinější koupit je tady?“ namítl O'Hara věčně.

„Za prvé tady nejsou. Za druhé originál vikingský koně nám nadělají takovou reklamu, že se nám vyplatí.“

O'Hara se opatrně proplétal mezi rekvizitami k oknu. Zadíval se na šedozelené, rozlehlé pláň. Konečně se otočil. Neviděl jsem mu do obličeje, protože stál proti světlu.

„To zařídím,“ řekl. „Pošlu tam Ziggyho. Vy koukejte točit.“

„Dobře,“ řekl jsem spokojeně. Šli jsme svorně dolů a odepsali se jako vždy ve vrátnici. Pak jsme vykročili k vozu.

„Věděl jste,“ řekl jsem jako mimochodem, „že tady kdysi věšeli čarodějnice?“

O'Hara zůstal stát. Po krátkém mlčení řekl: „Howard se o tom ve svojí knize ale nezmiňuje, nebo jo?“

„Ne. Kupodivu ne. Bylo by se to krásně hodilo k těm vysněným milencům, nemyslíte?“

O'Hara zamžikal.

„Poslední čarodějnice v naší staré dobré Anglii pověsili v roce 1685,“ řekl jsem. „Předtím pověsili víc jak tisíc lidí obviněných z čarodějnictví, většinou ženy. Ověřil jsem si to. Čarodějnictví tím ale nevymizelo, ještě dlouho ne. Goya přece maloval čarodějnice na koštěti, a to bylo v roce osmnáct set. Někteří lidé staré zvyky zachovávají dodnes. Ne že bych si myslel, že v Newmarketu došlo před dvaceti šesti lety k věšení čarodějnic, ale neuškodí, když se taková malá pochybnost někde ve filmu objeví. Howard by to měl dopsat do scénáře.“

9

Zase jednou jsem byl rád, že mám řidiče. Cestou do Huntingdonu jsem si dělal poznámky k hereckým zkouškám a přemýšlel o svém rozhovoru s Howardem. Když jsem se vrátil od O'Hary, Howard byl ve svém pokoji a uvolil se přijít za mnou, i když neochotně.

„Howarde, vaše jméno se s tímhle filmem spojuje nerozlučně. Píšete skvěle, když chcete. Ať už souhlasíte nebo nesouhlasíte s dramatickým směrem děje, slova v tomhle filmu jsou vaše slova, a posuzovat vás budou právě podle dialogů.“

„Části textu jsou vaše,“ namítl.

„Je mi milejší, když tam zůstává původní text. Píšu jen to, co vy odmítáte napsat.“

Zle se na mne podíval, ale nehádal se.

„Proto laskavě dopíšete scénu, o kterou vás prosím,“ řekl jsem klidně, „a sice že tu mrtvou oběsili jako čarodějnic.“

To ho pobouřilo. „Nebyla čarodějnic!“

„Jak to víte?“

„Protože to byla sestra Audrey Visboroughové!“ prohlásil takovým tónem, jako by tím bylo řečeno vše.

„Ještě to zvažte, Howarde. Stačí, když tu myšlenku vložíte někomu do úst. Nebo když si to někdo bude myslet. Stačil by třeba pohled na článek v nějakém časopise. Třeba titulek: Vymizelo u nás čarodějnictví? Něco takového. Jen to nedávejte k vyšetřovací komisi, protože ten interiér jsme už zlikvidovali.“

Viděl jsem na Howardovi, že to možná vezme. Začal projevovat o věc zájem.

„Ve skutečnosti se jmenovala Sonia,“ poznamenal jsem.

„Ano, to vím.“

„To vám řekli Visboroughovi?“ zeptal jsem se.

Okamžitě se naježil. „Proč by mi to neměli říkat? Byli všichni nesmírně ochotní a hodně mi pomohli.“

Ovládl jsem se a nepřipomněl jsem mu, že Drumbeat nám moc nepomohl. Raději jsem se věnoval svým věcem.

Ed, můj pomocný režisér, většinou pracoval s dalším, vlastním asistentem, ale na velké komparsové scéně si jich najal hned několik. Z Huntingdonu na závodistiště přišlo překvapivě hodně lidí. Ed přichodí třídil, rozdělával do skupin a obecně je udržoval v dobré náladě, protože jsem ho požádal, ať se snaží návštěvníky bavit, aby se jim to líbilo, aby příští den přišli zase a pak zase. Ed je lákal na cukrátky a na obecné veselí, ale hlavně na Nashe. Nash, veliký Nash osobně bude čas od času poskytovat autogramy. Lidé z vedení huntingdonského závodistiště byli neobyčejně ochotní a vstřícní. Všechno se podařilo hladce zařídit: smlouvy, pojištění, bezpečnostní opatření, policie. Mohli jsme si říct o cokoli, jediná podmínka, kterou jsme museli dodržet, znamenala vyklidit a uklidit závodistiště do pátku. Pokud by někde bylo nutné něco opravit, museli jsme to taky zvládnout předtím, než se v pondělí otevrou brány závodistiště pro skutečné publikum.

Naši jezdci, koně, kompars, všichni jsme museli splnit své úkoly do čtvrtka večer.

Modlil jsem se, aby nepršelo.

Ed vybral skupinky lidí, aby si hráli na majitele a trenéry postávající v padoku. Ostatní statisté měli tvořit dav kolem padoku. Vtom se už v padoku objevili skuteční jezdci v barevných dresech a rozešli se k jednotlivým skupinkám. Nebyli to špičkoví jezdci, ale spolehliví, tvrdí, zkušený žokejové zvyklí na slušný plat. Naši stájníci vodili koně v kruhu, sedlali je, dávali na ně přikrývky, nesli jim čísla. Začínalo to vypadat jako skutečné dostihy.

Skutečné dostihy jsme se chystali točit příští pondělí, v Edově režii, s plnými tribunami, všude kam se oko podívá davy, bookmakeři v plné práci. Až se sestřihají hrané scény ze závodistiště s tím, co se natočí při opravdových dostizích, nepozná se vůbec přechod z hraného do reality, pokud ovšem nebude pršet.

Cibber stál v padoku se svojí ženou (Silvou). Postavil jsem Nashova dubla poblíž, aby se na sebe mohli hezky mračit. Moncrief pojížděl kolem s kamerou a hledal záběry se zajímavým architektonickým pozadím. Všechno to trvalo věčnost, jako obvykle, ale jakmile to bylo možné, poslal jsem místní domů.

Nuda je jed, kdyby se nám začali nudit, druhý den by nepřišli. Všechny děti dostaly při odchodu balónek

(stříbrný, s modrým nápisem TEMNÁ DOBA) a poděkování.

Požádali jsme jezdce, aby počkali v padoku na instrukce. Zastihl jsem je tam stát v sevřené skupině, jako ve střehu, tvářili se nepřístupně a nedůvěřivě.

Nechápal jsem, co se děje. Oslovil jsem je: „Prosím vás, zítra se snažte předstírat, že to je skutečný dostih. Počínejte si jako jindy, když se chystáte ke startu.“

Jeden z nich mi skoro útočně skočil do řeči: „Je pravda, že jste kdysi jezdil jako amatér?“

„Ano, tři sezóny.“

„Proč jste toho nechal?“

Zamračil jsem se. Nic jim do toho nebylo, vůbec nebylo na místě, aby mne takhle vyslýchali, jenže já je potřeboval, potřeboval jsem, aby se mnou spolupracovali. Odpověděl jsem klidně: „Odjel jsem do Hollywoodu a začal jsem dělat filmy o koních.“

Ticho.

„O co jde?“ zeptal jsem se.

Po dlouhé chvíli jeden z nich řekl: „Psali o vás v Drumbeatu, že...“

Aha. Konečně mi to došlo. Zadíval jsem se na ty nepřístupné, tvrdé, nedůvěřivé tváře. Bylo nezbytné, aby příští den zajeli dostih naplno, se skutečným zápallem, ale já v tu chvíli pochopil, že to vůbec nemají v úmyslu.

Zvláštní, pomyslel jsem si, předtím jsem se bál, že ztratím respekt vlastního štábu, a přitom se pak ukázalo, že jsem si u svých lidí vážnost snadno udržel. Zato jsem ztratil důvěru jezdců, lidí, o kterých jsem si myslel, že je znám a že jim rozumím. Zeptal jsem se jich, jestli se dívají v televizi na Lincoln a jestli viděli můj rozhovor s Gregem Compassem. Ne, ani jeden z nich to neviděl, všichni měli ten den práci, všichni byli někde na dostizích.

„Pokud má někdo z vás obavy, že zítra neodvedu dobrou práci, ochotně si to s ním rozdám na dráze,“ řekl jsem. „Teď hned.“

Řekl jsem to bez uvažování. Jakmile ale slova padla, zpátky se vzít nedala.

Upřeně se na mě dívali.

„Nejsem neschopný, ani hulvát, ani tyran. Noviny někdy lžou. To snad ale víte, ne?“

Napětí trochu povolovalo. Někteří z nich se přestali dívat na mě a začali se dívat do země. Pak jeden z jezdců pomalu, mlčky svlékl lesklou, zelenobíle pruhovanou blůzu, a podal mi ji. Pod dresem měl obvyklý tenký modrý svetr s bílým nákrčníkem.

Odepnul jsem si od pásku vysílačku a zavolał Edovi.

„Kde jsi?“ zeptal jsem se.

„Ve stájích.“

„Výborně. Tak sem pošli tři koně se závodními sedly a se vším, ať je sem vezmou stájníci.“

„Dobře. Který tři?“

„Tři nejrychlejší. A najdi toho doktora, co s námi přijel, popros ho, ať přijde k padoku.“

„Nemusíte si hrát na hrdinu,“ řekl jeden z žokejů. „Už jste nám to vysvětlil.“

Jezdec, který si sundal blůzu, pořád držel ruku napřaženou, jako na výzvu.

Odzipoval jsem si větrovku, svlékl ji a hodil do trávy. Pak jsem si stáhl svetr, odhodil ho a rozepnul košili.

Neměl jsem pod ní tričko, ale necítil jsem chlad, přestože hodně foukal vítr, měl jsem příliš plnou hlavu.

Vzal jsem si zelenobílý dres a ukázal na nákrčník. Žokej mi ho mlčky podal a já si ho mlčky a pečlivě uvázal. V duchu jsem děkoval osudu, že jsem to nezapomněl.

Protože jsme ten den jenom zkoušeli a nejezdilo se, neměl nikdo bič ani ochrannou vestu, která při pádu chrání jezdce před úderem kopyt. Všichni jsme to věděli, žádný to nekomentoval. Zapnul jsem si blůzu a zastrkal do kalhot. Podali mi helmu a červenou čepici.

V dálce jsem viděl, jak se blíží Ed s třemi koňmi.

Zničehonic se vedle mne objevil Moncrief a ptal se: „Co se tu sakra děje? Co si myslíš, že děláš?“

„Jedu se projet.“ Nasadil jsem si helmu, ale řemínek jsem ještě nepřipecnil.

„To nemůžeš!“

„Hele, buď kamarád a netoč to, pro případ, že bych spad.“

Moncrief začal lomit rukama a obrátil se o pomoc k žokejům. „Nedovolte mu to! Řekněte mu, ať toho nechá!“

„Četli Drumbeat,“ řekl jsem suše. „Přece chceme, aby zítra zajeli sakra dobrej dostih, nebo ne?“

Moncrief dobře věděl, o co mi jde, ale stejně se snažil něco namítat, připomněl mi pojištění, moguly, O'Haru a co by se stalo s naším filmem, kdybych si srazil vaz.

„Už zmlkni,“ zarazil jsem ho.

„Tome!“

Ušklíbl jsem se na něho. Žokejům jsem řekl: „Když chcete, tak proti mně můžou jet dva z vás. Je mi líto, že nemůžete jet všichni, ale zítra musejí běžet všichni koně a potřebujeme je odpočaté. Takže jen dva. Kterýkoli z vás. Pojedeme jeden okruh, překážky, ne proutěné, pokud bude dráha volná.“

Ticho.

V duchu jsem se bavil. Počkal jsem, až k nám dojde Ed s koňmi, až uvidí, co mám na sobě a až se vzpamatuje z šoku.

„Zde, pošli auto, ať jede na cestu při vnitřní bariéře a pak ať se drží těsně za náma. Vezmi s sebou doktora pro případ, že by někdo z nás měl pád. Hele, tamhle už jde.“

Ed se tvářil zděšeně. Odepnul jsem si přenosný telefon a s vysílačkou jsem mu to předal do péče.

„To snad není pravda,“ vzdychl Moncrief.

Jeden z žokejů řekl: „Jen abyste nepřišli o licenci za to, že tady proti vám pojedem.“

„O nic nemůžete přijít. Jste tu jako smluvní zaměstnanci filmu, a dnes se tu zkouší. Máme všechny možný povolení, že můžeme použít steeplovou dráhu. Jednoduše se přes překážky poběží o den dřív, než jsme původně měli v plánu. Taky tu přesně podle dohody máme doktora. Tak kdo jede se mnou?“

Už nebyli nepřátelští, ale vrátil jsem jim výzvu a to přece nemohli strpět. Dva z nich vykročili ke dvěma z koní. Třetí kůň zbyl na mne.

„O'Hara tě zabije,“ strašil mne Moncrief.

Stalo se čirou náhodou, že na mne vybyl kůň, který byl ze všech jednoznačně nejrychlejší, včera ráno na něm jela Silva. Podle údajů, které jsme o koni měli, skákal dobře.

„Nemáš rajtky ani jezdecký boty,“ namítal Ed a díval se zmateně na moje civilní kalhoty a hnědé boty.

„Koni je to jedno,“ řekl jsem. Za dané situace neuškodí trochu lehkomyšlnosti, pomyslel jsem si.

Stájník mne vyhodil do sedla. Přitáhl jsem podbršík, zkrátil řemen třmenu a připevnil si řemínek od helmy.

Oba žokejové, kteří mě vzali za slovo, už byli připravení v sedle. Rozhlídl jsem se po ostatních a usmál se na ně. Zdáli se být v lepší náladě.

„Jste pěkný uličníci,“ řekl jsem a několik z nich se usmálo.

Na dráhu jsme se dostali snadno, protože všechna vrátka byla odemčená. Kurs byl na pravou ruku, půldruhé míle s devíti překážkami. Jedenáct let jsem nejel dostih. Bylo to šílenství. Bylo to nádherné.

V hlavě se mi vynořovala ošklivá dlouhá slova jako zodpovědnost a tak. Zodpovědnost za multimilionový film spočívala na mých bedrech. Bez veškeré domýšlivosti jsem věděl, že co pečů, se nedopeče, když se vypne elektrika.

Najednou mi přišlo, že jsem dospěl příliš brzy, že jsem se připravil o kus mládí. Vráťím se do nedospělosti aspoň na tři minuty.

Ed s doktorem jeli za námi na dráhu v autě.

Jeden z mých soupeřů se zeptal: „Kolik vážíte?“

„Dost na to, abych se měl na co vymluvit, kdybych prohrál.“

„S tím se jdi vycpat,“ řekl a patami pobídl koně do cvalu.

Ihned jsem vyrazil za ním. Teď nebo nikdy. Cítil jsem, jak mne zaplavuje stará bezhlavá odvaha, jako kdybych nikdy nepřestal jezdit.

Tomu, co jel přede mnou, jsem v duchu říkal Modrý, tomu za sebou Červený. Všichni tři jsme měli lesklé dresy zvlášť vyrobené pro náš film, líbivé a snadno k rozeznání. Návrháři se vytáhli.

Jak Modrý, tak Červený byli mladší než já a ještě nezačali jezdit, když já končil. Byli pevně rozhodnutí nijak mne nešetřit, a to bylo dobře, kdyby brali ohledy, minula by se celá věc účinkem. Snažil jsem se ze sebe vydolovat kdysi samozřejmou dovednost. Než jsme šli na první překážku, odhadl jsem krok koně s někdejší lehkostí a samozřejmostí, kterou jsem považoval za dávno zapomenutou.

Rychlost a ticho. Žádné pokřikování, žádné nadávky. Jen dusot kopyt a šustot proutí překážek, jak přes ně koně šli. Nebylo nic než pevné odhodlání a zvláštní povznášející pocit.

Můj bože, pomyslel jsem si nad jednou překážkou, proč jsem se toho kdy vzdal? Věděl jsem proč. V devatenácti jsem byl příliš vysoký a začínal jsem být příliš těžký. Hladově, abych si udržel váhu na profesionální ježdění, mne ničilo.

Po půlce míle a o dvě překážky dál jsem začal cítit, jak mám netrénované svaly, a uvědomil jsem si, že jak Modrý, tak Červený jsou ve vrcholné kondici. Rychlost, která pro ně byla samozřejmá, mne zcela vyčerpávala. Koně oběhli dolní oblouk a bok po boku vyrazili na vzdálenou část dráhy. V tu chvíli jsem si přiznal, že jsem se zachoval jako blázen nebo přinejmenším lehkomyšlně když jsem se do dostihu pustil. Na dalších čtyřech rychle po sobě následujících překážkách jsem se zoufale soustředil jen na to, abych

váhu udržel co nejvíc vpředu.

Z hlediska aerodynamiky a tím i rychlosti je to právě tak nejlepší, ale zároveň to znamená, že když kůň narazí na překážku, jezdec je v ideální pozici, aby ho to katapultovalo ze sedla dopředu. Člověk má na vybranou, buď tohle riziko, nebo před překážkou koně přitáhnout, zaklonit se a popustit otěže. Taky lze jednu ruku zdvihnout, potom se líp udrží rovnováha při doskoku. Ovšem pokud někdo zvedá ruku (říká se tomu „stavět taxík“) příliš často, je to neklamným znamením amatérismu. Jednou se to snese, ale když zvednete ruku pětkrát nebo šestkrát, stanete se předmětem soucitu, a o to jsem věru nestál. Hodlal jsem jít přes všechny huntingdonské překážky s těžištěm co nejdál vpředu, i kdyby mě to mělo stát život.

Což se mohlo stát.

S touhle černou úvahou, s přetaženými svaly a krátkým se dechem jsem dojel k poslednímu oblouku.

Zbývaly dvě překážky a cílová rovinka.

Přestože jak Červený, tak Modrý byli zkušení jezdci, začali koně za obloukem vyjíždět naplno příliš pozdě.

Pobídl jsem toho svého současně s nimi, rozhodnutý nenechat se zostudit, nezůstat daleko za těmi dvěma. Kůň reagoval, jak se na plnokrevníka sluší, pud mu kázal dostat se do čela.

Nevím jak ti dva, ale já šel na poslední dvě překážky, jako by šlo o Velkou národní. Ani tak to nestačilo.

Dojeli jsme v pořadí Červený, Zelený a Modrý, mezi prvním a druhým a druhým a třetím půl délky.

Zvolnili jsme do klusu a vraceli se k brance. Byl jsem jak vyždímaný, div jsem nespadl z koně. Dýchal jsem zhluboka nosem, protože mě celá řada herců poučila, že lapat po dechu s otevřenými ústy je zaručený příznak vyčerpání.

Modrý a Červený jeli napřed. Vrátili jsme se k ostatním. Nikdo nic nepovídal. Sesedli jsme a předali otěže stájníkům. Když jsem si odepínal helmu, cítil jsem, jak se mi třesou ruce, a jen jsem doufal, že si toho ti druzí nevšimnou. Sundal jsem helmu a vrátil ji tomu, kdo mi ji půjčil. Otřel jsem si palcem pot z čela. Stále bylo ticho, ozývalo se jen tiché mumlání. Rozepnul jsem si blůzu, snažil se, aby mne prsty poslouchaly. Dělal mi potíže rozvázat nákrčník. Ještě pořád jsem byl udýchaný. Vrátil jsem dres i s nákrčníkem a vzal si svoje oblečení, které kdosi zdvihl z trávy, a podal mi ho. Neměl jsem sílu se oblékat, přehodil jsem si to přes ruku.

Uvědomil jsem si, že jsme asi všichni v rozpacích. Pokusil jsem se situaci odlehčit.

„Takže zejtra, jo? Pojedete naplno?“

Modrý řekl že jo a ostatní přikyvovali.

„Prima. Takže se uvidíme.“

Usmál jsem se na ně zcela upřímně, i když mi to moc nešlo. Pak jsem se otočil a šel za Moncriefem.

Moncrief, uličník, předstíral, že celou dobu předtím vůbec neměl na rameni videokameru.

Vtom se za mnou ozvalo: „Pane Lyone...“

Zastavil jsem se a otočil. Pane Lyone... vida! Jaké překvapení.

Ten, co mi půjčil zelenobílý dres, řekl: „Bude po vašem.“

Usmál jsem se znovu, tentokrát líp, zamával mu a ploužil se trávou za Moncriefem.

„Do prdele!“ prohlásil.

„Vůbec ne. Naopak, zítra zajedou perfektní dostih. Nenechají se přece zahanbit upachtěným amatérem.“

„Obleč si košili nebo zmrzneš.“

Lepší zmrznout než si zlomit vaz, pomyslel jsem si. Byl jsem unavený, bylo mi teplo, byl jsem neuvěřitelně šťastný.

Ed mi vrátil telefon a ohlásil, že zatímco jezdil s autem kolem dráhy, volal O'Hara a chtěl vědět, kde jsem.

„Cos mu řekl?“ zeptal jsem se.

„Že jedeš na koni. Chce, abys mu hned zavolał.“

„Dobře.“

Vyrazil jsem k autu, kde čekal řidič, a cestou jsem zavolał O'Haru. Dozvěděl jsem se, že strávil hodnou dobu s Howardem a že Howard už se s nadšením chytil myšlenky čarodějnictví, že ji chce ještě zvýraznit. Prý mu přímo tečou scény z pera.

„Dobry. Ale musíte ho trochu krotit. Čarodějnice se samy nevěší. Pořád hledáme šikovného vraha.“

O'Hara řekl suše: „Máte nepříjemnej zvyk okamžitě vyhmátnout slabý místo.“ Na chvíli se odmlčel.

„Howard mi pověděl, že Alison Visboroughová je naživu.“

„Smlouval jste? Dohodli jste se?“

„Považuju za možný, že z něho přece jen všechny prachy nevydobjíme.“

Usmál jsem se.

„No nic,“ pokračoval. „Zajedte za ní, prosím vás, jo? Bydlí někde v Leicestershiru.“

„Kdy? Zítra se točí.“

„No... Howard jí už volal, čeká vás.“

„Teď? To za ní nemůže jet někdo jiný?“

Byl jsem vzhůru od čtyř ráno, bylo už za dvacet minut šest a já se chtěl vysprchovat. Byl jsem jak zmlácený. Leicestershire byl příliš daleko.

„Já myslel, že by vás zajímala,“ řekl O'Hara. „Žije se svojí matkou.“

„S tou Audrey?“

„Ano, s tou, co ji v našem filmu hraje Silva.“

„Jo... tak to mě zajímá. Dobře, zajedu tam. Řekněte mi prosím adresu.“

Podrobně mi adresu nadiktoval a dodal telefonní číslo. „Howard se může ochotou přetrhnout.“

„To věřím.“

O'Hara změnil téma hovoru. „Říkal Ed, že jste jel na koni?“

Pobavilo mě, jak opatrně se zeptal. „Jo, jel jsem se dvěma žokeji po dráze, chtěl jsem, aby bylo jasné, co od nich zejtra budeme chtít.“

„Koukejte bejt opatrněj.“

„Jasně. To je daný.“

Rozloučili jsme se. Došel jsem k vozu a zatelefonoval ještě Robbiemu Gillovi.

„Tady Tom Lyon,“ ohlásil jsem se, když se ozval. „Jak je naší milý dámě?“

„Je ještě na intenzivce. Spojil jsem se s jejím ošetřujícím lékařem a dohodli jsme se, že k ní dá ceduli Nepřemísťovat aspoň na tu dobu, co ještě bude potřebovat kapačky. Nejmní tak dva tři dny. Toho jejího klacka nesnáším. To je hulvát!“

„Co provádí?“

„Je hrozný náfuca, sestry už se tam bouří.“

„Probrala se už Dorotea?“

„Ano. Už mluvila s policií, jen krátce. Podle všeho si pamatuje jenom to, že se vracela k domovu od jedny ovdovělé přítelkyně, u které byla na večeři, je to prý jen asi pět set metrů od jejího domu. Dívají se s tou přítelkyní občas na televizi a Dorotea za ní zašla, protože je jí smutno, když Valentin už není. Ještě štěstí, že se nevydala domů dřív.“

„Je to možný,“ přikývl jsem.

„Ano, možná je.“

„Co ještě říkala?“ zeptal jsem se.

„Nic. Ptal jsem se policie. Z toho, jak se kroutili, mi bylo jasné, že nic nevědí.“

„Rád bych za ní zašel.“

„Řekl jsem jí, že se po ní pořád ptáte. Udělalo jí to radost. Možná by to šlo zítra večer, nebo pozítří.“

„Zavolám vám.“

Řekl jsem řidiči, k jaké změně plánů došlo, a zahloubal se do mapy. Pak jsem mu vysvětlil, že se musíme dostat doprava na A 14, dát se na severozápad, kolem Ketteringu a dál. Do Market Harborough to je asi šedesát kilometrů. Ještě jsem řidiči řekl, aby mě vzbudil, až přijedeme na místo, a usnul jsem na zadním sedadle.

Úkryt Alison Visboroughové mnoho vypovídal o její osobnosti, bylo to jasné už u brány. Rozbitá betonová příjezdová cesta vedla k dvoupatrovému cihlovému domu asi z osmnáctého století, ničím nevynikajícím. Louky kolem domu plot rozděloval na celou řadu padoku. V některých dřevěných ohradách byli statní, obyčejní koně. Ve větším padoku byly různé, barevně natřené branky, plůtky, břevna a kašírované zídky, všechno, co patří k parkuru. Na vzdáleném konci padoku člověk v tvídovém saku a typické černé čapce jezdil na koni cvalem dokolečka. Poblíž stálo menší dítě, sledovalo jezdce a drželo za otěže pracovního poníka. Zdálo se, že probíhá lekce.

Všude byl pořádek, vše pečlivě upravené, ale chudobné.

Řidič zastavil před nic neříkajícím hlavním vchodem. Nabídl se, že se půjde zeptat, jestli jsme tam správně, ale nebylo to třeba. Dveře se otevřely, než k nim řidič došel. Objevila se v nich paní středního věku, plné postavy, v jezdeckých kalhotách, košili a tlumeně zeleném svetru. V patách měla dva mladé psy, labradory.

„Pan Lyon?“ zeptala se důrazně, velitelsky a se zřetelnou nepřízní.

Řidič ukázal na auto. Bez nadšení jsem vystoupil.

„Já jsem Tom Lyon,“ představil jsem se a vykročil k ní.

Potrásla mi rukou, jako by to bylo nutné společenské zlo, a se stejným výrazem mne pozvala dál. Řidiče

nechala venku, ať se o sebe postará sám.

„Jsem Alison Visbroughová. Čekala jsem vás, Howard mne varoval,“ prohlásila. Odvedla mne do studeného, vzorně uklizeného pokoje s modrozelenými, tvrdě čalouněnými křesly a pohovkami, které sice vypadaly lákavě, ale pohodlné nebyly. Posadil jsem se na nepohostinný okraj jedné z pohovek, ona si sedla do křesla. Psy zavřela v hale. „Jste mladší, než jsem čekala,“ poznamenala kultivovaným tónem.

„Jste si jistý, že vy jste vy?“

„Většinou ano.“ Upřeně se na mne dívala.

„Nejsem taková nestvůra, jak mne popsali v Drumbeatu.“

„Howarda jste doháněl k šílenství,“ řekla ostře. „Někdo musel něco udělat. Nečekala jsem, že z toho bude taková aféra. A už vůbec jsem nechtěla způsobit nepříjemnosti Howardovi. Řekl mi, že se na mne ta vaše filmová společnost zlobí. Když ale vidím nespravedlnost, nedokážu to nechat jen tak.“

„Nikdy?“ zeptal jsem se zvědavě. „Samozřejmě.“

„Nezpůsobuje vám to nepříjemnosti?“

„To mne od věci neodradí.“

„Nemohla byste napsat krátký omluvný dopis filmové společnosti, Howardovi kvůli?“

Pohoršené zavrtěla hlavou, pak si to rozmyslela a zatvářila se nerozhodně. To se jí určitě stávalo jen vzácně.

Měla nakrátko ostříhané, černé, stříbrně prokvetlé vlasy, neohrožené hnědé oči, větrem ošlehané tváře, nebyla nalíčená a na drsných rukách neměla žádné prsteny. Byla tvrdá k sobě i k jiným, ale Howarda obdivovala.

Zeptal jsem se: „S kým z redakce Drumbeatu jste hovořila?“ Znovu zaváhala. Netvářila se příjemně. Pak neochotně odpověděla: „To, co do těch novin napsala, jsem neřekla.“

„Ona?“

„Je to moje stará známá. Chodily jsme spolu do školy. Je v týmu, který píše Žhavé novinky z hvězd.“

Myslela jsem si, že pomáhám Howardovi proti vám. Jenže ani ona nenapsala to, co vyšlo tiskem.

Ona jen předala informaci jednomu z redaktorů, jako jindy. Ona prostě sbírá informace, a ty potom někdo v redakci senzacionalizuje. Aspoň tak mi to vysvětlovala.“

Senzacionalizace! Krásné. Ovšem, bez přibarvení by Howardovy nášky asi neměly žádnou novinářskou hodnotu.

„Jak dlouho znáte Howarda?“ zeptal jsem se.

„Proč se ptáte?“

„Jen jsem chtěl vědět, jak moc vám na něm záleží.“

„Jsou věci, na kterých mi záleží od první minuty,“ řekla bojovně.

„O tom jsem přesvědčený.“

„Známe se s Howardem od té doby, kdy za námi po taťkově smrti přišel.“

Slovo „taťka“ řekla úplně přirozeně, to jen mně připadalo nepatřičné, když zaznělo z úst osoby jejího věku.

„Šel za vaší matkou?“

„V podstatě ano.“

„Kvůli tomu nekrologu?“

Přikývla. „Howarda zaujal.“

„Hm. Nemáte tušení, kdo ten nekrolog napsal?“

„Proč se o to zajímáte?“

Pokrčil jsem rameny. „Prostě mě to zajímá. Zdá se mi, že ten, kdo to napsal, psal opravdově.“

„Ach tak.“ Na chvíli se odmlčela. „Ten jsem napsala já. Noviny to trochu upravily, ale to hlavní bylo moje.“

„Vážně?“ Tvářil jsem se nezúčastněně. „Psala jste o tom, jak Sonina smrt zmařila slibnou kariéru vašeho otce.“

„Ano, psala.“

„Psala jste, jako by vám to opravdu leželo na srdci.“

„Samozřejmě že mi to leželo na srdci,“ vyhrkla. „Taťka se mnou o tom sice nikdy nemluvil, ale vím, že to nesl těžce.“

„Aha. Prosím vás, proč ho vlastně Sonina smrt donutila vzdát se politiky?“

Tvářila se podrážděně, jako by důvod byl samozřejmý. „Přece že to byl skandál. Nikdy o tom nemluvil. Nikdy by nebyl dopustil, aby se tenhle film točil. Já i Rodbury jsme taky byli proti, ale nic jsme nezmožili. Kniha patří Howardovi, ne nám. Naše jméno, otcovo jméno, se tam nikde nevyskytuje. Howard tvrdí, že jste ho donutil, aby udělal ty absurdní, nepravdivé změny ve svém vlastním díle. Samozřejmě že někdo

musel proti vám zasáhnout. Udělala jsem to pro Howarda, ale taky pro otcovu památku, musela jsem.“
Zásah se jí málem podařil.

Nesnažil jsem se hájit ani sebe, ani filmovou společnost, zeptal jsem se jen: „Promiňte prosím, ale kdo je Rodbury?“

„Můj bratr Roddy.“

Roddy, ovšem!

„Bylo by možné, abych se setkal s vaší matkou?“

„Proč?“

„Rád bych ji pozdravil.“

Váhala, ale rozhodnutí nakonec nebylo na ní. Přivřené dveře otevřela holí hubená, asi sedmdesátiletá kulhající paní. Zvolna, výhružně se ke mně blížila. Když jsem vstal, abych ji pozdravil, řekla mi, že jsem stvůra.

„Vy jste přece ten člověk, co tvrdí, že jsem byla svému muži nevěrná s Jacksonem Wellsem, co? S Jacksonem Wellsem!“ řekla úzkými rty, s nemalou dávkou uražené důstojnosti v slábnoucím hlase.

„Strašný člověk! Varovala jsem sestru, aby si ho nebrala, ale byla paličatá, nedala na mě. Nebyl pro ni dost dobrý. A jestli vy si snad myslíte, že já... já...“ Chyběla jí slova. „Musela jsem se přemáhat, abych se k tomu člověku chovala civilizovaně navíc byl skoro o dvacet let mladší než já.“

Třásla se rozhořčením. Její dcera vstala, vzala matku pod paži a pomohla jí usadit se v jednom z křesel. Najednou se mi zdálo logické, že je čalounění tvrdé, napjaté a nehostinné.

Měla krátké bílé kučeravé vlasy a vystouplé lícní kosti. Kdysi musela být hezká, ale životní zklamání a bolest, obecná nespokojenost se světem způsobily, že se jí koutky úst trvale a nevlídně stočily dolů.

Vzpomněl jsem si na Silvu a její zářivou krásu a usoudil, že by se ty dvě radši neměly setkat.

Řekl jsem klidně: „Filmová společnost předem probírala všechny navrhované změny ve scénáři s Howardem Tylerem. Já s tím tehdy neměl nic společného, se mnou uzavřeli smlouvu teprve poté, co ty hlavní změny oproti románu dohodli. Osobně si myslím, že změny jsou k dobrému a že jejich zásluhou vznikne působivý, přitažlivý film. Chápu nicméně, že máte své výhrady.“

„Výhrady jsou slabé slovo.“

„Tak tedy námitky. Protože se však vaše jméno nikde nevyskytuje a protože film je fikce, málokdo si vás s ním spojí.“

„Nebuďte směšný, jsme pro smích celému Newmarketu.“

„Myslím, že se mýlíte. Je to už moc dávno. Rád bych se vás ale na něco zeptal a doufám, že budete tak laskavá a odpovíte mi, protože byste mi tím pomohla zmírnit dojem, který vám tak vadí. Žila vaše sestra opravdu ve vysněném životě, ve fantazii, jak to Howard ve své knize popisuje? Byla opravdu snílek?“

Starší žena váhala, mladší odpověděla. „Nikdy jsem se nesetkala s jejím mužem a ji si pamatuji jen matně. Bylo mi teprve čtrnáct.“

„Šestnáct,“ opravila ji matka ostře.

Alison se po matce zle podívala. Bylo mi jasné, že mezi matkou a dcerou panuje určité napětí, a že to obě ženy zastírají společenským chováním. Alison byla k mému údivu natolik ženská, že si přála, abych ji považoval za mladší.

„A co to snění?“ zeptal jsem se.

Audrey Visboroughová odpověděla odměřeně: „Moji sestru okouzlovali všichni chlapi, kteří nosí rajtky. Snila o mužských, u kterých neměla nejmenší šanci. Velmi bláhové. Patrně jsem se o tom zmínila, když se tu Howard objevil poprvé. Jackson Wells vypadal v jezdeckém skvěle, taky mu dělalo dobře, když na něho Sonia dělala oči. To nebyl uspokojivý základ manželství.“

Vydal jsem neurčitý zvuk.

„Docílila jsem aspoň toho, aby se moje dcera nedopustila stejné chyby.“

Alison, neprovdaná, šlehla po matce pohledem plným zatuchlé trpkosti a nevraživosti.

Diplomaticky jsem si odkašlal a zeptal se: „Nemáte náhodou fotografii vaší sestry?“

„Myslím že nemám.“

„Ani z mládí nebo dětství?“

Audrey řekla přísně: „Sonia byla pozdní, neočekávané dítě, narodila se, když už jsem byla dospělá. Byla zpočátku docela milá, ale já se s ní vídala jen zřídka. Pak jsem se provdala za Ruperta a... Sonia se chovala nemožně! Vůbec si nedala říct.“

„Ale... když zemřela tak...?“ Nechal jsem ve vzduchu viset otazník. Čekal jsem na odpověď.

Audrey se otrásla. „Hrozné.“ To slovo zaznělo bez uvažování, cit z něj už dávno vyprchal.

„Nemáte tušení, proč tak musela zemřít?“

„Opakovaly jsme donekonečna, že nevíme.“

Alison se k ní přidala stejným přísným tónem. „Je neslýchané, že se nám pletete do života, vy i váš film.“ Audrey energicky přikyvovala. Aspoň v něčem byly dcera a matka zajedno.

„Nemohla byste... Howardovi kvůli... napsat stručné vysvětlení naší filmové společnosti?“

Ostře odpověděla: „Nejde vám vůbec o Howarda, jde vám jen a jen o ten váš film, o sebe.“

Trpělivě a popravdě jsem vysvětloval: „Howard píše dobré scénáře. Jeho jméno je s filmem svázané. Pokud bude mít strach, že ho společnost bude žalovat, nenapíše dobře scény, které je třeba ještě propracovat. Obdivuje vás, slečno Visboroughová. Dejte mu šanci, ať udělá svému jménu čest.“

Zamžikala. Pak vstala, vyšla z místnosti a zavřela za sebou.

Její matka dávala najevo naprostou, nepřemožitelnou nedůvěru. Řekla: „Smím se zeptat, proč chcete fotografii mé sestry?“

„Pomohla by nám. Postaral bych se o to, aby se jí herečka, která hraje příslušnou postavu, nepodobala. Kupříkladu pokud vaše sestra byla světlovlasá, dali bychom herečce černou paruku.“

Odpovídala neochotně. Řekla: „Moje sestra měla matné hnědé vlasy. Nebyla s nimi spokojená a proto si je barvila na všechny možné barvy. Muž i já jsme se s ní jednou hrozně pohádali, tehdy přišla ostříhaná na ježka, vlasy nabarvené nazeleno.“

Stěží jsem udržel vážný výraz. „Nepřijemné,“ poznamenal jsem.

„Je mi úplně jedno, co z ní uděláte,“ řekla. „Zato by mi velice vadilo, kdybyste jakkoli pošpinili zásluhu mého muže. Že byl sklerotický! Nesmysl, nebyl ani trochu sklerotický. Byl rozvážný, moudrý člověk s neposkrvněnou pověstí.“

Nemusel jsem se zamýšlet nad tím, jak asi vypadal, protože fotografie Ruperta Visborougha v různém věku ve stříbrných rámech stály snad na všech kusech nábytku. Byl to hezký člověk, hrdě vzpřímený a zcela bez humoru, bez jiskry v očích. Pociťoval jsem malé bodnutí špatného svědomí při pomýšlení, že z Cibbera udělám někoho, kým Visborough nikdy být nemohl. Útočícího býka řítícího se bezhlavě do záhuby.

Dveře se otevřely a vstoupil nenápadný muž v pracovním kabátku a jezdeckých kalhotách. Choval se v místnosti samozřejmě, jako doma. Přešel k tácu se skleničkami a jedinou lahví whisky.

Nalil si, napil se, pak si mne od hlavy až k patě prohlížel. Čekal, až nás někdo představí.

Audrey Visboroughová z hluboko zakořeněného společenského zvyku se toho ujala: „Roddy, to je Tom Lyon, který točí ten nemožný film.“

Roddy držel skleničku před sebou, takže jsem mu neviděl do tváře, všiml jsem si ale, jak se napjatě, dopáleně vzpřímil. Uvědomil jsem si, že se dívám na toho učitele jízdy z padoku. Byl středně velký, ani tlustý, ani tenký, nepřitažlivý. Prořídle hnědošedé vlasy.

Přidržel skleničku níž a řekl urážlivě: „Vypadněte!“

Audrey Visboroughová ho neokřikla. Jen poznamenala: „Pan Lyon už je na odchodu.“

Její syn dopil a nalil si další skleničku. „Co tu děláte?“ zeptal se. „Rozčilujete matku.“

„Jsem tu proto, abych Howardu Tylerovi ulehčil situaci,“ řekl jsem neútočně.

„Jo kvůli tamtomu...“ Roddy se tvářil povýšeně. „Jede po Alison. Nechápu, co na ní vidí.“

Jeho matka neřekla ani slovo.

Pomyslel jsem si, že Howard si nejspíš u Alison cení statečnosti a jak věčně se dívá na svět. Taký nevesele. Už jsem viděl víc nesourodé páry.

Vrátila se Alison. Nesla bílou obálku a podala mi ji. Poděkoval jsem. Bez nadšení přikývla a obrátila se k bratrovi.

„Jak šla hodina?“

„To dítě je blbý.“

„Potřebujeme zákazníky.“

„Já nepotřebuju tvoje připomínky.“

Podle toho, jak se Alison tvářila, to byl asi běžný projev bratrského citu. Pak mi překvapivě řekla na vysvětlenou: „Připravujeme koně a poníky na parkur a honební, taky je tu máme ustájené.“

„Ach tak.“

„Já tu nežiju,“ prohlásil Roddy s potlačovanou ukřivděností. „Mám domek kousek dál u silnice. Sem chodím do práce.“

„Jezdí soutěže,“ řekla Alison, jako by očekávala, že jeho jméno musím znát. „Zaměstnávám ho jako učitele jízdy.“

„Ach tak.“

„Tohle je můj dům,“ dodala Alison, „taťka odkázal náš dům mně. Mamka je tu samozřejmě hostem.“

Zadíval jsem se na Alison. Pod věčným výrazem jsem vytušil zrnko škodolibosti a zadostiučinění. Patrně prožívala nádhernou pomstu po celoživotních ústřích.

10

Následující ráno jsem se probudil se skuhráním. Všechny svaly jsem měl bolavé, lály mi za bláhovost, s jakou jsem se předváděl. Šoural jsem se k vozu, ale v hale jsem narazil na Nashe, O'Haru a Moncriefa, kteří se tam o něčem zřejmě dohadovali.

O'Hara, místo aby mi popřál dobré jitro, řekl: „Jste pěkný cvok, je vám to jasné?“

Zadíval jsem se otráveně na Moncriefa. „To máš těžký, tady se nic neutají, však to znáš,“ řekl omluvně. „Sám to taky vždycky tvrdíš.“

„Včera o půlnoci, když jste si šel lehnout, přehrál nám Moncrief jedno video,“ řekl Nash.

Protřel jsem si palcem a ukazováčkem ospalé oči a zeptal se O'Hary, jestli odfaxoval Alisonin dopis do Hollywoodu, jak slíbil.

Přikývl. „Pokud Howard přestane zlobit, dají mu pokoj.“

„Dobře,“ odmlčel jsem se. „Pokud jde o dnešek... neprší. Mužem natočit dostih podle plánu. Pojedeme to ale jen jednou, takže bacha, materiál musí být v pořádku, všechno musí jít jak má, jestli někdo něco zvorá, zastřelím ho veřejně. Moncriefe, já tě fakt zabiju, jestli tvoje lidi něco zvořou.“

„Zavolal jste včera tomu chlapovi z televize, tomu Gregovi Compassovi?“ zeptal se O'Hara.

Zamyslel jsem se a přikývl. „Zavolám mu z Huntingdonu, včera jsem ho nezastihl.“

„Poslal vám vzkaz. Recepční mi řekla, že jste si ho nevyzved.“

Podal mi list papíru s telefonním číslem a s časovým údajem devět ráno.

V devět hodin už jsme byli všichni v Huntingdonu. Dovezli nás tam našimi vozy příslušní řidiči. Greg byl spolehlivý. Když jsem mu zavolal, ihned to zdvihl.

„Chtěl jsem ti poděkovat za tu sobotu,“ řekl jsem.

„To nic. Jak se zdá, tak ti velení nevzali.“

„Dalo by se říct.“ Vysvětlil jsem mu, co budeme v Huntingdonu točit a pozval ho k účasti, pokud by se mu chtělo.

„Kdy?“ zeptal se.

„Dnes, zítra nebo ve čtvrtek. Kterýkoli den, nebo všechny.“

„Mám moc práce.“

„Tak teda nic.“

„Bylo by to za prachy?“

„Samozřejmě.“

„Přijedu zejtra.“ Zasmál se a zavěsil. Napadlo mě, jestli za to nebudu muset obětovat další řadu lístků na premiéru.

Objeli jsme s Moncriefem dráhu, abychom si ověřili umístění kamer a světel. Měli jsme dvě kamery s obvyklými posádkami, ale na ten den jsme si najali ještě tři kamery na jeřábech a jiné dvě ovládané na dálku, které jsme zapíchli u překážek, kde o něco šlo a musel se vzít polodetail. Moncrief pojedete na voze s fixní kamerou a bude pole snímat čelně. Další vypůjčenou kameru jsme umístili až nahoře na tribuně. Ta bude brát dostih od startu až k cílovému sloupku. Protože jsme to mohli jet jen jednou, bylo předem jasné, že všechno nepůjde hladce. Doufal jsem ale, že nakonec budeme mít použitelného materiálu dost.

Ed řekl jezdcům, aby počkali, až přijdu. Čekali na mě v šatně, vybavení jako na opravdový dostih. Bylo jich čtrnáct. Přišli všichni do jednoho.

„Dobrýtro,“ pozdravil jsem klidně. „Dobrýtro.“

Nikdo se o včerejšku nezmínil. Řekl jsem: „Vím, že už vám to všechno vysvětlil Ed, ale radši si to probereme ještě jednou. Pokud jde o vás, bude to dostih jako každý jiný. Dvě míle překážek. U startu budete chvíli jezdit dokola, než vás startér svolá. Startér je herec, připravil se dobře, ale kdyby to náhodou zmrskal, nevracejte se, jedte dál. Prostě jedte.“ Odmlčel jsem se. „U každý překážky bude sanitář a údržbář, jako vždycky. Ti herci nejsou, taky sanitky jsou pravý, stejně doktor a veterinář. Diváci kolem dráhy a u překážek jsou placení kompars. Na tribunách budou místní. Je to jasné?“ Přikývl.

„Naši koně jsou celkem fit, ale jak víte, vybírali jsme je, aby byli spolehliví na překážkách a byli k mání lacino. Nadzvukovou rychlostí zaručeně nepoběží, tři z nich, co běželi včera, možná odpadnou. Pokud byste chtěli, mohli byste si ty koně losovat podle čísel, jedna až čtrnáct.“

Tvářili se vážně a profesionálně. Rozhodli se pro losování. „Aby tenhle dostih dobře vyšel, záleží jedině na vás. Určitě budete chtít pustit video dostihu svým rodinám, navíc to uvidíte ve filmu. Taky vám časem dáme cédéčko nebo videokazetu.“

„Kdo jako má vyhrát?“ zeptal se jeden z jezdců. „Copak vám to Ed neřekl?“ Zavrtěli hlavou.

„Bude to skutečný dostih. Vyhraje ten, který přijde první, jeho barvy si pak oblíkne herec hrající žokeje, až ho budou zabírat zblízka. Ten herec umí na koni sedět a klusat, vypadá na něm docela dobře. Lituju, ale odsedlání vítěze musíme natočit s tím hercem. Abychom to ale vítězi vynahradili, dostane procenta jako jindy. Za cílem, až koně zatáhnete, odjedte z dráhy brankou taky jako jindy. Kdo se neumístí, pojede k odsedlání na obvyklý místo. Budou tam herci představující majitele a trenéry. Stájníci vám odvedou koně. Prostě se chovejte jako jindy. První čtyři zajedou k odsedlání vítězů. Jsou nějaký dotazy?“

„Co když spadneme?“ zeptal se Modrý. „Proč myslíte, že jste tu?“

Ozval se smích i nadávky. Napětí nadobro zmizelo. „Tak si to hezky užijte.“ Jeden z nich se zeptal: „Kde budete vy?“

S neskryvanou lítostí jsem odpověděl: „Budu se na vás dívat s publikem.“ Odmlčel jsem se. Pak jsem dodal: „Pokud to půjde, snažte se, abychom nemuseli svolávat rozhodčí komisi. Nemáme ji ve scénáři, takže prosím žádný křížení. Jasný?“

Vyšel jsem prázdnou vážnicí. Ve skutečný dostihový den by byla plná lidí, byli by tam rozhodčí a trenéři. Venku jsem sledoval, jak na závodistiště proudí dobří lidé z Huntingdonu. Všichni byli oblečení jako na dostihy a nevidané množství z nich mělo dalekohledy. Bylo vidět, že Ed dělal, co mohl.

Jeden z našich lidí za mnou přišel a podal mi obálku. Prý to spěchá. Roztržité jsem poděkoval. Když jsem obálku otevřel, posel už byl pryč.

Rozložil jsem list papíru a četl:

Zastavte filmování, jinak vás ještě dnes zabije nůž.

Krásné.

Text vypadal, jako by ho někdo vyjel z počítače na obyčejném kancelářském papíru.

Přišel O'Hara, aby se ještě se mnou dohodl na nějakých detailech. „Co se děje?“ zeptal se. „Proč jste tak ztuhlul?“

Mlčky jsem mu dopis podal. „Takový už jsem v minulosti dostal víckrát,“ poznamenal jsem.

„Jo, ale teprve když byl film v distribuci. Tohle musíme brát vážně.“ Ťukl prstem do papíru. „Co s tím uděláme?“

„Co myslíte vy?“

„Kdybyste z natáčení vypadl, automaticky by se zastavilo a my bychom třeba stačili toho cvoka chytit a strčit za mříže.“

„Nemůžeme přestat točit,“ namítl jsem. „Po tom článku v Drumbeatu a po útoku s nožem na pláních... stačí jediná další aféra a mogulové se zaleknou, splaší se a celý film shodí ze stolu, na věky.“

O'Hara se určitě bál, že mám pravdu. Řekl ale: „V tomhle dopisu se nepíše, že vás někdo někdy zapíchne, píše se tam, že dnes.“ Byl ustaraný.

„Hm.“

„Tome, kdybyste byl mrtvej, byl byste nám málo platnej.“

Usmál jsem se jeho věčnému přístupu. „Poslyšte, já si myslím, že ten, co nám tohle poslal, mě vlastně zabít nechce, jde mu jen o to, aby nám překazil natáčení, pokud možno v klidu, bez drastických kroků ze své strany. Kdyby ten člověk chtěl zmařit filmování tím, že by mě zabil, už by to udělal. Proč hraje takový divadlo? Já bych normálně pokračoval a na toho člověka se vykašlal.“

„Přinejmenším vám zjedná ochranku, jako má Nash.“

Ten den měl Nash dokonce dva tělesné strážce, ale ty jsme všichni dobře znali, což jsem O'Harovi připomněl.

„Kdybyste najal někoho cizího, riskoval byste přesně to, čemu chcete předejít. V klasických případech se vraždy dopouštějí právě členové tělesné stráže.“ Pak jsem zalhal, i když jsem v skrytu duše doufal, že třeba budu mít pravdu. Řekl jsem: „Nemyslím si, že by mi něco opravdu hrozilo. Zapomeňme na to.“

„To není jen tak.“ Viděl jsem na něm, že byl rád, že jsem věc rozhodl.

„Ten papír si schovejte, obálku taky,“ podal jsem mu oboje. „Jedeme dál.“

„Stejně se mi to nelíbí.“

Mně se to taky moc nelíbilo. Ono je ale něco jiného vyhrožovat smrtí a skutečně někoho zapíchnout.

Výhrůžka mnoho příprav a odvahy nevyžaduje, bodnutí ano.

Nůž nastražený na Nashe někdo nešikovně upustil. Toho se musím držet. Zato musím zapomenout... proboha, musím zapomenout, jak z Dorotei vyhřezávala střeva.

„Kdo vám ten dopis dal?“ zeptal se O'Hara.

„Jeden ze služeb. Znáám ho od vidění, ale nevím, jak se jmenuje.“

Nebylo možné zapamatovat si jména šedesáti, možná i stovky lidí, pracujících na filmu při exteriérech. Nepamatoval jsem si ani jména koní, ani registrovaná, ani jak jim říkali stájníci, ani jak jsme je my pokřtili ve scénáři. Nepamatoval jsem si jména jezdců ani herce epizodních rolí. Pamatoval jsem si tváře, lidské i koňské, tváře jezdců i herců daleko do minulosti. Mám vizuální paměť.

Pak jsme měli všichni plné ruce práce, takže jsem načas na smrtelnou výhrůžku skutečně zapomněl. Přípravy trvaly celou věčnost, jak už to bývá, když se točí scéna se dvěma nebo třemi sty staty. Celou věčnost jsem organizoval věci vysílačkou, kontroloval odlehlá místa. Když konečně všechno bylo připravené, bylo už skoro poledne. Stájníci vyvedli koně ze stájí a jezdci nasedli podle vylosovaných čísel. Klusali ke startu.

Rozhodl jsem se, že pojedou s Moncriefem na voze s kamerou, abych byl co nejblíže hlavnímu dění. Tajně jsem si ale musel přiznat, že si taky kryju záda.

Ed vyzbrojený megafonem vyzval huntingdonské davy k pohotovosti, dostihovému chování a jásotu při finiši. Vysvětlil všem, že komentátor nebude. Hlas komentátora jsme chtěli natočit až později, zvlášť. Ed nicméně všechny přítomné zapřísahal, aby povzbuzovali vítěze, ať už je to kdokoliv.

Ed nakonec zaburácel: „Kamera!“ Jeho zvolání se odráželo od tribun. Zrychlil se mi tep a přistihl jsem se, že se modlím k neznámým bohům a prosím o dokonalost.

Samozřejmě se objevily nedokonalosti. Jedna z pronajatých kamer se zasekla, jeden kůň rozkopl překážku, ale start proběhl hladce a hned po startu bylo k mé radosti víc než jasné, že mne moji bývalí kolegové nezdali.

Uviděli mě na autě, když jsme zajeli ke startu. Seděl jsem na kraji kabiny, abych měl co nejlepší rozhled. Zamávali mi, asi aby mne upokojili, a já zamával jim. Celý dostih jeli naplno, tělem i duší.

Velký kus jsme jeli těsně před nimi, kamera byla od koňských hlav sotva dva metry. Pak jsme zrychlili, abychom měli širší záběr, a zase zpomalili. Měnili jsme úhel záběru.

Na vzdáleném úseku dráhy dva koně upadli. Ustaraně jsem se ohlížel, ale jak jezdci, tak koně se bez úrazu zdvihli. Koně bez jezdců dodali dostihu na autentičnosti.

Ostatní jezdci začali koně vyjíždět v posledním oblouku. Pak letěli přes poslední dvě překážky před rovinkou, svaly a šlachy napjaté, bojovali o vítězství. Finiš byl ještě rychlejší než včera. Pořadí jasné, Modrý, Zelenobílý a Žlutý. Jak vůz zpomalil, slyšel jsem křik diváků povzbuzujících vítěze. Křičeli, jako by na dostih vsadili poslední pětník. Ti žokejové jeli s takovou odvahou, že jsem z toho měl sucho v ústech a krátil se mi dech. Byl jsem jim neskonale vděčný a cítil k nim obrovský obdiv.

Jak bylo předem domluveno, jezdci doklusali k odsedlání a snímala je přitom jiná z Moncriefových kamer. Nemohl jsem vstoupit do obrazu, abych jezdcům poděkoval. Ostatně by mi na to nestačila slova.

„Zatraceně,“ vydechl Moncrief, na kterého taková blízkost rychlosti a tvrdého odhodlání hluboce zapůsobily. „Tímhle si fakt vydělávají na živobytí?“

„Den co den, někdy několikrát za odpoledne.“

„Blázní.“

„Neexistuje nic krásnějšího.“

Oblékli jsme herci-jezdci barvy Modrého a nechali ho dovést k odsedlání. Kolemstojící dav z hereckého komparsu a místních lidí tleskal. Museli jsme odsedlání natočit hned, dokud jsou koně ještě zpocení a kouří se z nich, dokud vzrušením z dostihu tančí. Natočili jsme Nashe, jak poplácává koně po šíji. Natočili jsme herce-jezdce, jak sundává sedlo. Počínal si přitom na můj vkus trochu nešikovně. Natočili jsme, jak stájníci házejí na koně přikrývky a jak je odvádějí. Pak jsem vyhlásil polední přestávku.

Nash s ochrankou po boku ochotně rozdál spoustu autogramů, většinou na dostihové programy, které jsme štědře rozdávali.

O'Hara se objevil těsně u mne a zašeptal mi do ucha: „Tak co, spokojený?“

„Co vy?“

„Díval jsem se na dostih s Nashem z lóže rozhodčích. Nash tvrdí, že první tři jeli víc naplno, než se od nich dalo chtít.“

„To je pravda.“

„Taky tvrdí, že to krásně okoření vítězství jeho koně nad Cibberovým.“

„Cibber bude běsnit.“

„Poslední kapka?“

„Skoro. Cibber se nemůže smířit s tím, že člověk, kterého nenávidí, odstrčil jeho nejlepšího koně na druhý místo.“

„Když jsem si přečetl revidovanou verzi scénáře, tak se mi zdálo, že to Howard s tou nenávistí přehnal, že

přece žádnéj dostih nemůže vyprovokovat tak silnou zuřivost.“

„Nenávist může způsobit rozklad duše.“

„Možná. Ale abyste lidi přesvědčil, musí ten dostih bejt opravdu výjimečnej...“ Na chvíli se odmlčel. „... To se vám nejspíš podařilo. Zařídil jste si to po svým.“

Usmál jsem se. „Měli bychom se poohlídnout po něčem k obědu.“

„My oba obědváme s Nashem v jídelně rozhodčích. Poslyšte, je vám jasný, že jsem se k vám teď mohl odzadu připlížit a vrazit vám nůž mezi žebra? Je vám jasný, že tu je nejmíň tři sta cizích lidí?“

Bylo mi to jasné. Šel jsem se s O'Harou naobědvat do bezpečných výšek.

Když jsme se pak vrátili dolů a do práce, dozvěděli jsme se, že jeden z Edových lidí mezitím vypátral, kdo mi přinesl ten vzkaz. Dotyčnému dalo obálku nějaké děcko. Jaké děcko? Děti byly všude, ať se člověk koukl, kam koukl. Dotyčný si nepamatoval, ani jak bylo dítě staré, ani jestli to byl kluk nebo holka, ani co to dítě mělo na sobě. Měl v tu chvíli plné ruce práce, vykládaly se rekvizity pro příští den. „Do prdele,“ ulevil si O'Hara.

V tu chvíli se k nám nesměle přiblížil jiný člen štábu a podal mi vizitku. „Nějaký Batwillowovi tvrděj, že za várna mají přijít.“ Ohlédl se k malé skupince lidí. Stál tam Jackson Wells se svojí ženou, s Lucy a nějakým cizím člověkem.

Vzal jsem si vizitku a zamával na ně. Než k nám došli, stačil jsem ještě O'Harovi říct: „To je skutečný muž té naší oběšené dámy.“ Pak teprve nastalo potřásání rukou. Všichni přišli oblečení jako na dostihy.

Jackson Wells v klobouku a tvrdém saku zvláštním způsobem vypadal víc jako trenér než farmář.

Představil cizího pána jako svého bratra, Ridleyho Wellse. Potřásl jsem mu mozolnatou rukou.

Ridley Wells byl míň přitažlivý než jeho bratr jak co do vzhledu, tak do obecného dojmu, jakým působil.

Určitě byl taky míň inteligentní. Co chvíli pomrkal. Byl oblečený v jezdeckém, jako by přicházel přímo z práce. Podle Jacksona Wellse bylo jeho povoláním „učit koně lepším mravům“.

Ridley přikývl a trpitelsky dodal: „Jsem na pláních za každého počasí, ale vděku se člověk nedočká.“

Jezdím líp než většina ostatních, ale platí mě málo. Nebylo by pro mě něco u toho vašeho filmu?“

Jackson neradostně potřásl hlavou nad bratrovým chováním zneuznaného chudáka. O'Hara Ridleyemu sdělil, že lituje, ale že pro něho nic nemá. Ridley se tvářil ublíženě. Asi se tak tvářil a cítil trvale. Rázem jsem chápal, proč asi Jackson neprojevoval nadšení, když padl návrh, aby bratr jel na náš podnik s ostatními.

Jackson očividně neztratil trenérský cit, protože po několika úvodních zdvořilostních frázích jako to-máme-hezký-den, řekl: „To byl sakra dostih, co chlapi zajeli. Bylo to skoro napínavější než pravej dostih.“

„Bylo to fakt tolik patrný?“ O'Haru to zajímalo.

„Copak jste neslyšel, jak lidi řvali? To se nedá nahrát. Sice jste nám řekli, že máme povzbuzovat vítěze, ale to povzbuzování nám šlo dočista přirozeně.“

„To mě podržte,“ řekl O'Hara. Sám se v dostizích nevyznal. Pak se zamyšleně zadíval na moje hosty a zničehonic prohlásil: „Ať se Batwillowovi držej kolem vás, co říkáte?“

Myslel tím, aby plnili funkci tělesné stráže. Netušil, že mi Jackson Wells řekl, že by uvítal, kdyby se film netočil. Já se nicméně s ním, s jeho ženou i dcerou cítil dobře, tak jsem si je u sebe nechal, jako živý štít. Z jedné strany jsem držel pod paží paní Wellsovou, z druhé Lucy, a tak jsem s nimi vykročil za Nashem. Nash se sice nechtěl sejít s člověkem, kterého hrál, ale já ty dva bez okolků představil: „Nash Rourke, Jackson Wells.“

Díval jsem se, jak si s určitou dávkou vzájemné nedůvěry podávají ruce.

Při zcela povrchním pohledu si byli podobní. Stejně staří, stejně velcí, příbuzné rysy. Jackson byl ale světlavší, Nash tmavší. Jackson upřímný, důvěřivý, zatímco Nash se díky letitým zkušenostem slavného herce choval opatrně, rezervovaně. S oběma dámami mu to šlo líp. Oběma se podepsal a dočista si je získal, snadno a lehce. Ridleyemu taky poskytl autogram, ale do oka mu nepadl.

Chystali jsme se točit scénu, kdy Nash jde nahoru na tribunu, aby se (jako) díval, jak jeho kůň běží. K O'Harově mírné nelibosti požádal Nash paní Wellsovou a Lucy, aby si stouply vedle něj, před jeho ochranku. Ridley šel za nimi, přestože ho nikdo nezval. Tak mi zbyl jen opuštěný Jackson Wells. Tvářil se, jako by litoval, že přijel.

„Vaší ženě to vůbec nedošlo,“ řekl jsem.

„Co jí nedošlo?“ zeptal se, ale věděl dobře, co myslím.

„Jako by stála vedle vás před šestadvaceti lety.“

„Věkově to neodpovídá,“ řekl ostře. „My tehdy všichni byli ještě děcka. Ale máte pravdu, příjemný mi to není.“

Snášel to ale hrdinně, mlčky, vzpřímený a mírně napjatý. Nash mezitím vystřídal svého dabra, vyšel do

schodů a otočil se přesně tam, kde ho měl Moncrief nasvíceného. Jeli jsme to třikrát a já si poznačil první a třetí záběr jako použitelné. O'Hara stál celou dobu těsně vedle mě, jako pistolník.

Ušklíbl jsem se na něho. „Mohl bych si oblíct brnění,“ řekl jsem.

„To není k smíchu.“

„Ne, není.“

Zdravý člověk si jen těžko dovede představit, že mu bezprostředně hrozí smrt. Nepřerušil jsem natáčení. Kratší scény jsme točili celé odpoledne. Občas, tak na deset minut, jsem na nože při práci zapomněl. Jednu chvíli, když jsem jako obvykle čekal, až se připraví osvětlovači a kamery, jsem stál kousek dál od centra dění vedle Lucy. Díval jsem se do jejích neuvěřitelně modrých očí a měl jsem sto chutí zeptat se, kolik jí je let.

Zničehonic řekla: „Chtěl jste od táty Soninu fotku, aby si v tom filmu nebyla podobná.“

„Ano, to souhlasí, ale on už žádnou neměl.“

„Ne, neměl. Ale... prostě... já jednu mám. Kdysi jsem ji našla zapadlou za zásuvku. Chtěla jsem ji tátovi dát, ale on o Sonie nechce mluvit. Vůbec se o ní nesmíme ani zmínit. Tak jsem si tu fotografii jednoduše schovala.“ Otevřela malou kabelku na řemínku a podala mi pomačkanou, ale dobrou a ostrou fotografii hezké mladé ženy a hezkého mladého muže. Jackson Wells to nebyl. „Že se budete snažit, aby Yvonne vypadala jinak?“

Přikývl jsem. Na rubu obrázku jsem si přečetl: Sonia a Tygr. „Kdo je Tygr?“ zeptal jsem se.

„Nemám tušení. Táta se o nikom takovém nikdy nezmínil. Ale tohle je tátovo písmo, takže toho člověka kdysi musel znát.“

„Dávno předtím, než jste se narodila.“

„Je mi osmnáct.“

Připadal jsem si starý. Zeptal jsem se: „Mohl bych si tu fotografii na chvíli půjčit?“

Zatvářila se váhavě. „Nechtěla bych o ni přijít.“

„Přijedete s rodiči zase zítra?“

„Když táta nebude chtít, máma nepojede.“

„A vy?“

„Nemám vlastní auto.“

„Mohla byste mi ten obrázek půjčit aspoň na hodinu, teď?“

Rozzářila se a přikývla. Předal jsem fotografii Moncriefovi a pokorně, téměř na kolenou jsem ho poprosil, aby snímek co nejlíp ofotografoval. Negativ pak poputuje obvyklou cestou do Londýna, a když všechno půjde dobře, mohl bych zítra ráno mít už pozitiv.

Zítra. Jestli nějaké bude. Ještě dnes... Blbost.

Zeptal jsem se Lucy: „Máte doma počítač s tiskárnou?“

„Samozřejmě,“ odpověděla nechápavě. „Farmu dnes už bez počítače řídit nikdo nemůže. Táta se z toho papírování může zbláznit. Proč se ptáte?“

„Jen tak mě to napadlo. My děláme s počítačem pořád.“ Začal jsem vyprávět proč a nač, abych zamluvil svoji otázku. „Každý metr filmu, každou klapku, filtr do kamery... to všechno se zaznamenává, na to dohlíží skriptka. Takhle víme přesně, kde co máme, který záběr a jak, a když se točí záběr navazující na nějaký, co už jsme točili před řadou dní, víme přesně jak a co má být, aby to opravdu hladce navázalo.“

Přikývla. Snad trochu pochopila, o čem mluvím. „Kdo jsou všichni ti lidé, co člověk vidí v titulcích?“

Zvláštní efekty, asistent produkce, mistr zvuku, vrchní osvětlovač, střih, stavební služby a tak,“ zeptala se. „Stavební služby stěhují dekorace a rekvizity, osvětlovací techniku, lampy a všechno, co k tomu patří, má na povel vrchní osvětlovač. Vůbec nejdůležitější člověk je produkční, na tom je, aby všechny dopravní prostředky, rekvizity, lidi, aby prostě všechno a všichni byli ve správný čas na správném místě.“

„A co vy?“ zeptala se s nelichotivou váhavostí. „Vy to máte na starosti všechno?“

„Já a producent,“ ukázal jsem na O'Haru. „Bez nás dvou by se film nenatočil.“

„Táta řekl, že jste na to moc mladý, máma si to taky myslí,“ řekla bez obalu.

„Jste vždycky tak upřímná?“

„Když mi bylo šestnáct, nestálo to za nic, netroufla jsem si otevřít pusu. Teprve nedávno jsem se doopravdy vylíhla.“

„Gratuluju.“

„Táta říká, že plácám nesmysly.“

„Jste ve správném věku. Poslyšte, nechcete se zdržet a jít se mnou na večeři? Odvezl bych vás pak domů.“

„Spíš ne,“ odpověděla bez přemýšlení. „Ne jen takhle, my dva sami.“ Bylo jí vidět na očích, že ji učili, jak nebezpečná jsou taková setkání, a že při nich může dojít ke znásilnění.

Trpce jsem se usmál. Šlo mi především o to, aby mi nikdo nevrátil nůž do žeber, nešlo mi o milování. Je to se mnou špatné, pomyslel jsem si, když chci od osmnáctileté dívky, sotva odrostlé, aby mi zachraňovala život. Došel jsem za Moncriefem pro fotografii (ofotografování se zdařilo) a vrátil ji Lucy.

„Já nechtěla...“ Byla v rozpacích, zase jako by jí bylo šestnáct. „Chci říct, nechtěla jsem se vás dotknout...“

„Ale žádné přátelení na lůžku, v pořádku.“ Začervenala se a dala se na ústup. Rozumná, ale trochu zmatená šla za rodiči. Mně v tu chvíli přišlo, že představa milování s touhle mladou dámou vůbec není špatná.

Bohužel při výrobě filmu spotřebuje člověk všechnen svůj čas na práci. V tříměsíčním období přípravy jsem filmem žil nepřetržitě. Vybíral jsem exteriéry, snažil se vstřebat prostředí, navrhoval jsem změny ve scénáři, snažil se vžít do jednotlivých postav. Od začátku natáčení jsem pracoval plných sedm dní v týdnu a skoro celé noci. Po skončení natáčení pak člověk dohlíží na zvuk, filmovou hudbu, různé zvuky, postsynchrony, míchání. Spoustu času samozřejmě zabere střížna, kde se skládají dohromady jednotlivé záběry do uceleného děje tak, aby to bylo co nejpůsobivější. Pak nastanou různé diskuse a promítání a to všechno se musí vejít zase jen do tří měsíců. Sotva člověk natočí jeden film, už aby myslel na další. Za necelé dva roky jsem natočil tři filmy. Náš současný film byl zatím nejdražší z těch, které jsem kdy dělal. Miloval jsem svoji práci a bylo moje štěstí, že o mne producenti stáli. Mělo to všechno jen jeden háček: neměl jsem čas poohlédnout se po vhodné ženě a vzít si ji.

Jednou se to možná jednou přihodí, říkal jsem si, jako když udeří hrom. Zatím se ale vyskytly jen přechodné přeháňky. Jak jsem se tak díval na Lucy, žádná bouřka nebude, zas bude sucho.

Někdo mi nečekaně sáhl na loket a já se s tlukoucím srdcem bleskově otočil. Stál jsem tváří v tvář Moncriefovi.

„Seš nějak lekavej,“ řekl a pečlivě si mě prohlížel, jak se snažím uklidnit. „Kohos čekal? Tygra?“

„Jo, i s drápy,“ přikývl jsem. Soustředil jsem se a probral s Moncriefem příští scénu.

Moncrief se pak nejistě zeptal: „Jsi v pořádku? Není ti nic?“ Nic mi nebylo, jen jsem měl strach. „Ne, všechno je v pořádku. Ale... nějaký cvok nám chce zmařit natáčení. Takže kdybys náhodou zahlídl v mojí blízkosti někoho, jak se rozmachuje nějakou zbraní, zařvi.“

Povytláhl obočí. „Tak proto je O'Hara pořád s tebou, pokud to jen jde.“

„Nejspíš.“

Zamyslel se. „To nebyl hezkej nůž, ten na pláních.“ Odmlčel se. „Minul Ivana jen o fous.“

„Bud tý lásky a radši mi to moc nepřipomínej.“

„Stačí dávat trochu bacha?“

„Správně.“

Nasvítili jsme a natočili několik němých záběrů s Nashem, jen jak se tváří během dostihu. Dav nastavený kolem něj a za ním reagoval poslušně na Edovy instrukce. Vesměs tam byli statisté, ale i domorodci. Stáli tam i paní Wellsová, Lucy, Ridley a Nashovi strážci. Všichni se poslušně dívali, kam se dívat měli, vydávali správné zvuky, tvářili se napjatě, vzrušeně, a nakonec zuřivě povzbuzovali koně do cíle. V duchu si přitom promítali finiš našeho dostihu.

Dohodli jsme se s Moncriefem, že zvolí takový objektiv, aby Nash byl ostrý a všechny ostatní tváře mírně rozostřené. Jeden z jeho oblíbených objektivů měl tu vlastnost, že se dal zaostřit na lesk v hercových očích, jenom na ten lesk, všechno ostatní zůstalo nepatrně rozmazané, vlasy, šíje, všechno.

„Ztrácíme denní světlo,“ prohlásil pak najednou Moncrief, který na to měl oko, jiný by si to ani neuvedomil.

„Pro dnešek to zabalíme.“

Ed megafonem poděkoval huntingdonským občanům za spolupráci a zval všechny na pokračování zítra.

Začali tleskat. Všichni se tvářili spokojeně. Nash se opět podepisoval, ochranku po boku.

Lucy, ve skvělé náladě, za mnou přišla, když jsem s O'Harou procházel scénosled na další den. Podala mi plochou bílou krabici asi tak třicet centimetrů dlouhou a osm centimetrů širokou. Krabice byla převázaná gumičkou.

„Co to je?“ zeptal jsem se.

„Nevím. Dal mi to nějaký kluk, že to je pro vás.“

„Jaký kluk?“

„Prostě kluk. Řekl, že to je dárek. Neprohlédnete si to?“

O'Hara mi vzal krabici z ruky, sundal gumičku a opatrně zdvihl víko. Uvnitř, na zmuchlaném kancelářském papíru, ležel nůž.

Polkl jsem nasucho. Rukojeť nože byla z tmavého leštěného dřeva, profilovaná tak, aby se dobře držela. Úzká čepel byla asi patnáct centimetrů dlouhá. Nůž vypadal pěkně a taky nebezpečně.

„Páni,“ vydechla Lucy, „ten je krásný.“

O'Hara zavřel krabici, aniž se nože dotkl, a víko znovu upevnil gumičkou. Celou krabici zastrčil do kapsy saka. Pomyslel jsem si, že lepší je nůž v krabici než v zádech.

„Měli bychom se snažit zdržet všechny kluky,“ řekl O'Hara, ale muselo mu stejně jako mně být jasné, že na to už je pozdě. Dobrá polovina diváků už prošla branou.

„Děje se něco?“ Lucy se mračila, vycítila, že jsme nesví.

„Ne.“ Usmál jsem se jí do očí. „Doufám, že jste si dnešek hezky užila.“

„Fantasticky!“

Políbil jsem ji na tvář. Na veřejnosti proti tomu nic nenamítala. Pak řekla: „Měla bych už jít, táta čeká.“ Bezstarostně se zamáváním odešla.

O'Hara vytáhl z kapsy krabici, znovu ji opatrně otevřel a vyndal z ní úzký proužek papíru. Podal mi ho a já si přečetl stručný vzkaz opět vytištěný na počítači.

ZÍTRA

Šli jsme s O'Harou ke svým vozům. Cestou jsem mu vyprávěl o Dorotei a jejích zraněních. Znovu jsem mu popsal nůž, který ten neznámý člověk upustil na pláních.

Zůstal stát jak solný sloup. „Chcete snad říct, že vaši známou napadli tím samým nožem? Tím, co se našel na pláních?“

„Nevím.“

„Prosím vás prozradte mi, jaká může být spojitost mezi tou vaší známou a naším filmem.“

„Nemám tušení.“

„Nemohlo jít o jeden nůž,“ znovu vykročil. Tvářil se ustaraně, ale nejspíš si byl jistý.

„Jediná spojitost, která mě napadá, je Dorotein bratr Valentin, kdysi dávno koval dostihové koně u Jacksona Wellse.“

„To je ale hodně za vlasy přitažený, to nemůže hrát žádnou roli.“

„Valentin mi taky řekl, že svého času dal nějaký nůž jistému Derrymu.“

„Mluvíte z cesty, Tome.“

„Ano. Valentin tehdy už mluvil z cesty.“

„Cože?“

„Valentin byl už zmatený, v deliriu.“

Zabil jsem toho chlapce z Cornwallu...

Příliš mnoho nožů.

O'Hara rozhodně prohlásil: „Nikdo vám zejtra nůž do zad nevrazí.“

„Dobře.“

Dal se do smíchu. „Vy jste ale číslo, Tome.“

Chtěl, abych jel s ním, jeho vozem, ale já mezitím zavolał přenosným telefonem Robbiemu Gillovi a dozvěděl se od něho, že bych mohl na chvíli za Doroteou, pokud to stihnu do sedmi.

Nesnesitelný Paul seděl v nemocnici na židli před jednolůžkovým pokojem, do kterého Doroteu přestěhovali. Těžce povstal, když mě zahlédl, a k mému překvapení nevznesl žádné námitky.

„Máti vás chce vidět,“ řekl popuzeně. „Řekl jsem jí, že vás tu nechci, ale ona pořád pláče.“

Paul se zvláštním způsobem změnil. Nadutou suverenitou jako by něco otřáslo. Sice mluvil nabubřele, ale zdaleka ne s takovou sebejistotou jako dřív.

„Hleďte, aby se neunavila,“ poučoval mne. „Máte pět minut, ne víc.“

Sám mi otevřel dveře a pak rozhodně vešel, mně v patách.

Dorotea ležela na vysoké posteli, hlavu podloženou polštáři, obličej skoro stejně bílý jako obvazy, až na hrozivé modřiny a tenké čáry ran sešitých drobnými stehy. Trubičky, transfuze, infuze, zařízení na dávkování prostředků proti bolesti do kapačky podle potřeby. Dorotea žila jen tak tak. Oči zavřené, bílé tělo nehybné. Dech jí zdvíhal hrudník tak málo, že to pod přikrývkou nebylo skoro patrné.

„Doroteo, já jsem Tom, jsem tady.“

Nepatrně se usmála.

Do ticha se ozval Paulův důležitý hlas: „Řekl jsem mu, máti, že tu může být jen pět minut. Samozřejmě tu s ním zůstanu.“

Dorotea zašeptala, že by se mnou ráda mluvila o samotě.

„Co to je za hlouposti, máti.“

Na řasách se jí zatřpytily slzy.

„Proboha, takhle to je pořád!“ vyhrkl Paul. Otočil se na patě a splnil matčino přání. Tvářil se přitom dotčeně. Ještě na rozloučenou přísně vyštěkl: „Jen pět minut!“

„Paul je pryč,“ řekl jsem, když se za ním zavřely dveře. „Jak se cítíte?“

„Jsem unavená, můj milý.“ Mluvila tiše, ale zřetelně. „Nepamatuju si vůbec, jak jsem se tu octla.“

„Mně to řekl Robbie Gill.“

„Robbie Gill je moc hodný.“

„Ano.“

„Podejte mi prosím ruku.“

Přítáhl jsem si k ní křeslo pro hosty a poslechl. Živě se mi vybavilo, jak pevně mne držel za ruku Valentin přesně před týdnem. Dorotea ale nepotřebovala rozhřešení.

„Paul mi řekl, že někdo zpustošil náš dům, že tam něco hledali.“

„Bohužel je to tak. Viděl jsem, jak to tam vypadá.“

„Co vlastně hledali?“

„Vy nevíte?“

„Ne, nevím, můj milý. Už se mě na to ptala policie. Muselo to být něco, co si schoval Valentin. Někdy to už už mám, nebo si aspoň myslím, že se mi to vybavuje. Vybavuje se mi, jak na mě křičí, ať mu řeknu, kde to je. Pak se zase všechno zamlží.“

„Kdo na vás křičel?“

„Paul,“ řekla nejistě.

„Ne!“

„Někdy křičí, víte? Nemyslí to tak. Je to můj syn, moje zlaté děťátko.“ Slzy únavy a lítosti jí stékaly po tvářích. „Proč jen děti odrůstají...?“ Nebylo odpovědi na její otázku. Tiše plakala. „Chce se o mne starat.“

„Mluvil s vámi Robbie Gill o tom soukromém sanatoriu?“ zeptal jsem se.

„Je tak hodný, ráda bych tam šla, ale Paul říká...“ Zarazila se a bezmocně, unaveně zamávala bílou rukou. „Nemám sílu na to, abych se s ním přela.“

„Robbie Gill se o vás postará,“ uklidňoval jsem ji. „Za den, za dva dny, až vám bude líp, vás přestěhuje.“

„Paul říká...“ Odmíchlala se. Odporovat synovi bylo nad její síly.

„V klidu odpočívejte a nedělejte si starosti. Klidně ležte, nemyslete a čekejte, až se vám vrátí síla.“

„Jste moc hodný, můj milý.“ Hodnou chvíli jen tiše ležela. Pak řekla: „Jsem si jistá, že řekl, co hledá, ale nemůžu si to vybavit.“

„Paul něco hledal?“

„Ne, můj milý, Paul ne.“ Zamračila se. „Mám to všechno popletené.“ Po další odmlce se zeptala: „Nevíte, kolik jsme měli nožů?“

„Kolik...“

„Kolik jsme měli kuchyňských nožů. Policie se mne na to ptala, ale já si nevzpomínám.“

„Nikdo neví z hlavy, kolik má kuchyňských nožů.“

„Asi ne. Řekli, že nenašli žádný nůž se stopami krve.“

„Ach tak.“

„Možná že až budu doma, poznám, který chybí.“

„Možná. Nechcete, abych vám tam trochu uklidil?“

„To od vás nemůžu chtít.“

„Rád se do toho pustím.“

„Chce tam uklidit Paul, pořád se nabízí. Zlobí se na mě, ale já nevím, kdo má klíče. Hloupé, co? Nemůžu domů, protože nevím, kde jsou klíče.“

„Já vám je najdu. Chcete něco z domova teď?“

„Ne, můj milý. Chci domů, za Valentinem.“ Pomalují kanuly slzy. „Valentin už není.“

Pohladel jsem ji po měkké ruce.

„Album s fotografiemi,“ řekla zničehonic a otevřela doširoka oči.

„Co prosím?“

„To hledali.“ Ustaraně se na mne zadívala, šedomodré kruhy pod očima.

„Jaké album s fotografiemi?“

„To nevím. My žádné neměli, měli jsme jen nějaké staré obrázky, měla jsem je v krabici. Obrázky Paula, když byl malý. Nikdy jsem neměla fotoaparát, ale přátelé mi nějaké snímky dali...“

„Kde je ta krabice?“

„U mě v ložnici. Ale to není žádné album... předtím jsem si na tu krabici nevzpomněla. Všechno je tak

pomotané.“

„Hm. Nelámejte si s tím hlavu. Robbie Gill by se zlobil, kdybyste se se mnou unavila, o Paulovi nemluvě.“ V očích se jí na chvíli objevil úsměv. „Mně nevádí, když se unavím, stejně nemám nic jiného na práci.“ Dal jsem se do smíchu. „Stejně škoda, že si Paul nakonec přece jen ty Valentinovy knížky odvezl. Sice přísahá že ne, ale musel si je odvézt, protože jsou pryč.“

Dorotea se zamračila. „Ne, můj milý, Paul je nevzal.“

„Vážně ne?“ zatvářil jsem se nevěřicně. „Poslal pro ně někoho?“

„Ne, můj milý.“ Znovu se zamračila. „Valentin chtěl, abyste ty knížky měl vy a určitě by se hrozně zlobil, kdyby si je vzal Paul, neměl Paula rád, snášel ho jen mně kvůli. Smutné.“

„Pak ale... kdo je vzal?“

„Bill.“

„Kdo?“

„Bill Robinson. Jsou v bezpečí.“

„Doroteo, prosím vás, kdo je Bill Robinson, proč má ty knížky a kde je má?“

Provinile se usmála. „Bála jsem se, můj milý, že se Paul vrátí a že mě umluví, abych mu ty knížky dala. Někdy je opravdu tvrdohlavý a únavný a já mu ustupuji... přece jen, je to můj jediný syn... Poprosila jsem proto Billa Robinsona, aby se u mne zastavil a knížky odvezl k sobě do garáže, je to kamarád, můj milý. Taky že hned přijel a všechny knížky odstěhoval, takže jsou v bezpečí. Bill je moc slušný mladík, spravuje motorky.“

11

Šel jsem spát až po půlnoci. Napadlo mě, že jsem sice dnešek přežil, ale že už vlastně začal zítřek.

Navečeřel jsem se s Nashem, v píli a pohodě. Probrali jsme spolu jeho příští scény v padoku. Zopakovali jsme si, že jeho žokej bude mít na sobě modrý dres, Cibberův zelenobílý.

Po tom, jak jsme v předvečer natáčení scény v Jockey Clubu všechno společně předem probrali, mně dal Nash jasně najevo, že je mu milejší soukromá příprava než veřejná zkouška, že vítá, když je mu všechno předem jasné a já mu na place už nedávám žádné režijní pokyny. Neměl jsem tušení, jestli tak postupuje i s jinými režiséry, ale pro nás to určitě bylo užitečné, na každou scénu byl perfektně připravený. Dodržovali jsme úspěšně časový rozpis a dokonce jsme ještě čas ušetřili hlavně díky němu.

Jako obvykle jsem strávil poslední dvě hodiny před spaním s Moncriefem. Promýšleli jsme jak rozmístit kamery v padoku, jak na předdostihový rituál, sedláni, vyvádění z boxů, chození kolem padoku, snímání příkrývek, vyhazování jezdců do sedel. Když má člověk k dispozici víc kamer, stojí to sice peníze, ale šetří čas. Čekala mě rapidmontáž, udělat z mnoha dlouhých záběrů dynamický sestřih, aby to zobrazilo atmosféru napětí před dostihem. Pleskání řemenů o přezky, leštění kopyt, detail vlnících se svalů pod lesklou srstí. Dvouvteřinové obrazové vjemy stačí navodit pocit soustředění, vzrušení a spěchu. Každý z těch dvouvteřinových obrazů ale vznikne stříhem z pracovního, desetkrát delšího záběru.

U filmu je nesmírně důležitý rytmus. Nechtěl jsem diváky utloukat jednou fantaskní sekvencí za druhou, chtěl jsem navodit pozvolné vnímání významu jednotlivých scén.

Aspoň... doufal jsem, že se mi to zdaří.

Když mě ráno můj mlčenlivý řidič vezl do Huntingdonu, přemýšlel jsem o tom, jak Dorotea zachránila Valentinovy knížky a o podivné Paulově rozkolísanosti. Nepokusil se moji návštěvu u své matky zkrátit. Z pěti minut bylo deset, odešel jsem sám ze své vůle, měl jsem strach, že toho Dorotea namluvila až dost. Paul mě doprovodil od jejího pokoje až k východu z nemocnice. Rozčileně dýchal a jako by se chystal něco mi říct. Nakonec se k ničemu neodhodlal, přestože jsem mu dopřál dost času i příležitostí ke sdílnosti. Narozdíl od svého strýce nebyl do té míry zoufalý, aby ho to přimělo ke zpovědi.

Dorotea řekla, že Paul na ni křičel. Doufal jsem, kvůli ní, že si to nějak popletla.

Vrata huntingdonského závodiště se pro místní obyvatele otevřela už před osmou. Všichni účinkující dostali snídani (dodavatelská služba pro náš štáb) spočívající v nekonečném množství párků v rohlíku, servírovaných z nákladních vozů. Bylo chladno, ale slunečno. Všude kolem veselé tváře. Zbytečně jsem se bál, že to lidi přestane bavit a že už nepřijdou. Naopak, pověst se roznesla a lidí přišlo víc než včera. Propagační oddělení filmové společnosti dodalo pět set triček s tím, že se mají rozdat jako odměna všem místním spolupracovníkům. Trička zdobil nápis TEMNÁ DOBA. Vypadalo to, že s tričky nevystačíme. Funkcionáři huntingdonského závodiště byli od samého začátku nevidaně ochotní a hodně nám pomohli. Poskytli nám úplně všechno, co jsme potřebovali, bez omezení. Moc mi záleželo na tom, abych jejich laskavosti nezneužil, proto jsem z O'Hary vymámil slib, že zaplatí armádu uklízečů, kteří po nás dají všechno do pořádku.

„Mají přece svoje úklidové čety,“ bránil se. „Přece jim za to všechno platíme.“

„Dobrá vůle je penězi k nezaplacení.“

Dal pokyn produkčnímu, aby nechal všechno vzorně uklidit.

Když jsem přijel na závodíště, byly už vážnice a šatna jezdců odemčené. Kostyméři tam rozkládali výrazně barevné dresy, jezdecké kalhoty a boty.

Nechali jsme pro náš film zvlášť vyrobit všechno, nejen dresy, takže teď filmové společnosti patřilo vše, s výjimkou závodních sedel, která jsme si pronajali.

Na pultě bylo vyložených dvacet souprav. Když jsme věci objednávali, nevěděli jsme ještě přesně, kolik koní budeme mít, a museli jsme taky počítat s tím, že se něco může ušpinit nebo poškodit. V šatně jsem zjistil, že se zatím ještě nikdo z jezdců nedostavil, objednali jsme je až na devátou hodinu. Snadno jsem si proto posbíral, co bylo třeba, a šel se s tím zamknout do soukromí záchoda.

Vybral jsem si dvě ochranné vesty, sloužící k zmírnění účinku úderů kopyt. Svlékl jsem se do košile a do spodků, natáhl první vestu a zatáhl vpředu zip.

Vesty byly z modrého plátna a byly do nich všíté polystyrénové obdélníky tlusté necelé dva centimetry a asi patnáct na dvacet centimetrů velké. Polystyrénové prošívání krylo celý trup od krku až pod pás, vzadu až ke kostrči. K zadnímu dílu byl přišitý měkký pruh látky, který si člověk protáhl mezi nohama a připevnil k vestě zepředu, aby se nevyhrnovala. K vestě byly přišité taky nárameníky, chránící ramena a paže. Ty se k pažím připevňovaly pásky se suchým zipem.

Přestože jsem si vybral největší vesty, jaké jsem našel, první padla jako ulitá. Když jsem si natáhl druhou, nešla vpředu zapnout. Vyřešil jsem to tak, že jsem vestu zastrčil do kalhot a utáhl si pořádně pásek.

Připadal jsem si pak jako nahrblý hráč amerického fotbalu. Když jsem si ale oblékl svetr a bundu a podíval se do zrcadla, nevyhlížel jsem nijak nepřírozeně mohutný.

Neměl jsem tušení, do jaké míry může být ochranná vesta účinná proti bodnutí nožem, ale pěticentimetrová vrstva polystyrenu a látky byla určitě lepší než nic a dodávala lepší pocit. Nehodlal jsem se celý den zabývat něčím, k čemu vůbec nemuselo dojít.

Jezdílal jsem v plné rychlosti přes překážky bez ochranné vesty, vesele riskoval krk, a vůbec mi to nepřišlo. Klidně bych tak riskoval zas. Zvláštní, jak různé tváře může mít strach.

Venku mezitím Moncrief připravoval kameru na jeřábu pro natáčení první scény z rozpisu, a sice pochod jezdců z vážnice do padoku před dostihem. Podle scénáře mělo k jezdcům přiběhnout dítě a mělo herci-jezdci v modrém přistřít knížku autogramů. Ed dohlídne, aby druhá kamera natočila modrý dres, přátelskou, vlídnou jezdcovu tvář, aby byl jasně k poznání, aby se divákům všípilo, že to je kladná postava. Ostatní žokejové zatím projdou záběrem bez zastavení.

Scénu jsme natočili dvakrát, i když byla dobrá už v prvním záběru, díky dobrému nazkoušení. Jistota je jistota a vždycky se vyplatí.

Mezi oběma záběry jsem se bavil s jezdci, připojil jsem se k jejich skupince před vážnicí. Poděkoval jsem jim za to, že včera zajeli tak skvělý dostih. Zlehčovali to a žertovali. Atmosféra nedůvěry a napětí zcela zmizela. Oslovovali mě křestním jménem. Dozvěděl jsem se, že někteří z nich pojedou následující pondělí v Huntingdonu skutečný dostih, ale to prý už nebude žádná legrace, jen práce. Ale kdybych prý zase točil něco o dostizích, říkali s humorem, uklidí se mi radši daleko z cesty.

Když se chystali na druhý záběr, vyšel jsem k padoku před nimi a díval se na ně s Moncriefem. Jakmile jsme měli ty dva použitelné záběry, přestěhoval Moncrief kameru do středu padoku. Kamera se dala otočit skoro o tři sta šedesát stupňů, takže dobře zabírala koně kráčející v kruhu. Stál jsem uprostřed a na všechno jsem dohlížel.

Nejdéle trvala příprava, jako obvykle. Rozmístění komparsu v rolích majitelů a trenérů, funkcionářů a rozhodčích, místní lidé tvořící publikum kolem padoku, zkoušení s jezdci, aby každý z nich věděl, ke které skupině majitele a trenéra zamířit. Důležité bylo, aby smrtelní soupeři, herec v modrém a herec v zelenobílém, vyšli z vážnice společně a na předem určeném místě se rozdělili, pak aby se připojil jeden k Cibberovi, druhý k Nashovi.

Nashovy hlavní dva tělesné strážce jsme oblékli jako majitele. Každý měl velký dalekohled, ale asi by dali přednost pistolím. Starší dáma v Nashově skupince byla ve skutečnosti osmadvacetiletá karatistka s instinkty lvice.

V Cibberově skupině byla Silva, oblečená jak se sluší na manželku člena Jockey Clubu v elegantním vlněném kabátu, vysokých botách a kožešinové čepici. Vypadala hezky a bylo jí nepochybně v chladném větru příjemně teplo. Cibberův „trenér“ učil v civilu judo. Tahle bezpečnostní opatření zajistil O'Hara. Můj ochránce, na kterém O'Hara tvrdě trval, stál v padoku vedle mne a tvářil se tupě. Údajně byl mistr v judu, ale já se spíš spoléhal na své Polystyrenové vesty.

Týž den později jsme měli točit detaily Cibbera bésníciho nad tím, že musí snášet blízkost Nashe, milence

své ženy, pak detaily milostných pohledů Silvy na Nashe, pobuřující Cibbera ještě víc, detaily Nashe, chovajícího se civilizovaně, k Silvě s rezervou, k Cibberovi se zdvořilým odstupem. Byly to klíčové záběry a já věděl, že bude trvat věčnost, než se správně nasvítí.

Zatím jsme ale ještě byli v padoku. Všichni byli na svém místě, koně vodili stájníci kolem padoku, točil se příchod jezdců. Stal se zázrak. Všichni zamířili ke správné skupině, pozdravili se s majiteli, pohovořili s nimi, sledovali své koně, prostě chovali se, jak se běžně chovají. Herec v modrém se připojil k Nashovi, zelenobílý k Cibberovi. Nikdo nezakopl o kabel, nikdo nežádoucí nevešel do obrazu, nikdo neklel.

„Sláva,“ vydechl Moncrief, když Ed zařval: „Stop!“

„Beru,“ řekl jsem. „A jedeme to znovu.“

Při polední přestávce Nash zůstal stát ve středu padoku a poskytoval autogramy ukázněné, ale zřejmě nekonečné frontě obdivovatelů. Ed je k němu pouštěl po jednom. O'Hara, jeden ze strážců a lvice chránili naší velehvězdě záda.

Nash, O'Hara a já jsme zase obědvali vysoko nahoře v jídelně rozhodčích.

Když si člověk odmyslí výhrůžky namířené proti našemu filmu, bylo to úspěšné dopoledne. Dobře jsme věděli, že všechny scény vyšly, jak měly.

„Je tu Howard, víte o tom?“ zeptal se O'Hara.

„Howard?“ Nash byl znechucený.

„Velice umrávňeň Howard,“ vyprávěl pobaveně O'Hara. „Je poslušnej a ochotnej jak beránek.“

„Názor určitě nezměnil,“ poznamenal jsem. „Jen dostal strach. Myslí si své, ale nechá si to pro sebe. Řekl bych, že bude jako sopka s ucpaným jícnem. Nepochybuju o tom, že myslel smrtelně vážně, co řekl Alison Visbroughové. Přesvědčil ji do té míry, že jeho nářky a stížnosti tlumočila své přítelkyni z Drumbeatu. A Howard to tak cítí pořád.“

„Přece by ale doopravdy nechtěl zastavit natáčení?“ namítl O'Hara. „Nárok na honorář za scénář má od prvního dne natáčení, to je od chvíle, kdy jsme začali točit v Newmarketu. To je normální, má to ve smlouvě. Ať se film dotočí nebo ne, Howard už víc dostat nemůže, leda by se na filmu neočekávaně vydělaly miliony. Myslím, že si pořád přeje, abyste mě vyhodili. Je hluboce přesvědčený, že jeho bestseller rozsekávám na kusy jak řezník.“

„V tom má pravdu,“ usmál se Nash. „Jo. Ale dobrý maso člověk dostane jen u dobrého řezníka.“ To se O'Harovi líbilo. „Tohle Howardovi musím říct.“

„Radši ne,“ řekl jsem odevzdaně. Věděl jsem, že mu to stejně poví. Zabzučel O'Harův přenosný telefon.

„Haló? Cože? Není vás pořádně slyšet, mluvíte pomalu a zřetelně.“ Chvilí ještě poslouchal, pak mi přístroj předal. „Je to Ziggy, vemte si to, já ho nestačím sledovat.“

„Kde je?“ zeptal jsem se.

O'Hara pokrčil rameny. „Včera ráno letěl do Norska. Řekl jsem jednomu agentovi, co potřebujete, on se sebral a hned tam se Ziggyem jel.“

Ziggyho hlas byl v telefonu rychlý a úsečný jako kulomet. Po chvilce jsem se zeptal: „Moment... rozumím správně, že jste objevil deset vikingských koní, ale že je musíte dovést ihned?“

„Nemůžou je půjčit ani za dvacet čtyry dni, ani za třicet osem dni, jsou volný jenom po neděli, když nám to má vyjít na správnou fázi příлива. Doveze je v pondělí féra z Bergena do Imminghama.“

„Do Newcastle,“ opravil jsem ho.

„Ne, féra s koňma z Bergena nejede do Newcastle, ale musí do Imminghama. To pro nás dobro. To na reke Humber. Pět stájníků a trenér a koně pridut ve velkém dopravném boxu. Krmení pro koně u nich bude. Koně můžou pracovat sreda, čtverek a pátek, pak musejí zpět do Imminghama. Všechno je okej, Tome. Vy se radujete?“

„A jak!“

Šťastně se zasmál. „Dobré koně. Divoké, poběžat bez uzdy, ale cvičení majut. Já jel jednoho bez sedla, jak vy chatěl. Oni prekrasnye.“

„Výborně, Ziggy.“

„Trenér se ptá, kam koně jedou z Imminghama.“

„Já... pojedete s nima?“

„Jistě, Tome. Tento týden já budu s nimi pracovat s trenérem. Naučím se, jak on s nimi dělá, oni privyknut na mne. Budu trénovat v bílý košili a v paruce. Všechno jest připraveno. Koně pak nebudut lekat se. Je to tak dobro?“

Neměl jsem slov. „Ziggy, jste génus.“

Skromně odpověděl: „Ano, Tome, ten jsem.“

„Zařídím, kam koně dovézt. Zavolejte ještě v sobotu.“

Vzrušeně se se mnou rozloučil, aniž mi řekl číslo telefonu, kde bych ho mohl dohonit. Předpokládal jsem, že kdyby bylo nejhůř, dozvěděl bych se to od příslušné agentury. Předal jsem Ziggyho novinky O'Harovi a Nashovi s tím, že musíme přepracovat program na další týden, ale že by to mělo jít bez obtíží.

„Příští týden máme točit s tou oběšenou,“ připomněl mi O'Hara. „Co s ní potřebujeme natočit, musíme stihnout za čtrnáct dní.“

Vezmu ji s sebou na pobřeží, říkal jsem si, bude stát za úsvitu nad mořem a bílý šat jí bude vlát. Ziggy pojedje místo ní na koni. Bude to neskutečné, snové, pouze v její představě.

Musím se modlit za východ slunce.

„Sonia,“ řekl jsem.

„Ne, Yvonne,“ opravil mne O'Hara. „Musíme o ní mluvit jako o Yvonne, protože tak se jmenuje v románu i ve scénáři.“

Přikývl jsem. „Howard napsal obvyklé klišé, jako že v obraze budou visící nohy a náležitě vyděšený obličej toho, kdo oběšenou našel. Mám ale trochu jiný nápad.“

O'Hara mlčel, Nash se otřásl.

„Ne abyste na nás poštal výbor proti násilí a nemravnosti,“ řekl Nash. „Kdyby na nás vytáhli ten jejich paragraf, museli bychom tu scénu vystříhnout.“

„Chcete snad, abych vymyslel vkusný horor?“

Rozesmáli se.

„Ona skutečně visela,“ poznamenal jsem.

Když jsme sešli dolů, zahlédl jsem Lucy Wellsovou. Nějaký člověk jí bránil ve vstupu a ona se s ním přela.

Šel jsem se zeptat, co se děje.

Lucy si rozčileně stěžovala: „Tenhle pán tvrdí, že má pokyn nikoho za várna nepouštět.“

Ten člověk vysvětlil, že má takový pokyn od O'Hary. Uklidnil jsem ho, pokud jde o Lucy, a odvedl si ji.

Držel jsem ji pod paží.

„Myslel jsem, že dnes nepřijedete.“

„Táta si to rozmyslel. Jsou tu i s mámou. Strejda Ridley je tu taky. Řekl, že sem za každou cenu chce.“

„Rád vás tu vidím.“

„Omlouvám se za nezdvořilost.“

Usmál jsem se jí do očí. „Jste moudré dítě.“

„Nejsem dítě!“

„Držte se mne, řeknu Moncriefovi, že to je v pořádku.“

„Kdo je Moncrief?“

„Kameraman. Velice důležitý pán.“

Nedůvěřivě se na mne zadívala, když jsem jí představil neupraveného vousáče, který jako by přežil zemětřesení. Moncrief si nás oba nenápadně prohlédl. Vzal pak Lucy do té míry na milost, že se směla dokonce plést do cesty, aniž na ni řval.

Vypadala hezky barevná v červeném kabátku a čistých nových džínách. Měla chytré oči a pevná, klidná ústa. Sledovala naše počínání bez zbytečných řečí.

„Řekla jsem tátovi o tom noži,“ přiznala po chvíli.

„Co na to řekl on?“

„To je legrační, protože táta se zeptal stejně jako vy.“

„Vážně?“ díval jsem se do jejích upřímných, bezelstných očí.

„Co jste mu řekla, že jsem řekl?“

Zamračila se. „Řekla jsem mu, že ten nůž vypadal krásně a že vy jste dohromady neřekl nic. Taky jsem mu vyprávěla, že ten producent, pan O'Hara, z toho velkou radost neměl, a že nevím, co mu vadilo.“

„O'Hara nemá rád nože,“ řekl jsem stručně.

„Aha. Táta řekl, že možná proto, že někdo šel s nožem na pana Rourkea, že o tom slyšel v rádiu, a že prý ten někdo omylem zaútočil na dubléra pana Nashe.“

„Ano.“

„Táta říká, že režiséři dubléry nemají,“ žertovala, neměla o ničem tušení. „Taky říkal, že režiséry od vidění nikdo nezná, pokud je člověku někdo neukáže.“

„Dokud k vám nepřijdou domů na návštěvu.“

„To je fakt. Mimochodem, bude vám ta fotografie k něčemu?“

„Docela určitě. Jenže já ji uvidím teprve večer, až se vrátíme do Newmarketu.“

„Tohle jsem tátovi neřekla,“ přiznala se váhavě. „Asi by nebyl rád.“

„Nezmíním se o tom,“ slíbil jsem jí. „Představitelka Yvonne, v našem filmu Nashovy ženy, přijede na natáčení příští týden. Můžu vás ubezpečit, že jako Sonia vypadat nebude, takže nebude vašemu otci vadit.“

Vděčně se usmála. Měla pocit, že to ospravedlnilo její zradu. Tiše jsem doufal, že jí život nechystá nic zlého, jak se bohužel mnoha lidem stává.

Jako první jsme odpoledne točili poslední záběr ze sekvence v padoku. Vyhazování jezdců do sedel, a jak vyjíždějí na dráhu. I když celá sekvence byla z hlediska děje nedůležitá, bylo důležité, aby přesvědčivě zachytila atmosféru prostředí. Znovu jsme rozestavili skupinky majitelů a trenérů tak jako předtím, u každé stál příslušný jezdec. Moncrief si zkontroloval kameru na otočném rameni a šetrně vystrnadil Lucy z obrazu.

Dostavil se Nash obklopený ochrankou a zašel za mnou, aby mi řekl, že mne hledá přítel.

„Kdo?“ zeptal jsem se.

„Váš kamarád z televize z Doncasteru.“

„Greg Compass?“

Přikývl. „Stojí před vážnicí. Předtím se bavil s jezdci. Prý tam na vás počká.“

„Výborně.“

Dvakrát jsme nazkoušeli vyhazování do sedel a pak jsme to třikrát natočili, ze dvou různých úhlů dvěma kamerami. To už koně začínali být neklidní. Pak jsem požádal místní, aby šli dělat dav podél dráhy tam, kde budeme zabírat koně klusající na start.

Během nezbytných příprav a tedy během nevyhnutelného čekání jsem Lucy nechal v Moncriefově péči a vydal se k vážnici za Gregem. Greg byl v nevídaně milostivé náladě, elegantní, v drahém šedém obleku a plný ochoty vyhovět mé nabídce mimořádného výdělku za roli, kterou běžně zastával. Měl uskutečnit rozhovor s trenérem vítězného koně, jednoduše řečeno s Nashem.

„Na plátně z toho bude sotva pět vteřin, ale postačí to, aby lidi poznali tvoji spanilou tvář,“ řekl jsem.

„Klidně, nic proti tomu,“ tvářil se pobaveně a civilizovaně, přátelsky.

„Za půl hodiny?“

„Domluveno.“

„Mimochodem, nepamatuješ se na toho trenéra, co jeho ženu našli oběšenou a co o něm točíme tehle film?“

„Myslíš Jacksona Wellse?“

„Ano. Je tady, jeho druhá žena je tu s ním, taky jeho dcera a jeho bratr.“

„Já se na to nepamatuju, byl jsem ještě kluk.“

„Mohl by sis něco pamatovat. Když Jackson Wells zabalil trénování, bylo ti asi šestnáct. První dostih jsi jel brzy potom. Neslyšel jsi nic od starších jezdců... prostě... něco?“

Pátravě se na mne zadíval. „Ne že bych se nesnažil na něco vzpomenout, pokouším se o to od minulé soboty. Pokud vím, tak ta kniha, Temná doba, je sentimentální blábol. Kluci, co znali skutečnou Yvonne, nebyli žádný vidiny, to byli sakra opravdický chlapi a měli se k věci.“

Usmál jsem se.

„Tys to věděl?“ zeptal se.

„Přece to dá rozum. Ve filmu z nich ale děláme vysněný milence.“ Odmlčel jsem se. „Nepamatuješ si žádná jména? Neznáš náhodou někoho?“

„Než jsem se trochu v šatnách rozkoukal, všichni o tý věci přestali mluvit. Všichni mlčeli, báli se, aby je snad někdo nezatáhl do vyšetřování vraždy. Mlčeli jak ryby. Jestli tu Jackson Wells dneska skutečně je, moc rád bych se s ním setkal.“

„Jeho dcera tvrdí, že tu je.“

Ovládl jsem se a nezeptal se, proč se chce s Wellsem setkat, ale Greg mi to řekl sám. „To se do televize hodí, aspoň se lidi vzbuděj, a taky je to reklama pro tvůj film.“

„Jacksona Wellse ten film moc netěší.“

Greg se ušklíbl. „Tím líp, kamaráde.“

Šel jsem s Gregem za Moncriefem. Lucy okamžitě přenesla pozornost na elegantního televizního komentátora a celá nadšená se nabídla, že ho odvede za otcem. Když spolu odešli, dali jsme se s Moncriefem do práce.

Natočili jsme, jak koně vycházejí na dráhu a klušou na start. Jeden z koní utekl, jedna z půjčených kamer se zasekla. Publikum začínalo být netrpělivé, jezdci byli nervózní a Moncrief klel.

Nakonec jsme to zdárně natočili.

Bez energie jsem se vrátil k vážnici, kde jsem našel O'Haru v rozhovoru s Howardem.

Howard s sebou k mému úžasu přivedl tři společníky: paní Audrey Visbroughovou, její dceru Alison a syna Roddyho.

O'Hara se na mě rozčileně ohlédl a řekl: „Paní Visbroughová chce, abychom přestali točit.“

Obrátil jsem se k Howardovi: „Vy jste se asi zbláznil.“ Nebylo to sice moc taktní, ale já už ztrácel trpělivost.

Bojím se, že mne někdo bodne do zad, a Howard přivede nepřátele.

Všichni tři byli běžně oblečení, nebyli v bílých kuklách jako Ku-klux-klan, ani neměli masky. Audrey Visbroughová se opírala o hůl a nedala pokoj.

„Váš režisér, Tom Lyon,“ šlehla po mně zlým pohledem, „zřejmě nemá v úmyslu držet se pravdy nebo od tohoto neslýchaného filmu ustoupit. Žádám, abyste mu okamžitě zakázal v práci pokračovat.“

Howard přešlápl z nohy na nohu a chabě začal namítat: „Audrey... snad...“

O'Hara se hrdinsky ovládal. Řekl té dámě, že není v jeho moci natáčení zastavit (ačkoli to nejspíš v jeho moci bylo) a doporučil jí, aby své stížnosti zaslala v písemné formě přímo ředitelům společnosti. Jinými slovy co nejvýš.

Dáma prohlásila, že tak učiní, a požadovala jména a adresy. O'Hara jí ochotně podal několik navštívenek se slovním doprovodem a ochotnými radami. Jeho ochota se jí ale ani v nejmenším netkla. Audrey Visbroughovou obsah filmu urážel a pobuřoval a ničím se nedala uchlácholit. Šlo jí jen a jen o to, aby se film přestal točit.

Z jedné strany vedle ní stála příkyvující Alison, z druhé strany míň angažovaný Roddy. Podle toho, jak se občas po matce podíval, jsem usoudil, že mu celá věc tolik na srdci neleží. Bylo mu asi dost jedno, že by si někdo z filmu mohl odvodit, že se jeho matka vyspala s nepřijatelným, společensky neúnosným Jacksonem Wellsem.

Zeptal jsem se Howarda: „Co vás to prosím vás napadlo je sem vodit?“

„Nedali si to vymluvit, chtěli sem,“ huhlal. „Samozřejmě že dávám Audrey za pravdu, absolutně jste ji znechutil.“

„Souhlasil jste se změnami ve scénáři,“ připomněl jsem mu. „Milostné scény s Nashem a Silvou jste psal sám.“

„Jenže ty scény se měly odehrát komorně, ve společenském prostředí a ne v posteli.“ Hlas mu stoupal sebelítostí. „Chtěl jsem Visbroughovy tím filmem potěšit.“

Provinile jsem si pomyslel, že jeho problémy s Audrey Visbroughovou zdaleka nekončí.

Obrátil jsem se k její dceři, k Alison. „Nezajímalo by vás, jak natáčíme jednu scénu?“

„Co?“ překvapeně se na mne zadívala. Než odpověděla, ohlédla se na matku. „Nic tím nezměníte, považujeme a budeme považovat tenhle film za ostudný.“

Když jsem se od ní otráveně odvrátil a vykročil, vydala se za mnou.

„Kam jdeš?“ křikla na ni oště matka. „Potřebuju tě tady.“

Alison se na mne zachmuřeně podívala a matce řekla: „Budu na panu Lyonovi pracovat.“

Kráčela energicky vedle mne, rozumná paní v tídu, v rozumných, pohodlných botách, zodpovědně sloužící dobrým věcem.

„Taťka byl dobrý člověk,“ řekla.

„O tom nepochybuju.“

„Nebylo to s ním vždycky lehké,“ řekla poctivě, „ale byl čestný a zásadový. Některým lidem se zdál nezábavný, toho jsem si vědoma. Byl pro mne vždy dobrý otec. Zastával názor, že v Anglii jsou ženy znevýhodněné, protože rodinný majetek většinou dědí synové, proto mi odkázal náš dům.“ Odmlčela se. „Rodbury zuřil. Je o tři roky starší než já a s jistotou počítal, že zdědí všechno. Otec se k němu celý život choval velmi štedře. Kupoval mu koně. Trval jedině na tom, že si na sebe musí vydělat, že musí učit. To přece bylo rozumné, protože taťka nebyl nijak bohatý. Peníze rozdělil mezi nás tři. Nikdo z nás není bohatý.“ Znovu se odmlčela. „Nejspíš vás překvapuje, že vám to všechno povídám, ale mně jde o to, abyste ctil tatínkovu památku.“

To jsem nemohl, ne tak, jak si ona představovala.

„Musíte ten film brát jako smyšlenku, vyprávění o smyšlených lidech, není to o vašich rodičích. Ty filmové postavy se vůbec vašim rodičům nepodobají, nepředstavují je. Jsou vymyšlené.“

„Mamku o tom nikdy nepřesvědčíte.“

Odvedl jsem ji k padoku, kde Moncrief chystal nasvícení.

„Ukážu vám dva lidi a pak se vás zeptám, co si o nich myslíte.“

Tvářila se nejistě a zadívala se, kam jsem jí ukázal. Klidně si prohlížela a nedaleko stojící pár, padesátiletého vážného Cibbera a půvabnou Silvu v elegantním kabátě, naleštěných vysokých botách a kožešinové čepici.

„Kdo jsou ti dva?“ zeptala se Alison. „Vypadají jako slušní lidé. Kdo jsou?“

„Pan a paní Cibberovi.“

„Cože?“ prudce se ke mně otočila, přichystaná se rozzuřit. Pak si to ale rozmyslela. Zamyšleně se na ty dva dívala.

„Za nimi je Nash Rourke, hraje postavu volně inspirovanou osudem Jacksona Wellse.“

Alison mlčky hleděla na statného miláčka ženských srdcí, ze kterého i na dálku sálala inteligence a laskavost.

„Pojďte se mnou,“ vyzval jsem ji. Omámeně mne následovala. Odvedl jsem ji za Gregem Compassem a Lucy, kteří už mezitím našli Lucyina otce.

„Toto je Greg Compass, televizní komentátor,“ představil jsem Grega Alison.

Krátce přikývla.

„A toto jsou pan a paní Wellsovi a jejich dcera Lucy.“

Alison zalapala po dechu. Jackson Wells, pohledný, usměvavý, a jeho dobře upravená, sympatická žena a dcera čekali, až dokončím obřad představování.

„Alison Visboroughová,“ řekl jsem.

Usměvavý Jackson Wells se okamžitě zamračil. „Její dcera!“

„Vidíte to,“ řekl jsem Alison, „Jackson Wells má vaši matku stejně nerad jako ona jeho. Je vyloučené, že by spolu kdy mohli něco mít. Filmové postavy jsou vymyšlené, nejsou to oni.“

Alison mlčela. Vzal jsem ji pod paži a odváděl pryč.

„Vaše matka si sama otravuje život. Domluvte jí, ať se přestane zabývat tím, čím se zabýváme my. Ať se soustředí na něco jiného. Až bude film hotový, ať na něj nechodí. Věřte mi, že nechceme ani v nejmenším zneuctít památku vašeho otce, točíme film o vymyšlených lidech. Chápu rozhořčení vaší matky, ale film zmařit nemůže v žádném případě.“

„Jste bezohledný,“ řekla Alison.

„Možná. Nicméně k vám, slečno Visboroughová, cítím obdiv. Obdivuju vaši loajalitu k otci a váš zdravý rozum. Je mi líto, že jste rozzlobená, ale příčinu vašeho hněvu odstranit nemůžu. V našem filmu Cibber není vůbec sympatický, k tomu se vám přiznávám. Znovu vás prosím, nespojujte ho vůbec se svým otcem.“

„Howard ho s ním spojoval.“

„Howardův Cibber byl slušný člověk bez velkých vášní, na takovém člověku drama nepostavíte. Nevzniká konflikt, nevzniká dramatická situace. Konflikt je základ dramatické zápletky... to je první lekce filmařů. Omlouvám se jak vám, tak vaší matce a bratrovi. Ale upřímně řečeno, do minulého týdne jsem o vaší existenci vůbec nevěděl.“

„S Rodburym si hlavu lámat nemusíte,“ řekla chladně. „Jemu je to všechno jedno. K otci neměl vřelý vztah. Byli každý jiný. Rodbury říkámu Rodbury, protože když se řekne Roddy, představím si milého chlapečka, ale to on nebyl, nikdy nechtěl, abych si s ním hrála, když jsme byli malí. Ostatní dívky se věru pletly, když mi říkaly, jaké mám štěstí, že mám staršího bratra...“ Odmlčela se. „Nevím, proč to povídám. Většinou nebývám sdílná, a už vůbec ne k lidem, se kterými jsem ve sporu. No nic. Rodburymu bude jedno, co z otce uděláte, pokud ho to nebude nic stát. Před matkou sice předstírá, že mu to jedno není, ale to jen proto, že z ní věčně tahá peníze.“

„On není ženatý?“

Potřásla hlavou. „Pořád se vytahuje, kolik má slečen, ale to jsou jen řeči, aspoň myslím.“

Usmál jsem se její otevřené upřímnosti a zamyslel se nad jejím nenaplněným životem: zklamání nad bratrem, obdivovaný, vzdálený otec, matka, která jí možná zmařila „nevhodný“ sňatek. Byla vlastně obdivuhodná.

„Jste mi sympatická, slečno Visboroughová,“ řekl jsem.

Podívala se mi do očí. „Pak ten film zarazte.“

Pomyslel jsem na její pocity, pomyslel jsem na nože.

„To nemůžu.“

Ten den jsme s natáčením skončili brzo, takže vybyl čas na přátelské setkání s místními účastníky před vážnicí. Nash, Silva a Cibber se podpisovali s nevidaným šarmem.

Mnoho z huntingdonských občanů už na sobě mělo trička s nápisem TEMNÁ DOBA. Panovala všeobecná dobrá nálada. Fronta zájemců o autogram se rozpadla do přátelského houfu. O'Hara se taky podpisoval na dostihové programy těm, kdo rozpoznali producenta, když ho viděli. I já se podpisoval. Howard se skromně podepisoval do svých knížek, pokud si je lidé donesli.

Kolem nás se pohyboval přátelský dav. Nashovi tělesní strážci se usmívali. Lvice se snažila zabránit tomu, aby Nashe ženy líbaly. Můj judista stál po mé levici, abych se mohl pravačkou podpisovat. Najednou jako když do mne zezadu někdo vrazí. Byla to tak silná rána, že jsem upadl na kolena a potom se převrátil na zem. Padl jsem na pravý bok. Pak jsem teprve ucítil bolest, pronikavou a zlověstnou. V tu chvíli mi bylo jasné, že mám v těle nůž, že jsem upadl na jeho rukojeť a ještě si ho zarazil hloub.

12

O'Hara se smál a natáhl se, aby mi pomohl vstát.

Automaticky jsem mu podal pravou ruku. V tu chvíli viděl, jak přivírám křečovitě oči, a rázem se smát přestal.

„Ublížil jste si?“

„Ne.“ Pomohl mi na kolena. Řekl jsem: „Dejte mi vaši bundu.“ Měl na sobě klasickou armádní bundu, s otevřeným zipem. „Tu bundu,“ opakoval jsem.

„Cože?“ Sklonil se ke mně ze své mužné výšky.

„Půjčte mi bundu.“ Polkl jsem a snažil se zklidnit. „Půjčte mi vaši bundu a nechte vzkázat mému řidiči, ať zajede co nejbliž k váznici.“

„Tome!“ Dostával strach. Sklonil se níž, aby mě líp slyšel. „Co se děje?“

Hlavu jsem měl nepřírozeně jasnou. Řekl jsem zřetelně: „Mám v sobě nůž. Přehodte mi bundu přes pravé rameno, aby to nebylo vidět. Nedělejte z toho aféru. Nevypлаšte moguly. Ani slovo tisku, ani slovo policii. Jsem živý, točíme dál.“

Vyslechl mne, rozuměl, ale nechtělo se mu uvěřit slyšenému. „Kde máte ten nůž?“ zeptal se zmateně.

„Nic na vás není vidět.“

„Po straně, někde pod pravým loktem. Půjčte mi tu bundu.“

„Seženu doktora.“

„Ne, O'Haro, tu bundu!“

Vložil jsem do těch slov všechnu autoritu, kterou mi sám dal, nebyla to jen prosba, byl to rozkaz. Bez dalších řečí sundal bundu a přehodil mi ji přes pravé rameno. Pod bundou měl na sobě armádní svetr. Několik lidí se po nás zvědavě ohlédlo. Chytil jsem se O'Hary levou rukou a podařilo se mi vstát. Díval jsem se O'Harovi přímo z očí do očí.

Vztekle, důrazně jsem prohlásil: „Tomu zmetkovi to nesmí vyjít.“

„Souhlasím.“

Trochu jsem se uklidnil. Musím říct, že vztek je nejlepší anestetikum. Zato soucit by mě nejspíš rozložil rychleji než bolavá žebra.

O'Hara poslal jednoho z Edových lidí, aby mi sehnal auto, a několika tazatelům řekl, že se nic velkého neděje, že jsem si jen při pádu narazil rameno.

Rozhlížel jsem se po povědomých tvářích. Nikdo z těch lidí nebyl dostatečně blízko v okamžiku útoku.

Dav se ale stále mísil a přeléval. Mohl to být kdokoli, kdokoli v Anglii, kdo mě znal, nebo někdo možná někoho najal je snadné najmout profesionála a profesionál se v davu ztratí kdokoli si mohl stoupnout do fronty sběratelů autogramů a využít příležitosti. Snažil jsem se stát zpříma a zoufale jsem uvažoval, jaké důležité orgány má člověk v hrudníku nad pravým loktem. Uvědomil jsem si, že se sice potím šokem z poranění, ale že zřejmě nijak zvlášť nekrvácím.

„Máte zpocené čelo,“ konstatoval O'Hara.

„Toho si nevšímejte.“

„Přivolám doktora.“

„Přivolal byste taky Grega Compasse a televizi.“

„Mlčel.“

„Vím o jiném doktorovi. Kde je to auto?“

Ed přijel s autem brzy, ale mně se ta chvílka zdála nekonečná. Požádal jsem Eda, aby za mě všem poděkoval a postaral se o bezpečnostní opatření. Taky jsem mu oznámil, že detaily dotočíme až zítra.

„Mlčky přikývl a převzal velení. Já se opatrně usadil na zadním sedadle vozu.“

O'Hara nasedl vedle mne. „Nemusíte se mnou jezdit,“ řekl jsem.

„Musím.“

Byl jsem rád, že je se mnou. Poprosil jsem ho, aby mi namačkal číslo, a pak jsem si od něho vzal telefon.

„Robbie?“ ulevilo se mi, že byl doma a že se mi neozval jeho záznamník. „Tady je Tom Lyon. Kde jste teď?“

„V Newmarketu.“

„Hm... nemohl byste přijít do našeho hotelu asi tak za hodinu? Dost to spěchá.“

„Co tak spěchá?“

„To vám teď nemůžu vykládat.“

O'Hara se zatvářil překvapeně. Mlčky jsem ukázal na řidiče. Byl sice nemluvný, ale hluchý nebyl.

O'Hara přikývl, ale tvářil se ustaraně. Řekl: „Přijel jeden mogul z Los Angeles a bude nás v hotelu čekat.“

„Ach tak.“ Chvilí jsem váhal. „Robbie? Nemohl byste radši přijet do Doroteina domu? Jde o podobnou věc jako v jejím případě, i když to není tak drastické.“

„Vy tam asi máte někoho, před kým nechcete mluvit. Jde o bodnutí nožem?“

„Ano.“ Ocenil jsem jeho chápavost.

„Kdo je oběť?“

„Já.“

„Dobrý bože... máte klíče od Doroteina domu?“

„Jsem přesvědčený, že klíče má její přítelkyně Betty, bydlí přes ulici.“

„Já ji znám,“ řekl stručně. „Takže za hodinu tam. Je to zlé?“

„Neznám dost dobře člověčí zeměpis, ale řekl bych že ne.“

„Břicho?“ zeptal se ustaraně.

„Ne, je to výš, po straně.“

„Však to uvidím. Snažte se nekašlat.“

Vrátil jsem přenosný telefon O'Harovi. Ovládal se a na nic se neptal, přestože si dělal starosti. Seděl jsem bokem, zapřený, aby to se mnou moc neházelo. Stejně bylo těch šedesát kilometrů z Huntingdonu do Newmarketu nekonečných.

Řekl jsem řidiči, kudy má jet. Když jsme dojeli před dům, vůz Robbieho Gilla už tam stál. Robbie se vynořil v hlavním vchodu, odkud nám šel naproti. O'Hara domluvil s řidičem, že nás vyzvedne za hodinu. Opatrně jsem se vysoukal z auta a chytil se Robbieho.

„Radši nechceme reklamu,“ poznamenal jsem.

„Tolik jsem už pochopil. S nikým jsem o tom nemluvil.“

Díval se, jak z auta vystupuje O'Hara a jak dává pokyn řidiči, že může jet. „O'Hara... Robbie Gill.“ Oběma to stačilo.

Šli jsme zvolna po pěšince ke vchodu a vstoupili do zpusťšeného domu. Robbie se zmínil, že mu Dorotea řekla o mé nabídce, že tam uklidím. Šli jsme do kuchyně. Sedl jsem si na židli.

„Viděl jste ten nůž?“ zeptal se Robbie. „Jak dlouhou měl čepel?“

„Mám ho pořád v sobě.“

Zatvářil se zděšeně. „Je to blázen,“ poznamenal O'Hara.

„O'Hara je producent našeho filmu,“ vysvětlil jsem. „Byl by rád, kdybyste mne mohl pospravit tak, abych zítra mohl na plac.“

Robbie mi sundal z ramene O'Harovu bundu a klekl si na podlahu, aby na náš problém viděl zblízka.

„Takový nůž jsem v životě neviděl,“ řekl.

„Je takový jako ten z plání?“

„Je jiný.“

„Vytáhněte ho, bolí to.“

Vstal a začal O'Harovi povídat něco o anestezii.

Ztrácel jsem trpělivost. „Probůh... vemte za něj a vytáhněte ho.“

„Radši se napřed podíváme zblízka,“ řekl Robbie.

Otevřel mi zip u modré větrovky a rozstříhl svetr Doroteinými kuchyňskými nůžkami, až se dostal k ochranným vestám.

„Co to sakra...“

„Vyhrožovali nám smrtí,“ vysvětloval jsem. „Tak mě napadlo...“ Přivřel jsem oči. „Prostě jsem si půjčil ochranné vesty od žokejů. Chrání před kopnutím.“

„Vyhrožovali vám smrtí?“

O'Hara mu řekl, co bylo. Pak se mne zeptal: „Jak jste přišel na ty vesty?“

„Ze strachu,“ řekl jsem po pravdě.

Málem se dali do smíchu.

„Poslyšte,“ řekl jsem věčně. „Ten nůž musel prorazit moji větrovku, tlustý svetr, dvě ochranné vesty a košili, než se mi dostal na kůži. Pořezal mě, to je fakt, ale nekašlu krev a není mi nijak huř, než mi bylo před hodinou, takže... milý Robbie... chce to kousek tvrdosti... prosím...“

„Dobře,“ přikývl.

Odtáhl okraje obou vest a odhalil zakrvácenou košili. Košili roztrhl a zadíval se na nůž. Když se pak

podíval na mne, bylo jasné, že je vyděšený.

„Co je?“ zeptal jsem se.

„Ta čepel... je široká několik centimetrů, zatlačila do rány vrstvy látky.“

„Tak tu věc vytáhněte... dejte se do toho.“

Otevřel brašnu, kterou si přinesl, a vytáhl z ní naplněnou injekční stříkačku na jedno použití. Stručně mi oznámil, že v ní je prostředek proti bolesti, a obsah mi píchl. Pak si připravil sterilní obvazový polštářek a sterilní obinadlo. Stejně jako pro Doroteu. Podíval se na hodinky, jestli už analgetikum zabralo. Pak roztrhl obal sterilního polštářku a ten si přichystal k ráně pod košilí. Levou rukou se pokoušel vytáhnout nůž.

Ani jsem se nehnul, i když to po čertech bolelo navzdory té injekci.

„Z týhle strany nemůžu pořádně zabrat,“ řekl Robbie. Ohlédl se na O'Haru. „Vy máte sílu, vemte za to vy.“

O'Hara se zadíval na Robbieho a na mne.

„Myslete na moguly,“ povzbuzoval jsem ho.

Ušklíbl se a požádal Robbieho: „Řekněte teď.“

„Teď.“

O'Hara vzal za rukojeť a táhl, dokud nůž nevytáhl.

Robbie rychle na ránu připlácl obvaz. O'Hara stál jak solný sloup a díval se nevěřičně na předmět, který mi způsobil takové nepříjemnosti.

„Omlouvám se,“ řekl Robbie.

Potřásl jsem hlavou. Měl jsem v ústech sucho.

O'Hara položil nůž na kuchyňský stůl na roztržený obal obvazu. Všichni tři jsme se na něj chvíli mlčky koukali.

Byl asi dvacet centimetrů dlouhý, polovinu celé délky tvořila rukojeť. Ploché ostří bylo u kořene široké skoro sedm centimetrů a zužovalo se do ostrého hrotu. Po jedné straně bylo ostří hladké, po druhé šeredně zubaté. U kořene přecházela čepel do rukojeti s mezerou pro ruku a se zářezy pro prsty, aby se líp svírala. K rukojeti byly přinýtované jako dlaň široké ploché obdélníky tmavého leštěného dřeva, jinak byla rukojeť z lesklé oceli.

„Je těžkej,“ řekl O'Hara suše. „Tím by člověka přesekli vejpůl.“

Na širokém konci čepele bylo vyryto jediné slovo: Fury. Fury jako fúrie, hm.

Vzal jsem strašlivou zbraň do ruky, abych si ji prohlédl zblízka. Byla opravdu těžká, vážila skoro třicet dekagramů, jak jsme pak zjistili na Doroteiných kuchyňských vahách. Podle vyraženého nápisu byl nůž z nerez oceli, vyrobený v Japonsku.

„Potřebujeme odborníka na nože,“ prohlásil jsem.

„Nejdřív ze všeho potřebujeme pár svorek, abychom zastavili krvácení,“ řekl Robbie Gill omluvně.

Sundali ze mne všechny ochranné vrstvy, aby Robbie viděl na práci. Robbie mi pak pro útěchu sdělil, že nůž narazil na žebro a sklouzl po něm, takže nepronikl do měkkých tkání a do plic. „Žebro se tím nárazem zlomilo, ale jinak jste měl opravdu štěstí, tohle by se vám mohlo rychle zhojit.“

„Sláva,“ řekl jsem. Ulevilo se mi. „Zítra bych si měl možná opatřit neprůstřelnou vestu.“

Robbie mě Doroteinou utěrkou namočenou ve vodě očistil od krve a pomohl mi obléct jediný skoro nepoškozený kus oblečení, větrovku.

„Vypadáte jako nový,“ ubezpečil mě a zavřel větrovku na zip.

„Mogul na vás nic nepozná,“ přikývl O'Hara. „Chcete s ním promluvit? Cítíte se na to?“

Přikývl jsem. Bylo důležité, abych s ním promluvil, abych ho přesvědčil, že peníze společnosti jsou v dobrých rukou, a že nás ani v nejmenším nepronásleduje smůla.

„Stejně ale musíme zjistit, kdo se tak fanaticky snaží filmování překazit, kdo je natolik blázen, že se neštítí vraždy. Je sice možné, že mě tím bodnutím chtěli jen postrašit, jako když mi včera poslali ten nůž, ale kdybych na sobě neměl ty vesty...“

„Nemít ty vesty, tak centimetr sem nebo tam a bylo po vás,“ řekl Robbie.

„Takže,“ pokračoval jsem, „vyjdeme-li z předpokladu, že mě chtěli opravdu zabít, musíme, skutečně musíme zjistit kdo a proč. A musíme na to přijít sami, bez policie. Jinak...“ Odmlčel jsem se. „Pokud důvod k mému bezživotí trvá, a to asi trvá, on, ona nebo oni se můžou znovu o něco pokusit.“

Měl jsem dojem, že to O'Haru i Robbieho Gilla napadlo taky, ale že to nechtěli z ohledů ke mně vyslovit nahlas.

„Žádný film nestojí za lidský život,“ poznamenal O'Hara. „Film rozvířil bahno usazené před dvaceti šesti lety,“ poznamenal jsem. „O to tu běží. Nemá smysl litovat, že se to stalo. Máme dvě možnosti: buď film zastavit... a pokud to uděláme, jakou budu mít budoucnost? Nebo... trochu se tím blátem prohrabat a hledat fakta.“

„Když ale na nic nepřišla policie, a ta to vyšetřovala ještě zatepla, jak můžeme na něco přijít my, po tolika letech?“ zapochyboval Robbie Gill.

„Policisté jsou taky jen lidi, žádní neomylní supermani. Můžeme se o něco pokusit, a když to nikam nepovede, nedá se nic dělat.“

„Čím ale začít?“

„Jak jsem řekl, musíme najít někoho, kdo se vyzná v nožích.“ Jak jsme se tak dohadovali, zvolna se setmělo. Robbie šel rozsvítit. V tu chvíli jsme slyšeli, jak se otevřely domovní dveře, a pak něčí těžké kroky mířící chodbou k nám.

Ve dveřích kuchyně se objevil Paul. Rozhořčený, dopálený a podezřivý Paul. Když mě zahlédl, zatvářil se nevěřícně a vztekle. Nejisté chování odložil, byl už zase sebejistý.

„A co vy tady děláte?“ zaútočil na mě. „Už jsem vám řekl, že tu nemáte co pohledávat, ať sem nechodíte.“

„Slíbil jsem Dorotei, že tu uklidím.“

„Já tady uklidím. Vás tu nechci vidět. A pokud jde o vás, doktore Gille, už vás nepotřebujeme, račte laskavě odejít, všichni.“

„Tohle je dům vaší matky a já tu jsem s jejím vědomím,“ poznamenal jsem věcně.

Paul mne neposlouchal. Zhlédl nůž a vytřeštěně se na něj díval. Na noži nezbyly skoro žádné stopy krve, očistil se, jak procházel vrstvami polystyrenu a látky, Paula tedy musel vyděsit nůž sám a ne účel, ke kterému byl použitý. Paul zkameněl.

Pak se zadíval na mě. Bylo vidět, že je v šoku. Oči jako by mu zapadly, ústa měl pootevřená. Nezmohl se na slovo. Otočil se na patě, vyšel z kuchyně, prošel chodbou a vyrazil ven z domu. Ani za sebou nezavřel dveře.

„Kdo to byl? A o co vlastně šlo?“ zeptal se O'Hara.

„Jeho matku tady někdo ošklivě pobodal minulou neděli. Možná si myslí, že jsme našli zbraň, která to udělala,“ vysvětloval Robbie Gill.

„Je to tak?“ O'Hara se obrátil ke mně. „Co jste se mi to včera snažil říct? Tohle přece není ten nůž, co se našel na pláních?“

„Ne, není.“

Zamračil se. „Já se v tom nevyznám.“

To jsme byli dva. Nějaké vysvětlení ale existovat muselo. Nic se neděje bezdůvodně.

Robbie Gill si skládal věci do brašny. Zeptal jsem se ho: „Znáte nějakého Billa Robinsona, co spravuje motorky?“

„Je vám dobře?“

„Na sto procent. Znáte nebo neznáte?“

„Billa Robinsona, co spravuje motorky? Ne, neznám.“

„Znáte ale lidi ve městě. Kdo by o něm mohl vědět?“

„To myslíte vážně?“

Přikývl jsem.

Robbie sáhl po telefonním seznamu, zadíval se do svého notesu a namačkal nějaké číslo. Odkazovali ho dál, až po čtyřech telefonátech konečně spokojeně přístroj odsunul a řekl: „Bill Robinson pracuje ve Wrigleyho autoopravně a bydlí někde na Exning Road. Ve volném čase si ze záliby hraje s motorkama značky Harley Davidson.“

„Výborně!“

„Co to má společného s naším filmem?“ namítl O'Hara.

„Jde o nože, a Valentin Clark znal Jacksona Wellse.“

„Mnoho štěstí v bahně,“ řekl Robbie.

Mogul byl asi čtyřicetiletý hubený byznysman s ostrým nosem. Vůbec ho nezajímalo, co jsme natočili, prý nemá film rád a hlavně prý nesnáší filmové herce. Podle jeho názoru by režiséři měli být pod kuratelou. Prohlásil, že jeho obor jsou investice, a to co možná naprosto jisté, s vyloučením všech rizik. Napadlo mě, že si vybral špatné pole působnosti.

Předem nám ohlásil, že si přeje vyúčtovat každý pětník, co jsme vydali od prvního dne natáčení. O'Harova skupina produkčních následně strávila celý den vyúčtováváním takových položek jako jídlo, doprava, platy stájníků, rtěnky a žárovky.

Seděli jsme v O'Harově apartmá u jídelního stolu. (Stačil jsem zajít do svého pokoje, svléknout větrovku a obléct košili, svetr a sako. Robbie na ránu dal jen lehký obvaz, takže na mně nebylo nic vidět, i když jsem byl ještě trochu roztřesený.) Soustředil jsem se na dostatečné zdůvodnění Ziggyho cestovních výdajů pro

Norsko. Pil jsem minerálku a toužil po brandy.

„Divocí koně!“ bouřil se mogul. Obrátil se na O'Haru. „Přece jste nemohl schválit transport koní až z Norska! Nejsou ve scénáři.“

„Jsou výplodem fantazie té oběšené,“ vysvětloval O'Hara suše. „Její vysněný život se společnosti na celém scénáři líbil nejvíc, přesně to na plátně zabírá. A tihle norští koně jsou něco zvláštního, budou trhá a vydělají nám víc, než kolik stáli.“

O'Haraova přednáška mogula umlčela. Sice se mračil, ale bylo mu nejspíš jasné, že kdyby si špičkového producenta rozhněval, mohl by o něj taky přijít a celá investice by se potopila. Přestal být útočný a zprávu o odměně vítěznému žokejovi vzal na vědomí téměř bez mrknutí.

Když jsme skončili s účty, přál si hovořit o Howardovi.

Já si to nepřál.

O'Hara si to nepřál.

Howard byl naštěstí mimo hotel, takže nevídané téma jaksi usnulo. Pak jsem se omluvil, protože mne ještě čekala pravidelná večerní porada s Moncriefem. Při loučení mogul prohlásil, že doufá, že už nedojde k žádným dalším nežádoucím příhodám, a že prý se zítra dopoledne přijde podívat na natáčení.

„Výborně,“ řekl O'Hara, „podle plánu točíme zítra dialogy v detailech a potom několik situačních záběrů, jak na huntingdonském závodistišti lidi vcházejí a vycházejí do a z věznice. Žádné komparsy, ty už máme v kabeli, jezdce taky. Koně pošleme zpátky odpoledne. Díky dobrému počasí a Tomovým organizačním schopnostem jsme se s dostihovými scénami vypořádali o den dřív.“

Mogul se tvářil, jako když spolkl vosu. Bylo by mě zajímalo, jestli je vůbec něco, co by ho rozveselilo.

Porada s Moncriefem se protáhla, protože se dostavil i Nash a Silva. Oba chtěli soukromou zkoušku,

Nash si s sebou přinesl scénář. Silva nebyla nalíčená a tvářila se feministicky. Snažil jsem se představit, jak jí to jde s O'Harou v posteli, což naší práci nebylo nijak ku prospěchu. Nedalo se nic dělat.

Prošli jsme si všechny scény a Moncrief s Nashem probrali nasvícení. Silva nadzdvihla půvabnou bradu a Moncrief k její spokojenosti popisoval její tvář v geometrických termínech a jako kombinaci světla a stínů.

Pilně jsem zapíjel tabletky proti bolesti brandy. Asi to není nejlepší kombinace z lékařského hlediska, ale pomáhá to od trápení. Když se všichni rozešli, lehl jsem si do postele v polosedě. Dlouhé hodiny jsem nemohl usnout. Došel jsem k názoru, že v nejbližší budoucnosti se budu důsledně stavět zády ke zdi.

O'Hara mě vzbudil z neklidného spaní telefonicky v půl deváté. Pozdě.

„Jak je vám?“ zeptal se.

„Za moc to nestojí.“

„Prší.“

„Vážně?“ zívá jsem. „To je dobře.“

„Moncrief volal na předpověď počasí, odpoledne by mělo být hezky. Dopoledne bychom se mohli podívat na denní práce z Huntingdonu, až to dovezou z Londýna.“

„Jo, ale... mogul to asi bavit nebude.“

„Ten už odjel do Londýna. Nechtělo se mu čekat do odpoledne. Prohlásil, že je zřejmě všechno v pořádku, a že v tomto smyslu bude informovat vedení.“

„Páni!“

O'Hara se zasmál. „Prej jste věcnej a dobrej manažer. To je od něj vrcholná chvála. Prej se můžu vrátit do Los Angeles.“

„Ne!“ Samotného mne překvapilo, jak moc mi to vadí. „Vážně odjedete?“

„Je to váš biograf.“

„Zůstaňte tu,“ prosil jsem.

Po krátké odmlce řekl: „Když odjedu, bude jasné, že máte všechno pevně v rukách. Uvažujte o tom, můžeme se domluvit, až si prohlídnete denní práce. Sraz v jedenáct v promítačce. Zvládnete to?“

„Jasně.“

„Být já ve vaší kůži, tak to nezvládnou,“ prohlásil a zavěsil.

V devět jsem se rozhodl, že si odřeknu bohatou britskou snídani, a vyhledal jsem si na mapě Wrigleyho autoopravnu. V devět patnáct už ji můj řidič našel. Nad benzinovými pumpami tam měli stříšku, aby na nikoho nepršelo.

Bill Robinson měl dlouhé vlasy, pupínky na tváři a velmi silný východoanglický akcent. Na sobě měl koženou bundu se zlatými cvočky a kolem úzkého pasu opasek s nástroji. Vzal na vědomí, že mám svého šoféra, a choval se ke mně uctivě.

„Co pro vás můžu udělat?“ zeptal se a žvýkal přitom žvýkačku.

Usmál jsem se na něho. „Paní Dorotea Pannierová říká, že jste prima.“

„Fakt?“ rozzářil se a přikývl. „Vona taky není špatná.“

„Víte, že je v nemocnici?“

Rázem zvažněl. „Jo, slyšel jsem, že ji nějaký hajzl pořezal.“

„Já jsem Tom Lyon. Dorotea mě za várna poslala.“

„Fakt?“ Byl ve střehu. „Neposílá vás ten její synáček? To je teda pěkný parchant.“

Potřásl jsem hlavou. „Její bratr Valentin mi odkázal svoje knížky. Dorotea mi řekla, že je svěřila vám do opatrování.“

„Jo, a musel jsem slíbit, že je nikomu nedám.“ Tvářil se rozhodně a odhodlaně. Usoudil jsem, že by nebylo dobré nabízet mu peníze, což znamenalo, že jsem ho podle soudobých měřítek měl za svatého.

„Co kdybychom jí společně zavolali?“ navrhl jsem.

To se mu zdálo být v pořádku. Zavolał jsem do nemocnice svým přenosným telefonem a po různém přepojování, klapání a čekání se ozvala sama Dorotea.

Předal jsem ji Billu Robinsonovi v té jeho ocvočkované bundě. Zářil radostí a laskavostí. Se světem to přece jen není tak zlé.

Vrátil mi telefon. „Podle ní máte i prdel ze zlata a ty knížky jsou vaše.“

„Prima.“

„Jenže já je nemám tady, mám je doma v garáži.“

„Kdy bych si pro ně mohl dojet?“

„Moh bych domů zajet v poledne.“ Zadíval se na motorku stojící o kousek dál, lesklou obludu spoutanou řetězy, aby ji nikdo nemohl ukrást. „Jindy domů nejezdím, ale moh bych.“

Navrhl jsem, že bych ho třeba na hodinu vyplatil u jeho šéfa hned, že bychom nemuseli čekat do oběda.

„Páni,“ to mu zaimponovalo. Jeho věčný šéf souhlasil, klidně přijal peníze, a Bill Robinson jel se mnou, mým vozem, celý potěšený.

„Jak jste se seznámil s Doroteou?“ zeptal jsem se ho cestou.

„Moje slečna je její sousedka,“ vysvětlil. „Občas pro starou paní sem tam něco obstaráme, odvezem nákup a tak. Dává nám za to cukrátky, jako bychom byli děcka.“

„Kolik vám vlastně je?“

„Osumnáct. Jak se vám líbí moje motorka?“

„Tu vám závidím.“

Spokojeně se usmál. Právem. Když jsme dojeli k jeho domu („Máma doma nebude, je v práci, ale klíč je v takový ty věci, co vypadá jako kámen“), odemkl visací zámek u pevných vrat cihlové garáže. Rázem bylo jasné, co je jeho nejmilejší zaměstnání. Údržba a montáž motocyklů.

„Kupuju vraky a pak stavím nový motorky,“ vysvětloval, když jsme vešli dovnitř do garáže a já se rozhlížel po různých kolech, řídítkách, kusech výfuků a různých součástkách. „Postavím je, že jsou jako nové, a pak je prodávám.“

„To je geniální,“ řekl jsem roztržitě. „Nechtěl byste být v našem filmu?“

„Co jestli bych nechtěl?“

Vyprávěl jsem mu, že věčně hledáme zajímavá prostředí, a zeptal se, jestli by byl ochotný některé součástky vynést před garáž až k chodníku, a jestli by nemohl něco na nějaké motorce kutit, zatímco Nash Rourke půjde zamyšleně kolem. „Žádný dialog, prostě jen půjde kolem, zastaví se, chvíli se bude dívat, co děláte. Hraje člověka, který se bude jen tak procházet Newmarketem a bude se přitom snažit dospět k určitému rozhodnutí,“ vysvětloval jsem. „Proto hledám různý newmarketský prostředí.“

„Nash Rourke! To si snad děláte srandu.“

„Ne. Však se s ním setkáte.“

„Paní Pannierová mi vyprávěla, že vy jste ten filmař, co se ním mluví. Bylo o vás v Drumbeatu.“

„Že jsem namyšlený a tak podobně, že jo?“

Zeširoka se usmál. „Kničky máte támhle v těch škatulích,“ ukázal na velkou neurovnanou hromadu krabic od televize, kancelářského zařízení, od všeho možného. „Řekl bych, že to je dobrá tuna papíru. V sobotu mi trvalo celý dopoledne, než jsem to všechno zabalil a přitahal sem. Zlatá paní Pannierová se ale postarala, aby se mi to vyplatilo.“

Řekl to s uznáním, neměla to být narážka, ale já ho ubezpečil, že se taky postarám, aby se mu to vyplatilo, zvlášť když mi řekne, co v které krabici je.

Prý ani náhodou, řekl vesele. Přece se můžu kouknout.

To na mě bylo moc. Za prvé jsem nebyl v nejlepším stavu, za druhé jsem neměl čas. Řekl jsem, že mám naražené rameno a že krabice nemůžu zvedat. Poprosil jsem ho, aby mi co se vejde naložil do kufru vozu. Zadíval se rezignovaně ven do deště, ale pak poslušně brouzдал sem a tam a krabice přenášel. Po

určitém váhání se k němu přidal i můj řidič. Napřed si ale zapnul sako a vyhrnul límec.

Do auta se vešla polovina krabic, část jsme dali i na přední sedadlo. Zeptal jsem se Billa, jak krabice odvezl v sobotu.

„Táta má malou dodávku,“ řekl. „Pobral jsem to natřikrát. Táta s tou dodávkou v pracovní době jezdí, takže bych si ji moh pučit až večer.“

Dohodli jsme se, že zbývající krabice naloží a doveze dodávkou. V dobré náladě mne doprovodil do hotelu a pomohl portýrovi odnést krabice do haly.

„Myslel jste vážně, že mě chcete do toho filmu?“ zeptal se, když jsem ho vezl nazpět do Wrigleyho autoopravny. „A když, tak kdy?“

„Možná zítra. Pošlu vám vzkaz. Domluví to s vaším šéfem a dostanete navíc plat od filmové společnosti, to se jistě hodí.“

„Samo.“

Nash, Silva a Moncrief se ke mně a k O'Harovi přidali, chtěli taky vidět huntingdonské denní práce.

I když jsme to neměli patřičně ozvučené, davové scény na závodisti a dostih sám vyšly ohromně, bylo vidět, jak skvěle všichni zajeli. Dostih snímalo úspěšně pět kamer, další s částečným úspěchem. Bylo zcela jasné, že máme dost materiálu na dobrý, vzrušující sestřih, takový, který zaujme i diváky, kteří dostihy v životě zblízka neviděli. Silva dokonce v jednu chvíli napětím zadržela dech a Nash se tvářil zamyšleně. Moncrief se vztekal, že má stíny, kde být nemají, ale nikomu jinému to nevadilo.

Na krátkých prostřizích dialogu vypadala Silva opravdu krásně. Pochválil jsem ji za herecký výkon, ne za krásu. Krátce přikývla. Dvoudenní perná práce se vyplatila.

Na konec denních prací přilepili v laboratořích Moncriefův záběr fotografie, kterou mi přinesla Lucy. Oba obličej se objevily na plátně velké a krásně ostré.

„Kdo je to?“ zeptal se O'Hara zmateně.

„Ta vlevo je Yvonne, lépe řečeno byla to Sonia Wellsová, ta oběšená, skutečná.“

„Panebože!“ vydechl O'Hara.

„Kdo je ten mužský?“ zeptal se Nash.

„Říkali mu Tygr.“ Vyprávěl jsem, jak jsem k fotografii přišel. „Slíbil jsem Lucy, že Yvonne nebude vypadat jako Sonia.“

Žena na plátně měla kučeravé, světle hnědé vlasy, žádného zeleného ježka ani jinou podivnost. Yvonne dáme dlouhé světlé vlasy a budeme doufat, že všechno dobře dopadne.

Obraz z plátna zmizel. Rozsvítily jsme a začali si povídat o tom, co jsme právě shlédli. Jako obvykle jsme se pak rozešli každý po své práci.

V Huntingdonu nám pak donesl náš fotograf, který pořizoval snímky z natáčení pro naši společnost, celý stoh fotografií. Všechny byly dvacet krát dvacet pět centimetrů velké. Fotograf předal snímky O'Harovi.

Odnesli jsme si je do váznice, sedli si s nimi ke stolu a prohlíželi je se zvětšovací sklem.

Neobjevili jsme nic. Byly tam snímky Nashe, jak se lidem na konci dne podepisuje. Byl tam samolibý

Howard, taky poskytoval autogramy. Působná Silva. Greg, podepisující se na dostihové programy.

Snímek O'Hary stojícího vedle mne. Fotograf ostřil vždy na tvář fotografovaného, lidi kolem nebyli výrazní.

„Musí nám ty lidi v davu zvětšit,“ řekl O'Hara.

„Stejně tam ten nůž nebude, v to doufat nemůžeme.“

Zamračeně přikývl, ale ty zvětšené snímky stejně objednal. Ten den už se žádné další nože nekonaly, ať už v něčí ruce nebo něčím těle. Dotočili jsme zbývající scény a poslali koně do Newmarketu. Pak jsme se postarali o to, aby se všude vzorně uklidilo a nakonec jsme Huntingdonským hezký poděkovali za ochotu a laskavost. Do Newmarketu jsme se vrátili v šest.

Na telefonu mi neodbytně blikalo světlo hlásající, že mi někdo nechal vzkaz. Ten signál mě vítal skoro pokaždé.

Měl jsem naléhavě volat Robbieho Gilla.

Zavola jsem mu, ale ozval se záznamník. Robbie se vrátí až v sedm.

Abych nějak zabil čas, zotvíral jsem všechny krabice s Valentínovými knihami. Zabíraly mi skoro celý pokoj, protože jsem své pomocníky výslovně požádal, aby je neskládali na sebe. Ušlo mi, že předklon taky nebude to pravé. Prohlížel jsem pak své dědictví vkleče.

Byly toho spousty. Probral jsem první tři krabice. Obsahovaly většinou knihy o dostizích a životopisy.

Každou knížku jsem pečlivě vyndal a vyklepal, jestli v ní není nic založeného. Než jsem s těmi třemi krabicemi skončil, bylo mi víc než jasné, že potřebuju administrativní sílu, někoho, kdo by mi vyhotovil seznamy na počítači.

Lucy, napadlo mě. Kdybych tak měl kouzelnou moc a mohl si ji v tu chvíli přičarovat jako Yvonne ty své milence! Lucy přece s počítačem umí.

Bez velkého přemýšlení jsem sáhl po telefonu, vyťukal číslo jejího otce a přednesl dceři svoji nabídku.

„Říkala jste, že jste teď skončila školu a čekáte, než vám začne obchodní kurs. Nechtěla byste zaměstnání v Newmarketu, na dva týdny?“ Vysvětlil jsem, o co mi jde. „Nepokouším se vás svést. Můžete si s sebou vzít garde, můžete bydlet, kde chcete, nebo můžete jezdit na noc domů, pokud by vám to bylo milejší. Zaplatím vám slušně. Pokud do toho nemáte chuť, seženu si někoho tady ve městě.“

Zeptala se dychtivě: „Setkala bych se zase s Nashem Rourkem?“

Suše jsem jí slíbil že ano. „Den co den.“

„On je... on...“

„Ano. On je. Taky je ženatý.“

„O to přece nejde. Je milý.“

„To je pravda. Tak jak s tím zaměstnáním?“

„Můžu nastoupit zítra.“

Do té doby škatule počkají.

V sedm jsem zavolal Robbiemu Gillovi. Tentokrát se okamžitě ozval.

„Co chcete dřív, dobrou zprávu nebo hroznou?“ zeptal se.

„Tu dobrou, jsem unavený.“

„Ani se nedivím. Tak ta dobrá zpráva: mám seznam jmen odborníků na nože. Tři jsou v Londýně, dva v Glasgowě, čtyři v Sheffieldu, jednoho hostí Cambridge.“ Přečetl mi všechna jména. Zatajil se mi dech. Chabě jsem ho poprosil, aby mi znovu přečetl jméno cambridgeského experta.

Zřetelně opakoval: „Profesor Meredith Derry, obor středověké dějiny, přednášel na Trinity College, toho času v důchodu.“

Derry.

Nože...

„Chcete slyšet tu hroznou zprávu?“

„Nejspíš musím, co?“

„Obávám se že ano. Paula Panniera někdo zavraždil.“

13

„Zavraždil?“

„Obávám se že ano.“

„Kde? A... jak?“

Skotský hlas mi podal očekávanou informaci. „Zabili ho u matky, v jejím domě... nožem.“

Zaskočel jsem. „Ví to Dorotea?“

„Poslali za ní policistku do nemocnice.“

„Chudák, chudák Dorotea.“

Řekl věcně: „Aspoň už ji nebude tyranizovat.“

„Ona ho ale milovala,“ namítl jsem, „byl to její milovaný chlapec, milovala svoje děťátko. Bude zdrcená.“

„Jděte za ní,“ navrhl Robbie. „Vy jí líp rozumíte. Já nikdy nepochopil, že toho chlapa snese.“

Potřebuje, aby ji někdo polaskal, pomyslel jsem si. Někdo by ji měl držet v náručí, aby se vyplakala. Zeptal jsem se: „A co Janet, Paulova žena?“

„Policie už ji informovala. Je nejspíš na cestě sem.“

Podíval jsem se na hodinky. Bylo sedm a pět minut. Byl jsem bolavý a hladový a ještě musím s Nashem a Moncriefem probrat scénosled na zítra. Stejně ale...

„Robbie? Máte adresu profesora Derryho?“

„Mám telefonní číslo.“ Nadiktoval mi ho. „Co s Doroteou?“

„Zajedu za ní teď hned. V nemocnici bych mohl být tak za čtyřicet minut. Zařídíte prosím, aby mě k ní pustili?“

Slíbil že ano. Zeptal jsem se ještě, kdo Paula našel.

„Já sakra. Zašel jsem do Doroteina domu dnes asi ve tři, zapomněl jsem si u ní včera večer v kuchyni notes. Chtěl jsem si zase vyzvednout klíče u její přítelkyně Betty, ale ta mi řekla, že už je nemá, že si pro ně přišel hned ráno Paul. Tak jsem přešel ulici k Doroteinu domu a zazvonil ozvalo se takový to tichý zvonění ale nikdo nešel otevřít. Obešel jsem to teda ze zadu a zkusil dveře u kuchyně, ty otevřené byly.“ Odmlčel se. „Paul ležel v hale skoro na stejném místě jako předtím Dorotea. Jen tam nebyla krev. Musel být okamžitě mrtvý, pak tam ležel celý hodiny. Vypadá to, že ho zabili obyčejným kuchyňským nožem. Měl ho v sobě, vražený hluboko do hrudníku, kousek nad pravým loktem... ze zadu...“

„Robbie...“ vydechl jsem ohromeně.

„Ano, měl ho vražený skoro do stejného místa jako vy. Z nože čouhala jen rukojeť. Obyčejný kuchyňský nůž, nic extra, jako byl Fury. Zavola jsem hned na policii a tam mě pak zdržovali celý odpoledne. Těžko jsem jim mohl vysvětlit, proč Paul do matčina domu šel. Copak to vím? Nemohl jsem jim říct nic víc, než že hrot nože nejspíš pronikl až do srdce a to se zastavilo.“

Odkašlal jsem si. „Neřekl jste jim nic... o mně?“

„Ne. Přece jste si to nepřál.“

„Ne, nepřál.“

„Teď je to ale jiná věc,“ řekl váhavě.

„Pokud policie najde Paulova vraha rychle, tak ani ne.“

„Měl jsem dojem, že nevědí odkud začít. Určitě na to zřídí zvláštní vyšetřování. Budou se donekonečna vyptávat, radši se na to připravte, viděli vás u Dorotei po tom přepadení a mají vaše otisky prstů.“

„To mají.“ Chvilku jsem uvažoval. Pak jsem se zeptal: „Je snad proti zákonu, když člověk neohlásí, že ho někdo bodnul nožem?“

„Nemám tušení,“ řekl Robbie. „Zato vím s jistotou, že nosit útočnou zbraň na veřejnosti proti zákonu je. A toho se včera dopustil váš O'Hara. Když jste spolu odcházeli, tak ten nůž Fury odnesl s sebou. Za to by mohl dostat pokutu a mohli by ho odsoudit na půl roku.“

„Žertujete!“

„Ani náhodou. Máme velmi přísné zákony proti útočným zbraním, a podle mého těžko může být něco útočnějšího než Fury.“

„Zapomeňte, že jste ten nůž viděl.“

„S potěšením.“

Včera večer jsme Doroteinu kuchyň uklidili jednoduše: sbalili jsme obě ochranné vesty, moji košili a svetr a Robbieho lékařský odpad a všechno nacpali do plastového pytle. Pytel jsme zavázali, vzali s sebou a u hotelu ho nenápadně položili u hromady podobných pytlů. Od hotelu se denně odvážely hory odpadků a prázdných lahví.

Robbie mě znovu ubezpečil, že dojedná, aby mě v nemocnici pustili k Dorotei, a poprosil mě, abych mu pak zavola.

Slíbil jsem, že zavolám, rozloučil se, zavěsil a vytukal ihned číslo profesora Meredith Derryho. Ke své značné úlevě jsem ho sehnal a on přistoupil na půlhodinovou odbornou poradou, zvlášť prý jestli dostane honorář.

S potěšením jsem ho ujistil, že honorář bude. „Dokonce dvojnásobný, pokud byste se uvolil se mnou sejít ještě dnes večer.“

„Můžete přijít, kdy chcete,“ řekl, nadiktoval mi adresu a vysvětlil, jak se k němu dostanu.

Dorotein zármutek byl hluboký a zničující, jak jsem se právem obával. Jakmile mne spatřila, začaly jí kanout po tvářích nekonečné, tiché slzy. Nevzlykala, nekvílela bolestí, byla hluboce, bezedně nešťastná a oplakávala jak svoji dnešní ztrátu, tak minulost.

Chvilí jsem ji držel kolem ramen, pak za ruku. Mlčky jsme tak spolu seděli. Pak se natáhla po kapesníku ležícím na posteli a utřela si slzy a nos.

„Tome...“

„Já vím. Je mi to moc líto.“

„Chtěl jen moje dobro. Byl to dobrý syn.“

„Jistě.“

„Nevážila jsem si ho dost...“

„Nemáte si vůbec co vyčítat.“

„Ale ano. Nemůžu si pomoci. Měla jsem mu dovolit, aby mě odstěhoval, hned jak Valentin zemřel.“

„Ne, to ne. Přestaňte s tím, Doroteo, skutečně si nemáte co vyčítat. Nesmíte si nic vyčítat.“

„Proč? Proč ho zabili? Jaký k tomu mohli mít důvod?“

„Policie to zjistí.“

„Je to příliš!“ Slzy se objevily znovu. Nemohla mluvit.

Vyšel jsem z pokoje a požádal sestru, aby pacientce dala něco na uklidnění. Prý už něco dostala, bez lékaře jí už nic nedá.

„V tom případě sežeňte doktora,“ řekl jsem podrážděně. „Jejího syna někdo zavraždil a ona si dává vinu.“

„Jakou vinu? Proč?“

Těžko jí to vysvětlovat. „Věřte mi, že jí do rána bude mnohem hůř, když jí teď nic nedáte.“

Vrátil jsem se k Dorotei s pocitem, že jsem se namáhal zbytečně. Za deset minut nicméně vešla jedna ze sester a s úsměvem staré paní píchla injekci. Dorotea usnula skoro okamžitě.

„Spokojený?“ zeptala se sestra kousavě.

„Lepší to být nemohlo.“

Vyšel jsem z nemocnice a pomohl řidiči najít profesora Derryho. Řidič měl úvazek i na přesčasy, takže se mnou jel rád a nespěchal domů.

Penze profesora Derryho byla bez pozlátka. Bydlel v přízemí vysokého činžovního domu, v bytě skládajícím se z pracovny, ložnice, koupelny a kuchyňského kouta odděleného zástěnou. Všechny prostory byly stísněné, všude tmavé dřevo, bylo to prostě království stárnoucího vědce, žijícího skromně. Bělovlasý, křehký, shrbený starý člověk s čilou, bystrou hlavou. Mávl na mě, abych ho následoval do pracovny, vyzval mne, abych se usadil do křesla a pak se zeptal, jak mi může prospět.

„Přišel jsem se poradit o nožích.“

„Ano,“ skočil mi do řeči. „To už jste mi řekl do telefonu.“

Rozhlédl jsem se, ale nikde v pokoji jsem telefon neviděl. Potom jsem si vzpomněl, že v hale byl mincovní automat, který zřejmě sloužil všem nájemníkům v domě.

Zeptal jsem se: „Když vám ukážu kresbu nože, myslíte že poznáte, o jaký nůž se jedná?“

„Můžeme to zkusit.“

Vytáhl jsem z kapsy saka kresbu nože z plání a podal mu ji. Rozložil a narovnal složený papír a odložil ho na psací stůl.

„Sluší se, abych vám sdělil, že se mne na tento nůž nedávno už ptali.“ Při řeči jen lehce pohyboval rty.

„Však taky platíte za odborníka, pane.“

„Ano.“ Bedlivě si mne prohlížel. „Jaktože se neptáte, kdo se už se mnou radil? Což nejste vůbec zvědavý? Nemám rád žáky bez zvědavosti.“

„Předpokládám, že se s vámi radila policie.“

Stařecky, dušeně se zasmál. „Vidím, že si budu muset poopravit názor,“ řekl.

„Ani ne, pane profesore, totiž, ten nůž jsem našel já, na newmarketských pláních, a policie ho převzala do své péče. Nevěděl jsem, že za vámi byli. Přišel jsem za vámi z čiré zvědavosti.“

„Kde jste studoval?“

„Nemám vysokoškolské vzdělání.“

„Škoda.“

„Děkuju vám.“

„Chystal jsem se, že si uvařím kávu. Dal byste si se mnou?“

„Ano, velmi rád, děkuju.“

Spěšně přikývl, odhrnul zástěnu a postavil v kuchyňském koutě na kávu. Nasypal instantní prášek do dvou šálků, přidal mléko a cukr. Stál jsem u něj a asistoval. Drobné gesto vzájemné pomoci signalizovalo ochotu ke sdílnosti.

„Ti dva policisté, kteří tu byli, se mi pranic nelíbili,“ řekl. „Říkali mi dědo. Chovali se povýšeně.“

„Hlupáci.“

„Ano. Tělesná schránka stárne, ale intelekt ne. Lidé vidí jen tu tělesnou schránku a říkají mi dědo. Také zlatíčko. Jak by se vám líbilo, kdyby vám někdo říkal zlatíčko?“

„Zabil bych ho.“

„Správně,“ znovu se zasmál. Odnесли jsme si kávu ke svým křeslům. „Ten nůž, který sem policisté donesli, je moderní replika armádního nože, jaké měli Američané ve Francii za první světové války.“

„Páni!“ vydechl jsem.

„Nepoužívejte to směšné slovo!“

„Ne, pane.“

„Policisté se mne ptali, jak vím, že jde o napodobeninu a ne o pravý armádní nůž z té doby. Řekl jsem jim, že se mají umět dívat. To se jim nelíbilo.“

„Ano, ale... jak jste to věděl?“

Zasmál se. „Na čepeli bylo vyraženo Made in Taiwan. No jen to řekněte!“

Řekl jsem: „Taiwan se za první světové války nejmenoval Taiwan.“

„Správně. Jmenoval se Formosa. Tehdy to nebyl průmyslově vyspělý ostrov.“ Sedl si a usrkl kávy. Byla dost slabá. „Policisté chtěli vědět, komu nůž patří. Jak bych to mohl tušit? Řekl jsem, že v Anglii je proti zákonu mít při sobě podobný nůž na veřejnosti a zeptal se, kde oni k němu přišli.“

„Co oni na to?“

„Nic. Prý to není moje věc, dědo.“

Podrobně jsem mu vyprávěl, jak se stalo, že se nůž dostal na policii. Zažertoval a řekl: „Páni!“ Pomalu jsem si na něj a na jeho přeplněný pokoj zvykal. Prohlédl jsem si police s knihami, připomínající Valentinovy police, starožitný psací stůl se spoustou papírů, jednu jedinou mosaznou stolní lampu se zeleným stínidlem, špinavě zelené závěsy na oknech připevněné na velkých mosazných kroužcích na záclonové tyči, nepatřičně moderně působící televizor vedle prastarého psacího stroje, suché, vybledlé hortenzie v ozdobné váze a mosazné hodiny s římskými číslicemi, neúprosně odměřující ubíhající zbytek života.

Pokoj byl pěkně uklizený, byl v něm řád, voněl tam tabák, staré knihy, staré kožené čalounění a vazby, vonělo tam stáří. V místnosti se netopilo, přestože bylo chladno. Stará elektrická kamínka byla studená a tmavá. Pan profesor měl na sobě svetr, kolem krku šálu, obnošené tvídové sako se záplatami na loktech, na nohách teplé vlněné kostkované bačkory. Na nose mu seděly bifokály a byl pečlivě oholený. Byl starý a chudý, ale v ničem si nezahladil.

Na psacím stole ve stříbrném rámu stála vybledlá fotografie z mládí pana profesora. Na obrázku byl on a mladá žena. Oba se usmívali.

Viděl, kam se dívám. „Moje paní,“ řekl na vysvětlenou. „Zemřela.“

„To je mi líto.“

„Takový je život. Zemřela už před lety.“

Dopil jsem nezajímavou kávu a pan profesor se jemně zmínil o honoráři.

Přikývl jsem. „Mám ho na paměti, ale chtěl jsem se vás zeptat ještě na jeden nůž.“

„Jaký?“

„Vlastně na dva nože. Jeden z nich má rukojeť z leštěného žíhaného dřeva, řekl bych, že by to mohlo být růžové dřevo. Čepel s ostrím po obou stranách je černá, dva a půl centimetru široká a skoro patnáct centimetrů dlouhá.“

„Černá čepel?“

Přikývl jsem. „Je to pěkná, solidní, dobře vyhlížející zbraň. Říká vám ten popis něco?“

Opatrně odložil svůj i můj šálek na psací stůl.

Pak řekl: „Nejběžnější nůž s černou čepelí je nůž, jaký užívala britská komanda. Za temných nocí se výborně hodil na tiché zabíjení nepřátelských stráží.“

Málem jsem znovu řekl „páni“. Zapůsobilo na mě, jak přiznal, že pravým účelem oněch nožů je zabíjení. „Bývají v pochvě ze silného khaki plátna, nahoře s otvory na pásek a dole s tkanicemi, aby se hrot mohl přivázat k noze.“

„Ten nůž, který jsem viděl, nebyl v pochvě.“

„Škoda. Byl pravý, nebo to byla napodobenina?“

„Nemám tušení.“

„Kde jste ten nůž viděl?“

„Dostal jsem ho darem, v krabici. Kdo mi ho poslal, nevím, ale vím, kde teď nůž je. Podívám se, jestli na něm není Made in Taiwan.“

„Za druhé světové války jich vyrobili na tisíce, ale dnes už po nich jdou sběratelé. V Británii samozřejmě takové zbraně nesmíte kupovat, prodávat ani inzerovat, a to od doby, kdy byla roku 1988 schválena novela trestního zákoníku. Pokud někdo vlastní sbírku, může mu být zabavena. Pokud někdo dnes sbírkou vlastní, nikomu ji neukazuje.“

„Vážně?“

Usmál se mému údivu. „Mladíku, kde žijete?“

„V Kalifornii.“

„To je ovšem jiná! Ve Spojených státech jsou všechny nože povoleny. Jsou tam kluby nadšenců, vychází specializovaný časopis, nože jsou v obchodech a na výstavách, ba dokonce si můžete většinu nožů objednat u zásilkové služby. Tady u nás je proti zákonu prodávat nebo dovážet nože s ostrým hrotem, s dvoubřitou čepelí delší než sedm a půl centimetru.“ Odmlčel se. „Domnívám se, že ten armádní nůž, který mi ukázali policisté, i váš nůž, možná britský, dovezl někdo ze Spojených států ilegálně.“

Chvilí jsem mlčky uvažoval. Pak jsem ho poprosil o list papíru. „Rád bych vám nakreslil ještě jeden nůž.“

Podal mi notes a já nakreslil Fury. Připsal jsem i to jméno.

Chvilí si obrázek mlčky prohlížel. Ticho nevěstilo nic dobrého. „Kde jste ten nůž viděl?“

„V Anglii.“

„Komu patří?“

„Nevím. Myslel jsem, že byste to mohl vědět.“

„Ne, to nevím. Jak už jsem vám vysvětlil, pokud někdo u nás takovou zbraň vlastní, nechlubí se s ní. Drží

ji v tajnosti.“

S povzdechem jsem pokrčil rameny. Tolik jsem si od profesora Derryho sliboval.

„Nůž podle vaší kresby je Armadillo, Fury je prostě výrobní značka. Nůž vyrábějí Japonci, z nerez oceli. Je drahý, těžký, ostrý a nesmírně nebezpečný.“

„Hm.“

Po chvíli ticha jsem se zeptal: „Pane profesore, jaký druh lidí chce vlastnit takové zbraně, i když je musí tajit? Nebo možná právě proto, že je musí tajit?“

„Skoro každý druhý. Koupit takový nůž ve Spojených státech není problém. Na světě jsou stovky, tisíce různých bláznů. Sbírají střelné zbraně, nože, nacházejí uspokojení v pocitu síly, moci...“ Starý hlas zmlkl. Téma bylo příliš osobní. Díval se na kresbu se sklopenýma očima, jako by si nepřál setkat se s mým pohledem.

Klidně, neútočně jsem se zeptal: „Máte vy vlastní sbírku? Ještě z doby, kdy vlastnit nože nebylo proti zákonu?“

„Takhle se mne nemůžete ptát.“

Ticho.

„Armadillo se prodává v silné kožené pochvě na zapínání. Nosí se na pásku,“ řekl.

„Ten nůž, který jsem viděl, v žádné pochvě nebyl.“

„Je nebezpečné a protizákonné nosit takový nůž bez pochvy.“

„V tomto případě asi dotyčný na bezpečnost a zákonnost příliš nedbal.“

„Mluvíte v hádankách, mladý muži.“

„Vy taky, pane profesore. Neprojevujeme si důvěru.“

„Jak mám vědět, že s tím nepůjdete na policii.“

„A jak mám já vědět, že jim všechno nepovíte vy?“

Opět nastalo ticho.

„Něco vám povím, mladíku. Pokud vás ohrožuje někdo, kdo takové nože vlastní, nezahrávejte si s ním.“

Vážil slova. „Za normálních okolností mají lidé tyto nože pod zámekem, schované. Považuji za zneklidňující, že se takový nůž našel na newmarketských pláních.“

„Může policie vypátrat majitele?“

„Těžko. Vůbec nevěděli jak do toho a já jim nemohl nijak pomoci.“

„A co to Armadillo?“

Potřásl hlavou. „Těch vyrobili tisíce. Vaše Armadillo by myslím mělo mít výrobní číslo, podle toho by se dalo zjistit, kdy byl nůž vyroben, možná by se i vypátral první vlastník. Pak jej ale majitel mohl prodat, darovat, někdo mu ho mohl ukrást, nůž mohl několikrát změnit majitele. Kdyby bylo možné ty nože, jež jste popsal, vysledovat k majitelům, nikdo by je na světle božím neukázal.“

To nebylo povzbuzující.

Řekl jsem: „Pane profesore, velmi vás prosím, ukažte mi vaši sbírku.“

„Nepřichází v úvahu.“

Ticho.

„Řeknu vám, kdy a jak jsem viděl Armadillo.“

„Spustě.“

Tvář měl přísnou, okem nemžikl, nic neslíbil. Já se ale musel dozvědět víc.

„Dnes došlo k vraždě. Zavražděný byl zabit obyčejným kuchyňským nožem v jednom domě v Newmarketu. Byl to dům matky mrtvého. Minulou sobotu ji v témže domě někdo zle pobodal a pořezal, ale zbraň se nenašla. Stará paní to přežila a zotavuje se v nemocnici. Na pláních, jak už víte, byl terčem útoku hlavní představitel našeho filmu. Policie vyšetřuje všechny tři případy.“

Upřeně se na mne díval.

Pokračoval jsem: „Na první pohled se zdá, že mezi dnešním případem a útokem na pláních nemůže být žádná souvislost. Nejsem si jistý, ale myslím, že tu určitá spojitost je.“

Zamračil se. „Proč se tak domníváte?“

„Prostě mám takový pocit. Příliš mnoho nožů najednou. A pak... vzpomínáte si na Valentina Clarka?“

Zemřel na rakovinu, dnes je to přesně týden.“

Derry se na mne nepřestával upřeně dívat. Když neodpověděl, dodal jsem: „Paní, kterou minulou sobotu pobodali, je Valentinova sestra Dorotea Pannierová. Zpustošili jí celý dům. Dnes v něm zabili jejího syna, Valentinova synovce. Potuluje se tu někdo velmi nebezpečný, pokud toho člověka policie najde brzo... budu jen rád.“

Těžko říct, co profesorovi táhlo hlavou. Celé minuty mlčel. Pak konečně promluvil: „Začal jsem se o nože

zajímat jako kluk. Někdo mi daroval švýcarský zavírací nůž s mnoha želízky. Byl to můj poklad.“ Krátce se usmál. „Byl jsem osamělé dítě. S tím nožem jsem se cítil silnější, statečnější, nebál jsem se tolik života. No a tady to máte, tak právě se z lidí stávají vášniví sběratelé... hlavně zbraní, zbraní, které by člověk mohl použít, pokud by byl řekněme... smělejší, statečnější, možná i zločinec. Ty zbraně jsou lék na pocity méněcennosti, tajný zdroj síly.“

„Rozumím,“ přikývl jsem.

„Nože mě vždy fascinovaly,“ pokračoval Derry. „Byly mými přáteli, všude jsem je vozil s sebou. Míval jsem nůž přivázaný k noze nebo k paži, pod košilí. Nosil jsem nůž na pásku. S nožem jako by mi bylo tepleji, jako by mi bylo líp. To bylo samozřejmě ještě v mladických letech... Jak jsem dospíval, nepřestal jsem nože hromadit, naopak. Všechno jsem si pěkně zdůvodnil. Prohlásil jsem sám sebe za badatele v oboru nožů, dokonce jsem tomu věřil. Tak to šlo řadu let. Skutečně se ze mne stal odborník. Jak víte, obrazejí se na mne pro expertizu.“

„Ano, to vím.“

„Pak před několika lety můj zájem o nože zvolna vychladl. Možná říci, že jsem v pětadesáti konečně dospěl. Ale znalosti v oboru jsem si nepřestával doplňovat, honoráře za odborný posudek se hodí, i když jsou řídké.“

„Ano.“

„Mám sbírku, jak správně tušíte, ale stane se málokdy, abych si ji prohlížel. Ve své poslední vůli ji odkazuji muzeu. Ti dva mladí policisté, kteří za mnou byli, by mi tu sbírku mohli zabavit vidět ji.“

„To snad možné.“

S trpělivým shovívavým úsměvem profesora poučujícího těžko chápavého žáka otevřel zásuvku psacího stolu a chvíli se v ní hrabal. Nakonec vytáhl fotokopii drobně tištěného úředního listu a podal mi ji.

Přečetl jsem si nadpis. ZÁKON O PREVENCI KRIMINALITY, 1953. ÚTOČNÉ ZBRANĚ.

„Vezměte si to s sebou. Přečíst si to můžete později,“ řekl. „Dávám to každému, kdo za mnou kvůli nožům přijde. Tak a teď, mladý muži, mi pěkně povězte, kde jste viděl Armadillo.“

Splatil jsem dluh. „Někdo ho do mne zapíchl. Viděl jsem ten nůž, když ho vytáhli.“

Zůstal na mne s úžasem koukat. Vyrázil jsem mu dech. Pak se vzpamatoval. „Bylo to nějaká hra?“

„Ne, šlo o to mě zabít, jenže nůž narazil na žebro, tak jsem tady.“

„Dobry bože!“ Chvilí uvažoval. „Takže policie má i Armadillo?“

„Ne, pane profesore, mám pádné důvody k tomu, abych s tím na policii nechodil, musím vám teď důvěřovat.“

„Jaké důvody?“

Vyprávěl jsem mu o mogulech a jak se panicky bojí smůly. Řekl jsem mu, že chci film za každou cenu dotočit, a že by se mi to nepodařilo, kdyby se mi do toho začala plést policie.

„Jste také posedlý,“ poznamenal Derry.

„Asi ano.“

Chtěl vědět, kde a jak jsem se... jaksi... s oním nožem seznámil. Vyprávěl jsem mu to. Řekl jsem mu o ochranných vestách a o tom, že mě pak ošetřil lékař. Který, to jsem neřekl.

Když jsem vyprávění skončil, bylo chvíli ticho. Pátravě si mne prohlížel.

Pak vstal. „Pojďte se mnou,“ vyzval mne a zavedl mne hnědými dveřmi do další místnosti, do ložnice.

Připomínala mnišskou celu. Podlaha byla naleštěná, stála tam vysoká postel s vysokým čelem, hnědá dřevěná skříň a u bílé zdi jediná židle. Vhodné prostředí pro odborníka na středověk, pomyslel jsem si. Pracně si klekl, jako by se chtěl modlit, natáhl se pod přehoz postele, pod postel a táhl.

Vytáhl velkou dřevěnou bednu na kulových kolečkách, zaprášené víko zamčené na visací zámek. Bedna byla dlouhá asi sto třicet centimetrů, necelý metr široká a hluboká nejmíň třicet centimetrů. Vypadala hodně těžká.

Profesor měl na kroužku čtyři klíče. Vybral jeden z nich, bednu otevřel a odklopené víko opřel o postel.

Uvnitř bedny byly vrstvy zelené plstěné látky. Když plst odstranil, byly tam ploché papírové krabice, jedna vedle druhé, na každé nálepka se strojopisným textem. Profesor se chvíli na krabice díval a mumlal, že už je neviděl celé měsíce. Promyšleně vybral jednu krabici.

„Tohle,“ řekl, „je nůž, jaký měla komanda. Je pravý, žádná napodobenina.“

Nůž byl pečlivě zabalený do plastových bublinek. Když ho rozbalil, podobal se noži, který mi kdosi poslal jako varování, jako vejce vejci.

Celkem zbytečně poznamenal: „Nože už nemám vystavené. Zabálil jsem je a uklidil, když zemřela žena, než jsem se přestěhoval sem. Taky se zajímala o nože, zaujaly ji. Chybí mi.“

„To vám věřím.“

Nůž uložil a vybalil další poklady.

„Tyhle dva nože jsou z Persie, mají zahnutou čepel a rukojeť i pochvu ze stříbra zdobeného rytinami a lapisem lazuli. Tyhle jsou z Japonska... tyhle z Ameriky, mají kostěné rukojeti ve tvaru zvířecích hlav. Všechno je samozřejmě ruční práce. Jsou to skvělé exempláře.“

Taky vražedné, pomyslel jsem si.

„Tenhle krásný nůž je z devatenáctého století, z Ruska. Když je zavřený, připomíná Fabergého vejce.

Když se otevře, vidíte, že v něm je pět ostří a rukojeť si zachovává vejčitý tvar. Čepele vypadají jako vějíř ostrých listů. Vejčitou rukojeť zdobí email a zlato.“

„Promiňte... ale tahle sbírka má určitě velkou cenu. Proč ji neprodáte?“

„Mladý muži, přečtěte si, co jsem vám dal s sebou. Prodávat takové nože je proti zákonu. Nože může člověk jedině věnovat muzeu, a to jedině pod tou podmínkou, že muzeum nebude sbírku vystavovat za úplatu. Soukromé osobě se nože vůbec nesmějí prodávat.“

„To je neuvěřitelné.“

„Už je to tak. Poctiví lidé se samozřejmě podřídí a darebáci na zákon jednoduše nedbají. Svět nepřestal být středověký. Copak jste to nevěděli?“

„Tušil jsem to.“

Zasmál se. „Pomozte mi s tímhle na postel,“ požádal mne. „Ukážu vám některé zajímavosti.“

Horní zásuvka v bedně měla na obou koncích držátka z provazu. Vzal za jedno, já za druhé, a když dal povel, zásuvku jsme zvedli. Byla těžká, pro mne až moc.

„Co je?“ zeptal se pan profesor. „Ublížil jste si?“

„Já ne, to Armadillo.“

„Nechcete si na chvíli sednout?“

„Ne, chci si prohlížet vaše nože.“

Znovu si klekl a otevřel další krabice. Vždy nůž vybalil z bublinek a pak mi ho podal, abych si ho podržel v ruce „pro správný pocit“.

Jeho zajímavosti vypadaly zvlášť nebezpečně. Měl tam americké armádní nože (pravé, z roku 1918) a pak celou sadu bratříčků či bratranců Armadilla, nože s mohutnou rukojetí a zahnutou čepelí, po jedné straně s hroty, kterými by člověk soka rozsekal na kusy.

Jak jsem mu nože vracel, hned je balil a systematicky ukládal.

Ukázal mi velký ozdobný krucifix na zlatém řetěze. V krucifixu se ukrývala dýka. Ukázal mi zdánlivě obyčejný pásek na kalhoty. Když jsem na jeho pokyn zatáhl za přezku, vyklouzla z pásku trojboká, nebezpečná čepel.

Profesor Derry mě zcela vážně varoval: „Tome...“ (vida, už ne mladý muži) „Tome, pokud je nějaký člověk opravdu posedlý noži, musíte vyjít z předpokladu, že takový blázen může mít nůž skrytý v čemkoli. V přívěsku ke klíčům, ve svorce na peníze, v hřebenu, v čemkoli. Nůž může být ukrytý ve zvláštním pouzdře pod klopou kabátu. Nebezpečný fanatik se ukájí pocitem skryté síly. Rozumíte mi alespoň trochu?“

„Začínám rozumět.“

Několikrát přikývl a pak mě požádal, abych mu pomohl zásuvku přenést zpět.

Zeptal jsem se: „Pane profesore, než to tam dáme, mohl byste mi ukázat ještě jeden nůž?“

„Samozřejmě.“ Rozhlédl se neurčitě po krabicích. „Jaký máte na mysli?“

„Mohl bych si prohlédnout nůž, který vám dal Valentin Clark?“

Znovu nastalo výmluvné ticho. Pak řekl: „Nevím, o čem mluvíte.“

„Vy jste přece Valentina znal, ne?“

Vstal a vykročil do pracovny. Cestou v ložnici ze zvyku zhasl. Nejspíš šetřil elektřinou.

Šel jsem za ním. Usadili jsme se v pracovně jako předtím. Zeptal se mě, co jsem měl společného s Valentinem. Vyprávěl jsem mu o svém dětství i o tom, že mi Valentin před krátkou dobou odkázal své knížky. „Předčítal jsem mu, když už na to neviděl. Byl jsem u něho krátce před jeho smrtí.“

To Derryho upokojilo a přimělo ke sdílnosti. „Kdysi jsem Valentinu znal velmi dobře: Poznali jsme se na takovém tom nesmyslném dobročinném odpolední. Při podobných společenských příležitostech jde vždy o svaté cíle, lidé jen tak postávají, v ruce šálek čaje nebo sklenku laciného vína, chovají se zdvořile a touží být doma. Nesnášel jsem ty podniky, ale moje drahá žena měla měkké srdce a věčně mne umlouvala, abych s ní na tu dobročinnost chodil. Nedokázal jsem jí odmítnout... je to už moc dávno. Tuze dávno.“

Čekal jsem, až se probere z mlhy lítosti, stesku a osamění. Těžko jsem mu mohl poskytnout útěchu.

„To už bude dobrých třicet let, co jsem poznal Valentina,“ pokračoval. „Tehdy se vybíraly peníze, aby se zabránilo vývozu koní na evropský kontinent k jatečným účelům. Valentin byl jedním z řečníků. Okamžitě

jsme si padli do oka... přitom pocházíme z tak rozdílného prostředí. Začal jsem pak číst Valentinův sloupek v novinách, přestože mě do té doby dostihy vůbec nezajímal. Jenže Valentin byl tak moudrý... přitom tehdy ještě pracoval jako kovář... pro mne to bylo jako závan čerstvého větru po zatuchlém, uzavřeném univerzitním životě. Moje drahá žena ho měla ráda, několikrát jsme se sešli všichni, i s jeho ženou, ale hlavní bylo, že jsem si s Valentinem dokázal povídat. Pocházel ze zcela jiného světa než já a možná jsme spolu byli schopni tak dobře komunikovat právě díky tomu. Mluvili jsme o věcech, o kterých bych se před svými kolegy ani nezmínil.“

„O čem kupříkladu?“ zeptal jsem.

„No... kupříkladu zdravotní věci... jak se stárne... před lety bych vám to zaručeně nevyprávěl, ale od chvíle, kdy jsem překročil osmdesátku, nemám už žádné zábrany. Už si z ničeho nic nedělám. Tehdy jsem řekl Valentinovi, že mám potíže s potencí, ještě mi nebylo šedesát. Nesmějete se mi?“

„Ne, pane,“ řekl jsem podle pravdy.

„Požádat Valentina o radu bylo snadné, člověk mu důvěřoval.“

„Ano.“

„Byli jsme stejně staří. Zeptal jsem se ho, jestli náhodou nemá týž problém, ale on měl opačné potíže, vzrušila ho každá mladá dívka a Valentin se musel ovládat.“

„Valentin?“ žasl jsem.

„Jsou věci, které si lidé nechávají pro sebe,“ řekl Derry prostě. „Víte, mojí drahé ženě vlastně nevadilo, že už se s ní nedokážu milovat tak snadno, ale před lidmi si mne dobírala, jak prý jsem sexy. Hrozné slovo! Chtěla, aby mne lidé obdivovali.“ Potřásl zarmouceně hlavou. „Valentin mě poslal za jedním doktorem, přestože toho sám o potenci věděl spoustu. Prý se hodně naučil od státníků z hřebčínů. Hlavně mi radil, abych si z toho nic nedělal, abych na to nemyslel, abych impotenci přestal považovat za zahanbující a trapnou. Prý to není žádná tragédie. Naučil jsem se být vyrovnaný a spokojený díky Valentinovi.“

„Pomohl mnoha lidem,“ přikývl jsem.

Profesor ještě bloudil myšlenkami v minulosti. „Taky mi řekl něco, co jsem si nikdy neověřil. Přisahal, že to je pravda. Bylo by mě opravdu zajímalo... Když se vás, Tome, na něco zeptám, odpovíte mi podle pravdy?“

„Samozřejmě.“

„Možná jste na to moc mladý.“

„Ptejte se.“

„Bude to mezi námi.“

„Jistě.“

Jak jsem řekl Moncriefovi, nic se neutají. Ovšem když jde o zpověď, je to přece jen něco jiného.

„Valentin tvrdil, že když se omezí okysličení mozku, může dojít k erekci.“

Čekal, co na to řeknu. Chvilí trvalo, než jsem odpověděl. Řekl jsem váhavě: „Já... slyšel jsem o tom.“

„Povídejte.“

„Domnívám se, že jde o perversi patřící mezi autoerotické mánie. Dotyční si sami způsobují částečnou asfyxii.“

Podrážděně mne přerušil. „Tohle vím od Valentina už třicet let. Jde mi o to, jestli to opravdu působí?“

„Z prvé ruky nemůžu sloužit.“

„Nikdy jste to nepotřeboval,“ řekl hořce.

„Zatím opravdu ne.“

„Pak tedy... vyprávěl vám o tom někdo?“

„Ne přímo.“

Povzdechl si. „Nedokázal jsem to zkusit. Je to prostě něco, co se už nikdy nedozvím.“

„Je takových věcí víc?“

„Milý Tome, neptejte se tak hloupě. Studoval jsem středověk. Znáám zaznamenaná fakta. Pokouším se do toho dávného světa proniknout. Nemohu ucítit jeho vůni, neslyším jej, nemohu v něm žít. Nepoznám tajné obavy, předsudky a touhy onoho světa. Celý život jsem strávil tím, že jsem se učil a že jsem vyučoval vědomosti, získané z druhé ruky, nepřímě. Kdybych teď usnul a probudil se v patnáctém století, nerozuměl bych lidem ani slovo a neuměl bych si uvařit. Jistě jste slyšel, že se říká, že kdyby dnes přišel Ježíš a promluvil z hory, nikdo by mu nerozuměl, protože by mluvil hebrejsky s přízvukem nazaretského truhláře. Prostě jsem promrhal život studiem nepoznatelné minulosti.“

„To není pravda, pane profesore,“ ohradil jsem se. „Ale ano, je,“ řekl odevzdaně. „Mně už je to teď jedno, nemám si s kým povídat. Nemohu se bavit s otravnými sociálními pracovníci, které si myslí, že potřebuji jejich péči a říkají mi zlatíčko. S vámi, Tome, hovořit dokážu. Jsem starý blázen, měl bych mlčet.“

„Prosím ne, povídejte dál, povídejte o Valentinovi.“

„V posledních letech jsem ho vídal jen zřídka. Umřela mu žena. Mně taky. Člověk by mýsl, že nás to sblíží, ale nestalo se tak. Nejspíš to bylo tím, že naše setkání domlouvaly naše ženy. Prostě jsme se nějak jeden druhému vzdálili.“

„Ale... před lety... Valentin věděl, že se zajímáte o nože, že?“

„Samozřejmě. Moje sbírka se mu nesmírně líbila. Když k nám chodil, bavily se naše dámy spolu a já Valentinovi ukazoval své poklady.“

„Řekl mi, že vám jeden nůž dal.“

„On vám to řekl...?“

„Ano.“

Pan profesor se zamračil. „Vzpomínám si, že mne zapřísahal, abych o tom nikdy s nikým nemluvil. Prý si mám nůž nechat v úschově, prý si ho možná časem vyzvedne. Nikdy se pak po tom noži neptal a já na to přestal myslet. Zapomněl jsem na to.“ Odmlčel se. „Proč chcete ten nůž vidět?“

„Ze zvědavosti... z náklonnosti ke starému příteli.“

Pan profesor se zamyslel. Pak řekl: „Nakonec proč ne, určitě by mu to nevadilo, když vám o tom noži sám řekl.“

Vstal a šel do ložnice, já v patách za ním. Rozsvítil slabou, úspornou žárovku.

Řekl váhavě. „Obávám se, že v té bedně jsou tři patra, musíme tedy zvednout ještě další zásuvku, abychom se dostali k noži, který si přejete vidět. Dokážete tu zásuvku vyndat a položit na zem?“

Nemusíme ji zdvíhat na postel.“

Ubezpečil jsem ho, že to půjde. Levičkou to šlo líp. V nejdolejším patře byly hnědé, delší krabice, řádně označené.

„Tohle jsou vlastně meče,“ řekl Derry. „Meče, mečíky a taky tu mám dva deštníky a jednu hůl skrývací nůž. Před stovkou nebo dvěma sty let se těmi zbraněmi lidé bránili před lupiči. Teď jsou to ovšem nedovolené zbraně. Dnes si musíte nechat líbit, když vás přepadnou.“ Zasmál se. „Nesmíte chudákovi lupiči ublížit.“

Prohlížel si popisky, probíral prsty řadu krabic.

„Tady to máme,“ řekl. „Dar od V.C.“ Vytáhl balíček zabalený do plastických bublinek, roztrhl lepicí pásku a balíček rozbalil.

„Tady je,“ řekl. „Tohle je Valentinův nůž.“

Zadíval jsem se na něj. V životě jsem takový nůž neviděl. Byl nejmíň třicet pět centimetrů dlouhý, možná i čtyřicet. Dvoubřitá ostrá čepel tvořila dobře jen třetinu délky celé zbraně. Čepel měla tvar zužujícího se oválu, jako oštěp, a ostrý hrot. Dlouhá rukojeť byla spletená z kovu do spirály. Spirála končila malou ploškou s několika otvory.

„To není nůž,“ řekl jsem, „to je oštěp.“

Derry se usmál.

„Jenže se jím nehází.“

„Co se s ním tedy dělá?“

„To já nevím. Valentin mne tehdy jednoduše požádal, abych nůž uložil do své sbírky. Je to unikátní kus, kovaná ocel.“

„Kde k tomu noži přišel?“

„Kde k němu přišel?“ upřímně se rozesmál. „Zapomněl jste, čím se vyučil. Přece byl kovář, ten nůž nekoupil, sám jej vykoval.“

14

V pátek časně ráno, od čtyř do půl sedmé, jsem v klidu a pohodě pracoval v projekci. Řadil jsem záběry k hrubému střihu, což obecně prospívalo věci, mimo jiné jsem si přitom ujasnil, na které situace se ve scénáři nepamatovalo, které chybějí. Krátké pětivteřinové záběry se zase daly dobře využít tam, kde se nepovedl dialog. Dělal jsem si poznámky, jezdil tam a zpátky, spokojeně si pobzukoval a všechno mi bylo jasnější.

V půl sedmé už Moncrief chystal kamery na dvoře stáji. Koně (které už dovezli nazpět z Huntingdonu) v sedm hodin vyjeli na pláň na pracovní cvaly. V půl osmé už uvnitř v budově pracovali maskéři a maskérky a garderobiéři. V půl deváté vjel s hlasitým troubením do dvora O'Haraův vůz.

Stájníci se mezitím z plání vrátili a nosili svým svěřencům krmení. Na zatroubení vyšli na dvůr. Přišli i maskéři a garderobiéři. Lidi od kamer ustali v přípravách, herci a komparsisté se taky shlukli na dvoře. O'Hara si půjčil Edův megafon a všem oznámil, že hollywoodská společnost je spokojená s naší prací, a že on sám odjíždí do Los Angeles. Produkce bude zcela v rukách Torna Lyona.

Vrátil megafon Edovi, všem zamával, aby se vrátili k práci, a vyzývavě se na mne zadíval.

„Tak co?“ řekl.

„Byl bych radši, kdybyste tu zůstal.“

„Je to váš biograf. Ale buďte tý lásky a nechodte nikam bez svého řidiče a bodygarda.“ Rozhlédl se.

„Mimochodem, kde vlastně jsou?“

„Tady mi nic nehrozí.“

„Všude vám může něco hrozit, Tome.“ Podal mi klíč. „Tohle je klíč od mého pokoje, můžete ho použít. Oba nože jsou v mém sejf. Kombinace je čtyři pět čtyři pět. Budete si to pamatovat?“

„Budu... kde vás seženu, kdyby bylo zapotřebí?“

„Zavolejte mojí sekretářce v Los Angeles, bude vědět, kde jsem.“

„Neodjíždějte.“

Usmál se. „Letí mi to v poledne. Tak se tu mějte dobře.“

Energicky nastoupil do vozu a odjel. Připadal jsem si jako mladý generál, který zodpovídá za výsledek bitvy. Byl jsem nesvůj, chyběla mi sebejistota a jako bych byl nahý.

Dnes ráno nás čekalo několik scén ze samého začátku filmu, především příchod policie na místo, kde došlo k oběšení, a začátek vyšetřování. Moncrief začal nasvědčovat herce, některé v civilu, některé v uniformách. Vysvětloval jim, kdy přesně se mají otočit na kameru. On i já jsme si pro natáčení připravili plán s diagramy, dali jsme ho dohromady v noci, když jsem se vrátil z Cambridge.

Další přípravy jsem svěřil Edovi a jel se do Bedford Lodge nasnídat. Můj řidič i ochránce neklidně a ustaraně přecházeli po hale. Báli se, že dostanou vyhazov, protože mne promeškali.

„Klid, klid,“ upokojil jsem je. „Pracovní den vám začíná až za hodinu.“

Snídani jsem si objednal do pokoje. Současně se snídání přišel host, Robbie Gill.

„Měl bych teď poslouchat plíce a psát sirup proti kašli,“ řekl, „moje sestra v čekárně bojuje s davem trpících. Svlécte se.“

„Co prosím?“

„Sundejte si košili a svetr, rozepněte si kalhoty. Přišel jsem zachránit váš ničemný život.“

Rychle vybaloval věci z tašky. Pak odstrčil mou kávu a rohlíky a hmátl po šunce.

„Doufám, že nemáte hlad,“ zamumlal.

„Umírám hlad.“

„Smůla. Svlíkněte se.“

„Ale... proč?“

„Za prvé vás musím převázat. Za druhé jsem získal pro nože nepropustnou vestu. Chtěl jsem, aby byla taky neprůstřelná, ale tu mi nedají bez patřičných formalit ani vojáci, ani policajti, to jsem si ověřil. Budeme se muset spolehnout na domácí výrobu.“

Svlékl jsem si svetr a košili a doktor sundal starý obvaz. Povytláhl obočí, ale nedával najevo nespokojenost.

„Hojí se to pěkně. Je to citlivý?“

„To žebro bolí.“

„S tím se musí počítat,“ přikývl a nalepil na mne čerstvý obvaz. „Tak, a teď mi řekněte, jestli jste už někdy slyšel o akrylátech?“

„Ne.“

„Používají se teď na zlomeniny končetin místo sádry. Je to úplně pevná hmota. Je to porézní polymer, takže pod ním kůže nesvědí. Nůž to neprorazí.“

„A co kulka?“

„To je jiná.“

Pracoval na mně asi půl hodiny. Mezitím jsme probrali Doroteu a Paula, ale k ničemu jsme nedospěli.

Vyprávěl jsem Robbiemu, jak se stalo, že jsem obklopený krabicemi s knihami od Valentina (za laskavé asistence Billa Robinsona).

Když se mnou Robbie skončil, vězel jsem od brady až po pás v akrylátovém brnění bez rukávů. Skládalo se ze dvou na sebe přiléhajících dílů a dalo se snímat. Spojovalo se suchým zipem.

Když jsem začal protestovat, že krunýř sahá příliš vysoko, řekl Robbie suše: „Chcete, aby vám podřezali krk? Navlíkněte si přes to rolák. Přinesl jsem vám tenhle, pro případ, že byste žádný neměl.“ Podal mi tenký bílý rolák, jako by o nic nešlo.

„Moc děkuju, Robbie.“ Myslel jsem to doopravdy, to jistě poznal.

Krátce přikývl. „Měl bych radši jít za těma svýma ukašlanýma klientama, nebo mě zlynčujou.“ Sbalil si věci. „Nemyslíte si, že tu vaši oběšenou dámu někdo zlynčoval?“

„Ne, to si nemyslím.“

„Vyhrabali jste s panem profesorem Derrym z bahna něco užitečného?“

„Ten nůž, co mi zlomil žebro, se jmenuje Armadillo. Ten z plání, se žlábký na prsty, je napodobenina armádního nože z první světové války. Policie se už profesora na ten nůž ptala.“

„Páni!“

„Panu profesorovi je osmdesát pět, napomenul mě, ať neříkám páni.“

„Pan profesor je asi číslo.“

„Docela jsme si rozuměli. Bohužel neví, komu Armadillo patří.“

„Budte opatrný,“ řekl na odchodu. „Kdyby bylo zapotřebí, jsem tu.“

Pomaloučku jsem dojedl zbytek snídaně, pomalu se oblékl, oholil a pomalu si zvykal na želví život v krunýři.

Asi v devět jsem se chystal odejít, když vtom mi volali z recepce, že tam je nějaká mladá dáma a tvrdí, že má se mnou domluvenou schůzku. Jmenuje se Lucy Wellsová.

Málem jsem na ni zapomněl. „Ano, samozřejmě, pošlete ji prosím nahoru.“

Lucy se dostavila v džínách, svetru, na nohou tenisky, vlasy stažené do ohonu. Samostatná mladá dáma, upadající občas do ochromujících rozpaků. Zadívala se strnule na ty spousty krabic a zeptala se, jak má začít.

Předal jsem jí malý osobní počítač, blok s perem a velký černý značkovač.

„Všechny krabice očísľujte,“ řekl jsem, vzal značkovač a napsal na krabici od mikrovlnné trouby jedničku.

„Pak všechno z krabice vyndejte a napište seznam toho, co tam patří, tady do toho bloku. Z bloku to pak opište do počítače. Knížky potom zase vraťte do krabice a nahoru položte seznam obsahu. Současně prosím pište obecný, souhrnný seznam, jako třeba: Krabice č.1: Knihy, životopisy majitelů a trenérů. Je vám to jasné?“

„Ano.“

„Každou knížku pečlivě vyklepejte, jestli v ní není něco založené. Nic nevyhazujte, i kdyby se vám to zdálo naprosto bezvýznamné.“

„Dobře,“ tvářila se tázavě, ale já nic nehodlal vysvětlovat.

„Oběd si objednejte do pokoje, a až vám ho ponesou, nenechte tu nikde před personálem povalovat žádné knihy ani papíry. Jasné?“

„Ano, ale proč?“

„Lucy, jednoduše mě prosím poslechněte. Tady máte klíč, kdybyste někam vyšla, abyste se dostala zpátky. Až se vrátím, přivedu vám sem na skleničku Nashe Rourkea.“

Oči měla jako talíře. Nebyla hloupá. Zadívala se na krabice a rozhodla se na můj návrh přistoupit.

Vydal jsem se do práce. Musím ale říct, že mi akrylátový krunýř dodával mnohem větší pocit bezpečí než přítomnost řidiče a osobního ochránce, mého strážného anděla. Strávili jsme celé dopoledne na dvoře.

Nash byl nevidaně trpělivý (v roli i mimo roli) při jednání s herci představujícími policisty.

Počáteční pochybnosti policie předepsané scénářem nebylo snadné narežít, trvalo to věčnost. „Já nechci, aby ti policajti vypadali jako idioti,“ kázal jsem. Bohužel nedostatek inteligence projevovali herci. Do obsazení menších rolí jsem neměl co mluvit. Mým úkolem bylo naučit i toho nejhloupějšího pudla hezky proskakovat obručí.

Moncrief nepřestával nadávat. Nash se otočil do nasvícení pokaždé perfektně, jenže Nash, jak jsem trpělivě připomínal svému kameramanovi, není uznávaná velehvězda jen tak pronic zanic.

Zmatek patřičně vzrostl, když se dostavili skuteční policisté, aby se mne zeptali jak to, že se moje otisky znovu objevily v Doroteině domě. Byla to skoro fraška, ale do smíchu nám nebylo. Ukázalo se, že mám na dobu vraždy Paula neotřesitelné alibi, i když jsem se nedozvěděl, o jakou dobu jde. Zdržení s policií mne stálo polední přestávku.

Točili jsme dál. Dostali jsme se až ke scéně, ve které se poprvé objeví Cibber (přijede autem) a zaseje u policistů sémě podezření vůči Nashovi. Cibber byl dobrý herec, ale se sklonem vyprávět nemravné vtipy, kdy se to nehodilo a mařil se čas. „Pardon, pardon,“ řekl pak vždy, ale nikdy nebyl zkroušený nebo pokorný.

Dělal jsem, co jsem mohl, abych se ovládl. Dvakrát jsem se šel projít na pláň nadýchat se čistého vzduchu, zatímco Moncriefovi lidé zakládali materiál do kamer na osmou klapku celkem jednoduché sekvence. Zavola jsem do Wrigleyho autoopravny a zeptal se, jestli by mohl Bill Robinson dostat odpoledne volno.

Pak jsem mluvil s Billem, poděkoval mu za dovezení druhé várky knížek a požádal ho, aby připravil doma garáž, otevřel vrata a vytahal ven nějaké součástky.

„Rozhodli jsme se to u vás natočit až za tmy,“ řekl jsem. „Mohl byste nám tedy obětovat večer? Budete mít

doma motorku?“

Jasně, dobrý, samo, pravil.

Unavený a trochu znechucený jsem v půl šesté odpoledne prohlásil, že padla, a pozval Nashe do svého apartmá v Bedford Lodge na skleničku.

„Přijdu rád,“ řekl. S Lucy se pak uvítal tak mile, že ztratila řeč a roztřásla se jí kolena.

„Jak vám to šlo?“ zeptal jsem se jí a vysvětlil stručně Nashovi, čím jsem ji pověřil. Omlouvala se, že jí to šlo pomalu a že zvládla jen pět krabic. V poslední našla výstřižky o Sonině smrti. Zvláštní, co? Jsou v krabici číslo šest. Ještě prý je neprohrála.

„To je v pořádku. Zítra přijdete doufám zas? Pojedete na noc domů? Nebo přespíte u strýčka Ridleyho?“ Ušklíbla se a pak se začervenala. „Ne, u toho ne, totiž... budu spát tady v hotelu. Měli volný pokoj a táta s tím souhlasil. Doufám, že vám to nevadí.“

„Naopak, to je skvělý,“ řekl jsem úmyslně bez nemístného nadšení, abych ji nezastrašil. „A co pozítří? V neděli?“

„Můžu tu zůstat, dokud to nedodělám, táta říká, že to tak bude nejlepší.“

„Ať žije táta,“ řekl Nash s úsměvem.

„Tátu to všechno ohromně zajímá,“ Lucy po chvilce dodala: „Stejně, pane Rourkeu, připadá mi legrační, že hrajete tátu.“

Nash se usmál. Jeho žena sice byla v jiném stavu, ale Nash určitě nevypadal otcovsky, a už vůbec ne jako otec Lucy.

Vypili jsme spolu skleničku a pak jsme se rozešli. Nash při odchodu zíval a stěžoval si, že od něho ten otrokář (T. Lyon) očekává, že za pár hodin už znovu půjde do práce. Lucy se omluvila a odešla současně s Nashem. Ke mně prohodila, že zůstat v hotelu je praktické.

Když odešla, prohlédl jsem si její přehledný seznam obsahu krabic. Protože se krabice náležitě pomíchaly při převozu a vykládání a protože Lucy jednoduše začala od jednoho konce, šest zpracovaných krabic obsahovalo všechno možné bez ladu a skladu.

Krabice č.1 Knihy formy, rovinové dostihy

Krabice č.2 Životopisy, trenéři, jezdci, majitelé

Krabice č.3 Knihy formy, překážkové dostihy

Krabice č.4 Dostihové sloupky, novinové výstřižky

Krabice č.5 Knihy, ročenky, dějiny dostihového sportu

Neodolal jsem a z čiré zvědavosti jsem si klekl na zem a otevřel krabici číslo tři s Knihami formy pro překážkové dostihy. K mojí radosti tam byly i dva z roků, kdy jsem sám překážky jezdil.

Britské Knihy formy vznikají postupně, týden po týdnu, z jednotlivých listů, které se vkládají do měkkých kožených desek a obsahují podrobné informace o všech dostizích, co se kde běžely, u každého jména koně je uvedené jméno trenéra, jezdce, kolik kůň nesl, stáří koně, pohlaví a popis jeho výkonu od startu až do finise.

S Knihou formy nelze diskutovat. Pokud Kniha formy praví, že pan T. Lyon (pan značí, že jde o jezdce amatéra) skončil se svým koněm pátý a zůstal daleko za prvními čtyřmi, tak je to tak, i když dotyčný pan Lyon má dojem, že tehdy zajel těsný finiš a zůstal vzadu jen o půl délky. Četl jsem si s nostalgií, jak pan Lyon zvítězil v třímílovém steeplu v Newbury o dvě délky, a že jeho kůň nesl deset kamenů. Půda byla onen den údajně „měkká“ a kurs byl sto ku šesti. Kůň pana Lyona překvapivě porazil horkého favorita (nesl víc než favorit, nebylo to tedy handicapem). Pamatoval jsem si přesně, jak velice tehdy pan Lyon jásal. Diváci, kteří si vsadili špatně, nejásali.

Usmál jsem se. Od té doby uplynulo dvanáct let. Měl jsem na sobě krunýř a snažil jsem se zůstat co možná naživu. Nikdy jsem nebyl tak šťastný, jak v ono vzdálené studené odpoledne.

Valentin u koně, kterého jsem tehdy jel, nakreslil červený vykřičník, což znamenalo, že koně na dostihy obouval osobně, patrně týž den ráno.

Na dostihy dostávají koně tenké hliníkové podkovy, podstatně lehčí než ocelové, jaké mají ve stájích a při práci. Podkovy se vždy mění před dostihem a po dostihu.

Knihy formy v krabici číslo tři čirou náhodou začínaly od roku, kdy mi bylo sedmnáct, chyběl tam tedy rok mého dostihového křtu v šestnácti. Budu muset počkat, až mi to Lucy najde.

Otevřel jsem krabici číslo jedna, kde byly Knihy formy z roviny a zjistil, že zasahují dál do minulosti. Bylo tam i těch několik let, kdy Jackson Wells působil v Newmarketu jako trenér. Byl tam i rok Soniny smrti.

Fascinovaně jsem si prohlížel Valentinovy červené tečky (startující) a červené vykřičníky (vítěz).

Dědečkovo jméno se jako jméno majitele objevovalo, kam se člověk podíval. Doba před dvaceti šesti lety, kdy mi byly čtyři. Před celou generací. Tolik lidí už nežilo, tolik koní, tolik dostihů minulo a upadlo v zapomnění.

Jackson Wells neměl mnoho startujících a jen několik vítězů. Jackson Wells taky neměl stálého jezdce, jen úspěšné, bohaté stáje si mohly dovolit zaměstnávat některého ze špičkových žokejů. Několik z Wellsových koní jel nějaký P. Falmouth, jiné D. Carsington. Obě jména mi byla cizí, žádný div.

V den Soniny smrti vyjel Jackson Wells na dostihy v Yorku, kam byl přihlášený jeden z koní, které měl v tréninku. Vyhledal jsem si příslušný den a zjistil, že dotyčný kůň tehdy vůbec nestartoval. Když se dostih běžel, byl už trenér Wells na cestě domů.

Listoval jsem dál. Valentinových teček u Jacksonových koní bylo čím dál míň, až zmizely docela. Našel jsem jen jediný vykřičník, a sice u menšího dostihu na nevýznamném závodišti u koně, kterého jel jezdec D. Carsington.

Dědeček říkával: „Vítěz je vítěz. Nikdy nikoho nepodceňuj.“

Vrátil jsem knihu formy do krabice, poslušně si došel na chodbu pro svého strážného anděla a jel se zeptat Betty, jestli nemá náhodou Doroteiny klíče. Potřásla hlavou. Chudák Dorotea, chudák člověk, ten Paul.

Manžel Betty pro Paula netruchlil. Jestli prý tam chci uklidit, tak mi do domu hravě zjedná přístup. Manžel Betty byl šikovný a uměl všechna řemesla. Prý stačí málo a dostane se do každých dveří. Tak se stalo, že netrvalo dlouho a oba jsme byli uvnitř a uklízeli tam z toho nejhoršího. Vyprávěl mi, že za nimi byla policie, že je fotografovala, vzala jim otisky prstů a zase odešla. Dům plný vzpomínek na ošklivé věci je Dorotein, do toho domu se Dorotea bude vracet.

Nejvíce času jsem strávil v její ložnici. Hledal jsem krabici s fotografiemi, o které povídala, ale nemohl jsem ji najít. Řekl jsem i Bettyinu manželovi, co hledám staré fotografie, na kterých je Paul jako dítě. Nenašli jsme nic.

„Chudák stará,“ řekl, „ten její syn byl zvíře, ale ona by o něm neřekla křivý slovo. Mezi náma, velká škoda ho není.“

„Ne... ale kdo ho zabil?“

„Jo. Je mi jasný, jak to myslíte. Šerednej pocit, co, že tady někde kolem nás běhá nějaký cvok s nožem?“

„Je to šerednej pocit,“ přikývl jsem.

Stál jsem ve tmě před garáží Billa Robinsona, v mých zádech judista obzíral menší dav, který se tam jako obvykle nahromadil.

Uvnitř garáže v jasném světle postával Bill Robinson v černém koženém obleku s cvočky a s rozpačitým výrazem. O kousek dál trčela motorová obluda, Harley Davidson. Díly druhé se povalovaly venku před garáží. Moncrief se činil s osvětlením, chystal lampy s modrým a žlutým světlem, aby docílil zajímavé, dramatické kombinace světla a stínů, a Nashův dublér poslušně pochodoval ulicí ke garáži, zastavoval se a nahlížel dovnitř. Moncrief nejdřív nasvítí jeho profil, pak poloprofil, polovinu obličeje světlou, polovinu tmavou, jen oči se leskly.

Přijel Nash. Postavil se vedle mne a přihlížel.

„Procházíte se. Uvažujete, jak se sakra dostat z toho průšvihů. Snažíte se dodat si kuráž. Jasný?“

Přikývl. Pak ukázal na osvětlenou scénu. „Je to působivé. Ale nač ten motocykl?“

„O tom je přece ten film.“

„Jak to myslíte? Přece tam žádná motorka není?“

„Jde o fantazii, náš film je o tom, že člověk potřebuje fantazii.“

„To myslíte ty vysněné milence?“ zeptal se pochybovačně.

„Fantazie dá člověku to, co mu život odepřel,“ řekl jsem věčně. „Tomu klukovi s motorkou je osmnáct, je to slušný, hodný kluk, má dobrý místo, pomáhá starý sousedce s nákupama, ale sám si připadá v tý černý kůži se cvočky jako ďábel, jako by si osedlal tygra. Hraje si na něco, čím by vlastně ani být nechtěl, stačí mu ke štěstí, že si na to hraje.“

Nash stál, ani se nehnul. „Skoro se mi zdá, že to vlastně schvalujete.“

„Jistě, schvaluju to. Bohatá, plodná fantazie chrání spoustu lidí od nudy a sklíčenosti. Dodává pocit jedinečnosti. Lidi jako by se sami vytvářeli. Ale vy tohle všechno dobře víte, vy sám jste pro mnoho lidí vtělená fantazie.“

„A co takhle mnohonásobní vrazi? Ti jsou taky vtělená fantazie?“

„Všechno je vždycky trochu černé a ne jen bílé.“

Zavolal na mne Moncrief: „Připraveno, Tome.“ Nash bez dalšího slova vykročil na určené místo, ze

kterého měl vejít do obrazu, zastavit se, otočit a přihlížet, jak Bill Robinson žije ve svém vysněném světě bohatýra.

Ed poučoval dav, že musí být ticho. Pak křikl: „Klapka!“ Kamery naskočily. Ed zařval: „Kamera!“ Moncrief odpověděl: „Jede!“ a Nash vykročil, zastavil se, otočil, všechno dokonale. V tu chvíli Bill Robinson upustil kus výfuku a řekl: „Pardon.“

„Stop,“ křikl Ed otráveně.

Šel jsem za Billem Robinsonem do garáže. „Neomlouvejte se, neříkejte pardon, nevadí, když něco upustíte, můžete si i zanadávat, jenom neříkejte pardon.“

Ušklíbl se. Jeli jsme to znovu a Bill spojil dva kusy lesknoucí se oceli s takovou samozřejmostí, jako by se na něj přitom nedívalo asi padesát lidí.

„Stop!“ křikl Ed spokojeně a dav lidí ze sousedství tleskal. Nash si s Billem Robinsonem potřásl rukou a pak rozdával autogramy. Získali jsme spoustu budoucích diváků, a nikdo mne nebodl do zad. Celkem to byl úspěšný večer.

Když jsme se vrátili do Bedford Lodge, nechali jsme si s Nashem přinést večeři nahoru a najedli jsme se společně.

„Vyprávějte, proč potřebujeme fantazii,“ vybídl mne Nash.

„Já... totiž...“ Váhal jsem. Zarazil jsem se, nechtěl jsem vypadat jako pitomec.

„Jen povídejte,“ pobízěl mne. „Lidi říkají... vlastně si to sám taky myslím... že být herec není pořádný povolání pro pořádného mužského. Řekněte mi, proč tomu tak není.“

„Vám to říkat nemusím.“

„Tak mi tedy povězte, proč se vy sám zabýváte výrobou fantazie.“

„Nalejte si víno.“

„Sakra neuhýbejte.“

„Dobře.“ Nalil jsem mu plnou sklenici. „Chtěl jsem být žokej, ale najednou jsem moc vyrostl. Prostě jsem jednoho dne byl u doktorky, protože jsem si nějak pohmoždil rameno při pádu na dostizích. Zeptala se mě, čím chci být. Řekl jsem, že žokej. Paní doktorka mi pak přísně kázala o tom, že marnotratně utrácím život. Zeptal jsem se jí, jaký povolání by mi vybrala ona. Řekla mi docela vážně, že jediný skutečně prospěšný povolání je povolání lékaře.“

„Blbost.“

„Pohrdala mnou, protože se věnuju jen zábavě.“

Nash potřásl hlavou.

„Snažil jsem si to pak zdůvodnit. Teď se taky věnuju zábavě a hodlám se jí věnovat i v budoucnosti.

Říkám si, že když nic jiného, poskytuju aspoň totéž co prášky na uklidnění. Každý se může vmyslet, do čeho chce. Můžete si představovat, že žijete ve smyšleném, tvrdém světě, aniž byste cítil skutečný strach a bolest. Já ty smyšlenky vyrábím, otevírám dveře. Dokážu nadchnout... dokážu chlácholit... utěšit... pomůžu pochopit... dokážu dodat útěchu... Proboha, zapomeňte na všechno, co jsem tu plácal. Všechno jsem si to teď právě vymyslel, abych vás pobavil.“

Zamyšleně popíjel víno.

„V tomhle biografu, co teď točíme, vymyšlení milenci zpřijemňují život zanedbávané ženy. Díky jim snáší nevěru svého muže s vlastní sestrou. Ti milenci jsou její útočiště i pomsta.“

„Zdá se, že hraju pěkného darebáka.“

„Hrajete člověka.“

„Hodláte přemluvit Howarda, aby z toho udělal sebevraždu?“

Zavrtěl jsem hlavou. „Jsem si jistý, že to sebevražda nebyla. Ale nemusíte mít strach, vy jako postava z toho vyjdete dobře a pomstíte její smrt.“

„Napsal už Howard ty chybějící scény?“

„Ještě ne.“

„Vy jste pěkný uličník, Tome, jestlipak to víte?“

Sworně jsme dojedli a pak jsme s Moncriefem naplánovali scény, které se budou točit následující den v dekoraci jídelny Athenea, která už naštěstí vypadala jako živá.

Potom jsem ze sebe s úlevou svlékl neprobodnutelný krunýř, opatrně jsem se umyl, opatrně, abych si nenamočil obvaz, a jen tak v kalhotách od pyžama jsem si ještě rychle, než vlezu do postele, prohlížel výstřížky o Sonině oběšení. O dvě hodiny později, v županu, abych se zahřál, jsem si ještě stále prohlížel své dědictví. Žasl jsem a začínal chápat, proč si Paul tak velice nepřál, abych se k Valentinovým knihám dostal. Taky jsem možná správně hádal, proč Valentin nechtěl, aby knihy měl Paul. Možná že je odkázal

mně, skoro cizímu člověku, protože chtěl zachovat tajemství, které se z výstřížků dalo vyčíst. Předpokládal, že já z toho nevyčtu vůbec nic a výstřížky jednoduše zahodím. Možná je chtěl spálit sám, ale nemoc ho zaskočila a už to nestihl.

Paul chtěl Valentinovy knihy a písemnosti. Paul byl mrtvý. Zažíval jsem se na svůj prázdný, odložený krunýř a měl jsem sto chutí znovu si ho navléct, přestože byly dvě hodiny ráno.

Když mi Soniu popisoval, řekl Valentin, že byla křehotinka a nenápadná myška. Dokud ještě žila, určitě o ní měl jiné mínění. Ve složce s výstřížky jsem našel dvě její fotografie. Na obou byla velmi hezká, živá, jiskrná, a podle mého nemálo zkušená.

Jedna z fotografií byla profesionální, pěkná, lesklá, dvacet krát pětadvacet, černobílá verze snímku, který mi půjčila Lucy. Sonia a Tygr, jenže na Valentinově obrázku mladý muž chyběl, byla tam jen Sonia. Na dalším obrázku byla Sonia ve svatebních šatech, opět sama, bez partnera. Nevypadala panensky. Moje matka mě kdysi poučila, jak se pozná zkušená žena od panny. Jakmile prý se žena vyspí s mužem, udělají se jí na spodních víčkách malé váčky, které je vidět, jen když se směje. Sonia se na obou obrázcích usmívala a ony váčky byly víc než zřetelné.

Valentin mi taky řekl, že Howard v knize chudáka Soniu líčí jako poloviční kurvičku, ale tím mne asi chtěl jen poplést. V deskách s výstřížky byly zmínky o její smrti ze spousty novin a časopisů. Nejnelichotivější články hovořící skoro otevřeně o Sonině promiskuitě, kdosi zřejmě sám Valentin červeně přeškrtnal a připsal Ne! Ne!

Vyndal jsem ze Soniných desek všechny listy a zjistil, že docela vespod jsou dvě uschlé růže, krátký vzkaz o okování koně, začínající oslovením Valentine, miláčku, a tenké, krajkové spodní kalhotky. Valentin se svěřil profesorovi Derrymu, že ho vzrušují mladé ženy. Z toho, co si Valentin tajně schovával, bylo jasné, že jednou z těch žen byla Sonia Wellsová.

Chudák starý, pomyslel jsem si. Když Sonia zemřela, bylo mu šedesát. Při mém mládí se mi do té chvíle zdálo, že tak starý už těžko kdo může propadnout smyslné vášni. Valentin mne poučil i po smrti. Citový náboj desek s upomínkami na Soniu mne oslepil do té míry, že jsem si hodnou chvíli vůbec nevšiml, že pod touhle objemnou slohou jsou ještě jedny desky, tenčí. Jak se poté ukázalo, byl v nich dynamit. Chyběl jen detonátor.

Tím jsem se stal já.

Spal jsem pět hodin, pak jsem si oblékl brnění a šel do práce. Bylo sobotní dopoledne. V duchu jsem si v kalendáři odškrtnul devatenáctý filmovací den. Tedy skoro třetina času, který mi k natáčení dopřáli. Po celý den pršelo, ale to nám bylo jedno, protože jsme točili vevnitř, pod střechou, v jídelně „Athenea“.

Na pořadu byla scéna oběda, kdy se Cibberovo podezření, že ho žena podvádí, změnilo v jistotu. Cibber seděl se Silvou sám u stolu. Oba do nekonečna odpovídali číšníkům a číšnicím ano, ne, děkuji, a opakovaně strkali sousta do úst. Silva jídlo vyplivovala, jakmile Ed křikl „stop“. Oba pili nekonečné množství na víno obarvené vody. Cibber kynul známým u jiných stolů. Manželé na sebe tiše, se zdvořilým výrazem dštili síru, s tuhým úsměvem na rtech, aby zachovali dekorum. Cibber byl člen Jockey Clubu a jako takový těžko mohl dát své ženě pár facek v nejkonzervativnějším klubu celého Londýna.

Jak jsem je poslouchal, jak jsem se na ně díval, musel jsem uznat, že se v tom dialogu Howard opravdu překonal. Dokonale pochopil a reprodukoval společenskou zdrženlivost člena „lepší“ společnosti v situaci zhrzeného manžela.

Silva se na Cibbera dívala výsměšně, ale s líbezným úsměvem. Řekla mu, že nesnáší, když jí sahá na prsa, že se jí to hnusí. Cibber, rozháraný a zničený, se rozhlížel, jestli Silvu nikdo z personálu nezaslechl. Oba herci nemálo přispívali k přitažlivosti filmu.

V polední přestávce jsem se vrátil do Bedford Lodge. Odpoledne jsme ještě měli točit detaily. V hotelu jsem našel ve svém pokoji Nashe, jak se pohodlně usazený v křesle baví s Lucy. Ta tudíž moc práce nenadělala, stihla projít sotva jednu a půl krabice.

„Dobrý den,“ uvítala mne na zemi na kolenou. „Co mám dělat s krabicí těch velkých starých encyklopedií?“

„Jak starých?“

Vytáhla jeden svazek. „Čtyřicet let!“ Bylo jasné, že čtyřicet let považuje za věčnost. Nash podvědomě přivřel oči.

„Zapište je a víc se s nimi nezapývejte.“

„Dobře. Jo... nenašla jsem žádné album s fotografiemi, jak jste se po něm sháněl, zato jsem našla starou škatuli od bonbonů se starými obrázky. Co s nimi?“

„Škatule od bonbonů...“

„Ano. Taková hodně stará, s kytkami na víku.“

„Hm... kde je ta škatule?“

Otevřela velkou krabici od faxu a vytáhla několik pořadačů plných starých dostihových programů a výstřižků o vítězích, které Valentin pravidelně obouval. „Tady je ta škatule,“ řekla, a vytáhla zespodu vybledlou zlatou ohmatanou papírovou bonboniéru s květinami na víku. „Ty fotky jsem ještě neprobírala,“ řekla.

„To je v pořádku,“ řekl jsem nepřítomně a bonboniéru otevřel. Uvnitř byly vesměs malé prastaré snímky, některé už hodně vybledlé a pokroucené. Valentin se svou ženou, Dorotea s mužem, jeden nebo dva obrázky Meredith Derryho a jeho ženy, Dorotea s dítětem, se svým hezkým, mile vyhlížejícím malým Paulem. Obrázky z doby, kdy život byl radostný, než ho čas pokazil.

„Co kdybychom si dali něco k obědu?“ navrhl jsem.

Nash jídlo objednal. „Co budete pít, Tome?“ zeptal se.

„Vodu z Léthé.“

„S tím počkejte, dokud ten film nebude hotový.“

„Co je Léthé?“ zeptala se Lucy.

„To je řeka v podsvětí, kdo se z ní napije, usne na věky a zapomene na život,“ řekl Nash.

„Ach...“

„Ano, na věky, ale Tom to tak nemyslel.“

Lucy to tak docela nepochopila, proto raději začala vyvíjet činnost a popisovat značkovačem krabice.

Na dně bonboniéry jsem našel větší obrázek, ještě si zachoval barvy, i když nebyl moc ostrý. Zachycoval skupinku mladých lidí, asi tak dvacetiletých. Na rubu obrázku bylo jediné slovo: Parta.

Parta.

Dlouho jsem se na snímek upřeně díval, tak dlouho, až si toho Nash i Lucy povšimli.

„Co tam máte?“ zeptal se Nash. „Co jste našel?“

Podal jsem obrázek Lucy, ta se na něj zadívala, pak znovu, pozorněji. „Ale to je přece táta, že jo? Vypadá hrozně mladě.“ Otočila fotografii. „Parta,“ četla nahlas. „To je tátovo písmo, vidíte?“

„To musíte vy vědět líp než já.“

„Určitě.“

„Kdo jsou ti ostatní, nevíte? Kdo byl v té partě?“ zeptal jsem se.

Prohlížela si obrázek. „Tohle je přece Sonia, ne? Určitě.“

Nash jí vzal fotografii z ruky, zadíval se na ni a přikývl. „To je určitě váš otec, a ta dívka vypadá jako z fotky, kterou jste nám půjčila... Ten mladík vedle ní, to je ten druhý z toho vašeho obrázku, ten, co mu říkali Tygr... zaručeně je to on.“

„Asi ano,“ řekla Lucy váhavě. „A tady ten na konci, ten vypadá jako...“ Zarazila se. Tvářila se nejistě a znepokojeně.

„Jako kdo?“ pobízel jsem ji.

„Teď už tak nevypadá. Je... nevím jak to říct... prostě... Je to strejda Ridley. Tady na tom obrázku vypadá ohromně. Je to hrozný, co s lidma čas udělá.“

„Ano,“ odpověděli jsme s Nashem oba současně. Hollywoodem bloudí bezpočet starých herců a hereček k nepoznání, všechno se na nich a v nich hroutí, kromě vzpomínek na dávnou slávu a vlastní mládí, které se jim posmívá z půjčených videokazet nebo z televizních programů.

„Kdo jsou ti další?“ zeptal jsem se.

„Nevím,“ řekla a fotografii mi vrátila.

„Řekl bych, že byli asi tak ve vašem věku.“

„Taky myslím.“ Nepřipadalo jí to pozoruhodné. „Mám to všechno zase vrátit do té velké krabice?“ zeptala se.

„Buďte tak hodná, ale tu bonboniéru nechte venku.“

„Dobře.“

Přinesli oběd a my se dali do jídla. Pak volal Ziggy z Norska.

„Nemůžu dovolat se O'Harovi,“ stěžoval si.

„O'Hara se vrátil do Los Angeles. Jak se mají koně?“

„Dobro.“

„Výborně. Produkce pro ně našla šikovný nevyužívaný stáje jen asi patnáct kilometrů od pobřeží.“ Vytáhl jsem z kapsy papír s adresou a nadiktoval mu ji, hláskoval jsem písmeno od písmene. „Zavolejte mi v pondělí, jakmile přistanete v Imminghamu, pokud by byly nějaké problémy.“

„Ano, Tome.“

„Sláva vám, Ziggy.“

Potěšeně se zasmál a zavěsil.

Opustil jsem Nashe a Lucy u kávy. Vzal jsem si s sebou fotografii Party a útlé desky, jejichž obsah jsem si četl v noci. Uchýlil jsem se do O'Harova apartmá, klíč jsem měl. Valentinovy suvenýry jsem uložil do sejfů k nožům. V hotelu byly ve všech pokojích bezpečnostní schránky, do kterých si hosté mohli podle potřeby ukládat věci a nastavit vlastní kombinaci. Bylo mi až hloupé, že jsem tolik opatrný a ty věci ukládám do O'Harova sefů místo do svého. Ale prostě jsem tak opatrný byl.

U O'Hary jsem si ještě v seznamu vyhledal číslo Ridleyho Wellse a zkusil mu zavolat. Nikdo to nebral.

Když jsem se vrátil k sobě, Nash se právě chystal odejít. Chtěl se odpoledne dívat na dostihy v televizi a sázet telefonicky u bookmakera, se kterým jsem mu to vyjednal.

„Dnes večer to pořád platí?“ zeptal se už ve dveřích.

„Samozřejmě, pokud nebude pršet, a ono prý nebude.“

„Jak si představujete, že člověk může potmě jezdit na koni?“

„Bude svítit měsíc. To zařídí Moncrief.“

„Co když tam budou králiči nory?“

„Nebudou, na newmarketských cvalových drahách žádný nejsou,“ ubezpečil jsem ho.

„Co když spadnu?“

„Zdvihneme vás a vyhodíme znovu do sedla.“

„Někdy vás, Tome, nenávidím.“ Ušklíbl se na mne a šel. Opustil jsem Lucy zavalenou celými desetiletími knih formy, došel si do haly pro své pečovatele a nechal se odvézt zpět do stájí.

Cestou do „Athenea“ jsem se zastavil dole v kanceláři, kterou užíval hlavně Ed. Měli jsme tam různá zařízení jako telefony, fax a velkou kopírku. Poprosil jsem dívku, která to tam obhospodařovala, ať zkouší vytáčet číslo Ridleyho Wellse a kdyby ho zastihla doma, ať mne s ním ihned spojí, že budu nahoře.

„Vy jste ale říkal, že vám zásadně nic přepojovat nemáme, když točíte.“

„Natočíme to znovu. Já toho člověka chci za každou cenu dostihnout. Jasný?“

To jí stačilo. Přikývla. Šel jsem nahoru, abych znovu nazkoušel Cibberův a Silvin nepřátelský, mstivý výraz.

Ridley Wells zdvihl telefon v půl čtvrté. Zdálo se, že je opilý.

„Pamatujete si, jak jste chtěl od O'Hary, jestli by nebyla v našem filmu nějaká malá jezdecká role?“ zeptal jsem se.

„Říkal, že nic nemá.“

„Ano. Teď se ale něco narodilo. Máte ještě zájem?“ Zmínil jsem se o takovém honoráři za půldenní práci, že by přilákal i větší ryby než Ridley. Ani se neptal, co po něm budeme chtít.

„Pošlu pro vás zítra vůz v sedm ráno. Přiveze vás do stájí, kde máme naše koně. Nemusíte si nic brát s sebou, oblečení vám dají naši kostyméři. Koně vám taky dáme tady. Nebudeme od vás chtít nic mimořádného ani nebezpečného. Chybí nám prostě na zítřejší natáčení jeden žokej.“

„Jasný.“

„Nezapomeňte ale,“ řekl jsem důrazně.

„Živej nebo mrtvej.“

„Tak moment, to ne, ve stavu čistém a střizlivém. Pokud byste nebyl střizlivý, ujednání padá.“

Po krátkém mlčení řekl: Jasný.“ Doufal jsem, že to myslí vážně.

Když jsme dokončili detaily a exponovaný materiál odputoval bezpečně do Londýna k vyvolání, prošel jsem si v projekci denní práce ze včerejška. Harley Billa Robinsona vypadal jak ztělesnění spoutané síly, což mě těšilo, a to nejen kvůli Billovi, Nashova postava v té scéně logicky našla odhodlání k dalším činům. Od fantazie k odvaze, pomyslel jsem si. Chtěl jsem, aby to z filmu vyplynulo, ale nehodlal jsem to divákům servírovat po lopatě. Chtěl jsem, aby došli k tomu, že o tom vlastně byli odjakživa přesvědčení. Stačí otevřít dveře. To byl můj úkol.

Přestalo pršet skoro přesně v dobu, kterou meteorologové předpověděli. Zázrak. Moncrief pilně pracoval na dvoře, dohlížel na přípravu kamer, na přípravu materiálu, rozmístění lamp i lidí u kamer pro noční záběry Nashe na pláních.

Nash se dostavil na minutu přesně, jako vždy. O půl hodiny později už vyšel z budovy v jezdeckém, v nočním make-upu, v ruce bezpečnostní helmu. Trval na tom, abychom mu dodali veterinárně zklidněného koně.

„Kdyby vás tak slyšeli vaši obdivovatelé,“ poznamenal jsem suše.

„Kdybyste vy tak zkusil looping při 6G nízko nad zemí,“ řekl Nash s úsměvem.

Potrásl jsem hlavou. Nash lítal na tryskáči, pokud mu to právě některá smlouva nezakazovala. To já

neuměl. Nashův životopis do doby, než se stal velehvězdou, byl imponující. Kromě jiného sloužil jako pilot stíhačky armádního letectva. To všechno mu dodávalo na přitažlivosti.

„Tahle scéna se podle scénáře odehrává asi tak jednu nebo dvě noci před tou scénou s motocyklem,“ vysvětloval jsem. „Už vás obvinili, a vás to straší. Jasný?“

Pomalou jsme jeli s kamerou po cestě do kopce, Nash v sedle podle nás (koně a jezdce „osvětlovalo“ matné světlo „měsíce“) a tvářil se zasmušile. Pak jsme Nashe natočili, jak sedí v trávě opřený o strom a jak se jeho kůň pase opodál. Už jsme byli skoro hotoví, když vtom se těžké mraky rozdělily, objevil se skutečný měsíc v úplňku a mraky přes něj dramaticky pluly. Moncrief okamžitě zvedl kameru k nebi a točil dobrých šedesát vteřin. Pak se na mě vítězoslavně usmál.

Dlouhý den skončil. Když jsem se vrátil do Bedford Lodge, zjistil jsem, že Lucy zpracovala tři další krabice. Nechala mi tam ale vzkaz, že si její rodiče přece jen přejí, aby na neděli přijela domů, takže doufá, že se nebudu zlobit, až v pondělí zase přijde.

Krabice č. 8 Knihy formy, rovinové dostihy

Krabice č. 9 Podkovy

Krabice č. 10 Encyklopedie, A F

Podkovy byly skutečné podkovy, každá zabalená zvlášť v igelitu s nálepkou se jménem koně, datem vítězství a názvem dostihu. Valentin byl opravdový sběratel, své úspěchy si dobře uložil.

Pak jsem jen tak rozevřel první encyklopedii. Jedna stránka byla založená papírkem. Autokrat. Absolutní vládce. Následovala řada příkladů.

Knihu jsem zavřel a usadil se pohodlně v křesle. Opřel jsem si hlavu o opěradlo. Pak jsem se rozhodl, že je načase zbavit se brnění. Pak jsem usnul.

Z polospánku mě probudila vzpomínka na jedno slovo, které jsem předtím jen zahlédl, ale nevnímal.

Autokrat...

Na stejné stránce o kus výš stálo Autoerotismus.

Vytáhl jsem znovu svazek z krabice a četl si dlouhé povídky. Obsahovalo všechny možné podrobnosti o různých formách masturbace, bylo toho víc než dost. Nenašel jsem nic důležitého. Trochu zklamaný jsem se chystal encyklopedii zas odložit a vrátit záložku na místo, když vtom jsem si všiml, že na záložce je Valentinovým písmem napsáno Parafilie.

Nevěděl jsem, co je parafilie. Prohledával jsem tedy zatím neotevřené krabice, až jsem konečně našel tu, kde byl i díl s písmenem P.

Tam byla další záložka, tentokrát u stránky, kde byla Parafilie.

Dočetl jsem se, že parafilie je sexuální deviace projevující se různým způsobem. Jedna forma byla popsána jako „erotická strangulace záměrně navozená hypoxie mozku způsobující sexuální stimulaci“. Valentinova znalost autoasfyxie, kterou popisoval profesor Derry, pramenila z tohoto naučného slovníku. Četl jsem: „V roce 1791, v Haydnově době, v Londýně zemřel známý hudebník na následky sklonu k parafilii. Jednou v pátek odpoledne si dotyčný najal prostitutku a přikázal jí, aby mu kolem krku položila smyčku a utahovala ji podle jeho pokynů. Naneštěstí zašel dotyčný příliš daleko a uškrtil se. Prostitutka ohlásila jeho smrt policii a byla obžalována z vraždy. Posléze byla osvobozena, protože o hudebníkově perverzních sklonech se vědělo. Soudce přikázal, aby byl celý spis v zájmu obecné mravnosti držen v tajnosti.“

Vída, co se člověk všechno nedozví, pomyslel jsem si trochu pobaveně a uložil knihu do krabice. Chudák profesor Derry, možná se dobře stalo, že si Valentinův recept neověřil.

Než jsem Valentinovy papírové záložky vyhodil, ještě jsem si je pořádně prohlédl. Na druhou si Valentin poznamenal: Říct Derrymu. O kousek níž napsal: Ukázal jsem to Tygrovi.

Šel jsem do O'Harova pokoje, vyndal z bezpečnostní schránky desky s fotografií Party, sedl si do křesla a dlouho, usilovně jsem uvažoval.

Nakonec jsem u O'Hary spal. Bylo to jistější.

15

Příští ráno dovezlo auto naší filmové společnosti Ridleyho Wellse do stájí včas a ve stavu střízlivém.

Poslali jsme ho do kostymérny a já mezitím z přenosného telefonu zavola Robbiemu Gillovi.

Bylo hodně brzo, proto jsem očekával, že se mi ozve jeho záznamník, ale Robbie už byl vzhůru a ozval se sám.

„Tak co, ještě živý?“ zeptal se vesele.

„Ano, děkuju.“

Šel rovnou k věci, jako obvykle. Zeptal se: „Co potřebujete?“

„Za prvé, od koho máte ten seznam odborníků na nože?“

„Od svých kolegů od policie,“ odpověděl bez zaváhání. „Od doktora, kterého běžně přivolávají. Je to správný průserář, kdysi hrával ragby, je s ním legrace a rád chodí na pivo. Řekl mi, že si policie pořídila seznam znalců nožů a jeho požádala, jestli by seznam nemohl doplnit. Prý jim řekl, že nemůže, protože uživatelé nožů, co on zná, vesměs sedějí za mřížema.“

„Viděl Doroteu?“

„Ne, byl v tu dobu někde pryč. Ještě něco?“

„Jak je na tom?“

„Dorotea? Ještě jí dávají sedativa. Mimochodem, když už Paul není, jste pořád ochotný platit to soukromý sanatorium?“

„Ano, jsem, taky bych s ní rád co nejdřív mluvil, jako třeba dnes odpoledne.“

„Snadná věc, jednoduše za ní jeďte. Je pořád na oddělení zvýšený péče kvůli Paulovi, ale fyzicky se hojí dobře. V úterý bychom ji mohli převézt.“

„Výborně.“

„Dávejte na sebe pozor.“

„Vynasnažím se,“ řekl jsem suše.

Ve stájích se mládenci chystali na pracovní cvaly, sedlali koně. Řekl jsem jim, že budeme mít pláně více méně jen pro sebe, protože je neděle, ale že budeme točit něco trochu jiného než minulý týden.

„Všichni víte, že máte mít na sobě totéž co tehdy. Ověřili jste si u skriptky, že je všechno v pořádku, pokud si to sami přesně nepamatujete?“

Přikývli.

„Dobře. Vyklušete do vršku a zastavíte tam, kde minulý týden. Tam budete chodit do kola. Jasný?“

Znovu přikývli.

„Pamatujete se na toho jezdce, co se najednou vynořil bůh ví odkud a napadl Ivana?“

Dali se do smíchu. To bylo věru těžké zapomenout.

„Dobře. Ivan tu sice dnes není, ale my ten útok společně nasimulujeme a do našeho filmu ho dáme. Dnes to ovšem bude jen hraný. Je to jasný? Nůž nebude pravý, bude ze dřeva, dodala ho naše produkce. Byl bych rád, kdybyste si počínali úplně stejně jako minule. Jezděte v kruhu, povídejte si a toho cizího jezdce si nevšímejte. Jasný?“

Všem to bylo jasné, bez problémů. Náš mladý vedoucí stájí se jen zeptal: „Kdo bude místo Ivana?“

„Já,“ řekl jsem. „Sice nemám tak široká ramena jako Nash, ale budu mít na sobě bundu, co Nash nosí v roli trenéra, a pojedou koně, co jel Ivan. Až se nachystají kamery, člověk, co hraje toho útočníka s nožem, vyjede pomalu na tý starý líný hnědce, jak přišla v Huntingdonu poslední. Stájník, který ji jindy jezdí, bude mimo záběr, za kamerama. Nějaký otázky?“

Jeden ze stájníků se zeptal: „Budete ho honit v autě s kamerou jako minule?“

„Ne, natočíme, jak cválá dolů k městu.“

Předal jsem velení až na další vedoucímu, ať dohlídne na nasedání a výjezd ze dvora. Ed s Moncriefem byli už v pozoru na pláních. Zašel jsem si do kostymérny pro Nashovu bundu. Ridley byl už připravený. Spolu jsme mým vozem odjeli na vrchol kopce a odtamtud jsme došli ke skupince koní a jezdců pěšky. Zůstali jsme stát u vozu s kamerou.

Řekl jsem Ridleymu: „Chceme od vás, abyste přijel tamhle odtud a přidal se ke skupině... Přiklušete, vytáhnete atrapu nože z pochvy a napadnete s ním jednoho z jezdců jako s úmyslem těžce ho zranit. Vznikne zmatek, při kterém odjedete přes kopec dolů k městu, přes tréninkové dráhy. Jasný?“

Ridley se na mne upřeně díval.

„Zaútočíte na mne, ano? Dělal jsem dnes Nashovi dubla.“

Ridley neřekl ani slovo.

„Samozřejmě, že až film bude hotový, neuvidí diváci jediný dlouhý záběr, bude tam sestřih blýskavého nože, vzpínajících se koní, zmatek. Krvácející rána. Spousty krve. To natočíme dodatečně.“ Přišel Ed a donesl Ridleymu několik rekvizit. Podával mu je jednu po druhé.

„Jedna atrapa nože v pochvě na pásku,“ recitoval Ed, jako by to četl ze seznamu. „Prosím, připněte si ten pásek.“

Ridley poslechl jako hypnotizovaný.

„Prosím vyzkoušejte si, jak vytáhnete nůž z pochvy,“ vyzval jsem Ridleyho.

Vytáhl nůž a zděšeně se na něj zadíval. Produkce dodala věrnou napodobeninu amerického armádního nože, zhotovenou podle mé kresby. Ridley sice držel v ruce lehký, neškodný předmět ze dřeva, ale ze vzdálenosti tří kroků atrapa nože s těžkou profilovanou rukojetí a dlouhou čepelí vypadala jako pravá.

„Dobře,“ řekl jsem věčně. „Můžete vrátit nůž do pochvy.“

Ridley rozčileně a nešikovně nůž zastrčil.

„Jedna helma,“ řekl Ed a helmu mu podal.

Ridley si ji nasadil a připevnil.

„Brejle,“ pokračoval Ed.

Ridley si je pomalu nasadil.

„Rukavice.“

Ridley zaváhal.

„Nějaký problém?“ zeptal jsem se.

Zachraptěl: „Ne...“ Pak se nechal vyhodit do sedla naší nejpomalejší hnědky.

„Výborně,“ řekl jsem. „Můžete vyrazit. Až Ed zavolá: Kamera, vyjedete na mě, tasíte nůž, zasadíte ránu a pak co nejrychleji mizíte k Newmarketu. Chcete zkoušku nebo myslíte, že to trefíte napoprvé, že můžeme jet na ostro?“

Muž v helmě, ochranných brýlích a rukavicích neřekl ani slovo.

„Myslím, že vyjdeme z předpokladu, že to trefíte a pojedeme na ostro.“

Ridley byl jako ochromený. Požádal jsem příslušného stájníka, aby ho i s koněm zavedl na určené místo a pak aby se uklidil ze záběru. Stájník správně splnil pokyn. Mezitím mě stájník Nashova koně vyhodil do sedla. Prasklé žebro zlobilo. Prodloužil jsem si třmeny. Moncrief zapnul reflektory a znásobil tak světlo, dopadající na scénu.

Ed křikl: „Kamera!“

Ridley Wells pobídl koně do cvalu, ne do klusu, pravou rukou vytasil nůž, v levé držel otěže. Koně řídil nohama, jezdit uměl. Mířil přímo ke mně, vražedně odhodlaný, přesně tak, jak jsem doufal.

„Nůž“ narazil do krunýře pod bundou. Protože byl jen ze dřeva, nic nemohl prorazit, naopak, náraz vyrazil nůž z ruky útočníka.

„Já ho pustil!“ vykřikl Ridley. Ukázal jsem na vrchol kopce a křikl jsem: „Nevadí. Jeďte!“

Odcválal. Přikrčený v sedle jel, jako by opravdu byl na útěku.

Stájníci na svých koních vyjeli na kopec a dívali se za ním, stejně jako předtím. Tentokrát jsem ale útočníka stíhal na koni a ne autem.

Auto s kamerou jelo po cestě a kamera nepřestala ani na chvíli vrčet. Když jsme pak později scénu sestříhali, byl na ní „Nash“ v těsném sledu za prchajícím, zraněným, krvácejícím Nash, Nash snažícím se dohonit svoji kořist, trpícím Nash.

„Nádhera,“ liboval si O'Hara, když se na scénu díval. „Výborně, Tome...“

Ono nedělní ráno ale žádná krev netekla, a protože jsem měl rychlejšího koně, snadno jsem Ridleyho dohonil, než se stačil ztratit v Newmarketu.

Vztekle koně zatáhl, strhl rukavice, helmu a brýle a všechno hodil na zem. Pak ze sebe stáhl větrovku půjčenou z kostymérny a zahodil ji.

„Zabiju vás,“ zasyčel.

„Pošlu vám honorář,“ řekl jsem klidně.

Výraz neforemného obličeje znejistěl, jako by se Ridley nemohl rozhodnout, jestli mne má hned na místě napadnout či ne. Zvítězila opatrnost, nebo zdravý rozum. Sklouzl z koně a pustil otěže z ruky. Otočil se ke mně zády a prkenným krokem odkráčel k Newmarketu, jako by ani nohy necítil.

Předklonil jsem se a sáhl po visících otěžích. Jel jsem s oběma koňmi zpět do stájí.

Stájníci se taky vrátili a štěbetali jako vrabci.

„Vypadal úplně stejně!“

„Vypadal jako ten minule!“

„Byl to ten samej...“

„Že vypadal docela stejně jako tamten?“ obrátil se jeden ke mně.

„Ano,“ přikývl jsem.

Zašel jsem napřed do kostymérny, kde jsem odložil Nashovu bundu a helmu, pak nahoru, kde technici scény právě bourali jídelnu Athenea a stavěli věrnou repliku koňského stání ve stájích.

Skutečné stání by bylo příliš malé, nevešly by se tam kamery, technici, osvětlovači, natož ještě dva herci, proto jsme si museli vyrobit stání vlastní. Rozdělili jsme jeho prostor na tři části a ve středu jsme nechali velký prostor pro kameru. Jedna část měla vrátka a komunikovala s „vnějším světem“ (představovaným zadní projekcí dvora), v další části byl žlab a vědro s vodou. Ve třetí, největší části by normálně stál kůň. Stěny stání tvořily lehké, nabílo natřené dílce, strop byl otevřený, překlenutý jen holými trámy. Díly betonové podlahy ve všech třech částech překrývala sláma. Umělecky provedené stopy po kopytech a

další známky opotřebování dodávaly přesvědčivý dojem.

Spokojeně jsem se rozhlédl. Zeptal jsem se: „Tak jak to jde?“

„Ráno to bude hotový,“ ujišťovali mne. „Bude to vypadat jako pravý, jako že to přetrvá věky, jak jste si přál.“

„Výborně.“

Dorotea měla narůžovělé tváře, velký pokrok!

Když jsem přišel, sice ukáplо několik slz, ale už to nebyl tak bezedný zármutek jako před dvěma dny. Jak se lepšil Dorotein celkový stav, vracela se jí i duševní síla. Poděkovala mi za kytky, které jsem jí přinesl, a prohlásila, že už rajskou polívku nemůže ani vidět.

„Tvrdí, že je zdravá, ale já už ji nesnáším. Prosím, maso nebo salát jíst nemůžu... už jste někdy jedl salát v nemocnici?... ale proč nemůžu houbovou nebo kuřecí polívku, to nepochopím. Všechny polívky jsou samozřejmě z pytlíku.“

Prý už by si moc přála být v tom sanatoriu, co jí hodný zlatý Robbie Gill opatřil. Taky prý doufá, že její snacha odjede co nejdřív zpátky domů do Surrey.

„Nemáme se rády,“ přiznala s povzdechem. „Taková škoda!“

„Ano,“ přikývl jsem. „Až vám bude líp, budete se chtít vrátit domů?“

V očích se jí zatřpytily slzy. „Zemřel tam Paul.“

Taky Valentin, pomyslel jsem si.

„Tome... začíná se mi ledačo vybavovat...,“ řekla úzkostlivě. „Ten večer, co mě přepadli...“

„Ano?“ pobízela jsem ji. „Na co jste si vzpomněla?“

„Paul křičel.“

„Ano, to jste říkala.“

„Byl tam ještě jeden mužský.“

Přitáhl jsem si židli pro hosty k její posteli, klidně jsem si sedl a vzal ji za ruku. Nechtěl jsem ji vyplašit, snažil jsem se nedat najevo, co se mi honí hlavou.

Řekl jsem mírně: „Pamatujete si, jak vypadal?“

„Byl to cizí člověk. Byl u mě doma s Paulem, když jsem se vrátila od Mony... dívala jsem se u Mony na televizi, ale nelíbilo se nám, co dávali, tak jsem šla domů dřív... šla jsem jako jindy zadem, přes kuchyň, a byla jsem překvapená... příjemně překvapená... že přišel Paul. Jenže Paul se choval hrozně divně, skoro jako vystrašeně, ale neměl přece proč mít strach. Proč by měl strach?“

„Třeba proto, že jste se vrátila dřív, a ten druhý ještě obracel dům naruby.“

„Prostě... Paul křičel... kde že prý mám Valentinovo album s fotografiemi. Jsem si skoro jistá, že jsem mu řekla, že Valentin žádné album neměl. Valentin měl jen pár starých fotek, a ty měl v krabici od čokolády, stejně jako já. Paul mi nechtěl věřit a pořád že chce to album.“

„Valentin opravdu žádné fotky neměl?“

„Ne, můj milý, neměl, jsem si tím jistá. U nás v rodině jsme nikdy moc na fotografie nebyli, nepatříme k lidem, co si myslí, že se něco neodehrálo, pokud to nemají vyfotografované. Jistě, Valentin má spoustu snímků koní, však taky koně byli jeho život. Věčně koně. Děti neměl, jeho Cathy děti mít nemohla. Kdyby měl děti, třeba by ho fotografování zajímalo víc. Já kupříkladu mám u sebe v ložnici v krabici hodně fotek. Nás všech, před mnoha lety, Paula...“

Znovu se objevily slzy a já si nechal pro sebe, že jsem v Doroteině ložnici žádné upomínky na minulost nenašel. Rozhodl jsem se, že jí jako náhradu dám Valentinovu krabici.

„Řekl vám Paul, proč ty fotografie chce?“ zeptal jsem se.

„Myslím že ne, můj milý. Všechno se seběhlo tak rychle, a ten cizí člověk byl tolik rozzlobený, taky křičel.“

Pak mi Paul řekl... bylo to opravdu hrozné, můj milý... řekl: Dej mu ty fotografie, má nůž.“

Zvolna, klidně jsem se zeptal: „Jste si tím jistá?“

„Předtím jsem myslela, že se mi to zdálo.“

„A teď?“

„Teď... musel to říct. Slyším ho, jak to říká, můj malý Paul... ach můj bože, moje zlaté děťátko...“

Plakala a já ji držel v náručí.

„Ten cizí člověk mne uhodil,“ polykala slzy. „Uhodil mne do hlavy... a Paul křičel: Řekni mu to, řekni mu to!... Pak jsem uviděla... že ten člověk opravdu drží v ruce nůž... on to vlastně nůž nebyl, protože tím měl prostrčené prsty, bylo to lesklé... ten člověk měl špínu za nehty... bylo to hrozné... a Paul křičel Přestaň... přestaň... Pak jsem se probudila v nemocnici a nic z toho jsem si nepamatovala, až včera v noci... prostě, když jsem se dnes vzbudila a zavzpomínala na Paula, najednou se mi to všechno vybavilo.“

„Ano.“ Odmlčel jsem se. Ledaco jsem si v duchu musel poopravit. „Moje drahá Doroteo, myslím, že vám Paul zachránil život,“ řekl jsem.

„Ach, ach!“ Nepřestala plakat, ale v tu chvíli plakala radostí a úlevou, ne z lítosti.

„Myslím, že Paul se zděsil, když viděl, že na vás ten člověk jde s tím nožem, a že zabránil smrtící ráně. Robbie mi řekl, že má pocit, jako kdyby to byl pokus o vraždu, který někdo zmařil. Tvrdil, že lidé schopní zasazovat tak strašné rány nožem jsou většinou v afektu a nedokážou přestat. Myslím, že Paul toho člověka zastavil.“

„Ach Tome, můj milý.“

„Obávám se ale, že z toho všeho plyne, že Paul toho člověka, co vás napadl, znal, a policii to nepřiznal. Co huň, předstíral, že byl v době toho útoku v Surrey.“

„Ach.“

„Paul se taky snažil, abyste neměla příležitost mluvit se mnou nebo s Robbiem, aspoň do té doby, než se ujistil, že si nic nepamatujete.“

Dorotea už tolik nezářila, ale radost jsem jí nezkazil.

„On se pak změnil,“ pokračoval jsem. „Myslím, že jednu chvíli byl v pokušení se mi s něčím svěřit, i když nevím, co to bylo. Jsem ale přesvědčený, že litoval toho, co vás potkalo.“

„Ach Tome, to doufám.“

„Jsem si tím jistý,“ řekl jsem s větším přesvědčením, než jaké jsem cítil.

Chvilí mlčky uvažovala, pak řekla: „Někdy, když mu něco sedělo v hlavě, tak Paul vybuchl, jako by to v sobě už nedokázal udržet.“

„Ano?“

„Řekl... vlastně jsem vám to nechtěla povídat, Tome, ale je to jen pár dní když byl tady za mnou najednou vyhrkl: Proč sakra musej točit ten film? Říkal to s trpkostí. Řekl, že by nikdy nedošlo k tomu útoku na mne, kdybyste věci tolik nerozvířil. Samozřejmě, že jsem se ho zeptala, co jste rozvířil, a on mi na to řekl, že to přece bylo v Drumbeatu. Ale ať prý na to zapomenu. Jen prý ať si pamatuju, že kdyby vás něco špatného potkalo, můžete si za to sám. Řekl... je mi to líto... ale řekl, že by ho vůbec nemrzelo, kdyby vás nakrájeli na nudle jako mě... To vůbec jako by nebyl on.“

„Nezapomeňte, že jsem před ním u vás zamkl, taková potupa se jen tak neodpouští.“

„Ne... ale stejně, něco mu dělalo starosti, tím jsem si jistá.“

Vstal jsem a přešel k oknu. Díval jsem se nepřítomně na úředně jednotvárnou budovu na protější straně nemocničního dvora. Pěšinkou přes chudý trávník šli dva lidé v bílém a povídali si. Statistě v rolích lékařů, pomyslel jsem si bez uvažování. Často jako bych v opravdovém životě viděl film.

Otočil jsem se a zeptal se staré paní: „Ptal se vás Paul po tom albu tady v nemocnici?“

„Nevzpomínám si, asi ne. Mám to ale trochu popletené.“ Odmlčela se. „Mluvil o tom, že jste odvezl Valentinovy knihy, a já mu neřekla že ne. Nechtěla jsem se s ním přít, byla jsem příliš unavená.“

Řekl jsem jí, že jsem našel Valentinovu krabici s fotografiemi mezi věcmi, co byly u Billa Robinsona, ale že jsem nenašel nic, co by stálo za tu spoušť v jejím domě a za její poranění.

„Kdybych vám jeden obrázek ukázal, poznala byste, kdo na něm je?“

„Jistě, pokusím se, můj milý.“

Vytáhl jsem z kapsy obrázek Party a podal jí ho.

„Potřebuju brejle,“ řekla, „mohl byste mi je podat? V tom červeném pouzdře na nočním stolku.“

Podal jsem jí brýle. Klidně si prohlížela obrázek.

„Pobodal vás někdo z těch lidí?“ zeptal jsem se.

„Co vás napadá, ten člověk byl mnohem starší, tohle jsou mladí lidé. Počkejte...,“ vykřikla. „Tohle je přece Paul! Tady na konci, že to je Paul? Jak byl hezký!“ Položila ruku se snímkem na příkrývku. „Ty ostatní neznám. Přála bych si, aby tady byl Paul.“

Povzdechl jsem si, vzal si fotografii, zase ji uložil a vytáhl notes, který vždy nosím s sebou.

„Nechci vás rozrušit, ale rád bych vám nakreslil nůž a poprosil vás, jestli ho nepoznáte, jestli to je ten, se kterým vás napadli.“

„Nechci ho vidět.“

„Prosím, Doroteo...“

„Paula zabili nožem,“ zakvílela. Naříkala pro svého syna.

„Moje drahá Doroteo,“ řekl jsem po chvíli. „Nemohla byste se na tu kresbu podívat, když vám řeknu, že to možná pomůže najít Paulova vraha?“

Zavrtěla hlavou. Položil jsem kresbu tak, aby na ni dosáhla. Po krátkém váhání ji zdvihla.

„Ten je hrozný,“ vydechla. „Ale takový nůž jsem v životě neviděla.“ Cítil jsem, že se jí ulevilo. „Kdepak,

tamten byl úplně jiný.“

Předtím jsem nakreslil americký armádní nůž, který jsme našli na plánech. Otočil jsem list papíru a na druhou stranu jsem nakreslil vražedné Armadillo, se vším všudy, i se zubatým ostřím.

Dorotea se na obrázek podívala a zbledla. Neřekla ani slovo.

„Odpusťte mi to...“, omlouval jsem se provinile. „Vy ale žijete, Paul vás miloval... a zachránil vám život.“

Vzpomněl jsem si na výraz zděšení v Paulově tváři, když tehdy vkročil do matčiny kuchyně a na stole uviděl Armadillo. Když uviděl mne, živého.

Vypotácel se tehdy z domu a zmizel. Nemělo smysl lámat si hlavu, jestli by ještě žil, kdybychom tehdy šli za ním a přiměli ho, aby promluvil. Byla chvíle, kdy se málem chtěl vyzpovídat. Z Paula se stal slabý článek řetězu, snadno by se sesypal, mohl promluvit. Paul, nadutý, nadřazený, nabubřelý, nesympatický Paul ztratil nervy a zemřel, protože přece jen měl svědomí.

Můj řidič mne vezl do Oxfordshiru a čas od času se díval do mapy, kudy má jet. Vedle řidiče seděl můj judista. Já seděl vzadu a znovu a znovu jsem si prohlížel obrázek Party. Vzpomínal jsem, jak na obrázek reagovala Dorotea i Lucy.

„Jsou tak mladí!“

Mladí.

Jackson Wells, Ridley Wells, Paul Pannier, ti všichni byli na obrázku nejmíň o dvacet šest let mladší, než jak jsem je poznal. Sonia zemřela před dvaceti šesti lety, a na obrázku byla ještě živá.

Řekněme, že snímek je starý dvacet sedm let to by znamenalo, že Jacksonu Wellsovi tehdy bylo asi čtyřicet let, ostatní byli mladší. Osmnáct, devatenáct, dvacet let, tak asi. Sonia zemřela, když jí bylo jedenadvacet.

Mně tehdy byly čtyři roky a o její smrti jsem nic nevěděl. Vrátil jsem se ve třiceti a snažím se dopátrat, proč musela zemřít. Prohlásil jsem, že se možná pokusím to zjistit, a tím jsem odstartoval řetězovou reakci, jejíž vinou se Dorotea octla v nemocnici, Paul na hřbitově a já si vysloužil nůž mezi žebry... Bůh ví co ještě bude.

Netušil jsem, že v láhvi je džin, a když člověk jednou pustí džina z láhve, těžko ho tam vpraví zpátky.

Můj řidič našel farmu Batwillow a vyložil mne u dveří Jacksona Wellse.

Když jsem zazvonil, přišla mi zase otevřít Lucy. Vykulila na mne oči.

„Jéje, doufám, že vám nevádí, že jsem jela na den domů? Nepřijel jste snad pro mě?“

„Ne,“ usmál jsem se. „Chtěl bych mluvit s vaším tatínkem.“

„Jasně. Pojdte dál.“

Potřásl jsem hlavou. „Byl bych radši, kdyby za mnou šel ven.“

„Dobře, vyřídím mu to.“ Tvářila se trochu nejistě, ale zmizela v domě a za chvíli se vrátila se svým plavovlasým, štíhlým, opáleným otcem. Vypadal úplně stejně, jako když jsem ho viděl poprvé.

„Pojďte dál,“ zval mne bezstarostně.

„Radši se prosím se mnou pojdte projít,“ navrhl jsem.

Pokrčil rameny. „Jak chcete.“ Vykročil z domu a Lucy zůstala rozpačitě stát ve dveřích.

Jackson Wells se podíval na oba muže sedící ve voze. „Vaši přátelé?“

„Ne, řidič a osobní ochrana, dodala filmová společnost.“

„Ach tak.“

Přešli jsme od domu k železné brance, o kterou se před týdnem opíral starý pan Wells.

„Lucy se opravdu tuží,“ řekl jsem. „Vyprávěla vám o své práci?“

„Těší ji, že se vídá s Nashem Rourkem.“

„Rozumějí si spolu.“

„Řekl jsem jí, aby si dala pozor.“

Usmál jsem se. „Vychoval jste ji dobře.“ Až příliš dobře, pomyslel jsem si. „Zmínila se vám o té fotografii?“

Chvilí váhal, jako by nevěděl jestli říct ano či ne. Nakonec se zeptal: „O které?“

„O téhle.“ Vytáhl jsem obrázek z kapsy a podal mu ho.

Zadíval se na fotografii, prohlédl si ji i z rubu. Pak se na mne nic neříkajícím pohledem zadíval.

„Lucy tvrdí, že to je váš rukopis,“ poznamenal jsem a sáhl po snímku.

„A kdyby, tak co?“

„Nejsem od policie a nepoužívám útrpné právo.“

Zasmál se, ale už nebyl tak zcela bezstarostný, byl ve střehu.

Pokračoval jsem: „Před týdnem jste mi řekl, že nevíte, proč Sonia zemřela.“

„To souhlasí.“ Modré oči se na mne dívaly nevině.

Zavrtěl jsem hlavou. „Všichni, kdo jsou na tom obrázku, věděli, jak se to stalo.“

Chvilí mlčel. Pak se mu podařilo vyloudit úsměv a nasadit shovívavý výraz.

„Sonia je na tom obrázku taky. Říkáte nesmysly.“

„Sonia to taky věděla.“

„Chcete snad říct, že spáchala sebevraždu?“ řekl s nádechem naděje. Nebylo divu.

„Vlastně ne. Nechtěla umřít. Nikdo ji taky nechtěl zabít. Byla to nešťastná náhoda.“

„Houby o tom víte.“

Věděl jsem o tom naopak příliš mnoho. Nechtěl jsem způsobit další škody, ale taky jsem si nepřál, aby mě někdo zabíjel. Smrt Paula Panniera bylo těžko ignorovat, a to nejen v zájmu spravedlnosti, bylo mi jasné, že dokud někdo vraha nechytí, musím nosit brnění.

„Všichni na tom obrázku vypadáte tak mladě, krásné děvče, hezcí mládenci, všichni máte před sebou krásný život. Byli jste tehdy vlastně děti, sám jste to říkal. Všichni jste si jen na život hráli, všechno byla hra.“ Vyjmenoval jsem mladé lidi na obrázku. „Tady jste vy se Soniou a váš mladší bratr Ridley. Tady je Paul Pannier, syn kováře, tady Roddy Visborough, syn Soniny sestry, Sonia byla vlastně jeho teta, a tady váš žokej P. Falmouth, kterému se říkalo Tygr.“ Odmlčel jsem se. „Vy jste byl nejstarší, bylo vám dvacet tři nebo dvacet čtyři let, Sonia zemřela v jedenadvaceti, ostatním mohlo být tak osmnáct, devatenáct, dvacet.“

„Jak tohle všechno víte?“

„Z novinových výstřižků. Něco jsem si taky spočítal. To ale není podstatné. Podstatné je, že jste všichni byli nedospělí... a že mnoho mladých má v tom věku pocit, že mládí je navěky, opatrnost patří starší generaci a zodpovědnost je nemravné slovo. Odjel jste tehdy do Yorku a ostatní hráli tu hru... řekl bych, že u Soniny smrti byli všichni z vaší party, kromě vás.“

„Ne, vy myslíte na skupinový sex, ale tak to nebylo, nedošlo k ničemu takovému.“

„To já vím, pitva taky jasně prokázala, že mrtvá neměla s nikým před smrtí pohlavní styk, noviny to zdůraznily.“

„Tak vidíte.“

Opatrně jsem pokračoval: „Myslím, že ji jeden z mládenců nechtě uškrtil. Pak všichni propadli panice a snažili se, aby to vypadalo jako sebevražda, mrtvou pověsili a pak jednoduše utekli.“

„Ne,“ zachroptěl Jackson.

„Myslím, že jste z počátku opravdu nevěděl, co se stalo. Když vás policie vyslýchala a snažila se vás dotlačit k doznání, snadno jste policistům a jejich otázkám čelil, protože jste byl opravdu neviný. Tehdy jste skutečně nevěděl, jestli se oběsila sama, i když... sám jste říkal, že to na ni nevypadalo. Myslím, že to pro vás bylo dost dlouho nevysvětlitelné. Taky je pravda, že vás to duševně nezdrtilo. V žádném z novinových článků a to jsem jich přečetl hodně se nikdo ani nezmínil o zdrceném manželovi.“

„No, já...“

„Mám pravdu?“

„No...“

„Řekněte mi, co se stalo pak. Když mi to povíte, slíbím vám, že se nic z toho ve filmu neobjeví. Odvedu děj daleko od skutečnosti. Bylo by opravdu dobře, abych znal fakta, jinak by se mohlo stát, že se nechtě skutečnosti přiblížím, vyradím vaše nejtajnější tajemství jednoduše tak, že je uhádu. A tak povídejte... nebudete se muset bát, že se to objeví na plátně.“

Jackson Wells se zadíval na svůj dům porostlý břečťanem, na nepřítisť udržovanou příjezdovou cestu a dvůr a nepochybně přitom myslel na svoji ženu a na Lucy, svoji pýchu.

Těžce si povzdechl. „Máte pravdu. Byli u toho všichni, a já celý týden nic netušil.“

Popřál jsem mu čas. Učinil rozhodující krok. Teď už to půjde samo. Pokračoval: „Navzájem si přísahali, že o tom nikde nepromluví. Nikdy. Tu tíhu ale nesnesli. Tygr zdrhnul do Austrálie a mně zbyl jako jezdec jen Derek Carsington. Ale stejně to bylo jedno, majitelé ode mne stěhovali koně jeden po druhém. Ridley pak...“ Odmlčel se. „Ridley se pak jednou opil, vůbec tehdy hodně pil, a udělalo se mu hrozně zle. Ridley mě znechucuje, ale Lucy na něho pořád ještě drží, že je prima, že je s ním legrace. Však ono ji to brzo přejde. Už dávno by jí sahal pod sukně, kdyby na můj příkaz nenosila džíny. Bejt dnes mladá holka není žádná legrace. To Sonia za našich časů nosila sukně až po kotníky, chodila bez podprsenky a vlasy měla nazeleno a na ježka. Ale proč vám to sakra vykládám...“

Napadlo mne, že teprve v tu chvíli, po dvaceti šesti letech, Soniu oplakává. Na to ale není nikdy pozdě.

„Byla veselá, pořád se smála.“

„Ano.“

„Ridley mi řekl, co provedli.“ Viděl jsem na něm, jak tehdy musel trpět. „Skoro jsem ho přizabil. Mlátil jsem

ho, tlouk bičem, tlouk jsem ho vším, co mi přišlo pod ruku. Zkopál jsem ho do bezvědomí.“

„To bylo ze zoufalství,“ řekl jsem.

„Ze vzteku.“

„To je totéž.“

Jackson měl nepřítomné oči. Díval se do minulosti.

„Šel jsem se poradit s Valentinem, co máme dělat. Valentin byl pro nás všechny jako táta, byl lepší než naši tátové. Soniu miloval jako vlastní dceru.“

Pomlčel jsem o tom, že Valentinova láska k Sonie neměla s otcovskými city pranic společného.

„Co na to Valentin?“ zeptal jsem se.

„On už to věděl! Od Paula. Paul se sesypal stejně jako Ridley. Vyklopil svému strýci všechno. Valentin tehdy řekl, že je na nás, co uděláme, jestli s tím dokážeme žít nebo jestli to ohlásíme policii. Odmítal nám poradit.“

„Věděl Valentin, že u toho byl Roddy Visborough?“

„Já mu to pověděl. Sonia byla Roddyho teta. Ať už plánovali jakoukoli sviňárnu chci říct samozřejmě že nešlo o nic takového, zapomeňte, co jsem povídal Roddy v tom přece jet nemohl, to vylučovali, přece to byla jeho teta!“

„Vy všichni jste se s Valentinem znali dobře, že?“

„Samozřejmě. Měl kovárnu jen kousek od našich stájí. Co chvíli byl u nás kvůli koním a my všichni se zas co chvíli stavovali u něho doma. Už jsem říkal, že byl jako náš táta. Víc než táta. Pak se ale všechno pokazilo. Já skončil s tréninkem, Paul se s rodičema odstěhoval z Newmarketu, Roddy odtáhnul s putovním parkurem... chtěl se stát pomocným trenérem, ale tehdy nedostal žádný místo, a Tygr, jak už jsem říkal, byl už pryč. Pak se odstěhoval i Valentin. Stará kovárna potřebovala novou střechu a ta nebyla k zaplacení. Valentin kovárnu zbořil a prodal pozemek jako stavební. Jednou jsem se tam stavil, řemeslníci právě házeli krámy, co se za léta nashromáždí, do starý studny, která byla o strach, že by do ní mohlo spadnout dítě. Prostě všechno se změnilo. Starý časy se nemohly vrátit. Taky se nevrátily.“

„Vy jste ale nakonec dopadl dobře,“ poznamenal jsem.

„Dá se říct že jo.“ Usmál se, nevydržel se mračit. „Z Valentina se stal Velký starý pán dostihového sportu a Roddy Visborough vyhrál tolik stříbrných pohárů, že by z nich byl kopec. Ridley se spíš fláká a já mu občas vypomůžu. Paul se oženil...“

„Paula zabili,“ řekl jsem tvrdě. On mlčel.

„Nevíte kdo?“ zeptal jsem se.

Zadíval se na mne. „Ne, nevím. Vy ano?“

Neodpověděl jsem přímo. Zeptal jsem se: „Řekl někdo Valentinovi, který z těch čtyř Soniu uškrtil?“

„Byla to nešťastná náhoda.“

„Jistě, ale komu se přihodila?“

„Domluvila se s nima, že ji jeden po druhém jen tak zlehka při škrtí. Smála se tomu. Všichni byli trochu jako vytočený, jako po drogách.“

„Vzrušením...“

Modré oči jako by se zvětšily. „Všichni chtěli... to je nakonec rozdělilo... všichni se s ní chtěli vyspat... ona si to přála... provokovala je, tvrdila, že to nesvedou, ne hodinu po tom, co ráno jezdili práci... ne když se na ně ostatní dívají a fandí jim, ne na zemi na slámě... všichni byli zřejmě jak nepřítel, ona taky... Tygr ji vzal za krk, stiskl a přitom ji líbal. Tiskl... příliš dlouho... najednou zbrunátněla... když jim to došlo, bylo už pozdě... už ji nevzkřísili...“ Odmlčel se. Po chvíli se zeptal: „Vás to nepřekvapilo, co?“

„Ve filmu se to neobjeví.“

„Zuřil jsem. Jak jen mohli... Jak si to mohla nechat líbit? Drogy v tom nebyly...“

„Víte o tom, že na tento způsob udušení umírají skoro výhradně muži?“ zeptal jsem se.

„Ach bože... chtěli si ověřit, jestli to působí i na ženské.“

Bláhovost a zbytečnost té tragédie nás oba umlčela.

Zhluboka jsem se nadechl a řekl: „V Drumbeatu psali, že chci vyřešit případ Soniny smrti. Už jsem ho vyřešil. Teď mi jde o to, kdo zabil Paula Panniera.“

Vztekle se odlepil od vrat a křikl na mě: „Jak to chcete zjistit? Nechte to bejt, nechte nás na pokoji. Dejte pokoj s tím zatraceným filmem!“

Křik přivolal mého judistu. Vyletěl z auta, jako když útočí kobra. Jackson ze zatvářil polekaně a překvapeně. Rychle jsem na svého ochránce mávl, že je všechno v pořádku.

Jacksonovi jsem řekl: „Můj anděl strážný je jak hlídací pes. Nevšímejte si ho. Filmová společnost trvá na tom, aby mě hlídal, protože jsou i jiní, kteří by chtěli, aby se film přestal točit.“

„Jako třeba ta potvora Audrey, Sonina sestra. Vsázím se, že si to přeje.“

„Ta především,“ přikývl jsem.

Lucy se objevila ve dveřích a zavolala na otce: „Tati, volá tě strejda Ridley.“

„Řekni, že už jdu.“

Když Lucy zmizela, poznamenal jsem: „Váš bratr dnes jezdil pro náš film na pláních. Obávám se, že mě moc nepochválí.“

„Proč?“

„Však on vám to poví sám.“

„Lituju, že jste se tu vůbec objevil,“ řekl hořce a odešel do svého domu, do bezpečného útočiště, ke svým dvěma normálním, sympatickým ženským.

Cestou zpět do Newmarketu jsem si uvědomil, že jsem to možná přehnal, ale nelitoval jsem toho. Myslel jsem, že vím, kdo Paula zabil, ale jak to dokázat? Bude to muset dokázat policie, jistě, ale mohl bych policii aspoň správně nasměrovat.

V hlavě mě pořád strašil jeden novinový výstřižek, který jsem objevil v deskách toho času uložených v O'Harově sejfu.

Obsahoval krátký článek, který Valentin napsal do svého občasného sloupku se zajímavostmi. Tiskem vyšel šest týdnů po Sonině smrti.

V něm stálo:

Zaslechl jsem z jednoho newmarketského zdroje, že jezdec P. G. Falmouth (19), kterému tu přezdívali Tygr, odjel do Austrálie a hodlá tam zažádat o žokejskou licenci s úmyslem v Austrálii se usadit. Narodil se a vyrůstal v Cornwallu, poblíž města, jehož jméno nese. Do Newmarketu se přestěhoval přede dvěma lety. Díky své přitažlivosti a pevné vůli vítězit zde získal řadu přátel. S postupným nabýváním zkušeností by ho v Anglii jistě čekala úspěšná budoucnost. Přejeme mu nicméně mnoho úspěchů za mořem.

Vedle článku byla fotografie usměvavého, sympatického mladíka v žokejské helmě a dresu. Co mě zamrazilo, byl titulček článku, pro mne víc než výmluvný.

Zněl: Odchod mládence z Cornwallu.

16

Příští den dopoledne, v pondělí, jsme natočili scénu oběšení v kulise stání nahoře v hlavní budově.

Moncrief přehodil přes trám provaz a zhoupal se na něm, jestli pevně drží. Díky škvárobetonovým tvárnicím, ze kterých byly zdi, a zásluhou kovové konstrukce, která falešné stěny kotvila k podlaze, se nic nezřítilo, nic se ani nepohnulo, k velké úlevě produkce. Slámou pokryté betonové díly zase bránily dutému dunění kroků, které tak často prozrazují, že hollywoodské „paláce“ jsou jen atrapa a ne skutečná, bytelná a vznešená stavba.

„Kam ses včera po tý naší krátký poradě poděl?“ zeptal se Moncrief. „Howard tě hledal po celém hotelu.“

„Nepovídej.“

„Auto tě v pořádku dovezlo zpátky, jedls na pokoji, probrali jsme dnešek, a pak ses vypařil.“

„Fakt? Teď jsem ale tady.“

„Řekl jsem Howardovi, že tu dnes ráno určitě budeš.“

„To ti pěkně děkuju.“

Moncrief se ušklíbl. „Howard se tvářil ustaraně.“

„Hm. Je tu ta holka, co hraje Yvonne?“

„Je v maskérně a je to kočka,“ řekl Moncrief mlsně.

„Má dlouhý blond vlasy?“

Přikývl. „Má tu paruku, cos chtěl. Ale kdes vlastně byl?“

„Tak,“ řekl jsem vyhýbavě. Utekl jsem totiž svému hlídači a obešel to přes pláň ke stájím. Zapsal jsem se ve vrátnici a řekl strážnému, že chci v klidu pracovat, aby nikomu neříkal, že tam jsem.

„Jasně, pane Lyon,“ slíbil. Byl už na mě zvyklý. Zašel jsem dolů do kanceláře a v klidu a soukromí zavolal Robbieho Gilla.

Nejdřív jsem se mu omluvil, že ho obtěžuju v neděli večer.

„To nic, jen jsem se díval na televizi. Čím můžu sloužit?“

Zeptal jsem se: „Je Dorotea natolik v pořádku, že by se mohla převézt zítra místo v úterý?“

„Byl jste dnes za ní? Co vy si myslíte?“

„Už si moc přeje být v tom sanatoriu, řekla mi to, a duševně je na tom mnohem líp. Mně jde o to, jestli by to šlo z lékařského hlediska... šlo by to?“

„Hm...“

„Vybavilo se jí hodně podrobností o tom útoku, viděla útočníka, prý to byl někdo cizí. Viděla taky nůž, kterým ji pobodal.“

„Dobrý bože!“ vydechl Robbie. „Tu hroznou věc s boxery?“

„Ne, byl to ten, co skončil u mě.“

„Dobrý bože!“

„Takže ji prosím zítra přestěhujte, když to jen trochu půjde. A do toho sanatoria ji dovezte pod falešným jménem. Je v nebezpečí.“

„Zatraceně.“

„Vybavilo se jí, že Paul útočníka zarazil a vlastně jí zachránil život. To ji těší. Je obdivuhodná. Přihodily se jí tři hrozné věci, ale ona se z toho vylíže, aspoň si myslím.“

„Statečná ženská. Nic se nebojte, já ji přestěhuju.“

„Výborně.“ Chvilí jsem uvažoval. „Poslyšte, pamatujete si, jak policisté srovnávali naše otisky s těmi, co našli u Dorotei?“

„Jistěže se na to pamatuju. Vzali otisky taky jí a její sousedce Betty a jejímu muži. Valentinovy otisky vzali z jeho holicího strojek.“

„Zbyly jim otisky, co neidentifikovali.“

„Jistě. Bylo jich tam víc. Ptal jsem se svého kolegy od policie, jestli nějak pokročili. Jak se zdá, nehnuli s tím vůbec.“

„Hm. Některé z těch otisků nejspíš patřily O'Harovi a některé Billu Robinsonovi.“ Vysvětlil jsem doktorovi, kdo je Bill Robinson. „Pak tam musejí být další otisky toho člověka, co napadl Doroteu. Neměl rukavice.“

„Jste si tím jistý?“ vydechl Robbie vzrušeně.

„Jasně. Všimla si, že má prsty prostrčené rukojetí nože a že má špínu za nehty.“

„Páni!“

„Když šel ten člověk do jejího domu, nepředpokládal, že by se tam s ní střetl, nechystal to přepadení. Šel tam s Paulem, něco hledali, něco Valentinovo. Když to nemohli najít, nejspíš dostali vztek, proto to tam tak zřídili. No nic, jeho otisků tam musí být spousta.“

„Kdo to je?“ zeptal se Robbie šokované.

„To vám řeknu, až to budu vědět jistě.“

„Dejte si pozor, ať vás neoddělají.“

„Samozřejmě.“

Yvonne se dostavila nahoru přesně včas. Byla to vychrtlá unylá hollywoodská kráska, přesně taková, jaká se mogulům líbí. Osobnost na míle vzdálená skutečné, veselá, lehkomyšlná dívka jménem Sonia.

Dočetl jsem se v novinových výstřizcích, že Sonia zemřela oblečená v „temně růžové saténové spodničce“ a podle bulvárních plátků s tučnými titulky v „lesklých, rudých minisátech s tenkými ramínky, na nohách drahé lehké sandály s vysokými ozdobnými podpatky“.

Není divu, pomyslel jsem si, že se jim to na sebevraždu nezdálo.

Yvonne, ta, která si milence vysnívala, měla na sobě lehké volné bílé šaty, kterým se v americké módě říká „roucho“. Přiléhalo volně, jen tak tak se dotýkalo obrysů jejího těla. Na mé přání vetkla do uší zlaté náušnice s perlami a kolem krku obtočila perlový náhrdelník, který jí dosahoval až po pás.

Byla krásná, až neskutečná, a mluvila s texaským přízvukem.

„Dnes dopoledne točíme všechny scény přesně podle scénáře. To znamená, že začneme vaším vstupem,“ ukázal jsem na dvířka u stání. „Nasvítí vás zezadu. Až to bude mít Moncrief připravený, stoupnete si prosím tamhle do dveří a budete se pomalu otáčet, dokud neřeknu: Stop. Zapamatujte si přesně, jak jste se otočila, a až pojedeme na ostro, zopakujete to. Nasvícení bude krásně dramatické. Vejdete, ale budete se ohlížet, jasný? Předpokládám, že text umíte.“

Zahleděla se na mne vlahýma, hloupýma očima. Na plátně to bude výborné, pomyslel jsem si, ale při natáčení takové IQ věci neurychlí.

„Řekli mi, že když se některá scéna dělá na víc jak tři klapky, že prej se vztekáte. Je to pravda?“

„Naprostá pravda.“

„To abych se radši soustředila.“

„Dítě zlatý,“ napodobil jsem její způsob řeči. „To udělejte, a já vám zaručím, že vás budou ukazovat v televizi.“

„Jako třeba v Dnes ráno?“

„Všechno je možné.“

V nevinných zářivých modrých očích zasvítla vypočítavost. Yvonne odešla stranou. Četla si scénář.

Strategie bitvy byla naplánovaná. Jakmile se Moncrief připravil, postavili jsme Yvonne do dveří a pomalu s ní otáčeli, centimetr po centimetru, až jí světlo prosvítlo tenké roucho, takže centrálně postavenou kamerou bylo vidět obrysy jejího těla. Na můj vkus byla Yvonne málo vlnadná, ale vypadala neskutečná, jako ve snu, přesně jak jsem si přál.

„Páni!“ vydechl Moncrief za kamerou.

Zeptal jsem se ho: „Šlo by udělat, aby se jí ty náušnice leskly?“

„Ty si ale vymejšíš.“

Namířil na ni bodák, aby lesk docílil.

„Výborně. Všichni připravený? Bude zkouška. Yvonne, vy si pamatujte, že vás pronásleduje mužský z masa a krve, který se ani trochu nepodobá vašim vysněným milencům. V duchu se mu posmíváte, ale jen v duchu, protože by mohl Nashovi tedy vašemu muži pořádně znepříjemnit život. Prostě si představte, že vás pronásleduje člověk, který se vám hnusí, ale ke kterému si nemůžete dovolit být hrubá...“

Yvonne se zasmála. „To ani nemusím moc hrát. To se mi stává denně.“

„To si umím představit,“ zamumlal Moncrief.

Snažil jsem se nesmát. „Tak tedy dobře, projdeme si to. Připraveni? Tak... teď!“

Napodruhé to Yvonne přesně vyšlo. Pak jsme to jeli dvakrát na ostro a oba záběry jsem bral.

„Jste poklad,“ řekl jsem jí. Těšilo ji to, zatímco Silva už by to brala úkorně. Mám rád ženské, všechny možné. Došel jsem ale ke zkušenosti, a to i s herci, nejen s herečkami, že nejlepší je ponechat všem jejich představu o tom, jaké mají mít v životě postavení, nepřít se s nimi, šetřit to čas.

Ve scéně, kterou jsme točili, vysvětluje Yvonne muži mimo obraz, že slíbila připravit volné stání pro koně, kterého každou chvíli přivezou. Že už to měla udělat dávno, že na to zapomněla a musí to honem dodělat, než pojedou za manželem. Mají se setkat na večíрку u známých, pro muže to je při cestě z dostihů.

Říkala, jakou udělala hloupost, že si nechala bílé sandály, že se na tu hrubou, špinavou podlahu moc nehodí. Pak toho muže požádala, aby jí pomohl na sebe naskládat balíky sena, protože je přece o tolik větší a silnější než malá Yvonne.

„Já bych pro ni umřel,“ poznamenal Moncrief.

„To on skoro udělal.“

„Ty jsi ale cynik.“ Moncrief namířil bodák nad jeden ze stropních trámů.

Pak jsem s Yvonne nazkoušel scénu, kdy si uvědomí, že to ten člověk myslí vážně, i proti její vůli.

Vyzkoušeli jsme si překvapení, rozpaky, odpor, a nakonec nebezpečný posměch. Postaral jsem se o to, aby pochopila a skutečně prožívala každý krok.

Jednu chvíli, asi po pátém nebo šestém brebtu, řekla: „Jiný režiséri na mě řvou.“

„Vypadáte ohromně, až to bere dech,“ ubezpečoval jsem ji. „Teď jen potřebujeme, aby se dech zastavil vám. Pak se mu začnete posmívat. Jsou chlapi, co nesnášejí, když se jim ženská směje. Baží po vás, ale vám připadá směšný. Dráždíte ho svým posměchem k nepřičetnosti. Zabije vás.“

Najednou jako by se jí v hlavě rozsvítilo. „Připravte si na něj svěrací kazajku,“ řekla.

„Yvonne, já vás miluju.“

Natočili jsme celou sérii detailů její tváře, potom varianty každého záběru, natočili jsme, jak se její odpor odráží i v jejích pohybech, točili jsme vzrůstající strach, hrůzu, nevíru. Měli jsme natočeno dost na to, abychom vytvořili atmosféru vrcholné hrůzy před neodvratnou, nečekanou smrtí.

Přes poledne jsme Yvonne dali pokoj. Zatím jsme s Moncriefem točili chlapské ruce, jak házejí silný provaz přes trám, jak uvazují a utahují uzly, nemilosrdně, tvrdě, krutě a chvatně. Samozřejmě jsme každý záběr vždycky chystali celou věčnost, než se povedl k naší spokojenosti. Na plátnech kin se pak nejlepší záběry střídaly ráz na ráz a vytvořily takový pocit hrůzy, že jím publikum zkamenělo.

Seděl jsem vedle Yvonne na balíku sena. Řekl jsem jí: „Dnes odpoledne vám tím tlustým provazem, co visí z trámu, svážeme ruce.“

Nevadilo jí to.

„To už budete tak vyděšená, že se vám skoro uleví, když vám ten chlap sváže jen ruce.“

Přikývla.

„Pak ten člověk ale vezme provaz, kus ho přitáhne, obtočí vám ho dvakrát kolem krku, přitáhne, vám se roztrhne šňůra perel, perly se rozkutálí, ten člověk se vši vahou pověsí na druhý konec provazu visícího z trámu a vytáhne vás do výšky... oběsí vás.“

Dívala se na mne velkýma očima. „A co já? Budu prosit o život? Nemám žádnéj text.“

„Nic říkat nebudete, budete křičet.“

„Křičet?“

„Ano. Svedete to?“

Otevřela ústa a zaječela tak, že vstávaly vlasy na hlavě a všichni ze štábu, kteří byli nablízku, se jí seběhli na pomoc.

Smála se.

„Yvonne nikdo nezachránil,“ řekl jsem vážně. „Ale tenhle výkřik si všichni budeme pamatovat.“

Natočili jsme brutální oběšení tak, abychom se nedostali do střetu se zákonnou normou. Neukázali jsme zčernalý obličej mrtvé, ani opuchlý vyplazený jazyk. Točili jsme Yvonne jen od provazem obtočeného hrdla dolů. Na můj pokyn sebou zoufale trhala, když jsme ji vytahovali za ruce, marně se snažila dosáhnout nohama na zem... Postarali jsme se o to, aby jí spadl jeden bílý střepeček. Pak kamera namířila na něj, a na bílé stěně přitom bylo vidět stín oběšené a poslední záchvěv jejího těla. Pak jsme ještě natočili rozsypané perly a jednu náušnici, ležící v seně kousek pod bosou nohou oběti.

Když jsme s tím skončili, spustili jsme Yvonne dolů a já ji vděčně objal. Řekl jsem jí, že byla skvělá, okouzující, nádherná, přesvědčivá a strhující, že by určitě sehrála Ofélii i ve spaní, a že se určitě objeví v televizi v pořadu Dnes ráno. (Naštěstí se to opravdu později splnilo.)

Od začátku jsem měl v plánu natočit zvlášť oběšení a zvlášť vraha, pro případ, že bychom museli na poslední chvíli znovu zvážit, jak celý příběh zakončíme. Kdybychom konec radikálně změnili, můžeme vrahovu tvář zaměnit pokud natočíme odděleně čin a pachatele. Tehdy odpoledne to ale byl Cibber, koho jsem vyzval, aby se naučil vrahův text. Když dorazil na plac, text si pamatoval jen matně, zato kouřil tlustý doutník a cvičil si hlasivky nemravnými vtipy.

Yvonne poplácal po zadku. Pitomec, pomyslel jsem si, a rozhodl se, že z něj udělám smyslného útočícího býka.

Postavil jsem ho do stání kousek od koryta a dal jsem mu popelník, aby nezpůsobil ve slámě požár.

Yvonne stála tak, aby se její tenké šaty objevily blízko u kamery, na samém okraji obrazu, rozostřené. Šlo o to ukázat její přítomnost.

Moncrief se soustředil na nasvícení. Na jeden bodák dal modrý filtr. Podíval se do kamery a usmál se.

Podíval jsem se taky. A viděl jsem ze znučeného, pomrkávajícího, lhostejného herce, otráveně čekajícího, až s Moncriefem skončíme, malý trik v osvětlení udělal viníka.

Cibber, jak ho původně Howard napsal, byl jedním z nosných sloupů Jockey Clubu, čestný člověk, který se stal obětí okolností. Pak Howard ustoupil nátlaku filmové společnosti a přistoupil na změnu scénáře, na doplnění milostného vztahu mezi Cibberovou ženou (Silvou) a Nashem Rourkem. Poté neochotně přistoupil na to, že Cibber bude pronásledovat Nashe s tím, že Nash údajně oběsil svoji vlastní ženu Yvonne. Howard se zatím nedozvěděl, že ji oběsil právě Cibber. Věděl jsem, že budu mít s Howardem potíže. Ale to už tak bývá.

Podle mého byla Cibberova postava pro dramatickou dynamiku filmu stěžejní. V mých očích představoval člověka spoutaného společenskými předsudky, svým postavením ve společnosti. Nebyl povahou puritán, puritána z něj udělalo vychování, majetek, jeho okolí. Stal se tvorem, kterého si nikdo nezamíloval a který sám taky nikoho nemíloval. Protože byl, jaký byl, nesnášel posměch. Nesnášel pomyšlení, že ho manželka klame s milencem, nesnášel, když číšníci slyšeli, jak ho žena zesměšňuje. Cibber byl zvyklý na to, že ho lidé poslouchají, že se před ním klaní.

Přitom skutečný Cibber byl živelný, vášnivý muž. Cibber Yvonne oběsil v záchvatu neovladatelného vzteku, když se mu vysmála. Zesměšnila ho při pokusu o znásilnění. Zděšený, neschopný žít se svojí vinou, začal Cibber pronásledovat Nashe za hranice zdravého rozumu. Přitom se Cibber docela rozpadá, ničený Nashem, který po dlouhém boji objeví, že jediný způsob, jak svého pronásledovatele dostane na kolena, je vystavit ho posměchu druhých. A tak se nakonec Cibber zcela rozloží v katatonické schizofrenii. Zadíval jsem se na Cibbera-herce a uvažoval, jak z něj dostat Cibbera-muže.

Odpoledne jsem pak zahájil tím, že jsem roztrástil jeho samolibost. Řekl jsem mu, že neví, co je smyslnost.

„To teda vím!“ ohradil se rozhořčeně.

„Jenže já chci neovladatelný chtíč, frenetický, šílený, nepřičetný.“

„A to si představujete, že sehraju já?“

„Ne, nepředstavuju. Nemáte na to. Myslím si, že to je nad vaše možnosti. Nejste na to dost dobrý herec.“

Cibber ztuhl. Uhasil doutník. Pak na kameru předvedl tak nepřičetnou smyslnou chtivost, že ho člověk v jeho vášnivém šílenství litoval, i když rozdrážděný posměchem páchal vraždu.

Už pak nikdy víc nehrál seladony.

„Nenávidím vás,“ řekl.

Když jsem se vrátil do hotelu, našel jsem tam Lucy zabývající se obsahem mých krabic. Otevřel jsem, vešel do obývacího pokoje a nechal za sebou pootevřené dveře.

Lucy klečela na zemi mezi krabicemi a vzhledla skoro provinile. Červenala se.

„Odpustíte, že tu je takový nepořádek, myslela jsem, že se vrátíte kolem šestý, jako jindy. Jen tohle uklidím a bude to. Mám zavřít dveře?“

„Ne, nechte otevřeno.“

Všude se povalovaly knihy a papíry. Se zájmem jsem zaregistroval, že některé knížky jsou z krabic, se kterými už byla hotová a měla je sepsané. Na stole ležely desky s výstřižky o Sonině smrti. Byly neškodné, protože hlavní, všechno prozrazující Valentinovy upomínkové předměty, byly z dohledu zamčené v O'Harově bezpečnostní schránce.

„Máte tu pár vzkazů,“ řekla Lucy nervózně. Sáhla po notesu a četla: „Chce s vámi mluvit Howard Tyler. Pak volal nějaký Ziggy, aspoň myslím, že se tak jmenuje, chtěl vám říct, že koně přicestovali bez komplikací do Imminghamu a odtamtud do stájí. Říká vám to něco? Pak volal Robbie, víc se nepředstavil. Mám prý vyřídit, že přesun už zdárně proběhl. Pak mám vyřídit, že ta skupina, co jela na huntingdonský dostihy, natočila dobrý záběry publika a bookmakera.“

„Děkuju.“

Rozhlédl jsem se po nepořádku na podlaze a zeptal se mírně: „Co vlastně hledáte?“

Vypadala rozpačitě.

„Já...“ Ještě víc zčervenala. „Táta říkal... totiž doufám, že vám to nebude vadit, ale byl tu za mnou strejda Ridley.“

„Přímě tady?“

„Ano. Nevěděla jsem, že přijde. Prostě zaklepal a šel rovnou dovnitř, když jsem mu otevřela. Řekl, že se vám to možná nebude líbit, ale že na to kašle. Teda že kašle na to, co si pomyslíte.“

„Poslal ho sem váš otec?“

„Nevím, jestli ho vysloveně poslal. Jen mu řekl, kde jsem a co dělám.“

Nedal jsem najevo, jak mne potěšila. Doufal jsem, že Ridleyho k něčemu vyprovokuju, a taky jsem doufal, že mi v tom pomůže Jackson Wells.

„Co chtěl Ridley?“ zeptal jsem se.

„Říkal, abych vám to nepovídala.“ Vstala. Modré oči měla ustarané. „Mně se to nelíbí... nevím, co mám dělat.“

„Někam si sedněte a zhluboka se nadýchněte.“ Sám jsem se usadil do křesla a snažil se uvolnit ztuhlý, přiškrčený krk. „Bolí mě záda,“ vysvětloval jsem, proč sedím tak toporně. „Ale to nic není. Co chtěl Ridley?“

Sedla si váhavě na kraj stolu a kývala nohou. K obvyklým dřínám měla na sobě objemný modrý svetr s bílými ovečkama. Vypadala naprosto neškodně.

Dospěla k rozhodnutí. „Chtěl tu fotografii Party, co jste včera ukazoval tátovi. Chtěl taky všechno, co Valentin napsal o Sonie. Všechny tyhle věci vyházel z krabic.“ Zamračila se. „Taky chtěl nože.“

„Jaký nože?“

„To mi neřekl. Ptala jsem se ho, jestli chce ten nůž, co mi pro vás dal ten malý kluk na huntingdonském závodišti. Řekl, že chce ten i ty ostatní.“

„Co jste na to řekla?“

„Řekla jsem mu, že jsem žádný jiný nože neviděla a že pokud nějaký máte, tak je máte určitě pečlivě uklizený a pod zámkem. A... on... on mi pak řekl, ať z vás vymámím kombinaci, co jste si nastavil tady u vašeho sejfu. Pokoušel se ho otevřít...“ Odmlčela se, celá nešťastná. „Já vím, že jsem ho sem neměla pouštět. O co vlastně jde?“

„Přestaňte si lámat hlavu. Musím chvilku myslet.“

„Mám to zatím uklidit?“

„Ano, buďte tak hodná.“

Nejdřív musí člověk na rybu políčit...

„Lucy, proč jste mi vlastně řekla, co Ridley chtěl?“

Tvářila se rozpačitě. „Chcete říct, proč nejsem ke strejdovi loajální?“

„Ano, tak jsem to myslel.“

„Když mně se nelíbilo, jak říkal, že to z vás mám vymámit. A... on už není tak prima, jako býval.“

Usmál jsem se. „Dobře. Kdybych vás teď poprosil, abyste tu kombinaci Ridleymu řekla, udělala byste to? Taky kdybyste mu řekla, jak jste to ze mne chytře vymámila a že ty nože jsou tady v bezpečnostní schránce?“

Váhala.

Řekl jsem: „Lucy, musíte se rozhodnout, ke komu se dáte, a pak se toho musíte držet.“

„Dám se k vám,“ řekla vážně.

„Číslo kombinace je sedm tři pět dva.“

„Teď hned?“ zeptala se a natáhla se po telefonu.

„Teď hned.“

Hovořila se svým strýcem. Když lhala, byla celá rudá. Mluvila ale velmi přesvědčivě, sám bych jí na to skočil, natož Ridley.

Když položila telefon, řekl jsem: „Až dodělám tenhle film, což si myslím, že bude trvat ještě tak čtyři a půl měsíce, nechtěla byste jet na dovolenou do Kalifornie?“ Rychle jsem dodal: „K ničemu vás to nezaváže, prostě tam pojedete na dovolenou. Můžete si s sebou vzít maminku, pokud budete chtít. Myslel jsem, že by vás to mohlo bavit, to je vše.“

Její roztomilé rozpaky z mého návrhu byly pochopitelné. Ztělesňoval jsem všechno, čeho ji učili bát se. Byl jsem mladý zdravý chlap ve vysokém postavení, dobyvatel ženských srdcí.

„Nebudu vás svádět,“ slíbil jsem jí lehkomyšlně. Najednou mne napadlo, že si ji možná jednoho dne, až bude trochu starší, vezmu. Věčně mne obléhaly herečky. Modrooká, pihatá dcera oxfordshirského farmáře hrající na piano a upadající občas do rozpaků šestnáctileté byla něco zcela jiného, až se to zdálo být na celý život neskutečné, nepravděpodobné.

Hrom tedy neudeřil, jen jsem trvale cítil hladové potěšení z její přítomnosti.

Zareagovala okamžitě a podle předpokladu. „Nemůžu si to dovolit.“

„Tak tedy nic.“

„Ale... ano.“

„Lucy!“

Ještě víc zčervenala. „Ukáže se, že jste obluda z pohádky.“

„Jsou i hodné obludy.“

Zasmála se. „Co mám teď dělat s těma krabicema?“

Zapojil jsem ji do práce na krabicích, abych si zjednal cestu k jejímu otci. Teď už jsem to vlastně nepotřeboval, ale zvykl jsem si na to, že je u mne, když se vracím do hotelu.

„Doufám, že s těmi seznamy budete zítra pokračovat.“

„Dobře.“

„Dnes večer ale musím pracovat na našem filmu... sám.“

Dílem se jí ulevilo, dílem byla zklamaná. Troufalý krok vpřed, opatrný krok zpět. Jednou to s námi dopadne dobře, říkal jsem si, a stojí to za trpělivost, rád počkám.

Dveře byly ještě stále pootevřené. Vyprovodil jsem ji na chodbu a u schodů jsem jí zamával. Cestou zpátky jsem se zastavil u svého ochránce, kterého O'Hara mezitím ubytoval v pokoji přes chodbu od mého.

Můj andělíček strážníček byl poloviční Asijec, měl rovné černé vlasy, blýskavé oči, a zdál se být z kamene, jako by neměl city. Byl sice mladý, fyzicky zdatný, rychlý, dobře vycvičený, ale chyběla mu představitivost a od Armadilla mne neuchránil.

Když jsem otevřel dveře jeho pokoje, zastihl jsem ho sedět v pohotovosti na židli proti dveřím. Okamžitě řekl: „Měl jste stále dveře pootevřené, pane Lyone.“

Přikývl jsem. Domluvili jsme se, že jakmile by viděl, že mám dveře zavřené, okamžitě vezme klíče a jde ke mně. Zdálo se mi, že to je nejjednodušší způsob volání o pomoc.

„Už jste jedl?“ zeptal jsem se.

„Ano, pane Lyone.“

Zkusil jsem se na něj usmát. Bez odezvy.

„Koukejte neusnout.“,

„Ne, pane Lyone.“

Bůh ví, odkud ho O'Hara vyhrabal. Tohle obsazení se mu prostě nepovedlo.

Vrátil jsem se do svého obývacího pokoje a dveře jsem nechal pootevřené. Napil jsem se trochu brandy a telefonicky promluvil s Howardem.

Zuřil, jak se dalo čekat.

„Cibber tvrdí, že jste ho roztrhal na mraky.“

„Cibber podal svůj největší životní výkon.“ namítl jsem. Budoucnost to potvrdila. Z devíti navrhovaných Oscarů pro náš film byl jeden za nejlepší vedlejší roli, a získal ho Cibber. O rok později mi milostivě odpustil.

„Svolám na zítra poradu o scénáři, s vámi a s Moncriefem,“ slíbil jsem Howardovi.

„Chci, abyste natáčení zastavili.“

„To není v mé moci.“

„Co kdybyste umřel?“

Po chvilce mlčení jsem řekl: „Společnost by film dodělala s jiným režisérem. Kdyby mě někdo zabil, film by na tom získal, byla by to obrovská reklama, ale práce na filmu by se nezastavila.“

„Není to fér!“ vykřikoval, jako by nic nepochopil. Řekl jsem: „Uvidíme se zítra,“ a zavěsil jsem. Bylo to k zoufání.

Bezpečnostní schránka v mém pokoji, stejně jako v O'Harově, nebyla na první pohled vidět. Byla zabudovaná do kusu nábytku, ve kterém byl nahoře televizor, dole minibar a ten sejf. V minibaru čekalo na žíznlivé cestovatele spousta pití, pivo, šampaňské, víno, alkohol, ale i čokoláda a oříšky. V bezpečnostní schránce jsem neměl nic. Naprogramoval jsem kombinaci na sedm tři pět dva a vložil dovnitř fotografii Party. Sejf jsem zavřel.

Seděl jsem v křesle v ložnici a čekal. Čekal jsem dlouho.

Uvažoval jsem o posvátnosti zpovědi a do jaké míry mě váže zpovědní tajemství, pokud jde o Valentinovo zoufalé předsmrtné vyznání.

Cítil jsem tíhu odpovědnosti kněze, kterou tolik kněží bere na lehkou váhu. protože duchovní vědí, že je jejich role vlastně zodpovědnosti zbavuje, když dávají rozhřešení. Neměl jsem právo vyslechnout Valentinovu zpověď, neměl jsem právo udělit mu rozhřešení, obojího jsem se ale dopustil. Vyřkl jsem „in nomine Patris... ego te absolvo“.

Nemohl jsem si pomoci, cítil jsem se vázaný tíhou oněch slov. Nemůžu se zachránit nesmím se zachránit vědomostmi, které mi umírající světil jako knězi. Na druhé straně mi nic nebránilo využít s čistým svědomím toho, co mi Valentin odkázal.

V žádné z jeho knih a písemností jsem nenašel nic, nic co by samo o sobě cokoli dokazovalo a co mohlo být příčinou zrušení jeho domu. Našel jsem jen roztroušené zlomky informací, nejasné, zamlžené. Měl jsem štěstí, že se mi podařilo ty střepy objevit a slepit. Přál bych si mít jako vnadidlo do sejfu něco prokazatelnějšího, než je fotografie Party. Došel jsem ale k závěru, že nic takového neexistuje. Valentin svoje hříchy nikdy nezapsal. Vyzpovídal se v posledních okamžicích svého života, nechtěl, aby ho jeho hříchy přežily. Žádný doklad o tom, co spáchal před dvaceti šesti lety, po sobě nezanechal.

Dvě a půl hodiny poté, co jsem mluvil s Howardem, se dostavil můj návštěvník. Vešel do obývacího pokoje a zavolal na mne jménem. Když jsem se neozval, směle vstoupil a zavřel za sebou. Slyšel jsem, jak zámek dveří zaklapl. Slyšel jsem, jak můj návštěvník vyťukává kombinaci sejfu.

Vešel jsem do obývacího pokoje, abych hosta pozdravil.

„Dobrý večer, Roddy.“

Měl na sobě blejzr, košili a kravatu. Dělal dojem příkladného, čestného představitele parkurového ježdění. Držel v ruce fotografii Party.

„Hledáte něco?“ zeptal jsem se.

„Já...“ Roddy Visborough zdvořile odpověděl: „Ano, hledám. Odpusťte, že obtěžuji, ale jedno z mých dětí si usmyslelo, že chce autogram Nashe Rourkea. Howard mne ubezpečil, že ho pro mne získáte.“

Odložil fotografii na stůl a šel ke mně. V ruce držel album na podpisy a pero.

Bylo to tak nečekané, že jsem v tu chvíli zapomněl na varování profesora Derryho, že nůž může být ukrytý v čemkoli. Bláhově jsem dopustil, aby se Roddy přiblížil až těsně ke mně.

Odhodil mi album k nohám a když jsem se na ně automaticky podíval, rozpojil zlaté plnicí pero a vyrazil po mně, než jsem se stačil vzpamatovat.

Tenký nůž skrytý v peru mi prorazil svetr a košili a narazil na akrylát těsně nad mým srdcem.

To Roddyho vyvedlo z míry. Pero upustil a sáhl po kravatě, odkud bleskově vytáhl další, větší nůž, spolehlivě vražedný. Později jsem si ho prohlédl. Čepel byla trojhranná, jako malá lopata, zapuštěná do rukojeti, kterou držel mezi prsty a v dlani.

Tehdy jsem ale viděl jen čepel, která jako by Roddymu rostla z ruky, široká u báze, dlouhá skoro patnáct centimetrů.

Zamířil mi na hrdlo a znovu narazil na Robbieho brnění. Rychlým pohybem zamířil výš a rozťal mi tvář od brady po ucho.

Nepočítal jsem s tím, že se s ním budu muset prát. Neuměl jsem to. Copak se člověk vůbec může prát s někým, kdo je tak strašlivě ozbrojený, když má sám jen holé ruce?

Chtěl mne zabít, viděl jsem to na něm. Ušpiní si své elegantní oblečení od krve. Zajímavé, jaké nepodstatné nesmysly člověka napadají při bezprostředním ohrožení života. Roddymu došlo, že mám na sobě ochranný krunýř od krku až po pás. Zamířil na zranitelnější místa a bodl mne třikrát do levé paže.

Chránil jsem si před útočníkem oči a pravačkou jsem se marně pokoušel chytit ho za krk.

Snažil jsem se vyhybat ranám. Kroužili jsme po ložnici. Hleděl, aby byl mezi mnou a dveřmi, chtěl mne zabít.

Všude byla krev. Po levé ruce mi tekla proudem. Křičel jsem o pomoc, jak hlasitě jen jsem dokázal, abych přivolal svého zatraceného ochránce. Bez výsledku. Začal jsem věřit, že ať už to dopadne s Roddym jakkoli, já u toho nebudu.

Jediným trhnutím jsem z postele stáhl deku a hodil ji přes něj. Měl jsem štěstí, uvěznila mu pravou ruku. Skočil jsem po něm a zamotal tu ruku do deky ještě víc. Jednou nohou jsem mu podtrhl nohu a zakláněl jsem ho, až upadl na zem. Balil jsem ho do deky, až byl jako mumie. Ležel jsem na něm, tekla mi krev. Snažil se mne ze sebe shodit.

Nevím, jak by to nakonec dopadlo, ale v tu chvíli se konečně objevil můj anděl strážný.

Ukázal se ve dveřích. „Pane Lyone?“ řekl tázavě.

Už jsem nedokázal rozumně promluvit. Řekl jsem jen: „Sežeňte pomoc.“ Nebyl to proslov, hodný hrdiny formátu Nashe Rourkea.

Poslechl mne okamžitě. Slyšel jsem, jak mluví do telefonu v obývacím pokoji. Pak najednou byly obě místnosti plné lidí. Moncrief, Nash, pak velký chlap z hotelové kuchyně, který si sedl na zmítající se deku. Objevili se lidé, kteří se hlásili jako policisté a zdravotníci.

Omluvil jsem se řediteli hotelu za skvrny od krve. Prý to nic.

„Kde jste ksakru byl?“ ptal jsem se svého tělesného strážce. „Copak jste neviděl, že jsou dveře zavřené?“

„Viděl, pane Lyone.“

„Takže co?“

Zatvářil se ukřivděně. „Pane Lyone, přece mám právo jít na záchod.“

17

Ve čtvrtek časně ráno jsem ve větru seděl na písečné duně a čekal, až nad happisburgským pobřežím vyjde slunce.

O'Hara, který se vyděšeně vrátil z Los Angeles, seděl vedle mne a třásl se zimou. Za dunami stály vozy, ze kterých postupně vystoupilo asi čtyřicet lidí z exteriérových skupin. Na vlhkém, pevném, netčeném pruhu písečné pláže chystal Moncrief kamery a lampy, vše připevněné na obludném pásovém vozidle určeném k čištění pláže (dokázalo by odklidit i trosky lodí).

Vlevo kdesi v dálce čekal Ziggy s vikingskými koňmi. Asi v polovině vzdálenosti mezi ním a námi byl Ed s druhou kamerou. Ta měla točit boční pohled.

Večer předtím jsme za přílivu zkoušeli. Když jsem se pak díval na rozoraný písek, bylo mi jasné, že se nám musí zdařit první záběr. Ziggy byl klidný, Moncrief taky, O'Hara taky. Jen já si okusoval nehty.

Potřebovali jsme dobrý východ slunce. Mohli jsme to trochu vylepšit nádhernými záběry nebe z předchozího týdne, mohli jsme nasvítit koně tak, aby se jim leskly oči, ale skutečný, skvělý východ slunce by mě potěšil nejvíc, ten jsem si tuze přál.

Uvažoval jsem o všem, co se v posledních dnech odehrálo. Mikrochirurg v cambridgeské nemocnici mi sešil obličej stovkou drobných jemných stehů, takže rána vypadala jako dlouhá housenka, plazící se od mé brady až nad ucho. Lékař se dušoval, že budu mít jen sotva znatelnou jizvu. Díry v mé levé paži mu dělaly větší potíže, mně ostatně taky, ale ty aspoň nebylo vidět. A on o nich tvrdil, že se mi do týdne zahojí.

Robbie Gill za mnou přišel do nemocnice v úterý, hned brzo ráno. Odnal si můj krunýř (uvedl ve zmatek ošetřující personál při přijetí). Nikomu nevysvětloval, proč jsem to měl na sobě. Řekl jen: „Zkoušeli jsme poréznost materiálu.“ Taky mi sdělil, že se svému kolegovi od policie zmínil o tom, že si Dorotea vybavuje, jak útočník vypadal, a jelikož je krajně nepravděpodobné, aby se po Newmarketu potulovali dva blázni s nožem, navrhl zkusit jí ukázat fotografii.

Celé úterní odpoledne jsem se bavil s policií. To už mi bylo jasné co říct a co neříct. (Promyslel jsem si to v pondělí večer.)

Později jsem se dozvěděl, že policie už prohledala domek Roddyho Visborougha v Leicesteru a našla tam celou řadu neobvyklých nožů. Ptali se mě, proč mne Roddy napadl.

„Chtěl zastavit natáčení. Domnívá se, že film poškozují pověsti jeho rodiny.“

Jako dostačující motiv pokusu o vraždu se jim to nezdálo. Společně s nimi jsem si povzdechl nad tím, jaký je svět. Jestli prý mne nenapadá jiný motiv? Lituju, ne.

Byl jsem si jistý, že Roddy Visborough sám žádný jiný důvod neudá. Určitě neřekne: „Bál jsem se, že Tom Lyon přijde na to, že jsem se spolčil s dalšími a fingoval oběšení své tety, abych zamaskoval sexuální orgie.“

Roddy, slavný jezdec parkuru, měl v sázce příliš mnoho. On, Paul a Ridley se určitě zděsili, když se z

minulosti začal vynořovat jejich zapomenutý zločin a začal je strašit. Nejdřív se mne snažili zarazit výhrůžkami, a když to nepomáhalo, sáhli k činům.

K nožům.

Policisté se mne ptali, jestli vím, že se moje otisky a otisky pana Visborougha našly na mnoha místech v domě paní Pannierové. Opravdu? To je zvláštní, s panem Visboroughem jsem se v domě paní Pannierové nikdy nesetkal.

Pak mi řekli, že na základě jisté informace předložili ráno fotografii pana Visborougha paní Pannierové. Paní Pannierová vypověděla, že na policejní fotografii v panu Visboroughovi poznává člověka, který ji napadl.

„To je neuvěřitelné!“ podivil jsem se.

Zeptali se mne, jestli jsem věděl, že to byl pan Visborough, kdo paní Pannierovou napadl. Ne, to jsem nevěděl.

Co prý mám s paní Pannierovou společného?

„Předčítal jsem jejímu slepému bratrovi. Zemřel na rakovinu.“

Věděli o tom.

Chtěli vědět, jestli nůž, který se našel na pláních a který nyní mají v držení, měl něco společného s tím, co potkalo mne.

„Všichni jsme byli přesvědčení, že šlo o to zastavit další natáčení. Nic víc.“

Byl jsem taky přesvědčený, že Ridleymu dal ten armádní nůž Roddy, že Roddy mu nařídil zastrašit Nashe a tím i nás všechny, abychom zastavili film. Nahlas jsem to neřekl.

Taky jsem věřil, že to Roddy přiměl Paula, aby s ním prohledal Dorotein dům. Oba tehdy hledali něco, co po sobě Valentin zanechal a co by je mohlo usvědčit z účasti na Sonině smrti.

Roddy byl ze všech tří mužů nejtvrdší, ale taky se nejvíc bál.

Díky Lucy Ridley poslušně předal kombinaci mého sejfu Roddymu a taky mu řekl, že toho vím víc, než je zdrávo.

Přesně jak jsem doufal, skočil Roddy na návnadu a tím se prozradil. Vylákal jsem ho z úkrytu, doufal jsem, že přijde s nějakým exotickým nožem. Nepočítal jsem s tím, že mne pobodá.

Policie odešla neuspokojená. Bylo nicméně jisté, že je možné Roddyho Visborougha obžalovat za dvojí těžké ublížení na těle. Pokud se jim se všemi dostupnými moderními prostředky nepodaří dokázat, že Roddy zabil Paula Panniera, bude to smůla. Jako motiv by mohlo posloužit, že Paul třeba Roddymu vyhrožoval, že ho udá za jeho útok na Doroteu. Zní to věrohodně. Je to do té míry věrohodné, že tomu snad uvěří aspoň Dorotea a že ji to potěší.

Ve středu ráno jsem se nechal z nemocnice propustit a vrátil se do Newmarketu, kde se na mne vrhl rozrušený Howard a velmi rozrušená Alison Visboroughová.

„Přece jsem vám říkal, že se máte držet mého textu,“ běsnil Howard. „Vidíte, co jste přivodil! Roddy půjde do vězení!“

Alison si v nevíře prohlížela moji zašitou tvář. „Tohle nemohl udělat Rodbury.“

„Jenže to udělal,“ řekl jsem suše. „Měl vždycky nože?“

Váhala. Byla čestná a ani v těžké situaci ji neopouštěl silný smysl pro spravedlnost. „Je to možné... byl tajnůstkář...“

„Nechtěl, abyste si s ním hrála.“

„Achl!“ Viděl jsem na ní, že začíná bratra vidět v novém světle.

Seděl jsem na norfolské písečné duně a uvažoval o jejím otci Rupertovi, o jeho nenaplněné politické kariéře. Byl jsem si skoro jistý, že kariéru nevzdal kvůli tajemné smrti své švagrové, ale protože se dozvěděl ať už od Valentina nebo dokonce od Jacksona Wellse samotného že se jeho vlastní syn účastnil fingovaného oběšení a že měl v úmyslu milovat se s vlastní tetou. Rupert, spravedlivý člověk, dával synovi parkurové koně, aby se syn aspoň v něčem rehabilitoval, ale v jádře mu neodpustil. Dům odkázal dceři. Chudák Rupert Visborough, nezasloužil si, aby se z něho stal Cibber. Ještě že se to nikdy nedozví. O'Hara, krčící se ve své prošívané armádní bundě, mi včera večer při zkoušce na pobřeží vyprávěl, jak si nechal promítnout denní práce scén z oběšení.

„Tak co? Narazili jsme na zákon? Projde nám to?“

„Záleží na stříhu,“ řekl. „Jak vás napadl tenhle přístup k její smrti?“

„Howard káže o katarzi výkřiku.“

„Blbost, Tome. Ta smrt nebyla žádné léčivé balzám, při tom věšení se člověku svírá žaludek.“

„To je dobře.“

O'Hara si dýchal na prsty. „Sakra, doufám, že ty koně za tuhle sprostou zimu stojej.“

Na východě se černé nebe zbarvilo došeda. Vzal jsem vysílačku a spojil se s Edem a se Ziggym. Všechno prý je v pořádku, nemám si dělat starosti. Všechno klapne.

Vzpomínal jsem na Valentina a jakou měl před lety sílu.

Nezradil jsem ho, ctil jsem tajemství jeho zpovědi. Ode mne se nikdo pravdu nedozví.

Nůž jsem dal Derrymu...

Valentinovy svalnaté ruce ukovaly jedinečný nůž pro jeho přítele, pro profesora Derryho, pro jeho sbírku.

Ocelový nůž připomínající oštěp, s rukojetí spletenou z kovu, věru jedinečný, ničemu nepodobný nůž.

Zabil jsem toho chlapce z Cornwallu...

Někdo z Party, možná dokonce sám Tygr Falmouth, řekl Valentinovi, jak došlo k Sonině smrti. Valentin v záchvatu obrovského hněvu, zármutku a pocitu viny vzal do ruky nůž a vrazil ho jezdcí do těla.

Tak nějak se to muselo přihodit. Valentin Soniu tajně miloval. Dočetl se o parafilii jako o možném řešení Derryho potíží s potencí a ukázal příslušnou stať v naučném slovníku Falmouthovi, jen tak, jako zajímavost. Falmouth pak o tom vyprávěl svým přátelům.

Zničil jsem jim život... Nejspíš tím myslel, že jejich životy zmařil, když je seznámil s parafilii a tím je nechtě navedl k osudné hře. Ne, život si zničili sami, ale pocit viny často postrádá logiku.

Valentin zabil Tygra Falmoutha v záchvatu neovladatelného, zuřivého vzteku, takového vzteku, jehož vinou Jackson Wells málem ubil svého bratra Ridleyho k smrti. Valentin sám pak napsal do novin do dostihové společenské rubriky, že se Tygr Falmouth vystěhoval do Austrálie. Všichni tomu uvěřili.

Tušil jsem, že Tygr Falmouth leží už dvacet šest let na dně staré studny, kterou na Valentinův příkaz stavbaři zasypali, aby do ní nespadlo žádné dítě. Valentin tam stál s Jacksonem Wellsem a díval se, jak dělníci házejí do studny všechny možné krámy a harampádí, jak pohřbívají lehkomyšlného chlapce, který svoji milou políbil a uškrtil.

Valentin se na konci života břemene viny zbavil.

Dopřeju oběma mužům pokojný spánek smrti.

Šedé nebe se od východu začalo zbarvovat do tlumené rudé.

Moncrief luxmetrem měřil změny intenzity světla minutu od minuty se zaujetím, které mu vysloužilo pro Temnou dobu druhého Oscara, za kameru. Howardovi, navrženému za nejlepší adaptaci románu, Oscar ušel jen o kousek, stejně ušel i režii. O'Hara a mogulové byli nicméně celí šťastní a přidělili mi režii supervelkofilmu s Nashem v hlavní roli.

Nad happisburgským pobřežím se zarudlé nebe rozzářilo do jasné rudé a obarvilo moře narůžovo. Nad obzorem bylo míň mraků než před týdnem, i míň zlatých pruhů proti rudému pozadí. To nic, ty dva východy smícháme, pomyslel jsem si.

Vpravo od nás, kdesi daleko za Moncriefem a jeho kamerami, roz-trousil trenér vikingských koní po zemi lahůdky pro koně. Věděl jsem, že na náš signál koně vyrazí a poběží jako vítr ke své snídani, jak je to naučili.

Moncrief, vysoko nahoře, vítal úsvit jako pradávný prorok vztyčenými pažemi. Jakmile dá paže dolů, spustím akci.

Oslňující slunce vyplulo nad obzor. Moncrief prudce připažil.

Zařval jsem do vysílačky: „Kamera, Zde!“ a: „Teď, Ziggy!“

Daleko od nás se koně dali do úprku.

Oblékli jsme Ziggyho do šedého přiléhavého trikotu. Zásluhou svého baletního výcviku se v něm pohyboval dobře. Přes trikot měl splývavé průhledné bílé hedvábné roucho a na hlavě plavou paruku.

Snědou kůži mu v maskérně změnili na světlou. Jel jak slíbil, bosý, bez sedla a bez otěží.

Koně se tryskem blížili. Dusot jejich kopyt roztříštil ticho opuštěného pobřeží.

Ziggy se krčil nad šíjí koně, roucho a vlasy za ním vlály a odrážely světlo. Tělo v šedém nebylo vidět, jen jako mlhavý stín.

Moncrief točil čelně dvěma kamerami, jedna z nich byla rychloběžka, třicet šest obrázků za vteřinu.

Stoupající slunce se odráželo koním v očích, pozlacovalo jejich hřívy. Hlavy divokého stáda byly natažené vpřed, koně se hnali o závod v primitivní snaze být první, vést stádo. Stádo se rozdělilo u Moncriefovy kamery, těsně u něj, vikingské hlavy divoké a svobodné.

Ziggy projel mezi Moncriefem a vycházejícím sluncem. Když jsme film sestříhali, vypadalo to, jako by postava na koni zmizela, jako by splynula se světlem a v něm se rozpadla.

„Kristepane!“ vydechl O'Hara, když to uviděl.

Nastříhal jsem kousky oběšení do sekvence divokých koní na samý závěr filmu.

Yvonnin výkřik přešel do smutného nářku racka.

Mladá žena, vysnívající si milence, letěla i ve smrti snem, letěla se stádem divokých koní.

– 1 –